

အောင်သင်း

ညောင်နိုးဆိုက်တဲ့ည နှင့်

အခြား ဝတ္ထုတိုများ

The night my number came up and other stories



## ဇွန်ပွင့်စာအုပ်တိုက်၊

77-D၊ မပွယ်လင်လမ်း၊  
ဆရာမမြောက်/ဆရာမခင်ကွက်၊  
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကင်း၊  
ဖုန်း - ၅၅၃၀၃၆

**ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး**

ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

**ပြည်သူ့သဘောထား**

- \* ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- \* နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- \* နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- \* ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ် ချေမှုန်းကြ။

**နိုင်ငံရေး ဦးတည်ချက် (၄)ရပ်**

- \* နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး
- \* အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
- \* ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- \* ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး

**စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်**

- \* စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- \* ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- \* ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး
- \* နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှု စွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး၊

**လူမှုရေး ဦးတည်ချက် (၄)ရပ်**

- \* တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တ မြင့်မားရေး
- \* အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ် မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေး လက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး
- \* မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး
- \* တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး

# အောင်သင်း

**The Night My Number Came Up  
and Other Stories**

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

နှင့်

အခြားဝတ္ထုတိုများ

**ပုံနှိပ်မှု တံတမ်း**

**စာမူခွင့် ပြုချက်အမှတ်**  
၁၂၆/၂၀၀၃ (၉)

**မျက်နှာဖုံးခွင့် ပြုချက်အမှတ်**  
၁၁၄၁/၂၀၀၃ (၉)

**ထုတ်ဝေသူ**

ဒေါ်ဝင်းမာတင် (မြဲ-၀၃၇၃၇)၊ ဇွန်ပွင့်စာအုပ်တိုက်  
၃၃၀-ဘီ၊ ၁၆/၃ ရပ်ကွက်၊ ပြည်သာယာလမ်း၊  
သင်္ဃန်းကျွန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

**အတွင်းနှင့် မျက်နှာဖုံးပုံနှိပ်**  
ဦးဝင်းလွင် (ရွှေဟင်္သာစက်)  
အမှတ် (၇)၊ ဈေးလမ်း၊ ပုဇွန်တောင်

**အတွင်းဖလင်**

ကိုဦးနှင့်ညီများ

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း  
ကိုဆန်း (GLORY)

**အုပ်ရေ**

၁၀၀၀၊ (စန်နဝါရီလ၊ ၂၀၀၄)

**တန်ဖိုး**

၁၀၀၀ ကျပ်

**ဖြန့်ချိရေး**

**ဇွန်ပွင့် စာအုပ်တိုက်**၊ 77-D ၊ ဓမ္မပါလလမ်း၊  
ဆရာစံမြောက်/အနောက်ရပ်ကွက်၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်၊  
ဖုန်း - ၅၄၃၈၃၆

# ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာစာ

ကျွန်တော်သည် မြန်မာစာကိုသင်နေသည်မှန်သော်လည်း တပည့်  
ဟောင်းများ၊ ခင်မင်ရင်းနှီးသူများ၏ သားသမီးများကို အင်္ဂလိပ်စာသင်ပေး  
ရတတ်ပါသည်။ သူတို့ စာမေးပွဲအတွက် မဟုတ်သောကြောင့် ကျွန်တော်  
သင်ချင်တာကို သင်မြဲဖြစ်ပါသည်။ သို့နှင့် တစ်ခါမှာတော့ တပည့်သုံးလေး  
ယောက်ကို အခြေခံလေးလည်း အတန်အသင့်ကောင်းလာပြီး ဖြစ်စေသော  
ကြောင့် Reader's Digest Junior Omnibus ဟူသော စာအုပ်ကြီးထဲက  
စာတွေကို ထုတ်ပြီး သင်လိုက်သည်။ ထိုစာအုပ်ကြီးအိမ်မှာရှိနေသည်က  
ကြာလှပြီ။ ဘယ်တုန်းက ဘယ်မှဝယ်ခဲ့သည်ကိုပင် မေ့နေခဲ့ပါသည်။  
စာအုပ်ကြီးက တစ်ပေပတ်လည်လောက်ရှိသည်။ ဝတ္ထုမဟုတ်။ တကယ့်  
ဖြစ်ရပ်တွေချည်းဖြစ်သည်။ စိတ်ဝင်စားဖို့လည်းကောင်းလှပေသည်။

သူတို့ဆီက ကျောင်းသားလူငယ်တွေဖတ်ရန် ပြုစုထားခြင်းဖြစ်  
သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်စာအနေနှင့် မြန်မာကျောင်းသားများအတွက်  
လွယ်လှချည့်မဟုတ်သော်လည်း အလွန်ကြီးမခက်လှပါ။ စာအုပ်က သည်  
တစ်အုပ်ပဲ ရှိလေတော့ သူတို့သင်မည့်စာကို မတ္တူကူးကြရသည်။ ထိုကဲ့သို့  
ကလေးတွေကို သင်ပေးနေစဉ်မှာပင် ‘ရွှေဝတ်မှု’နှင့်‘ရင်ခုန်ပွင့်’မဂ္ဂဇင်း  
များက စာမူခဏခဏတောင်းကြ၍ ထိုစာအုပ်ထဲက သင့်နိုးရာရာများကို  
ဘာသာပြန်ပေးနေခဲ့ပါသည်။ ထိုဘာသာပြန်များမှာ အချို့ကို ‘အာဖရိကမုဆိုး’  
ဟူသော အမည်နှင့် ‘မြင့်မိုဟိန်းစာပေ’က ထုဝေခဲ့ဖူးပါသည်။ ဤအတော  
အတွင်း ကျွန်တော် တပည့်ကောင်လေး ကောင်မလေးတွေကလည်းအင်္ဂလိပ်  
မြန်မာနှစ်ဘာသာပြန် ထုတ်စေချင်ကြသည်။ စာဖတ်သူ လူငယ်များကလည်း  
ထိုသို့ထုတ်ရန် တိုက်တွန်းကြသည်။ ကျွန်တော်က အားထုတ်မှု မပြုခဲ့မိ။  
ဒီကြားထဲတွင် မူရင်းအင်္ဂလိပ်စာအုပ်ကြီးက ပျောက်သွားခဲ့ပါလေသည်။

ယခု ‘ဇွန်ပွင့်စာပေ’က အင်္ဂလိပ်မူရင်းရော၊ မြန်မာပြန်ပါတဲ့ပြီး  
ထုတ်ချင်ပါသည်ဟု ဆိုလာတော့ အထက်ပါစာအုပ်ကြီးက ပျောက်နေခဲ့တာ  
ကြာပါလေပြီ။ ကလေးတွေကူးထားသော မိတ္တူတွေကလည်း မပြည့်စုံကြ  
တော့ပြီ။ ဗန်ကောက်၊ စင်္ကာပူရှိ ကျွန်တော်၏တပည့်များကို အရှာခိုင်းသေး  
သည်။ သူတို့လည်း ရှာကြပါ၏။ မတွေ့။ သို့နှင့် ကျွန်တော် မြန်မာစာသင်  
ပေးရသည့် အမေရိကန်လူငယ်တစ်ယောက် ခေတ္တအပြန်တွင် မှာကြည့်  
လိုက်သေးသည်။ သူလည်း ရှာလို့မရခဲ့။

သို့နှင့် ‘ဈေးကွက်ဂျာနယ်’ မျိုးဆက်သစ် တိုးတက်ရစ်ဖို့ ကဏ္ဍ

တွင် ‘မင်းတို့ ကောင်လေးတွေ ကောင်မလေးတွေ အဲဒီလို စာအုပ်ကြီးများ ရှိသလား၊ ရှိရင်ငှားကြကွာ၊ ရောင်းနိုင်ရင်ရောင်းကြကွာ၊ ရှာကြည့်ကြစမ်းပါ’ ဟု ဆောင်းပါးတစ်စောင်ရေးလိုက်သည်။ သဘောကတော့ လူငယ်တွေဆီကို လှမ်းပြီး ‘ကယ်တော်မူကြပါ’ လုပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ တကယ်လည်း ကယ်မည့်သူပေါ်လာသည်။ တစ်နေ့တွင်တော့ ‘မိနွယ်’ဆို သော မိန်းကလေးတစ်ယောက် ကျွန်တော့်ထံပေါက်လာသည်။ သူတို့က ကွန်ပျူတာလုပ်ငန်းတွေဘာတွေ ကျွမ်းသည်ထင်ပါရဲ့။ “သမီးအမေရိကား မှာရှိတဲ့ သူငယ်ချင်းတွေဆီကို အီးမေးလ်ပို့ပြီး ဆရာလိုချင်တဲ့ စာအုပ်ကို အရှာခိုင်းထားတာ တွေပြီလို့ အီးမေးလ် ပြန်လာတယ်ဆရာ။ အဲ့ဒါဒီကို ဘယ်လိုပို့ရမလဲလို့ လှမ်းမေးနေတယ်။ စာတိုက်က ပို့ရမလားတဲ့”။

ကျွန်တော်က “နည်းနည်းစောင့်ချင်စောင့်ရပါစေ။ လူကြုံကောင်း ကောင်းနဲ့သာ အပို့ခိုင်းလိုက်ပါ”ဟုပြောလိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်ဆောင်းပါး ရေးလိုက်သည်က ဧပြီလ။ စာအုပ်ကိုရသည်က ဩဂုတ်လ။ သုံးလလောက်ပဲ ကြာလိုက်ပါသည်။ စာအုပ်မှာ ပိုင်ရှင်လက်မှတ်ထိုးထားသည်ကို ထောက် တော့ အဟောင်းဆိုင်မှာတွေ့ခဲ့ပုံရသည်။ ဟိုက သူငယ်ချင်းသုံးယောက် ကလည်း စာအုပ်ကို ကြိုးစားပမ်းစား ရှာဖွေပေးကြရုံမျှမက လူကြုံကောင်း ကိုလည်း ရှာလိုက်ကြရသေးသည်။ သည်ကလေးတွေကို ကျွန်တော် အလွန် ကို ကျေးဇူးတင်သည်။

အထက်တွင် ကျွန်တော်ပြောခဲ့သလို အကြောင်းအရာတွေက ဖြစ်ရပ်မှန်တွေဖြစ်သည်သာမက စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းလှသောကြောင့် မဂ္ဂဇင်းများသို့ ဘာသာပြန်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်စာသင်ရန်၊ ဘာ သာပြန်နည်းသင်ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့သည်မဟုတ်။ မူရင်းစာရေးဆရာ၏အဘော် နှင့်လေသံပါအောင် အာရုံပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ အင်္ဂလိပ်စာလေ့လာလိုသော ကျောင်းသားလူငယ်များအတွက် ထင်သလောက် အကျိုးရှိပါမည်လောဟု စိုးရိမ်မိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မူရင်းစာတွေက ကောင်းလှသောကြောင့် စိတ်ဝင်စားကြလိမ့်မည်ဟုတော့ မျှော်လင့်မိပါသည်။ ထို့ပြင် စိတ်ကူးပေါက် စေသော ‘ဇွန်ပွင့်စာပေ’ကိုလည်း ကျေးဇူး စကားဆိုလိုက်ရပါသည်။ ။

**အောင်သင်း**

# မာတိကာ

၁။	The Night My Number Came up သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည	.....	၁
၂။	The Day I Met Midnight မိုးမှောင်နဲ့ ဆုံရတဲ့နေ့	.....	၂၅
၃။	Kit Carson ကစ်ကာဆင်	.....	၄၆
၄။	Houndini the Handcuff King လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာဟူဒီနီ	.....	၆၆
၅။	Man Overboard ! သဘော်ပေါ်မှ ကျခဲ့သူ	.....	၈၁
၆။	I killed "Moby Dick" မိုဗီဒစ်ကို သတ်ခဲ့သူ	.....	၉၅
၇။	Hunter အာဖရိကမုဆိုး	.....	၁၂၁
၈။	The Amazing Human CannonBalls လူသားအမြောက်ဆံ	.....	၁၇၇
၉။	k-O'-d-By the world Champion ကမ္ဘာ့ချန်ပီယံလက်သီးကိုမြည်းခဲ့စဉ်က	.....	၁၈၉
၁၀။	History & Horrors In Wax သမိုင်းသည်းဖိုဖယောင်း	.....	၂၀၇
၁၁။	Annie Ookley of the wild west သေနတ်ဝိဇ္ဇာမယ်	.....	၂၂၁
၁၂။	They Remembered the Birkenhead ဘာကင်းဟက်ကို မမေ့နဲ့	.....	၂၄၁
၁၃။	The case of the shaking hand တုန်ယင်လက်ရေး	.....	၂၅၉
၁၄။	The Chinese Kindnapping in London လန်ဒန်မြို့လယ်ကောင်တရုတ်လူဆွဲမှုကြီး	.....	၂၇၅
၁၅။	The "FLYING FISH" Aco Airline Detective ထိပ်တန်းလေကြောင်းစုံထောက် 'ငါးပျံ'	.....	၂၈၉
၁၆။	The End of Blackbeard the Pirate ပင်လယ်ဓားပြဗိုလ် မုတ်ဆိတ်နက်	.....	၃၀၁



THE NIGHT MY NUMBER  
CAME UP

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည



## **The Night My Number Came Up**

*The true story of a strange dream and a thrilling  
flight across the China Sea*

**By AIR MARSHAL SIR**

**VICTOR GODDARD**

**Royal New Zealand Air Force**

I have been a professional airman for many years and, though I have seen my share of air accidents, I do not usually pay attention to bad omens. Yet as we were about to take off from Shanghai for Tokyo I was uneasy.

It was after the Second World War. I had spent two years in command of the Royal New Zealand Air Force in the Pacific, and two more in charge of British Air Forces in

Burma and Malaysia. Now I was on my way home, via Tokyo. Admiral Mountbatten had lent me his own plane, the *Sister Ann*; so I was flying in a reliable plane with an expert crew. why, then, did I have this feeling of dread?

I was sure that everybody who went with me was flying into mortal danger. Yet I could not tell my companions to stay safely on the ground. As an air marshal, how could I possibly say I had been warned by a dream?

It had happened in Shanghai the evening before. I was talking to a friend at a party, when I heard two men behind me begin a conversation.

"Wasn't this party to welcome Air Marshal Goddard?" Asked one of them.

"It certainly was," replied the other. "Why?"

"He can't be here, you know. He was in a plane crash last night."

The man spoke as if he knew that what he said was true. I turned slowly round. The man, a commander in the Royal Navy, glanced at my face and gave a start.

"Good heavens!" He exclaimed with a gasp. "I'm terribly sorry! I mean I'm terribly glad—that is—how extraordinary! I do apologize! You see, I had a dream last night. It seemed so true."

I smiled. "I'm not dead yet, Commander. What did you dream? Where did it happen?"

"On a rocky, shingly shore, in the evening, in a snow storm. It was China or Japan. You had been over the mountains in cloud. Up a long time . . . I watched it all happen. It was an awful crash."

"What sort of plane was I in?"

"An ordinary sort of transport plane. Possibly a Dakota." (*Sister Ann* was a Dakota.)

"Did your dream show you what sort of people I was travelling with?"

"Yes," he said slowly. "An ordinary R.A.F. Crew and three civilians. Two men and a woman. All English."

"Thanks very much," I said. "That's quite a relief. Your dream can't come true, because I'm carrying no one but a service crew. No civilians."

We chatted for a few minutes and then moved apart. I never saw him again.

### Three Civilians

A few minutes later Seymour Berry of the *Daily Telegraph* came up to me and said, "I wonder if I could cadge a lift to Tokyo with you. Your pilot said it will be O.K. by him. Do you mind?"

With a feeling of shock, I replied, "Not at all. Plenty of room. I'm leaving at half-past six in the morning." But in my heart I feared taking a civilian passenger.

That same evening I had dinner with George Ogden, the British consul-general in Shanghai. Ogden was asking me about my journey when his Chinese butler handed him a message which had just come over the radio. Ogden passed the message to me, saying, "I wonder if you could possibly take me with you tomorrow?"

How could I refuse? The message was from the

Foreign Office in London. Ogden had to go to a meeting in Tokyo as soon as possible.

I thought to myself: *That makes two civilians. Englishmen. But there's no woman. Anyway, what bosh, worrying about a stranger's nightmare.*

Before the meal was over, the butler again came in with an envelope on a little silver tray. It was another radio message. Ogden said, "You'd better read it. It's from our man in Tokyo."

" . . .I have no shorthand typist for the meeting," I read. "Most grateful if you could bring one."

"Are you going to be able to help me with this too?" Asked Ogden.

"I suppose I can take him." I replied reluctantly. "That is, if he's a man!"

"Does that make a difficulty? It's bound to be a girl, I'm afraid."

*Three civilians, one of them a woman.*

That was a cheerless dawn at the Shanghai airport. Ogden had brought the shorthand typist with him. She was a tall, fair girl of about twenty, called Dorita Breakspear. She told me she had never flown before. "But I expect I shall survive," she said. Her trusting remark stabbed me, and I shivered in the chill breeze off the runways.

Squadron Leader Campbell, the captain of the plane, didn't look particularly cheerful.

"Good morning, Campbell. Got a good weather forecast?"

"Not too bad, sir. About a hundred miles from Tokyo

there may be a good deal of cloud. Should be about six hours' flight."

We went aboard, and soon *Sister Ann* soared away over the sprawling city of Shanghai, heading for Tokyo or—I tried not to think about that awful dream. If the dream came true, the crash would be in the evening in a snow storm. But we should be in Tokyo soon after lunch. Anyway, I was dog-tired. After a while I fell asleep.

I could not have slept long when the bumpiness of cloud flying awakened me. Another sudden bump. I was breathing rather fast, so we must be flying high. I peered through the window. The starboard wing was cutting through the mist. Pieces of grey stuff seemed to be breaking away from the leading edge of the wing and flying away behind. Ice!

Dorita and Seymour Berry were asleep. George Ogden seemed to be gasping for breath; he said he had a rotten cold in the head. Soon the light grew brighter. We were soaring smoothly in blinding sunlight. But there, clinging to the shining metal of the great wings, I could see a thin layer of ice.

Campbell came out of the cockpit and spoke to me in a low voice. "We shall have to keep above it. If we go through the cloud we shall get heavily iced again."

"Yes," I said. "We must be pretty high now."

"Seventeen thousand."

"No oxygen aboard?"

"No."

After a while Campbell came aft again. "We shall

have to have another shot at going through it, sir. The cloud tops are still higher than we are. We can't fly above them, we're already at about eighteen thousand feet. I expect it will be a bit bumpy."

In we went—into that swirling, darkening mist—and down.

Campbell throttled the engines back a bit. Then I heard the *Crack! Thud!* Of broken ice against the cabin—ice chunks flung off the propeller blades. It grew darker. My watch said 11:20. That would be only 12:20 Tokyo time. And that wasn't evening! But how long before the ice would cease to snap away and, instead, suddenly build up a solid casing on the plane?

But there was no snow. Surely the dream had shown there would be snow?

Once again the grey mists were suddenly flung aside. As if hurtling over a chasm, *Sister Ann* flashed into the dazzling blue among the towering, billowing cloud tops.

My breathing again became difficult and there was a painful drumming in my ears. I knew we must have climbed again to a height where there was little oxygen. Ogden and Dorita were ill and faint from lack of oxygen. I knew they could not carry on much longer at that height.

Campbell came aft again. He was a little grey in the face from tiredness and anxiety, but he wore a smile and an air of quiet confidence.

"Aren't we flying too high for a Dakota?" I asked. "Couldn't we go down a bit steeper now to get to a warmer layer of air? We must be getting light in fuel by now. That

၈

အောင်သင်း

should help to prevent us stalling, if the ice keeps off. But you do it your own way, Campbell. I guess we shall come through all right." *Unless*, I thought to myself, *we hit that rocky seashore and shingle.*

Campbell smiled and said he would give it a try.

### The Scene is Set

We started down. Once more began that plunging, jolting, heaving that was to go on for another four long hours. We bumped our way down, down, into the wet, cold lower layers of that huge thundercloud. How dark it grew! Then I heard that terrifying *crack-crack* on the metal sides of *Sister Ann*. Ice. Ice on the propellers again.

Then suddenly we were out of the cloud—but nearly into something else! Those yellow lumps heaving down there below were waves of the sea.

And now it's *snowing hard!* *What's the time? Three-thirty.*

*Sea and snow. That was what the dream had foretold.* Below us we saw the blackness of a cliff, with white, broken waves lashing angrily at the bottom.

The bumps were the worst I had ever flown through. It seemed that *Sister Ann* might not stand the strain for long. We followed the shore and after a while came over a bay. There, beside a rocky, shingly shore, lay a snow-covered fishing village. The beach was less than 300 yards of sloping shingle, dotted with rocks and closed in at each end by black crags. No fit place to land.



သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

၉

Out we swung again to follow the line of cliffs and breakers. We flew on through the driving snow, in the narrow space between clouds and sea. I had set my watch to Tokyo time, and it now said five past four. It would be dark soon after five.

Then we lost sight of the cliff. Campbell was afraid of butting into a headland so he turned a little out to sea, then edged in again.

So we flew on. We found the cliff again, but we never found a gap to fly through, and the cloud was too low for us to fly over it. There was not even a stretch of shore on which we could crash-land.

It was getting gloomier all round us. The sun must have set by now. A quarter to five. Cliffs, cloud, sea, snow, foam on the rocks, wind, noise, sickness, pains in the head, and a terrible tiredness.

Suddenly the cliff ended again. We could see a little more clearly. *Here's a bay. A village in snow by the shore. Shingle, rocks. It is the village and bay we saw an hour or more ago. We must have flown all the way round an island and got back again.*

I undid my seat belt and walked to the cockpit.

"Let me see your map," I said to the navigator.

About forty miles off the mainland of Japan there was an island in the shape of a hand pointing. Sado, it was called.

"That's it," I said. " And that village must be Takachi."

The navigator nodded. Then he said, " The nearest airfield is Tokyo, the other side of the mainland. That's more

than a hundred miles, over the mountains and cloud in the dark. Not too good."

"And no fuel," I replied.

That rocky, desolate shingle shore beside the breakers down there was the only possible place for us to go. Just as the dream had foretold. In snow and storm, in the evening.

I turned to Campbell. He looked at me, smiling and determined, as he said, " Bad show, sir. If you agree, we must land on this little beach. There's no question of jumping for it by parachute—the clouds are too low and there's too much wind."

"Yes."

"Would you land with the wheels up or down?" Asked Campbell.

"I think you'd slide too fast and too far," I said, "if you kept your wheels up and landed the plane on its belly. But if you keep them down we shall certainly turn over. What about keeping your wheels down to begin with, and then letting them up as the plane begins to slow?"

Campbell nodded as he struggled with the controls. He was sweating.

**Down, Down, Down**

I went aft to do what I could to protect the bodies of my crew and my companions. Everyone except the pilot should come into the cabin to keep the tail down. We'd be safer there, and quicker out after landing. All must fix themselves so that they could not be thrown about, and wrap

themselves in blankets and mattresses.

When we were ready, two of the crew staggered aft to open the door so that we should not be trapped inside. Off it came with a sudden roar as the full blast of snow-filled air burst in. There was a crash of china, cutlery and trays in the tiny pantry.

The picture of what was going to happen in the next few minutes had been in my mind for the past twenty-four hours. Now I could hear, above the roar of air, the hiss—squeeze of the wheels going down. Then down went the braking flaps on the wings, and *Sister Ann* banked close to the cliff, nose down for landing. The engine roar grew less. I looked round at Ogden. He smiled at me in a tired way, his face racked with pain. I looked at Dorita. Her eyes were closed. I couldn't see Berry's face.

Banked over as we were, I could see the curving, sloping beach with its jagged rocks and a crag at the end as tall as a church steeple. Down we went, straightening out and flattening out at the same moment. Then the engine noise died out. High black rocks sped past us on the left.

*Now we are for it!*

A ripping, jingling noise began. Wheels ripping swiftly over shingle. It grew harsher. We began to slow up.

*Let the wheels back,* I prayed. But Campbell had done this. *Sister Ann* was flopping down.

Bang . . . Bang! Cr-runch . . . Oh, that stomach. Up! Somersaulting. Stop. Neck-breaking pain.

Something huge hurtled by me, striking the back of my head. It was Ogden, seat and all.

၁၂

အောင်သင်း

Movement ceased. The plane had stopped dead.

There was a stillness. Then the splashing flop and hiss of breakers on the shingle . . . a quiet whistle of wind.

"My chair came off!" Cried Ogden, almost as though it was his fault.

We unstrapped ourselves, and began to laugh. I went forward to Campbell as he was coming aft. We met in the gangway and shook hands . . .

For my next crash I want no warning dreams. It quite spoils the enjoyment of flying.



## သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

ကျွန်ုပ်သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ လေယာဉ်မောင်းလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သူဖြစ်သည့်အတိုင်း လေကြောင်းအဖြစ်ဆိုးများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည် မှန်သော်လည်း အတိတ်နိမိတ်စသည်တို့ကို အမှုမထားခဲ့ဖူးပါ။ သို့ပါလျက် နှင့်ပင် ရှန်ဟဲလေယာဉ်ကွင်းမှတက်တော့ မည်ရှိသောအခါ စိတ်‘ထင့်’ နေမိခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးစဖြစ်သည်။ ပစိဖိတ်ဒေသ၊ နယူး ဇီလန် ဘုရင့်လေတပ်မတော်နှင့် မြန်မာပြည်၊ မလေးရှားတို့ရှိ ဗြိတိသျှလေတပ်များကိုပါ ပူးတွဲတာဝန်ယူရသည့် လေတပ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ၂ နှစ်တိုင်တိုင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီးခဲ့ပြီး တိုကျိုမှတစ်ဆင့် ပြည်တော်ပြန်ခရီးဖြစ်ပါသည်။ စစ်ဦးစီးချုပ်ကြီး မောင့်ဘက်တန်က သူ့လေယာဉ် ‘ညီမတော်အန်း (Sister Ann)’ကို ကျွန်ုပ်အားငှားလိုက်ပါသည်။ စိတ်ချရသော လေယာဉ်နှင့် ဝါရင့် လေယာဉ်မှူးကို ရထားပါလျက်နဲ့ ဘာကြောင့် စိတ်စနိုးစနောင့် ဖြစ်နေရသနည်း။

ကျွန်ုပ်နှင့် လိုက်ပါလာသူမှန်သမျှ သေကိန်းဆိုက်တော့မည်ဟု

တစ်ထစ်ချထင်နေမိ၏။ သို့သော်လည်း ပါလာမည့်သူတို့အား မြေကြီးပေါ် မှာပဲ အေးအေးဆေးဆေးနေကြပါလားဟုလည်း ပြောမထွက်ပါ။ လေတပ် ဦးစီးချုပ်ရင့်မာကြီးဖြစ်နေပါလျက် အိမ်မက်ဆိုးနိမိတ်ကြီးကြောင့်ပါဟု အဘယ်မှာပြောလို့ ထွက်နိုင်ပါအံ့နည်း။

ယမန်နေ့ညက ရှန်ဟဲတွင်ကြုံခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဧည့်ခံပွဲတစ်ခု တွင် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်နှင့် စကားစမည်ဆိုနေခိုက် နောက်ဘက်က လူနှစ်ယောက် စကားပြောနေသံကို ကြားလိုက်ရသည်။

‘ဒါ လေတပ်ဦးစီးချုပ်မာရှယ် ဂျေဒေါတ်ကို ကြိုဆို ဂုဏ်ပြုပွဲ မဟုတ်လား’

တစ်ယောက်က မေးလိုက်သည်။ နောက်တစ်ယောက်က . . .

‘ဟုတ်သားပဲ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ’

‘သူလာမှာ မဟုတ်တော့ဘူးဗျ၊ မနေ့ညက လေယာဉ်ပျက်တဲ့အထဲ ပါသွားပြီ’

ပြောလိုက်ပုံမှာ တကယ့်ကို စိတ်ချလက်ချ ယုံယုံကြည်ကြည် ပြော နေသည့် လေသံမျိုးဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်ကအသာပင် လှည့်ကြည့်လိုက်မိသည်။ ပြောနေသူမှာ ဘုရင့်ရေတပ်မတော် ဦးစီးအရာရှိတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်၏မျက်နှာကို မြင်လိုက်သောအခါသူလန့်သွားသည်။

ပြီးမှ အထိတ်တလန့် . . .

‘အလိုလေး . . . ဘုရား . . . ဘုရား . . . ကျွန်တော် သိပ်ဝမ်း နည်းပါတယ်၊ အဲလေ အဲ . . . သိပ်ကိုဝမ်းသာပါတယ်ခင်ဗျာ မကြုံစဖူး ခင်ဗျာ၊ ညက ကျွန်တော်အိပ်မက်မက်တယ်၊ တကယ်ကြုံရတဲ့အတိုင်းပါပဲ’

ကျွန်ုပ်က ပြုံးလိုက်ပြီး . . .

‘ကျွန်တော် မသေသေးပါဘူး ဗိုလ်မှူးကြီးရယ်၊ လုပ်စမ်းပါဦး၊ ဘယ်လိုမက်တာလဲ၊ ဘယ်မှာဖြစ်တာလဲ’

‘ကျောက်တောင်တွေနဲ့ ကျောက်စရစ်ကမ်းခြေလို ဟာမျိုး၊ ညနေ ချိန်ပဲ၊ မိုးပွင့်မှန်တိုင်းထဲမှာ၊ တရုတ်ဘက်လိုလို၊ ဂျပန်ဘက်လိုလို၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး က တောင်တွေထိပ်က တိမ်တိုက်ထဲမှာ၊ အကြာကြီးပဲ၊ လေယာဉ်ပျက် လိုက်ပုံကလည်း တကယ့်ကိုကြောက်ခမန်း လိလိ’

‘လေယာဉ်က ဘယ်လိုလေယာဉ်မျိုးလဲ’

‘ရိုးရိုး ပို့ဆောင်ရေးလေယာဉ်ပဲ၊ ဒါကိုတာ လိုဟာမျိုးပဲ’  
(ညီမတော်အန်းမှာ ဒါကိုတာဖြစ်ပါသည်။)

‘ကျွန်တော်နဲ့အတူ ဘယ်သူတွေ ပါသေးသလဲ’  
သူက ခပ်ဖြည်းဖြည်းပြန်ပြောသည်။

‘ပါတယ်ခင်ဗျ၊ ရိုးရိုးလေတပ်အရာရှိ တစ်ယောက်၊ အရပ်ဘက်က သုံးယောက်၊ ယောက်ျားနှစ်ယောက်၊ မိန်းမတစ်ယောက်၊ အားလုံး အင်္ဂလိပ် လူမျိုးတွေချည်းပဲ’

‘ကျေးဇူးပါပဲဗျာ၊ တော်ပါသေးရဲ့၊ ခင်ဗျား အိပ်မက်ဖြစ် မလာနိုင် တော့ပါဘူး၊ ကျွန်တော်နဲ့အတူ လေယာဉ်မှူးတစ်ယောက်တည်းပဲပါလာ မှာပါ။ အရပ်သား လုံးဝမပါပါဘူး’

ထို့နောက် အနည်းငယ် စကားစမြည်ပြောကြပြီး လူစုခွဲလာ ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တော့ သူ့ကိုတစ်ခါမှ ထပ်မတွေ့ရတော့ချေ။

**အရပ်ဘက်သုံးဦး**

ခဏလေးရှိတော့ ‘ဒေးလီးတယ်လီဂရပ်’ သတင်းစာက ‘ဆေးမား ဘာရီ’ က ကျွန်ုပ်ထံ လျှောက်လာပြီး . . .

‘ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနဲ့အတူ တိုက်ပွဲကိုလိုက်ခဲ့ပါရစေခင်ဗျာ၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရဲ့ လေယာဉ်မှူးကတော့သူ့အနေနဲ့ အိုကေပါပဲလို့ ပြောပါတယ်၊ တစ်ဆိတ် ဖြစ်နိုင်ရင် . . .

ရင်ထဲတွင် ဒိတ်ခနဲဖြစ်သွားလျက် . . .

‘ရပါတယ်၊ အကျယ်ကြီးပဲဥစ္စာ၊ နက်ဖြန်မနက်ခြောက်နာ ရီခွဲမှာ ထွက်ပါမယ်’

အရပ်ဘက်က တစ်ယောက်ပါလာသည်ကိုတော့ စိတ်လေးသွား မိသည်။

ထိုနေ့ညနေမှာပင် ရှန်ဟဲဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှသံအရာရှိ ‘ဂျော့အော့ဂ် ဒင်’က ဖိတ်သော ညစာစားပွဲသို့တက်ရသည်။ အော့ဂ်ဒင် က ကျွန်တော်၏ ခရီးစဉ်အကြောင်းကို မေးသောကြောင့် ပြန်လှန်ပြောဆိုနေခိုက်မှာပင် သူ့ဘတ္တလာ ဝင်လာပြီး ပိုင်ယာလက်နှင့် ပို့ လိုက်သော စာလေးတစ်စောင်ကို ပေးသည်။ သူက ထိုစာရွက်ကလေးကို ကျွန်ုပ်ထံကမ်းပေးလိုက်ရင်း . .

‘နက်ဖြန်မနက်တော့ ကျွန်တော်လည်း ခင်ဗျားနဲ့ လိုက်ခဲ့ပါရစေဗျာ’

သံကြိုးစာမှာ လန်ဒန်နိုင်ငံခြားရေးဌာနမှ သူ့ထံပို့လိုက်သော ညွှန်ကြားချက်ဖြစ်သည်။ တိုကျိုတွင်ပြုလုပ်မည့် အစည်းအဝေးတစ်ခုသို့ အမြန်ဆုံးသွားရောက်ရမည်။ ကျွန်ုပ် အဘယ်သို့ ငြင်းနိုင်ပါမည်နည်း။

ကျွန်ုပ် စိတ်ထဲတွင်တော့ . . .

‘အင်း . . . အရပ်သားနှစ်ယောက် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးချည်း၊ မိန်းမတော့ မပါပါဘူး၊ အို . . . မဟုတ်တရုတ် တောက်တီးတောက်တဲ့ ထမင်းလုံးတစ္ဆေအိမ်မက်ကို ဘာကြောင့်တွေးနေရတာလဲ’

ညစာစား၍ မပြီးသေးမီပင် ဘတ္တလားက ငွေလင်ပန်းငယ်လေးတစ်ခုပေါ်တွင် စာကလေးတစ်စောင်တင်ပြီး ရောက်လာပြန်သည်။ သံကြိုးစာနောက်တစ်စောင် ဖြစ်သည်။ အော့ဂ်ဒင်က . . .

‘ကဲ . . . ဖတ်သာကြည့်ပေတော့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးရေ၊ တိုကျိုက ကျွန်တော်တို့ လူဆီက ပို့လိုက်တာပဲ’

‘ . . . အစည်းအဝေး အတွက်လက်ရေးတို့ လက်နှိပ်စက်သမား မရှိပါ။ ကျေးဇူးပြု၍ တစ်ယောက်ခေါ်ခဲ့ပါရန်’

အော့ဂ်ဒင်က . . .

‘ကူညီလက်စနဲ့ တစ်ဆက်တည်းပဲ ကူညီစမ်းပါဦး’

‘အဲဒီလူကိုလည်း ခေါ်ဖို့ဖြစ်နိုင်လောက်ပါရဲ့၊ အဲ . . . အဲဒီ လူဆို လိုက်တာက အမျိုးသား ဖြစ်မယ်ထင်လိုက်လို့ပါ’

‘အမျိုးသားမဟုတ်ရင်ကော ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ အမျိုးသမီးပဲ ရှိတာခင်ဗျာ’

**အရပ်ဘက်သုံးယောက်၊ တစ်ယောက်က အမျိုးသမီး**

ရှုန်ဟဲ လေဆိပ်မှာ ကြည်နူးစရာတစ်ကွက်မျှ မရှိတော့ချေ။ အော့ဂ်ဒင်က သူ့လက်နှိပ်စက်စာရေးမကို ခေါ်လာသည်။ အသက်နှစ်ဆယ်ခန့်၊ အရပ်မြင့်မြင့်၊ ရုပ်ချောချော။ နာမည်က ‘ဒိုရီတာ ဘရိတ်စပီးယား’။ သူက ကျွန်ုပ်အား လေယာဉ်တစ်ခါမျှမစီးဖူးသေးကြောင်း ပြောပြပြီးနောက်



‘ဘာမှတော့ဖြစ်မှာ မဟုတ်ပါဘူးနော်’ ဟု ဆက်လိုက်သောအခါ အလိုလိုမှ လေယာဉ်ပြေးလမ်းပေါ်တွင် လေတသွေးသွေးကြောင့် စိမ့်အေးနေရသည် တွင် ကျောထဲကပါ စိမ့်သွားမိပြန်သည်။

လေယာဉ်မောင်းမည့် လေတပ်အုပ်စုမှူး ‘ကင့်ဘဲလ်’ကို ကြည့်ရ သည်မှာလည်း ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း တယ်ပြီးမရှိလှချေ။

‘ဂွမ်မောနင်း ကင့်ဘဲလ်၊ မိုးလေဝသ ခန့်မှန်းချက် ကောင်းရဲ့ မဟုတ်လား’

‘သိပ်မဆိုးလှပါဘူး ဗိုလ်မှူးကြီး၊ တိုကျိုနဲ့ မိုင်တစ်ရာလောက် အကွာမှာတော့ တိမ်အတော်ကြီးထူနေတယ်၊ ခြောက်နာရီ လောက်ပျံရမယ်’

ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး လေယာဉ်ပေါ်သို့ တက်လိုက်ကြပြီးသောအခါ ‘ညီမတော်အန်း’လည်း တပြန်တပြောကြီးတည်နေသော ရှန်ဟဲမြို့ကြီးပေါ် ကို ဖြတ်ပြီး တိုကျိုမြို့ဆီသို့ (သို့မဟုတ်) ဟိုအိမ်မက်အကြောင်းကိုတော့ ဆက်ပြီး မတွေးမိအောင်သာ ကြိုးစားရတော့သည်။ အိမ်မက်အတိုင်းဖြစ်လာ မည် ဆိုလျှင်လည်း ညနေစောင်းမိုးပွင့်မှန်တိုင်းထဲမှာသာ ဖြစ်ရမည်။ နေ့ လယ်စာ စားပြီးချိန် မွန်းတိမ်းဆိုလျှင် ကျွန်ုပ်တို့က တိုကျိုရောက်နေ တော့မည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်အဖို့မှာ မလှုပ်ချင်အောင် ပင်ပန်းလှပြီ ဖြစ် သောကြောင့် ခဏရှိလျှင်ပင် အိပ်ပျော်သွားလေသည်။

ဘာမျှကြာလိုက်သည် မထင်မိ၊ တိမ်တိုက်နှင့် လေယာဉ်ဆောင့် သောကြောင့် ပြန်နိုးလာတော့သည်။ နောက်တစ်ချက် ထပ်ဆောင့်လိုက်ပြန် သည်။ ကျွန်ုပ်မှာ အသက်ကိုမနည်းကြီး ရှူနေရသည်။ အတော်မြင့်မြင့်ကြီး က ပျံနေခြင်းဖြစ်သည်။ ပြတင်းပေါက်မှအပြင်သို့ ချောင်းကြည့်လိုက်မိ သည်။ ညာတောင်ပံမှာ မြူတိုက်တွေ ကိုထိုးခွဲနေရသည်။ ပြာမှိုင်းမှိုင်း အမှုန်များသည် တောင်ပံရှေ့စွန်းကိုတိုက်ပြီး နောက်ဘက်ဆီသို့ တရိပ်ရိပ် လွင့်လာနေသည်။ ရေခဲမှုန်တွေ။

စာရေးမဒိုရစ်တာနှင့် သတင်းစာဆရာ ဆေးမားဘာရီတို့ ကတော့ အိပ်ပျော်နေကြသည်။ အော့ဂ်ဒင်လည်း အသက်ရှူခက်နေ ပုံရသည်။ ခေါင်းထဲတွင် မခံနိုင်အောင်ကျပ်ခဲလာသည်ဟုလည်း ပြောသည်။ မကြာမီ ပင် အလင်းရောင်ပိုပြီးရလာပြန်သည်။ မျက်စိ ကျိန်းလောက်သော နေရောင် ထဲတွင် ငြိမ်ငြိမ်ဆိမ်ဆိမ် ပျံသန်းနေပြန်သည်။ သို့သော်လည်း အတောင်ပံ

ကြီးပေါ်တွင် ရေခဲလွှာပါးပါးလေးကပ်တွဲပြီး ပါနေသည်ကို လှမ်းမြင်နေရသည်။

ကင့်ဘဲလ်က လေယာဉ်ဦးခန်းထဲက ထွက်၍ ကျွန်ုပ်ထံ လျှောက်လာပြီး အသံနိမ့်လျက် . . .

‘ဒီတိမ်တိုက်ကြီးကို ကျော်တက်မှဖြစ်မယ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ မတက်ရင် ရေခဲတွေပိုပြီး တွယ်လာလိမ့်မယ်’

‘အေး . . . ဟုတ်တယ်၊ ခုတောင် အတော်မြင့်နေပြီထင်တယ်’

‘သောင်းခုနှစ်ထောင်’

‘အောက်စီဂျင်ဘူးလည်း မပါဘူးနော်’

‘မပါဘူးခင်ဗျ’

ခဏရှိတော့ ကင့်ဘဲလ် ထွက်လာပြန်သည်။

‘တိမ်တိုက်ကိုထပ်ပြီး ဖောက်ရလိမ့်ဦးမယ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ တိမ်တိုက်ထိပ်က ကျွန်တော်တို့ထက် သိပ်မြင့်နေတယ်။ တက်ပြီးကျော်လို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ခုတောင် ပေရှစ်သောင်းလောက်က ပျံနေတာ၊ အတော်လေး ဆောင့်လိမ့်ဦးမယ်’

ဝေ့ဝဲမှောင်မိုက်နေသောမြူတိုက်ထဲသို့ တိုးဝင်လိုက်သည်။ နိမ့်ခနဲ ဆင်းသွားသည်။

ကင့်ဘဲလ်က စက်ရှိုက်ကို အနည်းငယ် လျှော့ချလိုက်သည်။ လေယာဉ်ဦးခန်းကို ရေခဲတွေ လာမှန်လိုက်သည့် ဖြောင်းဖြောင်းဖြင်းဖြင်းသံတွေကို ကြားလိုက်ရသည်။ ပန်ကာရွက်ဖျားခတ်မိသောကြောင့် ရေခဲကြေတွေ တဖြန်းဖြန်းလွင့်သွားနေသည်။ မှောင်သည် ထက်မှောင်လာသည်။ နာရီကိုကြည့်လိုက်တော့ ၁၁:၂၀။ တိုက်ျှို စံတော်ချိန် ဆိုလျှင် ၁၂:၂၀ ရှိနေပြီ။ ညနေစောင်းကိုတော့ဖြင့် မရောက်တတ်သေး။ သို့သော်လည်း ရေခဲတွေက ဘယ်လောက်ကြာကြာမျှသာ လွင့်နေပါမည်နည်း။ လေယာဉ်တစ်ခုလုံးကို ရေခဲလွှမ်းငုံသွားနိုင်သည် မဟုတ်ပါလား။

မိုးပွင့်ကိုတော့ မတွေ့ရ။ အိမ်မက်အရဆိုလျှင် မိုးပွင့်ရှိရမည်။

ဘေးဘက်တွင် ပြာမှိုင်းမှိုင်းမြူတွေက တစ်ရိပ်ရိပ်ဝဲသွားပြန်သည်။ တိမ်တိုက်တိမ်လိပ်များကို ကျော်ဖြတ်ပြီးပြာလဲ့သော ကောင်းကင်ဘက်ရောက်အောင် ပျံသန်းနေလိုက်ပုံမှာ ‘ညီမတော်အန်း’ကို ချောက်ကမ်းပါး

ကြီးပေါ် ကျော်အောင် လွင့်ပစ်လိုက်သည့်နှယ် ရှိတော့သည်။

ကျွန်ုပ်မှာ အသက်ရှူခက်လာသည်သာမက နားထဲကလည်း တဝီဝီမြည်လာလေတော့သည်။ အောက်စီဂျင်နည်းပါးသည့် အမြင့်သို့ ထပ်ပြီး တက်လာရပြီဖြစ်ကြောင်း သိလိုက်ရပြန်သည်။ အော့ဂ်ဒင်နှင့် ဒိုရစ်တာတို့ကား အောက်စီဂျင်မရ၍ မြောနေကြလေပြီ။ ဤမျှသောအမြင့်ကို သူတို့ကြာရှည် ခံနိုင်တော့မည် မဟုတ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်သိလိုက်ပေပြီ။

ကင့်ဘဲလ် နောက်ဘက်သို့ ထွက်လာပြန်သည်။ ပင်ပန်းခြင်း၊ ပူနစ်ခြင်းတို့ကြောင့် မျက်နှာမှာ ဖြူရော်ရော်ဖြစ်နေသော်လည်း ခပ်ပြုံးပြုံးနှင့် ယုံကြည်မှုအပြည့်ရှိသည့် အသွင်ကို ဆောင်ထားသည်။

ကျွန်ုပ်က . . .

‘ဒါကိုတာတစ်စင်းအဖို့ ဒီအမြင့်ဟာ မများလွန်းဘူးလား၊ အပူငွေ့ လေးနည်းနည်းရသွားအောင် အောက်ဘက်ကို ထိုးဆင်းလိုက်လို့မရဘူးလား၊ ဓာတ်ဆီအလေးချိန်လည်း အတော်လေးလျော့သွား လောက်ရောပေါ့၊ ရေခဲ တောက လွတ်သွားမယ်ဆိုရင် စက်ရပ်သွားမှာ မစိုးရိမ်ရဘူးပေါ့၊ ဒါပေမဲ့ မောင်ရင် ကောင်းမယ်ထင်သလို ကြည့်လုပ်ပါ၊ အားလုံးချောချော မောမော ဖြစ်သွားမှာပါ’ (စိတ်ထဲကတော့ ကျောက်တောင်နဲ့ ကျောက်စရစ်ကမ်းခြေကို ရောက်မသွားရင်ပေါ့ကွယ်ဟု တွေးဖြစ်အောင်တွေးလိုက်မိသေးသည်)

ကင့်ဘဲလ်ကကပြုံးလိုက်ပြီး စမ်းကြည့်မည်ဟုဆိုသည်။

**ဇာတ်ဝင်ခန်းစပြီ**

အောက်ဘက်သို့ ထိုးဆင်းလိုက်သည်။ ရှေ့သို့ဆောင့်တိုးလိုက်၊ နိမ့်ကျလိုက်၊ ဆောင့်တက်လိုက်။ ဤနည်းအတိုင်း လေးနာရီလောက် စခန်း သွားကြရဦးတော့မည်။ ဆောင့်ဆောင့်အောင့်အောင့်နှင့်ပင် စိုထိုင်းအေးစက် နေသော တိမ်တိုက်ကြီး၏အောက်လွှာဘက်ဆီသို့ ဆင်းလာခဲ့သည်။ မှောင် လာလိုက်သည်မှာလည်း မပြောနှင့်တော့။ ညီမတော်အန်း၏ အတောင်နှစ် ဖက် ထိမှန်လိုက်သည့် အသည်းထိတ်စရာ ဖြောင်းဖြောင်းဖြင်းဖြင်း အသံ များကို ကြားလာရပြန်ပြီ။ ရေခဲတွေ။ ပန်ကာကိုလည်း ဝင်တိုးကြပြန်ပြီ။

ခုတော့မိုးပွင့်တွေက သဲသဲမဲမဲကျလာလေပြီ။ အချိန်ကကော။ သုံးနာရီခွဲ။

ပင်လယ်ပြင်နှင့်မိုးပွင့်။ အိပ်မက်က သည်လိုနိမိတ်ပြထားသည်။ အောက်ဆီကို လှမ်းကြည့်လိုက်တော့ ကမ်းပါးစောက်မည်းမည်းကြီးကို ရေလှိုင်းကြီးတွေက ဒေါကြီးမောကြီး တဖွေးဖွေးရိုက်ခတ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

လေယာဉ်ခါလိုက် ဆောင့်လိုက်ပုံမှာ ကျွန်ုပ်တစ်သက်နှင့်တစ်ကိုယ် တစ်ခါမျှမကြုံစဖူး။ 'ညီမတော်အန်း'သည်ပင်လျှင် ကြုံကြုံခံနိုင်ပါဦးတော့မည်လားဟု စိုးရိမ်မိလာသည်။ ကမ်းရိုးတန်းအတိုင်းလိုက်ပြီး ပျံလာရာ ပင်လယ်ကွေ့တစ်ခုဆီသို့ ရောက်လာသည်။ ကျောက်တောင်တွေနှင့် ကျောက်စရစ်ခဲကမ်းပြင်ကြီးကို တွေ့ရသည်။ ဘေးနားတွင်တော့ မိုးပွင့်တွေ ဖုံးနေသည့် တံငါရွာကလေးတစ်ရွာ။ ကမ်းခြေကကိုက်သုံးရာ ပျော့ပျော့လောက်ရှိမည်။ ခပ်ပြေပြေဆင်ခြေလျှော့ ကျောက်စရစ်ပြင်ကြီးတွင် ကျောက်ဆောင်တွေက ထိုးထိုးထောင်ထောင်။ တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် မည်းနက်နေသော ကျောက်ကမ်းပါးယံကြီးတွေက ဘောင်ပိတ်ထားသည်။ လေယာဉ်ဆင်းလို့ မဖြစ်နိုင်သည့် နေရာမျိုး။

လှိုင်းခေါင်းဖြူကြီးတွေ တဖွေးဖွေးဝှေ့နေသော ကမ်းရိုးတန်းအတိုင်း ဆက်ပြီးလိုက်လာခဲ့ပြန်သည်။ အထက်က တိမ်တိုက်၊ အောက်က ပင်လယ်ပြင်၊ နှစ်လွှာအကြားနေရာပါးပါးကလေးတွင် မိုးပွင့်တောကိုဖြတ်ပြီး ပျံနေရသည်။ ကျွန်ုပ်၏ နာရီကို တိုကျိုစံချိန်နှင့် တိုက်ထားခြင်းဖြစ်ရာ ကြည့်လိုက်တော့ ၄ နာရီ ၅ မိနစ်။ ၅ နာရီထိုးပြီးသည်နှင့် မှောင်တော့မည်။

ထို့နောက် ကမ်းပါးစောက်ကြီးများ ပျောက်သွားပြန်သည်။ ကင့်ဘဲလ်က ကမ်းပါးနဖူးနှင့် ဝင်တိုက်မိမည်စိုးသောကြောင့် ပင်လယ်ဘက်ဆီကို ထွက်လိုက်၊ ပြန်ပြီး ခေါက်ဝင်လိုက်လုပ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ပျံနေရင်း ကမ်းပါးစောက်ကြီးတွေကိုသာ ပြန်တွေ့နေရသည်။ လျှို့ဝင်စရာ ကမ်းပါးပြတ်ကိုလည်းမတွေ့။ ကျောက် ကမ်းပါးကြီးကို ကျော်ပြီးဝင်မည်ဆိုပြန်လျှင်လည်း အပေါ်က တိမ်တိုက်မှာ နိမ့်လွန်းလှသောကြောင့် မဖြစ်နိုင်။ လေယာဉ်ကိုယ်ထည်နှင့်ပွတ်ပြီး ဆင်းနိုင်လောက်သော ကမ်းမြေပြန့်ပြန့်လေး တစ်ခုတလေကိုမျှလည်း မတွေ့ရ။

ဝန်းကျင်က မှိုင်းသည်ထက်မှိုင်းလာသည်။ နေဝင်သွားပြီ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ၅ နာရီမတ်တင်း။ ကမ်းပါးစောက်၊ တိမ်ထု၊ ပင်လယ်၊ မိုးပွင့်တွေ၊

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

ကမ်းပါးကျောက်ဆောင်က လှိုင်းဖွေးဖွေး၊ တဝေါဝေါတိုက်နေသောလေ၊ တဟဲဟဲမြည်နေသော အသံတွေ၊ လေယာဉ်တောက်သည့်ဒဏ်၊ တစစ်စစ် ထုံလာသည့် ဦးခေါင်း၊ အားလုံးတို့အပေါင်း အကြောင်းမတန် ပင်ပန်းမှုက သေလုမြောပါး။

ရုတ်တရက် ကမ်းပါးယံကြီးအစွန်ကို လွန်လာလိုက်သည်။ ပိုပြီး သဲသဲကွဲကွဲ မြင်လာရသည်။ ပင်လယ်ကွေ့ကလေးတစ်ခု။ ကမ်းခြေမှာ မိုးပွင့်ဖုံးနေသည့် ရွာကလေးတစ်ရွာ။ ကျောက်စရစ်တွေ၊ ကျောက်ဆောင် တွေ။ လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်နာရီ၊ နှစ်နာရီသာသာလောက်က တွေ့ခဲ့တဲ့ ရွာကလေး နှင့် ပင်လယ်ကွေ့ကလေးပါပဲကလား။ ကျွန်းကလေးတစ်ကျွန်းကို ပတ်ချာ လှည့်ပြီး ပျံမိလျက်သားဖြစ်လျက် တစ်ကျော့ပြန်ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေ သည်တကား။

ကျွန်ုပ်လည်း ထိုင်ခုံခါးပတ်ကိုဖြုတ်ပြီး လေယာဉ်မောင်းခန်းထဲသို့ ဝင်သွားလိုက်သည်။ လမ်းကြောင်းမှူးအား . . .

‘မှန်း . . . မင်းမြေပုံကို ပြစမ်းပါဦး’

ဂျပန်ကျွန်းမကြီးနှင့် မိုင်လေးဆယ်ခန့်အကွာတွင် ‘လက်ညှိုးညွှန် နေသည့်လက်’ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော ကျွန်းကလေးတစ်ကျွန်းရှိသည်။ ‘ဆာဒို’ ဟု ခေါ်သည်။

‘ဒီတာပဲကွ၊ အဲဟိုရွာက ‘တာကာချီ’ ဖြစ်မှာပေါ့’

လမ်းကြောင်းမှူးက ခေါင်းညိတ်ပြီးနောက် . . .

‘အနီးဆုံး လေယာဉ်ကွင်းကတော့ တိုကျိုပဲရှိတယ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ ကျွန်းမကြီးရဲ့ ဟိုဘက်စွန်မှာ၊ ဒီတော့ မိုင်တစ်ရာလောက် ဝေးသေးတယ်၊ မှောင်ကြီးထဲမှာ တောင်တွေ၊ တိမ်တိုက်တွေကို ဖြတ်ရမှာဆိုတော့ မလွယ် လှဘူး’

‘ဆီလည်း မရှိတော့ဘူးလေကွယ်’

လေယာဉ်ဆင်းစရာဆိုလို့ လှိုင်းလိပ်ဖွေးဖွေးဝေ့နေသော ကမ်းပါး စောက်ကြီးဘေးက ကျောက်ဆောင်ထိုးထိုးထောင်ထောင် ငေါနေသည့် ကျောက်စရစ်ပြင်ကလေးတစ်ခုသာရှိတော့သည်။ ဟိုလူ့အိပ်မက်နိမိတ် အတိုင်း မိုးပွင့်နှင့်မုန်တိုင်းညနေပိုင်း။

ကျွန်ုပ် ကင့်ဘဲလ်ဘက်သို့ လှည့်လိုက်သည်။ သူက အခိုင်အမာ

ဆုံးဖြတ်ပြီးဟန်နှင့် ပြုံးပြီး ကျွန်ုပ်အားကြည့်လျက်. . .

‘ပွဲကတော့ကြမ်းပြီ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး သဘောတူမယ်ဆိုရင် ဒီကမ်းခြေမှာပဲ ဆင်းတော့မယ်၊ လေထီးဆိုတာကတော့ လုံးဝစဉ်းစားလို့ မဖြစ်ဘူး၊ တိမ်ကလည်း နိမ့်လွန်း၊ လေကလည်း ထန်လွန်းနေတယ်’

‘ဟုတ်တယ်’

‘ဘီးချပြီး၊ ဆင်းရမလား၊ ဘီးမချဘဲ ဆင်းရမလား’

‘ဘီးမချဘဲ ဗိုက်နဲ့ပွတ်ပြီးဆင်းမယ်ဆိုရင် တအားမြန်လွန်းပြီး တဝေးကြီးတိုက်နေရလိမ့်မယ် ထင်တယ်ကွ၊ ဘီးနဲ့ဆင်းပြန်ရင်လည်း ကျွမ်းထောင်သွားလိမ့်မယ်၊ ဒီတော့ အစမှာဘီးနဲ့ဆင်းလိုက် လေယာဉ် အရှိန်နည်းနည်း လျော့အသွားမှာ ဘီးကိုပြန်ရုပ်လိုက်ပြီး ဗိုက်နဲ့လျှော့ပစ်လိုက်ရင်ကောကွာ’

ကင့်ဘဲလ်က ခေါင်းညိတ်လိုက်သည်။ ခလုတ်တွေကို ဟိုကိုင်သည်နှိုက် လုပ်နေတော့ သူ့ခမျာ ချွေးသီးချွေးပေါက်တွေ ကျလာသည်။

**ဆင်းစမ်း--ဆင်းစမ်း--ဆင်းစမ်း**

ကျွန်ုပ်၏ ခရီးဖော်များ မထိမခိုက်မိအောင် လုပ်ပေးရန် လေယာဉ်နောက်ပိုင်းသို့ ပြန်ထွက်လာခဲ့သည်။ လေယာဉ်အမြီးပိုင်းကို လေးသွားအောင် လေယာဉ်မှူးတစ်ယောက်မှအပ အားလုံးကို နောက်ပိုင်းသို့ စုထားလိုက်သည်။ အန္တရာယ်ပိုကင်းနိုင်သည့်ပြင် လေယာဉ်ဆင်းပြီးသည်နှင့် အမြန်ဆုံးလည်း အပြင်ထွက်နိုင်သည်။ ပြုတ်ပြီးလွင့်ထွက်မသွားအောင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို အခိုင်ဖွဲ့ထားကြပြီး စောင်တွေ၊ မွေ့ရာတွေနှင့်လည်း ကာထားစေလိုက်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့ အသင့်ဖြစ်ပြီးသောအခါ လေယာဉ်အမှုထမ်းနှစ်ယောက် နောက်ပိုင်းဘက်သို့ ဒေယီးဒေယိုင်ကိုယ်ကို ဟန်၍လျှောက်ထွက်လာပြီး ကျွန်ုပ်တို့တစ်တွေ ပိတ်မိမနေစေရန် လေယာဉ်တံခါးကို ဖွင့်ပစ်လိုက်သည်။ လေကမိုးပွင့်တွေကိုသယ်ပြီး ဝေခနဲဝင်လာသည်။ နောက်ပိုင်းစတိုခန်းကလေးထဲက ဇွန်းသံ၊ ပန်းကန်သံ၊ လင်ပန်းသံ တွေက တဖြုန်းဖြုန်း ထွက်သည်။

ယခု ဖြစ်လာတော့မည့် မြင်ကွင်းမှာ ကျွန်ုပ်၏ ဦးနှောက်ထဲတွင်

လွန်ခဲ့သည့် ၂၄ နာရီလုံးလုံး ကြိုပြီးမြင်ယောင်နေမိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။  
 တဝေါဝေါမြည်နေသော လေပြင်းသံကြားထဲကပင် ဘီးချသံ တရွီးရွီး  
 ကြားလိုက်ရပြီ။ လေယာဉ်အတောင်ရှိ အရှိန်သတ် အတောင်စွန်း  
 ကလေးများ အောက်သို့ ကုပ်ဆင်းသွားပြီ။ ညီမတော် အန်းလည်း မြေပြင်သို့  
 တက်ရန်ကမ်းပါးဆီသို့ ဦးစိုက်ချ ဦးကပ်လာလေပြီ။ စက်သံလျော့သွားပြီ။  
 အော့ဂ်ဒင်ကို လှည့်ကြည့်လိုက်မိသည်။ သူကနွမ်းနယ်စွာ ပြုံးပြသည်။  
 မျက်နှာကတော့ ဝေဒနာကြောင့် ရှုံ့နေသည်။ ဒိုရစ်တာကို လှမ်းကြည့်  
 လိုက်တော့ သူကမျက်စိကို စုံမှိတ်ထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဘာရီ၏  
 မျက်နှာကိုတော့ ကျွန်ုပ်နေရာမှ လှမ်းမမြင်ရချေ။

ကမ်းဆီကို ကပ်လာလိုက်တော့ ဆင်ခြေလျှော ကွေ့ဝိုက်နေသည့်  
 ကျောက်တုံးကြီးတွေ ထိုးထောင်နေသော ကမ်းပြင်ကိုတွေ့ရသည်။ တစ်ဖက်  
 တစ်ချက်ရှိ ကျောက်နံရံကြီးများမှာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းက စုလစ်လောက်ရှိ  
 လိမ့်မည်။ ထိုးဆင်းလာသည်နှင့်အမျှ မြေပြင်မှာ ပြန့်ပြောသည်ထက်  
 ပြန့်ပြောလိုက်လာသည်။ စက်သံလုံးဝပျောက်သွားပြီ။ လက်ဝဲဘက်က  
 ကျောက်ဆောင်မည်းမည်းကြီးတွေ တရိပ်ရိပ် ကျန်နေရစ်ခဲ့သည်ကို မြင်ရ  
 သည်။

တစ်ခါဖြင့် တွေ့ကြပေါ့။

ဖြောင်းခနဲ ချွင်ခနဲ မြည်သံတွေကို ကြားရပြီ။ ကျောက်စရစ်ကို  
 ဘီးကြိတ်လိုက်သည့်အသံ ဖြစ်သည်။ အသံကပိုပြီးပြင်းလာသည်။  
 လေယာဉ် အရှိန်နည်းနည်း လျော့သွားသည်။

‘ဘီးကို ရုပ်လိုက်စမ်းပါတော့’ ဟု ကျိတ်ပြီး ဆုတောင်းလိုက်မိ  
 သည်။ သို့သော် ကင့်ဘဲလ်က လုပ်ပြီးသွားလေပြီ။ ညီမတော် အန်းလည်း  
 ဝပ်ဆင်းသွားသည်။

ဝုန်းဝုန်းဒိုင်းဒိုင်း၊ ဖြောင်းဖြောင်းဖြင်းဖြင်း ကျွမ်းထိုးမှောက်  
 ခုံဝမ်းဗိုက်ကို ဘာလာပြီး ထိလိုက်သည်မသိ။ ရပ်သွားပြီ။ ဇက်ကတော့  
 ကျိုးများသွားပြီလား။ ကျွန်ုပ်၏နောက်စေ့ကို တိုက်ခိုက်ပြီး ထွက်လာသည်က  
 ဘာကြီးပါလိမ့်ဟုအောက်မေ့ လိုက်မိသည်။ လတ်စသတ်တော့ ထိုင်ခုံကြီးပါ  
 ပြုတ်ပြီး လွင့်ထွက်လာသည့် အော့ဂ်ဒင် ဖြစ်နေသည်။

အားလုံးငြိမ်သွားပြီ။ လေယာဉ်လည်း ရပ်သွားပြီ။

လုံးဝငြိမ်သွားပြီ။ ကျောက်စရစ်ကမ်းခြေကို ခတ်လိုက်သော ရေလှိုင်းသံ တဖျောဖျောနှင့် တဝီဝီတိုက်နေသော လေသံကိုသာ ကြားရသည်။

‘ကျုပ်ထိုင်ခုံက ပြုတ်သွားလို့ပါဗျာ’ အရေးထဲ အော့ဒ်ဒင်က သူ့ပယောဂကြောင့်များ ဖြစ်ရသည့်အတိုင်း တောင်းပန်နေလိုက်သေးသည်။

ကျွန်ုပ်တို့လည်း ခါးပတ်တွေ ဘာတွေဖြုတ်ပြီး ယခုမှ ရယ်နိုင်မောနိုင်ဖြစ်လာကြတော့သည်။ ကျွန်ုပ်ကရှေ့ဦးခန်းဆီသို့ လျှောက်သွားသည်။ ကင့်ဘဲလ်ကလည်း ရှေ့ခန်းထဲကထွက်အလာ အူကြောင်းလမ်းပေါ်မှာပင် လက်ဆွဲပြီး လှုပ်ယမ်းမိကြသည်။

နောက်တစ်ချိလေယာဉ်ပျက်ရမည်ဆိုပါလျှင် အိမ်မက်နိမိတ်လာပြီး မပြပါစေနှင့်ဟု ဆုတောင်းမိသည်။ လေယာဉ်စီးရသည့် အရသာအလွန်ပျက်လှသည်။





THE DAY I MET MIDNIGHT

မိုးမှောင်နဲ့ဆုံတဲ့ည



## The Day I Met Midnight

*I wanted to be a cowboy—  
but first I had to tame an outlaw horse*

**By ULMONT HEALY**

It was my first day on the ranch in the San Fernando Valley, California. I was just out of my teens, and I was going to learn to be a cowboy. In my brand-new outfit—blue jeans, boots, bandanna neckerchief and cheap Stetson hat—I felt as if everyone was looking at me, and it made me a bit nervous. I sat on the top rail of the corral—the large pen for horses—and watched the horses milling about inside as one by one the cowboys lassoed their mounts and led them outside to saddle up.

A white mustang in the corral caught my eye. He was a beauty—with a lovely head and neck, a deep, powerful chest and strong slender legs. Just my kind of horse, I thought—strong and speedy. I wondered whose he was.

At that moment someone spoke to me, and the slow, drawling voice cut in on my thoughts.

“Can you ride, kid?”

It was George, a lanky six-footer in a high-crowned hat that made him seem even taller. The day before, when he had given me the job, he had looked doubtful as to whether I should ever make a cowboy. Now he grinned encouragingly.

“Yes, a bit,” I said.

I was careful not to boast. At home on our farm, my father had taught me all he knew about handling horses. Dad made me break them in without using a saddle—he said they became gentler that way. So I thought I knew a little about horses. But these cowboys were expert horsemen. Also, one of them had given me a warning the night before. “Watch out, kid,” he had said, “these fellows take you for a softy, a tenderfoot. They’ll put you on a horse that will try to throw you off.”

I heard George saying calmly, “Anything there you like, kid?”

I pointed to the white mustang. “He’s quite a horse,” I said.

“Yeah.”

Suddenly George moved his arm. The mustang whirled round like a flash, but too late. The flying noose of the lasso settled over his head, and he was pulled in to the

fence, snorting. George tied a piece of thin rope round his neck and handed the other end to me.

“We call him Midnight,” George said with a smile, “just as we call that big cowboy Tiny. Get the mud off him, then take him down to the shed and I’ll fix you up with saddle and bridle and a rope.”

### The Outlaw

I led midnight outside the corral and tied him to the rail. Then I got a stiff brush, and was doing pretty well at cleaning him until my brush touched a tender spot on one of his hindlegs. His kick was so quick that only reflex action saved me. I stepped away and looked at his head. He was looking me right in the eye, and I knew he was not afraid.

You can learn a horse’s character from his head. Midnight had small ears and the broad forehead and wide-spaced eyes that are signs of intelligence. With a head like that I didn’t think he would be really savage. But I had an uneasy feeling there was something wrong. Could he be an outlaw—a horse at war against men?

“That’s good enough,” George said. He was sitting on his horse with his lasso in his hand, the noose dangling ready to throw.

I walked to Midnight’s head and untied him. It was then I noticed that not a single man was on his horse except George; they were all busy with their harness. They were waiting to see whether I would lead that horse to the shed or ride him.

I made up my mind at that moment. I hitched the rope on Midnight’s nose, and before he realized it I was on his back. We went away from there in standing leaps that jarred the base of my spine and made my teeth rattle in my head. Suddenly the men were all on their horses, with George in the lead. Their yells were enough to scare any horse, but I managed to keep Midnight’s head up and rode him to the shed. There I quickly slipped off his back. I didn’t want any more of Midnight’s wild tricks until I had a saddle on him.

I stepped to his head to remove the knotted rope. As I touched it he reared up on his hind legs and struck me on the chest with his front hoofs. The sudden blow knocked me spinning in the dust. He came after me screaming with rage, his teeth bared, but I kept rolling across the ground until I was under the loading platform outside the shed.

It was then that I saw why George had kept that open noose dangling in his hand. He had the horse roped and pulled close up to his saddle before I got my first full breath. He watched while I brushed off the dust.

“You all right?” He asked.

“Yes,” I said. “Nice roping.”

“Would you rather have another horse today and leave this one till you feel better?”

Now I was really angry. “No,” I almost shouted. “If I could ride that black-hearted so-and-so bareback, I can ride him all day. Give me a saddle and bridle. We’re going to get to know each other.”

George turned to one of the cowboys. “Tiny, dig out some gear—a saddle and bridle and a rope—and we’ll get

Slim and Midnight on the way to getting acquainted.

Well! Now it was “Slim”—not just, “Kid.” Tiny stepped down from his big chestnut and passed me with a grin. I tried to grin back. He returned with a solid-looking saddle and a bridle. At first Midnight shied away, jerked his head and pawed the ground. But with George holding his head and Tiny helping, we got the saddle and bridle on him.

“Want me to hold him while you get on?” George asked.

My chest was not aching so badly now. I looked at Midnight. “I don’t think so,” I said. “Maybe I can make him think it isn’t important if I just step in the saddle.

George gave me a grin and turned Midnight loose.

Quietly, with the reins in my left hand, I took hold of the left cheek strap of his bridle, put my right hand on the saddle horn and pulled him towards me. As he started to turn I went up into the saddle. Strangely enough, Midnight didn’t seem to think it was important.

Then Joe, the foreman, gave us our orders for the day. We were to go out and round up all the longhorn cattle we could find.

### **Cactus Thorns**

So we went to work. Midnight didn’t like the bit in his mouth and jerked his head all the time. But he was sure-footed and quick. We had brought quite a few cattle down the canyons when suddenly I saw sticking up from the bushes the longest pair of horns I had ever seen. As we closed in,

the longhorn steer made a dash for it up the side of a small hill. Now, a longhorn can run like a deer, and I was proud of Midnight when he overtook that steer and turned it down again into the valley.

But suddenly, as we thundered along, the steer rose up and leapt over something. We were going too fast to stop: we either had to hit the obstacle or jump over it. I decided to jump. I dug my heels into Midnight's flanks and lifted the reins. That beautiful, obstinate son of Satan chose that moment to jerk his head and try to shake the bit from his mouth. We blundered straight into the patch of prickly cactus that the steer had jumped over.

By the time I brought Midnight to a halt in an open sandy spot, my right knee felt as though it was on fire. It was full of long cactus thorns like needles. I hardly dared think what damage the prickles must have done to the horse. Luckily, I was wearing buckskin gloves and could pick the thorns out of my knee. I knew that if I left them they would work deeper into my flesh as I moved about. I got out of the saddle and found that Midnight was covered with cactus thorns from his nose to his heels. I knew from the pain in my leg what he must be suffering, but he stood perfectly still. His look seemed to be asking whether I could help him. It brought a lump to my throat.

Just then Joe, the foreman, rode up. He looked Midnight over carefully. "We can't get them out without tying him down," he said. "And if we do that they'll work into him deeper until they kill him. Better take your saddle off, Slim." He drew his revolver.

“No, Joe, wait,” I said. “I got him into this. I want to get him out if I can. Just stand by and let me try.”

Joe hesitated. “Okay,” he said at last. “But stay out of line with his head, because the first dangerous move he makes I’m going to put a bullet in him.”

### **The Strangest Thing**

I reached out to Midnight’s nose and picked off two thorns as big as darning needles that were driven in just above his nostrils. He flinched and looked startled, but made no move to bite me.

By the time I had gone over his face and neck, pulling out the horribly sharp thorns, his ears had come forward, a sign that he was no longer afraid. On I worked and he never moved a muscle, though his coat was turning grey with sweat. Joe sat his horse quietly, and now and then I heard him exclaiming gently to himself.

I worked downwards to Midnight’s front hoofs, then all over his sides and belly, and down his hind legs. He stood like a statue. I even took a large piece of cactus out of his tail. As I finished each part of him, I took off my gloves and ran my hands over him to make sure I had removed all the thorns. Finally I stepped round to Midnight’s head and took hold of the bridle. I looked at Joe. He took a deep breath and put away his gun.

“I want to thank you,” I said, and I meant it.

“It’s the strangest thing I ever saw,” said Joe. He looked over to where the men were driving the cattle to the



corrals. “It’s time for dinner,” he said.

As we rode along he told me Midnight’s life story. He had been the fiercest horse in a herd of wild horses, and had never stopped fighting. This morning was the first time Joe had seen Midnight use his front hoofs and teeth on a man, though.

“I expect it was that rope you had on his nose that made him so angry.”

“Yes,” I replied. “He just doesn’t like men.”

“No, he doesn’t like men, and if you’d had the same treatment that he’s had since he first met men, you wouldn’t like them either.”

We let our horses drink at the water trough and led them under a roof where they would be in the shade. “No need to tie them,” Joe said. “They’ll stand there all right.”

After dinner I was standing in a little group with some of the other cowboys, talking about our jobs for the next day. Suddenly I got a push in the back that nearly knocked me over.

I turned angrily, suspecting some kind of trick. There was Midnight standing quietly looking at me. He had walked away from the cool shade of the wooden roof, trailing his reins.

I said gently, “Midnight, what are you doing?”

He came forward two steps, put his head against my chest, and began to move it slowly up and down. I put my hands on his head and rubbed the soft velvety spots behind his ears. I could see the other cowboys gathering round and I could hear their whistles of surprise. Midnight had been

savage with most of them, and they could not believe their eyes.

A chuckle from George broke the quiet. “Well, Slim, it sure looks like you and Midnight got acquainted.”

“Yeah,” was all that I could bring myself to say. The lump was back in my throat again.

Joe broke up the group by saying, “Let’s go, men.” Then as he turned away, he added: “I don’t want to see any of you putting a rope on Midnight. He’s Slim’s horse from now on.”

And no cowboy ever had a finer horse than Midnight. I shall never forget the day he put his head against my chest to thank me, and to say that he was sorry and wanted to be friends.



### မိုးမှောင်နဲ့ ဆုံရတဲ့နေ့

မွေးမြူရေးခြံသို့ရောက်သောနေ့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ခြံမှာ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၊ ဆန်ဖာနန်ဒို တောင်ကြားတွင်ရှိပါသည်။ ကျွန်တော့်အသက်က ၁၉ နှစ် ပြည့်ပြီးစ။ ‘ကောင်းဘွိုင်’ (နွားကျောင်းသား)အဖြစ် စတင်လေ့ကျင့်ရတော့မည့်အချိန် ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ်စုံအသစ်စက်စက်ကလေးကို ဝတ်လိုက်လို့။ အပြာရောင် ဂျင်းဘောင်းဘီ၊ အင်္ကျီ၊ ဘွတ်ဖိနပ်၊ ပိုးလည်စီးအပြောက်၊ အနားကျယ်အုံမြင့် ‘စတက်ဆန်’ ဦးထုပ် အပေါ်စားကို ဆောင်းထားသည်။ စိတ်ထဲတွင်ဖြင့် လူတကာက ဝိုင်းကြည့်လောက်သည်ဟု ထင်သောကြောင့် အနေရအထိုင်ရပင် ခက်သလိုလို ရှိနေလိုက်သေးသည်။ မြင်းလှောင်ခြံ အတွင်းရှိ မြင်းများကို ကြိုးကွင်းပစ်ဖမ်း၊ ဆွဲထုတ်၊ ကုန်းနီးတင်လုပ်နေကြသောကြောင့် ခြံတစ်ခုလုံး မြင်းတွေ ယောက်ယက်ခတ်ဖြစ်နေသည်ကို ခြံစည်းရိုးပိုင်းတန်းပေါ်က ထိုင်ပြီး ကြည့်နေမိသည်။

စိမ်းဆတ်ဆတ် မြင်းဖြူတစ်ကောင်ကိုသွားပြီး မျက်စိကျ လိုက်မိသည်။ တကယ့်ကို အလှတစ်ပါးဟု ဆိုလောက်သည်။ ဦးခေါင်းနှင့်လည်တိုင်ကလည်း သွယ်သွယ်သပ်သပ်ချောသည်။ ဧရာမရင်အုပ်ကြီးအပြင် ခြေ

ထောက်တွေကလည်း ခပ်သွယ်သွယ်နှင့် ကြံ့ခိုင်လှသည်။ ကျွန်တော့် အကြိုက် မြင်းမျိုး။ သန်လည်းသန်ပြီး၊ မြန်လည်းမြန်မည့်အကောင်ဟု အောက်မေ့လိုက်မိသည်။ ဘယ်သူ့မြင်းပါလိမ့်ဟု တွေးနေမိသည်။

ထိုအခိုက် လူတစ်ယောက်က ကျွန်တော့်ကို အသံလေးလေးကြီး နှင့် စကားလှမ်းပြောလိုက်သောကြောင့် အတွေးစပြတ်သွားသည်။

“ဟေ့ . . . ချာတိတ်၊ မြင်းစီးတတ်ရဲ့လား”

‘ဂျော့’ ဖြစ်ပါသည်။ အရပ်ကခြောက်ပေ၊ လူပုံ ကလန်ကလား တွင် ဦးထုပ်အုံမြင့်ကြီးကို ဆောင်းထားလိုက်တော့ ပိုလို့ပင် မြင့်နေသည်ဟု ထင်ရသည်။ ယမန်နေ့ ကျွန်တော့်ကို အလုပ်ပေးလိုက်စဉ်က ဒီကောင်လေး ကောင်းဘွိုင်ဖြစ်နိုင်ပါ့မလားဟု သံသယဖြစ်ဟန်ရှိနေခဲ့သည်။ ခုတော့ဖြင့် ကျွန်တော်ကို အားပေးဟန်မျိုးနှင့် ခပ်ပြုံးပြုံးကြီး ကြည့်နေသည်။

“ဟုတ်ကဲ့ . . . အတန်အသင့်ပေါ့”

လေလုံးမထွားမိအောင်တော့ သတိထားလိုက်ရသေးသည်။ ကျွန်တော်တို့ ခြံမြေနေအိမ်တွင် ကျွန်တော့်ဖခင်က မြင်းကိုင်တွယ်ပုံကအစ သူ့သိသမျှ ကျွန်တော့်ကို သင်ပေးလိုက်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ဖေဖေက မြင်းတစ်ကောင်ကို စီးကောင်းကျင့်လျှင် ဇက်မခွံ့ဘဲ ကျင့်သည်ကို မြင်းများကပိုပြီး လက်သင့်ခံတတ်ကြောင်းကို ပြောပြပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကျွန်တော်သည် မြင်းများအကြောင်းကို ထိုက်သင့်သလောက် အနည်းငယ်သိခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ဤကောင်းဘွိုင်များကတော့ မြင်းကျမ်း ကို နောကျေနေသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့ပြင် ယမန်နေ့ညက သူတို့ အထဲက တစ်ယောက်က ကျွန်တော့်ကို သတိပေးထားသည်ကလည်း ရှိပါ သည်။ သူက -

‘ချာတိတ် သတိထားနော်၊ ဟိုငနဲတွေက မင်းကို ဖဝါးတော်နုနု ကလေးလို့ အောက်မေ့ထားကြတာ၊ မြင်းကြမ်းပေါ်ကို တင်ပေးနေဦးမယ်၊ သိလား’ဟု တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပြောထားပါသည်။

ဂျော့ကတော့ အေးအေးဆေးဆေးပင်။

“ကဲ . . . ချာတိတ်၊ မင်းကြိုက်တဲ့အကောင်ကိုသာ ပြော’  
ကျွန်တော်က ထို စိမ်းဆတ်ဆတ်မြင်းဖြူကို လက်ညှိုးထိုးပြပြီး -  
“ဟိုကောင်ကတော့ တကယ့်မြင်းပဲဗျ”

“အေးလကွာ”

ချက်ချင်းပင် ဂျော့က သူ့လက်ကို ဝှေ့လိုက်သည်။ မြင်းဖြူလည်း လျှပ်လက်သလို သူ့ခေါင်းကိုဝှေ့ပစ်လိုက်သည်။ သို့သော် နောက်ကျသွားပြီ။ မရတော့။ ကွင်းလျှောသည် သူ့ခေါင်းကို စွပ်မိသွားချေပြီ။ ဂျော့က ဆွဲယူ လိုက်ရာ တရူးရှူးနှင့်ပါလာတော့သည်။ ဂျော့က ကြိုးခပ်သေးသေး တစ် ချောင်းနှင့် လည်ပင်းကို ချည်လိုက်ပြီးနောက် ကြိုးစကို ကျွန်တော့်အား ကမ်းပေးလိုက်ပါသည်။

ထို့နောက် သူက-

“သူ့ကို တို့က ‘မိုးမှောင်’ လို့ခေါ်သကဲ့၊ ဟိုဧရာမကောင်း ဘွိုင် ကောင်ကြီးကို ‘ပေါက်စ’လို့ ခေါ်သလိုပဲပေါ့ကွာ။ ကဲ. . . ရွံ့တွေ ဘာတွေ ခွာပေးလိုက်ပြီး ဇောင်းထဲကိုသွား၊ ဇက်ခွံခဲ၊ ကုန်းနီးတင်တာ လေးတွေတော့ ငါလုပ်ပေးမယ်”

**ဆိုးပေ**

မိုးမှောင်ကို ခြံပြင်ထုတ်ခဲ့ပြီး စည်းရိုးပိုင်းတန်းတစ်ခုတွင် ချည် လိုက်ပါသည်။ သူ့ကို ‘ဘရပ်ရှ်’ခပ်ကြမ်းကြမ်းနှင့် ဖြီးသင်သန့်စင်ပေးပါသည်။ ဘာမျှ မဖြစ်သေး။ သို့သော် နောက်ခြေထောက် အသားနုတစ်နေရာကို ထိလိုက်သောအခါတွင် ရိပ်ခနဲ ကန်ထည့်လိုက်ပါသည်။ ကျွန်တော့်မှာ အလိုလို ရှောင်မိလျက်သား ဖြစ်သွားသောကြောင့်သာတော်ပေတော့သည်။ အသာနောက်ကိုဆုတ်ပြီး သူ့ ခေါင်းကို လှမ်းကြည့်လိုက်တော့ သူကလည်း ကျွန်တော့်မျက်လုံးကို တည့်တည့်ကြီး ပြန်ကြည့်နေချေတော့သည်။ သူလုံးဝ မကြောက်ကြောင်း ကျွန်တော်သိလိုက်ပြီ။

မြင်းတစ်ကောင်၏ ခေါင်းကိုကြည့်လိုက်လျှင် စိတ်ကို သိနိုင်သည်။ မိုးမှောင်မှာ နားရွက်သေးသည်။ နဖူးကျယ်သည်။ မျက်လုံး ချင်းဝေးသည်။ အသိဉာဏ်ထက်သည့် လက္ခဏာများပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော ဦးခေါင်း မျိုးနှင့် မြင်းမှာ တကယ်တမ်း မရိုင်းနိုင်ဟုလည်း အောက်မေ့လိုက်ပါသည်။ သို့သော် ဘာကြောင့်ရယ်မသိ။ စိတ်ထဲ တစ်ခုခုတော့တစ်ခုခုပဲဟု ခပ်ထင့် ထင့် ဖြစ်နေမိသည်။ တကယ်မြင်းဆိုးများ ဖြစ်နေမလား၊ လူဟူသမျှ ကိုရန်သူဟု သဘောထားနေသည့် မြင်းရိုင်းမျိုးလေလား။

“ကဲ . . . ဟုတ်ပြီ”

ဂျော့က သူ့မြင်းပေါ်က လှမ်းပြီးပြောလိုက်သည်။ သူ့လက်ထဲတွင် တော့ ကြိုးကအသင့်။ ကွင်းလျှောက် တွဲလောင်းကျနေသည်။

ကျွန်တော်က မိုးမှောင်၏ ဦးခေါင်းနားဆီလျှောက်သွားပြီး ကြိုးကို ဖြေလိုက်သည်။ ထိုအခါတွင်မှ ကျွန်တော်သတိထားလိုက်မိသည်က ဂျော့မှ အပ ကျန်လူအားလုံး တစ်ယောက်မျှ မြင်းပေါ်မရောက်ကြသေး။ ခုမှကုန်းနီး ပြင်နေကြဆဲ။ သူတို့က မိုးမှောင်ကို ကျွန်တော် ဇောင်းထဲဆွဲသွားမည်လား၊ တက်စီးမည်လားဆိုသည်ကို စောင့်ကြည့်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်ချက်ချင်း ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ကြိုးကိုရုတ်တရက် မိုးမှောင်၏ နှာဖျားတွင်ရစ်လိုက်ပြီး မိုးမှောင်မရိပ်မိလိုက်မီ ကျောပေါ်သို့ လွှားခနဲခုန်တက်လိုက်သည်။ ပတတ်ရပ်လိုက်၊ ခုန်လိုက်ပေါက်လိုက်သည် မှာ မြီးညောင်းရိုးထဲက အောင့်တက်ပြီး ပါးစပ်ထဲက သွားတွေပါ ဂေါက် ဂေါက်ဂတ်ဂတ် ရိုက်မိကုန်သည်။ ထိုအခါတွင်မှ ကျန်တဲ့သူအားလုံး မြင်း တွေပေါ် ကိုယ်စီတက်ကြသည်။ ဂျော့က ရှေ့ဆုံးက။ သူတို့ အော်လိုက် ဟစ်လိုက်သံများကြောင့် မိုးမှောင်လည်း လန့်သွားသည်။ သို့သော်လည်း ဇောင်းဆီသို့ရောက်အောင် မိုးမှောင်ကို စီးလာနိုင်ခဲ့သည်။ သူ့ကိုယ်ပေါ်က ဖျတ်ခနဲ ဆင်းလိုက်သည်။ သည်အတိုင်းထားလို့ မဖြစ်နိုင်တော့။ ဇက်ခွံမှ ဖြစ်တော့မည်။

သူ့ခေါင်းကို စွပ်ထားသော ကြိုးကိုဖြေရန် ဦးခေါင်းဆီသို့ ကပ်သွား လိုက်သည်။ ကြိုးကို ကိုင်လိုက်ကာရှိုသေးသည်။ ပတတ်ရပ်တဲ့ပြီး ရှေ့ခွာ အစုံနှင့် ကျွန်တော့်ရင်ဘတ်ကို ပေါက်ချလိုက်ရာ ကျွန်တော့်မှာ ဖုန်တွေ ထဲသို့ ထွေးခနဲလိမ့်သွားတော့သည်။ မိုးမှောင်လည်း ဒေါမာန်ကြီးစွာနှင့် ဟီလျက်သွားကြီးတွေ အဖွေးသားနှင့်ဆက်ပြီး လိုက်လာသည်။ ကျွန်တော် လည်း မြင်းဇောင်း အပြင်ဘက်ရှိ ကုန်တင်သည့် ခုံမြင့်ကလေးအောက်သို့ လိုမ့်ဝင်လိုက်ရသည်။

ထိုအခါတွင်မှ ဂျော့က အဘယ့်ကြောင့် ကွင်းလျှောက် တွဲလောင်းနှင့် ကြိုးကို အသင့်ကိုင်ထားကြောင်း သဘောပေါက်လိုက်မိသည်။ မိုးမှောင်ကို ကြိုးကွင်းပစ် ဖမ်းလိုက်ပြီး သူ့အနားသို့ ဆွဲခေါ်ထားလိုက်သည်။ ဤတွင်မှ ကျွန်တော်လည်း အသက်ဝဝရှူချိန်ရတော့သည်။ သူက ကျွန်တော်

ဖုတ်ဖက်ခါနေသည်ကို စောင့်ကြည့် နေပြီးမှ -

“ဘယ်နာသွားသေးသလဲ”

“မနာပါဘူး၊ ကောင်းလိုက်တဲ့ကြိုးကွင်းဗျာ”

“ဒီအကောင်ကို မင်းသက်သာလာမှ စီးပေါ့ကွာ၊ ဒီနေ့ တခြား မြင်းတစ်ကောင်ကို စီးပါလား”

ကျွန်တော့်မှာ တကယ် ဒေါပွသွားပြီဖြစ်ရာ-

“ရပါတယ်ဗျာ”ဟု ခပ်ဆတ်ဆတ် ပြန်ပြောလိုက်မိသည်။ ပြီးမှ ဆက်၍-

“ဒီမြင်းဆိုးကို ကုန်းနီးမပါဘဲတောင် စီးလိုက်နိုင်သေးတာ တစ်နေ့ လုံးကို စီးပစ်လိုက်မယ်၊ ကုန်းနီးနဲ့ ဇက်သာပေးစမ်းပါဗျာ၊ ကျုပ်နဲ့သူနဲ့ တွေ့ကြရောပေါ့ဗျာ”

ဂျော့က သူ့ကောင်းဘွိုင်တွေဘက်သို့ လှည့်ပြီး-

“ပေါက်စရေ၊ အဲဒီက ကုန်းနီးရော၊ ဇက်ရော၊ ကြိုးတစ်ချောင်းပါ ဆွဲခဲ့စမ်းကွာ၊ ဒီနေ့ ပိန်တာနဲ့ မိုးမှောင်နှစ်ပါးသွား သစ္စာထားခန်းကလေး ကြည့်ကြရအောင်”

ချာတိတ်တောင်မဟုတ်တော့။ ပိန်တာဖြစ်သွားရပြန်ပါလေပြီ။ ပေါက်စဆိုသည့် ကောင်ကြီးက သူ့မြင်း နီညိုကြီးပေါ်ကဆင်းပြီးနောက် ခပ်ပြုံးပြုံးကြီးလုပ်ကာ ကျွန်တော့်အနားကဖြတ်သွားသည်။ ကျွန်တော်က လည်း အားတင်းပြီး သူ့ကိုပြုံးပြလိုက်ပါသေးသည်။ ထုထည်ကောင်းလှသော ကုန်းနီးနှင့်ဇက်ကြိုးတွေကို ဆွဲထုတ်လာသည်။ မိုးမှောင်က အတင်မခံ။ ရုန်းသေးသည်။ ခေါင်းကိုငုံ့ကာ တိမ်းကာလုပ်သော်လည်း ဂျော့က ကြိုးကို ဆွဲထိန်းပြီး ပေါက်စ၏ အကူအညီနှင့်ပင် ကကြိုးဆင်ပြီးအဖြစ်သို့ ရောက် သွားတော့သည်။ ဂျော့က -

“မင်းတက်ဖို့ ကိုင်ပေးထားရဦးမလား”

ကျွန်တော့် ရင်အောင့်တာက အတော်လေး သက်သာသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။

“မလိုလောက်ဘူး ထင်ပါရဲ့၊ သူ့ကျောပေါ် တက်ခွတာလောက် တော့ဖြင့် အကြောင်းမဟုတ်ဘူးလို့ သဘောထားလောက်ပါရဲ့”

ဂျော့က တစ်ချက်သွားဖြဲပြီးလိုက်ပြီး မိုးမှောင်၏ကြိုးကို ဖြေလွှတ်

ပါသည်။

ချက်ချင်းပင် ဇက်ကြိုးကို လက်ဝဲဘက်နှင့်ကိုင်ပြီး လက်ဝဲဘက် ပါးချပ်ကြိုးကိုပါ ကိုင်ထားလိုက်သည်။ ညာဘက်ကုန်းနီးဘုကို ကိုင်ထားပြီး ကျွန်တော်ဘက်သို့ ဆွဲလိုက်သည်။ မိုးမှောင်က အလှည့်လိုက်တွင် ကျွန်တော်ကုန်းနီးပေါ်သို့ တက်လိုက်သည်။ ထူးထူးဆန်းဆန်းပင် မိုးမှောင်က ဘာမှအကြောင်းမဟုတ်သလိုပင်ရှိနေသည်။

အလုပ်ကြပ်ကြီး 'ဂျိုး'က တစ်နေ့တာ လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းကို အမိန့်ထုတ်လိုက်သည်။ ချိုထောင်နွားဟူသမျှကို လိုက်မောင်းပြီး စုရမည်။

**ရှားစောင်းကြီးဆူး**

ဤသို့နှင့် အလုပ်ခွင်သို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ မိုးမှောင်သည် ဇက်ခွံထားခြင်းကို မကြိုက်။ မကြာခဏ ခါထုတ်နေသည်။ သို့သော် ခြေမြဲသည်၊ မြန်သည်။ နွားအတော်များများကို လျှိုရိုးတစ်လျှောက် မောင်းသွင်းလာခဲ့ပြီး ကြပြီ။

ထိုအခိုက်၌ပင် ချိုကားကြီးတစ်ကောင်ကို လှမ်းပြီး မြင်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်တွေဖူးသမျှတွင် အရှည်ဆုံးသော ချိုကြီးများ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ကပ်သွားသောအခါ နွားနောက်သိုးသည် တောင်စောင်းကလေးတစ်ခုပေါ်သို့ တက်ပြေးသည်။ နွားနောက်များ တကယ်ပြေးပြီဆိုလျှင် သမင်လောက်ကို လျင်သည်။ ထိုနွားနောက် ကို မိုးမှောင်ကမိအောင်လိုက်ပြီး လျှိုဘက်သို့ လှည့်မောင်းပေးလိုက်သောအခါ ကျွန်တော်အလွန်ကို အားရကျေနပ်သွားသည်။

ကျွန်တော်တို့ တဖြောင်းဖြောင်း ဒုန်းစိုင်းပြီး လိုက်နေစဉ်မှာပင် နွားနောက်သိုးက တစ်ခုခုပေါ်သို့ကျော်ပြီး လွှားခနဲခုန်သွားသည်ကို တွေ့လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း ဒုန်းစိုင်းလိုက်လာခဲ့သောကြောင့် အရှိန်သတ်၍ မရတော့ပြီ။ ရှေ့ကအတားအဆီးကို ဝင်တိုက်လျှင်တိုက်မတိုက်လျှင် ခုန်ကျော်သွားဖို့သာရှိတော့သည်။ ခုန်ကျော်တော့မည်၊ ကျွန်တော်က ဖနောင့်သံချွန်ကို မိုးမှောင်၏ နံဘေးသို့ တစ်ချက်ထိုးထည့်လိုက်ပြီး ဇက်ကို မြှောက်ပေးလိုက်သည်။



လှသလောက် ယုတ်ကန်းလိုက်သည့်မြင်း။ သင်းက ဒီ အကွက်ကို အချက်ယူပြီး သူ့အာထဲကဇက်ကို ခါထုတ်ဖို့ကြိုးစားလိုက်သည်။ ခုနက နွားနောက်ခုန်ကျော်သွားသည့် ရှားစောင်းဆူးတောကြီးထဲသို့ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ကောင်လုံး တည့်တည့်ကြီး တိုးဝင်သွားပါလေတော့သည်။

ဆူးတောကအလွန် ကွင်းပြောင်လေးတစ်ခုအရောက် ဇက်သတ် လိုက်သောအခါ ကျွန်တော့်ညာဘက် ဒူးခေါင်းမှာ မီးစတွေ ထိုးထားလိုက် သလို ပူနေသည်။ အပ်ကြီးတွေလို ထက်လှသည့် ရှားစောင်းဆူးတွေမှာ မွနေအောင် ထိုးထိုးထောင်ထောင် စူးဝင်နေသည်။ ကျွန်တော့်မှာတောင် ဤမျှခံစားနေရလျှင် မိုးမှောင်မှာ ဘယ်လိုဖြစ်နေမည်ကို တွေးဝံ့စရာပင် မရှိတော့ချေ။ ကံအားလျော်စွာပင် သားရေလက်အိတ်ကို စွပ်လာခဲ့မိသော ကြောင့် ဒူးခေါင်းကစူးတွေကို နှုတ်ပစ်လိုက်နိုင်သည်။ မနှုတ်ဘဲ ထားလိုက် လျှင် ဆူးတွေက လှုပ်လေမြှုပ်လေပိုပြီး နှစ်ဝင်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်တော်က သိနေသည်။ မြင်းပေါ်ကဆင်းပြီး မိုးမှောင်ကို ကြည့်လိုက်တော့ နှာခေါင်းဖျားမှ ခြေဖျားထိအောင် ဆူးတွေခဲနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျွန် တော်ကိုယ်တိုင် ခံထားခဲ့ရပြီဖြစ်သောကြောင့် မိုးမှောင်တစ်ကောင် အဘယ်မျှ ခံစားနေရရှာကြောင်း ကျွန်တော်မှန်းလို့ရပါသည်။ သို့သော် မတုန်မလှုပ် ခပ်တည်တည်ပဲရပ်နေသည်။ ကျွန်တော့်ကို လှမ်းကြည့်လိုက် သည့် သူ့အကြည့်က အကူအညီတောင်းခံ နေသယောင်။ ကျွန်တော့် လည်ချောင်းဝတွင် အလုံးတစ်ခု ဆို့တက်လာသည်။

ထိုအခိုက်မှာပင် အလုပ်ကြပ် ဂျိုးရောက်လာသည်။ သူက မိုးမှောင် တစ်ကောင်လုံးကို သေချာလိုက်ကြည့်ပြီးနောက်-

“သူ့ကို ကြိုးနဲ့တုပ်ပြီး မလှဲဘဲနဲ့တော့ ဒီဆူးတွေကို ကုန်အောင်နှုတ် လို့ရမှာမဟုတ်ဘူးကွ၊ လဲလိုက်ပြန်ရင်လဲ ဆူးတွေက ဝင်သည်ထက်ဝင်သွား ပြီး သေမှာပဲ၊ ကိုင်း- ကုန်းနီးသာဖြုတ်လိုက်ပါတော့ ပိန်တာရယ်”

ဂျိုးက သူ့ခြောက်လုံးပြူးကို ဆွဲထုတ်လိုက်ပါသည်။

“ဟေ့ - ဂျိုး နေပါဦး၊ ခဏနေပါဦး၊ ကျွန်တော့်ကြောင့် သူ့ခမျာ နှစ်ရရှာတာကို ဖြစ်နိုင်ရင် ဆယ်ကြည့်ပါရစေဦး”

ဂျိုးက ခဏတော့ တွေ့သွားပါသည်။ ပြီးမှ -

“ကောင်းပြီလေ၊ ဒါပေမဲ့ သူ့ခေါင်းနဲ့တော့ ကျည်လမ်းကြောင်း

လွတ်အောင်နေကွာ၊ ရန်မူမယ်လုပ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ငါက သူ့ ခေါင်းထဲကို ကျည်တစ်တောင့် ပစ်ထည့်လိုက်မှာပဲ”

**ဆန်းလိုက်တဲ့ဖြစ်ခြင်း**

ကျွန်တော်က မိုးမှောင်၏ နှာဝအထက်နားတွင် စူးဝင်နေသော ဇာထိုးအပ်ခန့်ရှိ ဆူးကြီးနှစ်ချောင်းကို ဆွဲနှုတ်လိုက်သည်။ ဆတ်ခနဲတွန့်သွားပြီး လန့်သွားလိုက်ပုံရသည်။ သို့သော် ကျွန်တော့်ကိုတော့ လှမ်းကိုက်မည့် အမူအရာမပြု။

သူ့မျက်ခွက်နှင့် လည်ပင်းပေါ်ရှိ ဆူးချွန်ကြီးများကိုနှုတ်ပြီးသော အခါ မိုးမှောင်၏ နားရွက်များ ရှေ့ဘက်သို့ ငိုက်ဆင်းလာသည်။ မထိတ်လန့်တော့သည့် လက္ခဏာဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ဆက်ပြီး ဆူးတွေကို နုတ်နေသော အခါ နာလွန်းသောကြောင့် သူ့တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ချွေးတွေနစ်ပြီး အဖြူက မီးခိုးရောင်ပင် ဖြစ်လာသည်။ သို့သော်လည်း တစ်စက်ကလေးမလှုပ်။ ဂျိုးက သူ့မြင်းပေါ်တွင် ငြိမ်ပြီးထိုင်နေသည်။ သို့သော်လည်း တစ်ချက်တစ်ချက် တွင် သူ့ဘာသာ ခပ်တိုးတိုးကလေး ညည်းလိုက်သံကို ကြားနေရသည်။

မိုးမှောင်၏ ခြေထောက်ရှေ့ခွာထိအောင် လျှောက်စမ်းပြီး ဆူးတွေကို နုတ်ရသည်။ ထို့နောက် သူ့နံဘေးရော ဝမ်းဗိုက်တွေပါ မကျန်အောင် ရှာဖွေနှုတ်ပြီးနောက် နောက်ခြေတွေကိုပါ ရှာရပြန်သည်။ မိုးမှောင်က ကျောက်ဆစ်ရုပ်ကြီးလို မတုန်မလှုပ် ငြိမ်ခံနေ သည်။ သူ့အမြီးထဲက ဧရာမ ရှားစောင်းဆူးကြီးတစ်ချောင်းကိုပင် နုတ်ပစ်လိုက်ရသေးသည်။ သူ့တစ်ကိုယ်လုံးမှ ဆူးများကို နုတ်ပေးပြီးနောက် နောက်ထပ်ကျန်နေသည့် ဆူးတွေရှိနေသေးလိုရှိနေငြား ကျွန်တော့်လက်အိတ်ကို ချွတ်ပြီး လက်နှင့်တစ်ကိုယ်လုံး လိုက်ပြီး ပွတ်သပ်စမ်းကြည့်လိုက်ပါသည်။

ကိစ္စအားလုံးပြီးမှ သူ့ဦးခေါင်းဆီသို့သွားပြီး ဇက်ကြိုးကို ကိုင်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်က ဂျိုးကို လှမ်းကြည့်လိုက်သည်။ သူက သက်ပြင်းကြီး တစ်ချက်ချလိုက်ပြီး သေနတ်ကို သိမ်းလိုက်ပါသည်။

“ကျေးဇူးတင်လိုက်တာ ဂျိုးရယ်” ကျွန်တော်က ပြောလိုက်ပါသည်။ တကယ့်ကို ကျေးဇူးတင်လို့ပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဂျိုးက- “ငါတွေ့ဖူးသမျှတော့ အထူးဆန်းဆုံးပါပဲကွာ”

သူက ကျန်လူများ နွားတွေကို ခြံထဲမောင်းသွင်းနေသည်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်ပြီး “ကဲ - ညစာ စားချိန်ရောက်ပြီကွာ”

မြင်းကိုယ်စီနှင့် ပြန်လာကြတော့မှ လမ်းတွင် မိုးမှောင်၏ သမိုင်းကြောင်းကို သူက ပြောပြပါသည်။ မြင်းရိုင်းအုပ်ထဲတွင် သူက အရိုင်းဆုံး၊ ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးဖြစ်လျက် တောက်လျှောက် ရန်ပြုနေခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သူ့ရှေ့ခွာနှင့် သွားကိုသုံးပြီး လူကို ရန်မူသည်မှာ တော့ သူတွေ့ဖူးသမျှ သည်တစ်ခါ ပထမဆုံး ဖြစ်သည်။

“သူ သိပ်ပြီး စိတ်ဆိုးသွားတာက နှာခေါင်းကို လိမ်လိုက်တဲ့ကြိုးကြောင့် ဖြစ်မယ်ထင်တယ်ကွ”

“ဟုတ်တယ်ဗျ၊ သူက လူတွေကို ကြိုက်ကိုမကြိုက်တာ”

“ဟုတ်တယ်၊ လူတွေကို ကြိုက်ကို မကြိုက်တာ၊ ပထမဆုံးလူတွေကို တွေ့ခဲ့တုန်းက သူခံလိုက်ရတာမျိုးကို မင်းခံလိုက်ရရင် မင်းလည်းလူတွေကို ကြိုက်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး”

ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်လည်း မြင်းများကို ရေကန်တွင် ရေတိုက်လိုက်ကြပြီးနောက် အမိုးအကာအောက်တွင် နေကြစေရန် ဇောင်းရိပ်ထဲသို့ ဆွဲခဲ့ကြသည်။ ဂျိုးက “ချည်နေဖို့ မလိုဘူးကွယ့်၊ သူတို့ဘာသာ သူတို့ နေကြတာပါပဲ”ဟု ပြောပါသည်။

ညစာစားပြီးကြသောအခါ အခြားသော ကောင်းဘွိုင်များနှင့်အတူ စုပြီး နောက်နေ့လုပ်ရမည့် အလုပ်များအကြောင်းကို ပြောနေကြသည်။ ရုတ်တရက် ကျွန်တော့်ဇက်ပိုးကို နောက်က တွန်းလိုက်ရာ ကျွမ်းပြန်ကျ သွားခမန်း ဖြစ်သွားသည်။

တစ်ယောက်ယောက်က နောက်လိုက်သည် ထင်သောကြောင့် ဒေါသဖြစ်ဖြစ်နှင့် နောက်ကို လှည့်ကြည့်လိုက်တော့ ကျွန်တော့်ကို ရပ်ပြီး ကြည့်နေသော မိုးမှောင်ကိုတွေ့ရသည်။ ဇက်ကြိုးတန်းလန်းနှင့် ဇောင်းရိပ်ထဲက ထွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်က ညင်သာစွာ -

“ဟ-မိုးမှောင်ပါလား၊ ဘာလုပ်တာလဲကွ”

သူက ရှေ့သို့ခြေနှစ်လှမ်းတိုးလိုက်ပြီး ကျွန်တော့်ရင်ဘတ်ကို သူ့ခေါင်းနှင့် ကပ်လိုက်ပါသည်။ ပြီး သူ့ခေါင်းနှင့်ကျွန်တော့်ရင်ဘတ်ကို စုန်ချည် ဆန်ချည်ပွတ်နေပါသည်။ ကျွန်တော်ကလည်း သူ့ခေါင်းပေါ် လက်တင်

လိုက်ပြီး နားရွက်နောက်ရှိ အသားနုကလေးများကို လက်နှင့်ပွတ်ပေးနေမိပါသည်။ တခြား ကောင်းဘွိုင်အားလုံး ကျွန်တော်တို့ကို ဝိုင်းကြည့်နေကြပြီး အံ့ဩလွန်းသောကြောင့် လေချွန်လိုက်ကြသံကိုပင် ကြားလိုက်ရပါသည်။ မိုးမှောင်ကို သူတို့အားလုံးလိုလို စမ်းကြည့်ဖူးကြသည်။ အလွန်ကြမ်းလွန်းလှသောကြောင့် သူတို့မျက်စိကိုသူတို့ မယုံနိုင်အောင်ဖြစ်နေကြသည်။

ဂျော့၏ ရယ်သံ ပေါ်လာသည်။

“ကိုင်း - ပိန်တာရေ၊ မိုးမှောင်က မင်းကိုတော့ သဘောကျသွားပုံ ပေါ်တယ်ဟေ့၊ မဟာမိတ် ဖြစ်သွားကြပြီပေါ့ကွာ”

“အင်း”

ကျွန်တော် သည်တစ်လုံးသာ ပြန်ပြောလိုက်နိုင်သည်။ လည်ချောင်းဝတွင် အလုံးလာဆိုလိုက်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဂျိုးက လူစုခွဲလိုက်ရင်း စကားတစ်ခွန်းကို ပြောလိုက်ပါသည်။

“ကိုင်း - သွားကြစို့ရဲ့၊ မင်းတို့ ဘယ်သူမှ မိုးမှောင်ကိုကြိုး ချည်တာ ငါမမြင်ချင်ဘူး၊ ဒီကနေ့ကစပြီး မိုးမှောင်ဟာ ပိန်တာရဲ့ မြင်းဖြစ်သွားပြီ”

မိုးမှောင်လောက် ကောင်းသောမြင်းမျိုးကို ဘယ်ကောင်းဘွိုင်မျှ မရခဲ့ဖူးပါချေ။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လည်း မိုးမှောင်က သူပြုခဲ့သမျှအတွက် စိတ်မကောင်းကြောင်း၊ ကျေးဇူးတင်ကြောင်း၊ မိတ်ဆွေ ဖြစ်လိုကြောင်း ပြောနေဘိသည့်အလား ရင်ဘတ်ကို ခေါင်းနှင့်လာပြီး ဝှေ့နေသည့် နေ့ကို ဘယ်တော့မှ မေ့နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါတော့ချေ။ ။



# KIT CARSON

## ကမ်ကာဆင်



စွန်ပွင့်စာအုပ်တိုက်

## **Kit Carson**

*The story of the greatest pathfinder of the real  
American Wild West*

**By DONALD CULROSS PEATTIE**

The Apaches watched silently from the rocky heights above the Santa Fe trail. Below them the line of wagons and horsemen moved slowly along. A wealthy merchant was going west to trade.

Suddenly, at a given signal, the Apaches swooped down. War-cries rang out as they rode their surefooted ponies down the stony slopes and in amongst the wagons. The fight was quickly over: the Red Indians had claimed their first victims on this part of the trail.

One boy alone escaped, and took the news to the little town of Taos in New Mexico. What he told them there sent Major Grier off at a gallop with his cavalry.

Among the soldiers was an undersized ranger with eyes as mild as a kitten's. Speaking seldom, he never raised his voice. Some people took this for a sign of weakness, but they soon learn their mistake.

This wiry little man followed the scattered trails of the Apaches as a hound goes after the scent of a fox. He was quick, yet so careful in his tracking that he showed major Grier the whole Red Indian camp before its sentinels spied them. Now was the moment to attack! But the Major delayed, and the soldiers were discovered. So quickly and secretly did the redskins slip out of their camp that they were gone before the soldiers could fire a shot. If the Major had followed the ranger's advice, the Indians would not have had a chance.

In one of the merchant's wagons the Major found a paper-backed thriller about a fellow named Kit Carson. The Major flicked through the pages, then turned to the mild little man at his elbow and said, "Read all about yourself." But Kit shook his head. "They laid it on too thick," he said.

For even while he lived, Kit Carson was famous. Plenty of stories were told of his narrow escapes from death, and many of the most amazing of these tales were true! An Apache bullet *did* once pass through his hair. A bad man's rifle *was* fired at him so close that the gunpowder burned his cheek. Once, ambushed by fifty Comanches, he dashed through a hail of arrows and bullets quite unharmed. Another time he was waylaid by some Blackfeet braves. They

wounded him in the shoulder but he escaped by dodging from tree to tree. He slept that night in the snow without a fire, and the freezing cold stopped the bleeding and so saved his life.

Men said that Kit had a charmed life. But what seemed to be magic was really a knowledge of the ways of the Red Indians. Once he was helping to track down some Jicarilla Indians who had murdered a white settler. He told his commanding officer, Major Carleton: “Judging by footprints and other signs, I reckon we’ll come up with the Jicarillas at two O’ clock this afternoon.”

“I bet you a beaver hat that you’re wrong,” said Major Carleton. But when his scouts signalled “enemy in sight” the Major looked at his watch. It was two o’ clock, to the tick ! That’s how a genuine beaver hat came to be handed to Kit a few weeks later. Inside was written: “At Two O’clock. Kit Carson, from Major Carleton.”

### **Kit Becomes a Trapper**

Kit Carson was the greatest of all American guides. He lived in exciting, dangerous days when the American West was really wild. The stage coaches and gold rushes and trampling herds came afterwards; it was Kit who blazed the trail for them to follow.

Kit was born in 1809, in the state of Kentucky. He was not quite ten years old when a falling tree killed his father. When he was fifteen his mother apprenticed him to a saddle-maker, but he ran away to join a company of fur



trappers. These hard-bitten mountain men grinned down at the small, skinny youngster, with his freckled face and mop of sandy hair, carrying a rusty old rifle longer than himself. The master saddler tried to get back his runaway apprentice and offered a reward—one penny. But Kit was off to the West. He rode the Santa Fe trail a year and more, then went over the mountains to California.

When young Kit rode back into New Mexico he was rich, a fully-fledged mountain man, with a fur collar and heavy brass buttons on his leather jerkin. His leggings were trimmed with leather fringes and he had money jingling in his pockets. But his wealth lasted only a week. When his mule and his silver-mounted saddle and silver spurs were gone to pay his gambling debts he joined the Rocky Mountain trappers.

For those were the great days of the fur trade, when it was the fashion for every gentleman to wear a beaver hat. To catch beavers the trappers went into the wild country of stream and lake and forest, a thousand miles away from any army outpost. They risked their lives among the Blackfeet, the Apaches, all the fiercest Red Indian tribes of the West.

After ten years as a trapper, Kit knew the Rocky Mountains from New Mexico right up to Montana. His life on the plains and in the desert had made him an expert horseman and buffalo hunter. His life in the mountains and forests taught him how to make snowshoes, build canoes and track wild game. He learn French as Canadian trappers spoke it, and Spanish as it was spoken in Mexico. He knew the languages of the Arapaho, Comanche and Ute tribes,

and also the wonderful sign language that all Red Indians understood. He could tell to what tribe a Red Indian belonged by the print of his moccasin on the ground.

Kit soon had his own fur business. From the best trappers he picked a group that became known as the “Carson men”—men who were noted for their honesty and courage. They were able to keep law and order where otherwise bad men would have ruled. Two hundred angry Blackfeet once turned and fled when Kit led his men against them. That was when the Red Indians began to call him “Little Chief.”

### **Singing Grass**

One clear spring day Little Chief rode down out of the Wyoming mountains and saw a Red Indian girl called Waa-Nibe, “Singing Grass,” dancing a tribal dance among her people. She was in her teens; there were modesty and goodness in her dark Arapaho eyes. Kit fell in love with her. He spoke to her in her own language, and that night sat quietly with Waa-Nibe beside her wigwam. Her father rose and laid his blanket ceremonially over the shoulders of his daughter and Little Chief.

Kit called her Alice, and treated her as no other Red Indian wife had ever been treated before. She was loaded with presents—furs and colored beads and silver ornaments. Kit took her with him everywhere he went, mounted on a fine white horse. When they had a daughter, Kit named her Adaline, the sweet. In 1839 he came back from a great buffalo hunt on the prairie and found that Singing Grass was

very ill. Medicine men were beating the great drum made of buffalo hide, trying by its rhythm to slow down her quick-throbbing pulse. A few hours later she died in Kit's arms.

Yet Alice Singing Grass had not lived in vain. From her Kit had learn to respect the Red Indians and to understand their code of honor. His wife taught him to sympathize with these wilderness chiefs who tried to defend their hunting grounds against the white settlers who were moving in. So now Kit became their friend. He never did anything that might anger them. He spoke up for the Indians. By understanding them he saved more settlers' lives, and more territory, than in all his battles with Indians.

One day Kit heard that soldiers had captured a friendly Ute brave, taken his gun away and tied him up. In the night the Ute escaped. Kit knew what would happen: the Uses would become the enemies of the white men. He took the gun belonging to the brave and rode hard for Taos. There he sent messages to the Ute chiefs to come and see him. They rode in on their mountain ponies, a hundred or two hundred miles. Kit gave them a great feast and handed each chief a present. Then he returned the gun. "The soldiers made a mistake," he said. "We are sorry."

**Through Enemy Lines**

After Waa-Nibe's death, Kit took his daughter Adaline to be looked after by the nuns of Missouri. On the way back he met a dashing young army lieutenant called John Fremont, who was starting out to explore the passes

over the Rocky Mountains. He asked Kit to be his guide, and the two became fast friends. Kit guided Fremont on three great expeditions. There were no maps; they had to rely on Kit's memory and skill to find the way. Together they travelled thousands of miles over mountains and across deserts. They mapped out the trails that were later followed by the covered wagons of the settlers.

Kit was galloping east with a report of one of these expeditions, when he met General Kearny plodding through New Mexico at the head of a column of soldiers. War with Mexico had broken out. Kearny asked where he was going. "To the White House in Washington with a letter for the President," said Kit. "Give me the letter," said Kearny. "I'll send someone else along with it. You can act as my guide." Kit had to obey.

They had nearly reached safety at San Diego, when Kearny led his men into a trap prepared for them by the Mexicans. The Americans were beaten, surrounded, and cut off from water. Messenger after messenger was sent to get help from the American troops at San Diego, but not one got through. Then Kit said to Kearny: "I'll go. If any man can get to San Diego, I can. Look after my horse. I shan't need him on this trip."

All night he crawled on his stomach through the Mexican lines. He had to avoid rattlesnakes coiled in the rocks, and cactus that lay in his path like barbed wire. He moved with painful slowness, determined not to be caught. When he stood up at dawn he found that his boots, tied on his back, had been wrenched off as he crawled through dense

bushes. He walked barefoot all day long over the cruel sun-baked desert. Then he crept all night again, through another ring of enemy troops. His limbs were aching, and he was nearly dropping with tiredness. But he kept going.

Suddenly he heard a Yankee voice shout “Halt! Who goes there?” He staggered up to the sentry. “Quick,” he muttered. “Kearny is surrounded by Mexicans and will be cut to pieces if you don’t help soon!”

Kit’s warning came just in time. After a fierce battle the Mexicans were defeated. Kit was thanked by the President in Washington, and his fame was greater than ever.

**A Fitting End**

Now Kit was ready to settle down. The old fur trade was dying out; men were wearing silk hats instead of beaver hats. Moreover, the buffaloes were vanishing from the prairie, and fresh meat was harder to come by. So Kit turned his hand to ranching, and became one of the earliest cowboys in the West. Settlers were now streaming westwards in their long wagon trains. Kit bred horses and raised mules for them. He also foresaw the need for mutton and wool, and drove a huge flock of 6,500 sheep all the way from New Mexico to California. They passed safely through a country of rattlesnakes and wild dogs, where Red Indians were ready to take a quick revenge on the white man.

The old fighter was still playing his part in bringing peace to the West. And a wise government now gave him the post of Indian Agent in Taos, with the duty of helping the

Indians and speaking for them when they needed him. He stood by his old friends, and went all the way to Washington with a group of Ute chiefs who wished to appeal to the President. On the return journey Kit felt ill. He had gone through many hardships. Now he had to see a doctor. The doctor shook his head. “Mr. Carson,” he said, “you might live for some time—if you eat nothing but bread and milk.”

Kit gave him a look, from those mild blue eyes. Then he called in his servant from the kitchen. “Cook me some first-rate don’s,” he said. “Buffalo steak, strong coffee and a pipe of tobacco is what I need.”

The meal was too much for the mountain man. “I’m gone !” he said cheerfully. “Doctor, *compadre, adiós!*”

So Kit died as he had lived—adventurous.



### ကမ်ကာဆင်

အမေရိကန် ရက်အင်ဒီးယန်း၊ အပေချီ မျိုးနွယ်အုပ်စု တစ်စုသည် ကျောက်တောင်ကြီးများပေါ်မှ အောက်ဘက်ရှိ “ဆန်တာဖေးလမ်းကြောင်း”ကြီးကို ငြိမ်သက်စွာ ကြည့်နေကြသည်။ လှည်းတန်းကြီးနှင့် မြင်းသည်တန်းကြီးမှာ တရွေ့ရွေ့သွားနေသည်။ လူချမ်းသာကုန်သည်ကြီး တစ်ယောက် အနောက်ဘက် နယ်မြေဆီသို့ ကုန်သွယ်ရန် ခရီးနှင့်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

အချက်ပေးလိုက်သောအခါ အပေချီတို့သည် ကောင်းကင်မှ ကျလာလိုက်သကဲ့သို့ ထိုးဆင်းလာကြသည်။ ခြေမြဲလှသော မြင်းများပေါ်မှ ဟစ်အော်လိုက်သည့် ‘စစ်ကြွေးသံ’များမှာ ဟိန်းထွက်လာပြီးလျှင် ကုန်သွယ် လှည်းတန်းကြီးကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်လေတော့သည်။ တိုက်ပွဲမှာ ဘာမျှမကြာ လိုက်ချေ။ ဤဆန်တာဖေးလမ်းကြောင်းပေါ်တွင် အပေချီတို့၏ ပွဲဦးထွက် အောင်ပွဲပေတည်း။

ဤတိုက်ပွဲမှ လွတ်မြောက်သွားသူဟူ၍ ကောင်လေးတစ်ယောက် သာ ရှိသည်။ နယူးမက္ကဆီကိုပြည်နယ်၊ ဘာအိုမြို့သို့ ဤသတင်းရောက်လာ

နိုင်သည်မှာ သည်ကောင်လေးကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ သူ့သတင်းပို့လိုက် သောကြောင့် ဗိုလ်မှူးဂရိုင်းယာလည်း သူ့မြင်းတပ်ကို ဒုန်းစိုင်းပြီး စစ်ထွက် လာခဲ့ရသည်။

စစ်သည်တော်များကြားတွင် လမ်းပြတောခေါင်းပေါက်စလေး တစ်ကောင်ပါလာသည်။ သူ့မျက်လုံးကလေးများကလည်း ကြောင်ပေါက် စလေးမျက်လုံးလို သိမ်မွေ့လှသည်။ စကားလည်း ဆိုခဲ့သည်။ အသံ ကျယ်ကျယ်လည်း ဘယ်တော့မှမပြော။ ဤလက္ခဏာများမှာ ကြောက်တတ် သည့် လက္ခဏာများဖြစ်သည်ဟု အချို့က ထင်ကြသည်။ သို့သော် အထင်နှင့်အမြင်မှားကြောင်း မကြာခင် တွေ့လာရတော့သည်။

ဤပိန်တာကောင်ကလေးသည် ဟိုတစ်စီတစ်စ ဖြစ်နေသော အပေချီတို့၏ သဲလွန်စတို့ကိုခြေရာခံပြီး ယုန်နောက်လိုက်သော အမဲလိုက် ခွေးကဲ့သို့ လိုက်လေတော့သည်။ ခြေရာခံရာတွင် မြန်ဆန်ရုံမျှမက စေ့စပ်လှ သောကြောင့် အင်ဒီးယန်းလူမျိုးတို့စခန်းချနေရာသို့ ကင်းစောင့်မမြင်အောင် ချဉ်းကပ်ရောက်လာနိုင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ချက်ချင်းတိုက်လိုက်ပေါ့။ သို့ သော် ဗိုလ်မှူးက လက်နှေးလွန်းသည်။ သည်ဘက်က စစ်သည်တော်များကို သူတို့ တွေ့သွားကြပြီ။ ဘာသံမျှမပင် မကြားလိုက်ရဘဲ ရက်အင်ဒီးယန်းတို့ သည် စခန်းမှ ကြက်ပျောက်ငှက်ပျောက် ပျောက်သွားကြလေတော့သည်။ သည်ဘက်က သေနတ်ကလေးတစ်ချက်လောက်တောင် ဖောက်ခွင့်မရလိုက် တော့ပြီ။ လမ်းပြတောခေါင်းကလေး၏ စကားကိုသာ နားထောင်လိုက်မည် ဆိုလျှင် ရက်အင်ဒီးယန်းတို့ပြေးပေါက်ပင် တွေ့လိုက်ကြရတော့မည်မဟုတ်။

ကုန်လှည်းတစ်စီးပေါ်တွင် စက္ကူဖုံးထိတ်လန့်သည်းဖိုစာတစ်အုပ် ကို ဗိုလ်မှူးတွေ့လာခဲ့သည်။ အမည်က 'ကစ်ကာဆင်' တဲ့။ စာအုပ်ကို တဖြန်း ဖြန်းနေအောင် လှန်၍ဖတ်ကြည့်လိုက်ပြီးနောက် သူ့ဘေးတွင် ထိုင်နေသည့် လူပျော့ကလေးအား လှမ်းပေးလိုက်သည်။ “ရော . . . မင်းအကြောင်း မင်း ဖတ်ကြည့်စမ်းပါဦး” ကစ်ကာ ခေါင်းယမ်းလိုက်ပြီး “ဟာ . . . အထူးကြီးပဲ၊ တော်ပါပြီ”

ကစ်ကာဆင်သည် မသေမီကပင်လျှင် နာမည်ကြီးခဲ့လေသည်။ သေဘေးမှလက်တစ်လုံးကြားကလေး လွတ်မြောက်ခဲ့ရပုံ သူ့အကြောင်းဝတ္ထု များမှာ တစ်ပုံတစ်ပင်ကြီးရှိသည်။ အများအပြားမှာ တကယ့်အမှန်



ဖြစ်လေသည်။ အပေချီတို့၏ ကျည်တစ်တောင့်မှာ သူ့ဆံပင်ထဲကို တိုးဖြတ် သွားခဲ့ဖူးသည်။ တစ်ခါက ‘လူဆိုး’ သေနတ်သမားတစ်ယောက်က လက် တစ်ကမ်းမှ သူ့ကို ပစ်လိုက်ရာ ကျည်ချော်သွားသော်လည်း ပါးပေါ်တွင် ယမ်းမီးလောင်သွားခဲ့ဖူးသည်။ တစ်ကြိမ်တွင်လည်း ‘ကိုမန်ချီ’ လူရိုင်းများက ချောင်းမြောင်း တိုက်ခိုက်ရာ မြားတွေတဝီဝီ ကျည်တွေ တဖြောဖြောကြားမှ ပြေးခဲ့ရာတွင် ဘေးမသိရန်မခလွတ်ခဲ့ဖူးသည်။ တစ်ချီတွင်တော့ ‘ခြေနက် လူရဲ’များက လမ်းကစောင့်ပြီးတိုက်ရာတွင် ပခုံးကို ထိသွားသည်။ သစ်ပင် တွေကြားတွင် ဟိုပင်ကပ်သည်ပင်ကူး ကိုယ်ယောင်ဖျောက် ပြီးလွတ်အောင် ပြေးခဲ့ရသည်။ ထိုညတွင် မီးမရှိဘာမရှိ နှင်းခဲတောထဲတွင် အိပ်ခဲ့ရသည်။ အေးလွန်းလှသောကြောင့် ဒဏ်ရာက သွေးခဲပြီး သွေးတိတ်သွားသဖြင့်သာ အသက်ချမ်းသာရာရခဲ့သည်။

ကစ်ကာဆင်မှာ ကာယသိဒ္ဓိမြောက်သည်ဟု လူတွေက ပြောကြ သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤသို့သေဘေးကြီးများမှ အကြိမ်ကြိမ် လွတ်ခဲ့ရသည့် သိဒ္ဓိမှာ ရက်အင်ဒီးယန်းလူမျိုးတို့၏ ဓလေ့အဖုံဖုံကိုသိနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

တစ်ခါသော် အမေရိကမြေရိုင်းတွင် အခြေချနေသူ လူဖြူတစ် ယောက်ကိုသတ်ဖြတ်သွားသည့် ‘ဂျီကာရီလာအင်ဒီးယန်း’လူမျိုးအုပ်စု နောက်သို့ ခြေရာခံလိုက်ပေးရသည်။ ကစ်က သူ၏တပ်မှူးအား . . .

‘ခြေရာတွေနဲ့ တခြားသဲလွန်စတွေကို ထောက်ကြည့်ရတော့ နေ့ လယ်နှစ်နာရီမှာ ဒီဂျီကာရီလာတွေကို အုပ်မိလောက်ပါတယ်’

‘ဘယ်လိုမှမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ မင်းပြောသလိုဖြစ်ရင် ဘီးဗားဖျံရေဦးထုပ် တစ်လုံးပေးမယ်ကွာ’

သို့သော် ရှေ့ပြေးကင်းကရန်သူကိုတွေ့ရပြီဖြစ်ကြောင်း အချက်ပြ လိုက်သောအခါ၊ ဗိုလ်မှူးကာလ်တန်က သူ့နာရီကိုကြည့် လိုက်သည်။ နှစ်နာရီတိတိ။ နောက်မကြာမီပင် ဘီးဗားဖျံရေ အစစ်နှင့်ပြုလုပ်ထားသော ဦးထုပ်တစ်လုံး ကစ်ထံသို့ လူကြုံနှင့်ရောက်လာသည်။ ဦးထုပ်အတွင်း၌ ရေးသားသည့်စာက . . .

‘ဗိုလ်မှူးကာလ်တန်မှ  
ကစ်ကာဆင်သို့ . . .  
နှစ်နာရီတိတိတွင်’

### သားကောင်ထောင်သူဘဝ

အမေရိကတိုက် လမ်းပြများအနက် ကစ်ကာဆင်မှာ အပြောင် မြောက်ဆုံးဖြစ်သည်။ အမေရိကတိုက်၏ အနောက်ရိုင်းမြေ တကယ့်ကို ရေရိုင်းမြေရိုင်းဖြစ်နေစဉ်ကာလက သူ၏ဘဝမှာလည်း တကယ့်သက်စွန့် ဆံဖျားဘဝဖြစ်ခဲ့ရသည်။ နောင်သောအခါတွင်မှ နယ်လှည့်သဘင်အဖွဲ့ များ၊ ရွှေရှာသူများ၊ သိုးအုပ်နွားအုပ်များ ရောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သူတို့ သည်ပင်လျှင် ကစ်ကာဆင်၏လမ်းကြောင်းအတိုင်း လိုက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေ သည်။

ကစ်ကာဆင်ကို ၁၈၀၉၅၅ ကင်တပ်ကီနယ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ သူ့ဖခင် သစ်ပင်ပိ၍ သေဆုံးသွားသောအခါ သူ့အသက်မှာ ဆယ်နှစ်ပင် မပြည့်တတ်သေး။ အသက်ဆယ့်ငါးနှစ် အရွယ်ရောက်သောအခါ မိခင်က သူ့အား မြင်းကုန်းနီးချုပ်သူတစ်ဦးထံ အလုပ်သင်အဖြစ် အပ်နှံပေးသည်။ သို့သော်လည်း မကြာမီပင်ထွက်ပြေးပြီး သားမွေးကောင်ထောင်သူများနှင့် လိုက်သွားလေသည်။ သည်တုန်းကသူ့မျက်နှာမှာလည်း မဲ့ခြောက်တွေနှင့် နီကြောင်ကြောင် ဆံပင်ဘုတ်သိုက်။ သူ့ကိုင်းထားသည့် သူ့ဖခင်၏ သေနတ် ကြီးကလည်း သူ့အရပ်ထက်ပင် ရှည်နေသေးသည်။ သားမွေးကောင်ထောင် သည့် လူကြမ်းကြီးများက သူ့ကိုကြည့်ပြီး ပြုံးကြသည်။ ကုန်းနီးဆရာကြီးက သူ့အလုပ်သင်တပည့်ကို ပြန်ရအောင် ဆုငွေထုတ်ပြီး ကြောငြာလိုက်သေး သည်။ ဆုငွေက တစ်ပဲနီ။ ကစ်ကတော့ အနောက်မြေသို့လွင့်ပြီ။ ဆန်တာ ဖေးလမ်းကြောင်းကြီးတွင် တစ်နှစ်ကျော်ကျော်လောက် မြင်းနှင့်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်ကား ကာလီဖိုးနီးယားတောင်တန်းကြီးတွေကို ကျော်ဖြတ်လေတော့ သည်။

နယူးမက္ကဆီကိုသို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါ တကယ့် လူချမ်းသာ တောင်ပေါ်သား ရင့်မာကြီးဖြစ်ချေပြီ။ သားမွေးကော်လံ တပ်ထားသည့် သူ့ ဂျာကင်အင်္ကျီမှာ ကြေးဝါကြယ်သီးတွေ တပြောင်ပြောင်နှင့်။ ခြေပတ်၏ သားရေနားအမြိတ်တွေက တဖွားဖွား၊ အိတ်ထဲမှာလည်း ရွှေဒင်္ဂါးတချင်ချင်။ သို့သော် တစ်ပတ်သာခံလိုက်သည်။ သူ့လားကလေးရော၊ ငွေကွပ်သည့် ကုန်းနီးရော၊ ငွေဖနောင့်ဆူးချွန်ကိုပါ လောင်းကစားကြွေးဆပ်လိုက်ရပြီး သားမွေးထောင်သူများနှင့် ကျောက်တောင်ပေါ် လိုက်သွားပြန်လေ

တော့သည်။

ထိုခေတ်ကြီးကားသားမွေးခေတ်ကြီးဖြစ်သည်။ ဂုဏ်သရေရှိတိုင်း ပင် ဘီးဗားဖျံရေဦးထုပ်ဆောင်းကြသည်။ ဘီးဗားဖျံထောင်သူများသည် နယ် စောင့်တပ်စခန်းများနှင့် မိုင်ပေါင်းထောင်ချီပြီးဝေးသော တောမြောင်စိမ့်စမ်း ရေအိုင်များဆီသို့ သွားကြရသည်။ အနောက်ရိုင်းနယ်မြေရှိ ရက်အင်ဒီးယန်း မျိုးနွယ်များတွင် ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးဖြစ်သည့် အပေချီများ၊ ခြေမည်း များကြားတွင် အသက်ကို ဖက်နှင့်ထုပ်ထားရသော ဘဝမျိုးဖြစ်သည်။

သားမွေးထောင်ဖမ်းသူအဖြစ် ဆယ်နှစ်ခန့်ကျင်လည်ပြီးသော အခါ ကစ်သည် နယူးမက္ကဆီကိုမှ မွန်တနာအထို ကျောက်တောင်များကို နောကျေအောင် ကျွမ်းလာလေတော့သည်။ မြေပြန့် သဲကန္တာရများတွင် ကျင်လည်ခဲ့ရသောကြောင့် မြင်းစီးကောင်းသည့် ကျွဲရိုင်းမုဆိုးဖြစ်လာခဲ့ရ သည်။ တောကြီးတောင်ကြီးများတွင် နေခဲ့ရသောကြောင့် နှင်းစီးဖိနပ်လုပ် တတ်သည်။ ကနူးလှေလုပ်တတ် သည်။ သားကောင်ခြေရာခံတတ်သည်။ ကနေဒီယန်မုဆိုးတွေ ပြောသော ပြင်သစ်စကားကို တတ်လာသည်။ မက္ကဆီကိုတွင် ပြောသော စပိန်စကားကို တတ်လာသည်။ ‘အရာပဟို’ ‘အပေချီ’ ‘အူတေး’ စသော လူမျိုးစုတို့၏ စကားများအပြင် ရက်အင်ဒီးယန်း အားလုံး နားလည်သော လက်ပြခြေပြသင်္ကေတစကားကိုပါ ကျွမ်းကျင်လာ သည်။ ရက်အင်ဒီးယန်းတို့သည် သမင်ရေကိုဖိနပ်လုပ်ပြီး စီးတတ်ကြလေ ရာ ဖိနပ်ခြေရာပုံပန်းကိုမြင်ရုံနှင့် ဘယ်လူမျိုးစုဖြစ်ကြောင်းကို ပြောနိုင် လေသည်။

မကြာမီကပင် ကစ်သည် သူ့ကိုယ်တိုင် သားမွေးလုပ်ငန်းကို ဦးစီး လုပ်ကိုင်သည်။ သားမွေးထောင်သူများမှ လက်ရွေးစင်ကောက်ပြီး စုလိုက်ရာ ‘ကာဆင်အုပ်စု’ဟု အမည်တွင်ပြီး သစ္စာရှိခြင်း၊ သတ္တိကောင်းခြင်း၌ နာမည် ကြီးဖြစ်လာသည်။ တရားဥပဒေကို စောင့်ရှောက်ကြလေရာ သူတို့သာ မရှိ လျှင် ထိုနယ်များ၌ လူဆိုးသူဆိုးများ ဗိုလ်ကျလာမည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။ တစ်ချို့တွင်မူ ခြေမည်းရက်အင်ဒီးယန်း နှစ်ရာလောက်က လာတိုက်ရာ ကစ်က သူ့လူများနှင့် ဆော်လွတ်လိုက်သောကြောင့် လန့်ပြေးကြရသည်။ ဤသည်တွင် ရက်အင်ဒီးယန်းများက သူ့ကို ‘ဗိုလ်ပေါက်စလေး’ဟု စတင် ကင်ပွန်း တပ်လာကြရသည်။

### တေးသီ မြက်ပင်

နွေဦးပေါက် သာယာသောနေ့တစ်နေ့၌ 'ဗိုလ်ပေါက်စလေး' သည် ယိုဝင်တောင်တစ်ကြော မြင်းနှင့်လာရင်း အင်ဒီးယန်းလုံမပျိုတစ်ယောက် ကိုတွေ့လိုက်ရသည်။ သူတို့လူမျိုးစုနှင့်ကခုန်နေကြစဉ် ဖြစ်သည်။ အသက်က ဆယ်ကျော်သက်။ သူကလေးအမည်က 'ဝါးနီ ဘီ'-တေးဆိုသည့် မြက်ပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ နက်မှောင်သောမျက်လုံးများမှာ ရိုးသားစင်ကြယ်ခြင်းကို ထွန်းပြနေသည်။ ကစ်လည်းသူ့ကိုချစ်သွားမိသည်။ ကစ်က သူတို့ 'အရာပတို'စကားနှင့်ပင် ပြောသည်။ ထိုည ဝါးနီဘီ၏ ရက်အင်ဒီးယန်းတဲငယ်ကလေး နံဘေး၌ နှစ်ယောက်သား ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်နေကြစဉ် မှာပင် ဝါးနီဘီ၏ဖခင်က သူတို့ရှိရာထလာပြီး သူ့စောင်ကိုသူတို့နှစ်ယောက်အား လွှမ်းခြုံပေးပြီး အခမ်းအနားလုပ်လိုက်သည်။

ကစ်က သူ့ကို 'အဲလစ်စ်'ဟုခေါ်သည်။ ရက်အင်ဒီးယန်း အမျိုးသမီးများတွင် ဘယ်မိန်းမမျှ အဲလစ်စ်လောက် မြတ်နိုးယုယမှု ခံရခြင်းမရှိခဲ့စဖူး။ သားမွေးထည်များ၊ ရောင်စုံပုတီးစေ့များ၊ ရွှေထည်လက်ဝတ်လက်စားများ စသည့်ချစ်လက်ဆောင်များမှာ တစ်ပုံတစ်ပင်ကြီးဖြစ်နေတော့သည်။ ကစ်ကလည်း သူ့သွားလေရာမြင်းဖြူကြီး တစ်စီးပေါ်တင်ပြီး ခေါ်သွားလေ့ရှိသည်။ သူတို့တွင် သမီးလေးတစ်ယောက်ရလာသောအခါ ကစ်က 'အက်ဒလင်' (ချိုချို)ဟု အမည်ပေးသည်။ ၁၈၃၉ ခုနှစ် ပရေရီမှ ကျွဲရိုင်းလိုက်ပြီးပြန်လာသောအခါ 'တေးသီမြက်ပင်'ကလေး အသည်းအသန်မမာနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရက်အင်ဒီးယန်း ဆေးဆရာများက လူနာ၏ သွေးခုန်နှုန်းကျအောင် ကျွဲသားရေနှင့်ပြုလုပ်ထားသည့် စည်ကြီးများကို စည်းချက်ညှိပြီး တီးနေကြသည်။ သုံးလေးနာရီလောက်ကြာတော့ ကလေးမမှာ ကစ်၏လက်ထဲမှာပင် ကွယ်လွန်သွားရှာတော့သည်။

အဲလစ်စ်၏ ကျေးဇူးကား ကြီးလှပေသည်။ သူ့ကြောင့်ပင်လျှင် ကစ်သည် ရက်အင်ဒီးယန်းများကို လေးစားရကောင်းမှန်း သိလာခဲ့ရသည်။ သူတို့၏ရိုသေသမှု ထုံးတမ်းစဉ်လာများကိုလည်း သိခဲ့ရသည်။ လူဖြူများ ဝင်လာအခြေချမှုကြောင့် ဆုံးပါးရသည့် အမဲလိုက် စားကျက်မြေများကို ကာကွယ်တိုက်ခိုက်နေရရှာသည့် ရက်အင်ဒီးယန်းတို့၏ ဘဝကိုလည်း ထောက်ထားစာနာတတ်အောင် သွန်သင်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်

**သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည**

ကစ်သည် ယခုအခါ သူတို့၏ မဟာမိတ်ကြီးဖြစ်လာခဲ့ရပေပြီ။ ကစ်သည် သူတို့တစ်တွေ စိတ်ကွက်အောင် ဘာတစ်ခုကိုမျှ မပြုလုပ်ချေ။ ရက်အင်ဒီး ယန်းများဘက်က ရှေ့နေလိုက်သည်။ သူတို့ကို နားလည်လာသောကြောင့် အခြေချနေလာသူ လူဖြူများ၏ အသက်ကိုပိုပြီးစောင့်ရှောက်ကာကွယ် နိုင်လာသည်။ လက်နက်နှင့်တိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်ကထက်ပင် ပိုပြီး နယ်ပယ်ကျယ် လာခဲ့ရသေးသည်။

တစ်နေ့တွင်မူကား မိတ်ဆွေအဖြစ် ဆက်ဆံနေသော အူတေး မျိုးနွယ်စုရဲမက်တစ်ယောက်ကို စစ်သားများကဖမ်းဆီး၊ သေနတ်ကိုသိမ်းပြီး ကြိုးနှင့်တုပ်ထားသည်။ ညရောက်တော့ ထိုရဲမက်ထွက်ပြေး လွတ်မြောက် သွားသည်။ ထိုအကြောင်းကို ကစ်ကြားသိလိုက်ရသောအခါ ဘာဖြစ်လာ တော့မည်ဆိုသည်ကို သူ့ကောင်းကောင်းသိလိုက်ပြီ။ အူတေးတို့သည် လူဖြူများ၏ ရန်သူများ ဖြစ်လာကြတော့မည်။ ကစ်သည် အူတေးရဲမက်၏ သေနတ်ကို ယူပြီးနောက် ‘တာအိုးစ်’သို့ မြင်းအပြင်းနှင့်လေတော့သည်။ အူတေးအကြီးအကဲများထံ သူနှင့်လာရောက်တွေ့ဆုံပါမည့်အကြောင်း သတင်းပါးလိုက်သည်။ မိုင်တစ်ရာကျော် နှစ်ရာဝေးသောခရီးကို မြင်းစီးပြီး ရောက်လာကြသည်။ ကစ်က စားပွဲသောက်ပွဲတည်ခင်း ဧည့်ခံပြီး လူကြီး တိုင်းကို လက်ဆောင်တစ်ခုစီပေးသည်။ ‘စစ်သားတွေလုပ်တာ မှားသွားပါ တယ်။ ဒီအတွက် အလွန်ဝမ်းနည်းပါတယ်’ဟု ပြောပြလိုက်သည်။

**ရန်သူနယ်မြေကိုဖြတ်၍**

သူ့ဇနီးကွယ်လွန်ပြီးနောက် ကစ်သည် သူ့သမီးကလေး အက် ဒလင်ကို မစ်ဆူရီရှိ သီလရှင်များအား စောင့်ရှောက်ပေးပါရန် အပ်နှံလိုက် သည်။ ထိုခရီးမှအပြန်တွင် ဂျွန်ဖရေမောင့်ဆိုသော ကြည်းတပ်ဗိုလ်ကလေး တစ်ယောက်ကို လမ်းတွင်တွေ့သည်။ ထိုဗိုလ်ကလေးက ကျောက်ဆောင် များကို ဖြတ်နိုင်သည့်တောင်ကြားလမ်းများကို ရှာဖွေရန်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ကစ်ကိုလမ်းပြအဖြစ် လုပ်ဆောင်ပေးပါရန် ပြောသည်။ ဤသို့နှင့် သူတို့ချင်း ခင်မင်ရင်းနှီးသွားကြသည်။ ထိုစဉ်က ဘာမြေပုံမျှရှိသေးသည့် ခေတ် မဟုတ်။ ကစ်၏မှတ်ဉာဏ်ကိုသာ အားကိုးပြီး ရှာကြဖွေကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့ အတူတကွ ကျောက်တောင်၊ သဲကန္တာရများတွင် မိုင်ပေါင်း

ထောင်ချီပြီးသွားကြရသည်။ လမ်းကြောင်းမြေပုံထုတ်ကြသည်။ နောင်အခါ ရွက်ထည်မြင်းလှည်းကြီးများနှင့် အခြေချရန်လာသူများသည် သူတို့မြေပုံ အတိုင်းလိုက်ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤလမ်းရှာဖွေရေးလုပ်ငန်းကြီးမှ အစီရင်ခံစာတစ်ခုကို ယူဆောင် လျက် မြင်းစိုင်းပြီးပြန်လာစဉ်မှာပင် လမ်း၌ ‘ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ကဲနီး’ နှင့် တွေ့ရ ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးကစစ်ကြောင်းတစ်ခု ကိုဦးစီးပြီး မက္ကဆီကိုသို့ ထွက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

‘မင်း ဘယ်သွားမလို့မလဲ’

“ဝါရှင်တန် အိမ်ဖြူတော်ကိုပါ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ သမ္မတကြီးကိုဆက်ဖို့ စာတစ်စောင်ယူလာရပါတယ်’

“အေး . . . အဲဒီစာ ငါ့ကိုပေး၊ တခြားတစ်ယောက်ကို လွှတ် လိုက်မယ်၊ မင်းက ငါ့လမ်းပြလုပ်ပေးတော့”

ဤသို့နှင့် လမ်းပြဖြစ်သွားရသည်။ ဆန်ဒီဂိုထိအောင် ချောချော မောမောရောက်ခါနီးမှ မက္ကဆီကင်တို့၏ ထောင်ချောက်ထဲသို့ ကျပါလေ တော့သည်။ အမေရိကန်တပ်များကို ဝိုင်းထားသည်။ ရေမရှာနိုင်အောင် ဖြတ်ထားသည်။ ဆန်ဒီဂိုရှိ အမေရိကန်တပ်များ ထံစစ်ကူပေးရန် ဆက်သား တွေ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် လွှတ်သည်။ တစ်ယောက်ကလေးမျှ ဖောက်မထွက်နိုင်။ ကစ်က . . .

“ကျွန်တော်သွားမယ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ သူများသွားလို့ မရောက်ရင် ကျွန်တော်ရောက်ရမှာပေါ့၊ ကျွန်တော့်မြင်းလေးကိုသာ တစ်ဆိတ် ဂရုစိုက် လိုက်ကြပါ၊ ဒီခရီးမှာ သူ့ကို မလိုလိုပါ”

တစ်ညလုံး မှောက်လျားထိုးပြီး ဖောက်ထွက်သည်။ ကျောက်ကြို ကျောက်ကြားထဲတွင် ခွေနေတတ်သော မြွေခလောက်ကိုလည်း ရှောင်ရ သည်။ သံဆူးကြီးတွေလိုဖြစ်နေသည့် ရှားစောင်းဆူးကြီးတွေကိုလည်း ရှောင် ရသည်။ ရန်သူ အမိမခံစေရဟူသော အဓိဋ္ဌာန်နှင့် တရွေ့ရွေ့ပင်ပန်းကြီးစွာ သွားရသည်။ အရုဏ်တက်၍ ရန်သူစက်ဝိုင်းမှအလွန် မတ်တတ်ရပ်လိုက် သောအခါ သူ့နောက်ကျောတွင် တွဲချည်လာခဲ့သည့် ဘွတ်ဖိနပ်များမှာ ချုံကြိုချုံကြားတွင် တိုးရင်းဝှေ့ရင်း ပြုတ်ကျန်ရစ်ခဲ့လေပြီ။ ဖိနပ်မပါ ခြေဗလာ နှင့်ပင် ရက်ရက်စက်စက်ပူနေသည့် နေရောင်အောက် သဲကန္တာရကြီးကို

ဖြတ်ပြီး နေကုန်ခရီးနှင့်ရသည်။ ထို့နောက် တစ်ညလုံးရန်သူတပ် နောက် တစ်ရစ်ကို ဖောက်ထွက်ရပြန်သည်။ ခြေကုန်လက်ပန်းလည်း ကျနေပြီ။ လူကလည်းလဲတော့မည့်ဆဲဆဲ ယိုင်နေပြီ။ သို့သော်မလျော့။ သွားမြဲပင်။

“ရပ် - ဘယ်သူလဲ”ဟူသော အမေရိကန်တပ်သား ကင်း တစ်ယောက်၏အသံကို ဖြုန်းခနဲကြားလိုက်ရသောအခါ ကစ်သည် ကင်း ရဲဘော်ထံ ဒယီးဒယိုင် လျှောက်သွားလိုက်ပြီး လေသံယဲ့ယဲ့လေး နှင့် . . .

“မြန်မြန်လုပ်ကြပါ။ ကဲနီးတပ်ကို မက္ကဆီကင်တွေ ပိုင်းထားတယ်။ စစ်ကူ မြန်မြန်မရောက်ရင် တစ်စစီဖြစ်ကုန်ကြလိမ့်မယ်”

ကစ်၏သတင်းမှာ အချိန်မီလက်မတင်ကလေး ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲကြီးအပြင်းအထန်ဖြစ်ပြီး မက္ကဆီကင်တို့ အရေးနိမ့်သွား လေသည်။ သမ္မတကြီးက ကစ်ထံ ကျေးဇူးတင်လွှာ တစ်စောင်ရေးလိုက် သည်။ ဤသို့နှင့် ကစ်မှာ ပိုပြီးနာမည်ကြီး လာရပြန်လေတော့သည်။

**အထွတ်တည့်သောဇာတ်သိမ်း**

ယခုတော့ဖြင့် ကစ်သည် အေးအေးဆေးဆေး အခြေတကျ နေထိုင်တော့မည်။ သားမွေးလုပ်ငန်းမှာလည်း ခေတ်တိမ်လာလေပြီ။ ဘီးဗား ဖျံရေဦးထုပ်ခေတ်မဟုတ်တော့ဘဲ ပိုးဦးထုပ်ခေတ်ဖြစ်လာလေပြီ။ ထို့ပြင် ပရေရီမြက်ခင်းပြင်တွင် တောကျွဲရိုင်းများလည်း ပါးရှားလာလေပြီ။ ထို့ ကြောင့်အသားစိုမှာလည်း ရတောင့်ရခဲဆိုတာမျိုးဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါ တွင် ကစ်သည်လည်း နွားမွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းကို လုပ်လေတော့သည်။ ဤသို့အားဖြင့်ပင် သူသည် အနောက်ပိုင်း၏ အစောဆုံးသော ‘ကောင်း ဘျိုင်’တစ်ယောက် ဖြစ်လာရပြန်လေသတည်း။

အခြေချနေထိုင်သူများမှာလည်း အမေရိက အနောက်ပိုင်းဘက် သို့ ရထားတန်းတွေနှင့် ဒီရေအလား တသောသောဝင်လာလျက်ရှိသည်။ ကစ်က သူတို့အတွက် မြင်းတွေ၊ လားတွေမွေးပြီး ရောင်းသည်။ သိုးမွေးရော သိုးသားပါ စခန်းထလာဦးမည်ကို တွက်မိသည့်အားလျော်စွာ ကောင်ရေ ၆၅၀၀ ပါသော သိုးအုပ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို နယူးမက္ကဆီကိုမှ ကာလီဖိုးနီးယား တိုင်အောင် မလာနိုင်ခဲ့လေသည်။ မြွေခလောက်တွေ၊ တောခွေးတွေ၊ လူဖြူ ဆိုလျှင် နှပ်နှပ်စဉ်းပြီး လက်စားချေချင်ကြသော ရက်အင်ဒီးယန်းတွေနှင့်

ပြည့်နေသည့် တောလမ်းတောင်လမ်း ခရီးကြမ်းကြီးကို ဘေးမသိရန်မခ ဖြတ်သန်းလာနိုင်ခဲ့သည်။

တိုက်ပွဲဝင် သူရဲကောင်းကြီးသည် ယခုထက်တိုင်တွင်လည်း အနောက်ရိုင်းမြေအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးသမားကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိလာပြန်လေပြီ။ အကွက်မြင်သော အစိုးရအဖွဲ့ကလည်း သူ့ကို ရက် အင်ဒီးယန်းများ၏ အကျိုးကိုဆောင်ပေးရန်၊ လိုအပ်လျှင်ရှေ့နေအဖြစ် စကားဆိုပေးရန် တာအိုးစံ၌အင်ဒီးယန်းကိုယ်စားလှယ် ရာထူးပေးထား လိုက်သည်။

ကစ်သည် သူ၏ မိတ်ဆွေဟောင်းကြီးများဘက်က အစဉ်ရပ်တည် ပေးခဲ့သည်။ သည်တစ်ခါတွင်တော့ ‘အူတေး’အကြီးအကဲများနှင့်အတူ သမ္မတကြီးထံ အသနားခံစာတင်ရန် ဝါရှင်တန်သို့ တောက်လျှောက်ထွက်ခဲ့ ရသည်။ အပြန်ခရီးတွင်တော့ဖြင့် ကစ်လဲလေတော့သည်။ဘဝတစ်လျှောက် လုံးခရီးမှာ ကြမ်းတမ်းလွန်းလှသည်မဟုတ်လား။ ဆရာဝန်ခေါ်ရသည်။ ဆရာဝန်က ခေါင်းတစ်ချက်ယမ်းလိုက်ပြီး . . .

“မစ္စတာ ကာဆင် နည်းနည်းလောက်ပဲ နေရတော့မယ်၊ အဲဒါ တောင် ပေါင်မုန့်နဲ့နို့ကလွဲပြီး ဘာမှကို မစားမှ”

ကစ်က သူ၏ နူးညံ့သော မျက်လုံးပြာကလေးများနှင့် ဆရာဝန်ကို ခဏကြည့်နေလိုက်ပြီးနောက် မီးဖိုထဲက သူ့ထမင်းချက်ကို လှမ်းခေါ် လိုက်သည်။

“ကိုင်း . . . အကောင်းဆုံး ပထမတန်းစား ချက်လိုက်စမ်းကွာ၊ အမဲသားကြော်နှပ်ကလေးရယ်၊ ကော်ဖီကျကျတစ်ခွက်ရယ်၊ ဆေးတစ်ဆုံ ရယ်ပေါ့လကွာ”

ကစ်အတွက် မတန်တဆ စားစရာများဖြစ်ချေသည်။ ပြီး တော့ ခပ်မြူးမြူးပင် ပြောလိုက်သေးသည်။

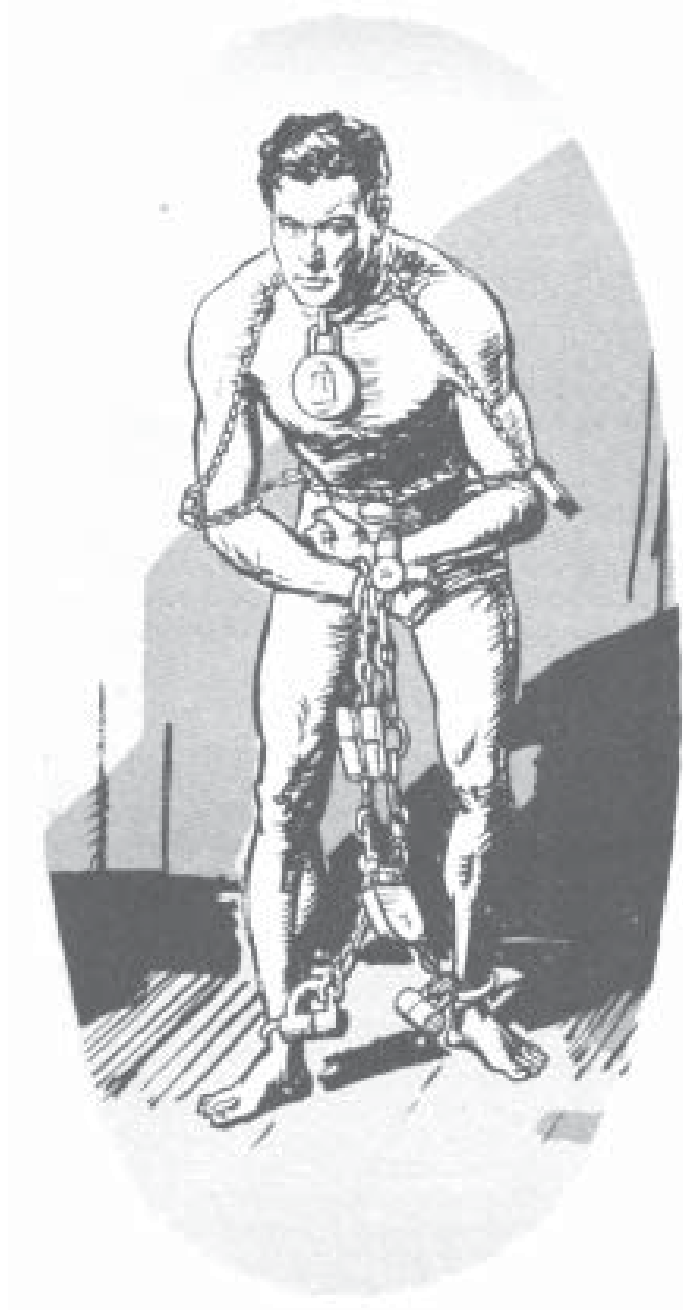
“ကိုင်း . . . ကိစ္စပြတ်ပြီ၊ သွားပြီ ဆရာရေ့”  
ဤသို့လျှင် ကစ်သည် ရဲရဲကြီးနေပြီး ရဲရဲကြီးသေသွားခဲ့လေ သတည်း။





HOUDINI THE HANDCUFF KING

လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာဟူဒီနီ



ဇွန် ပွင့် ၁၁ အုပ် တိုက်

## Houdini the Handcuff King

*How did he do it?*

*What was the secret of Houdini's magic?*

By FRANCIS SILL WICKWARE

The great Houdini could get police handcuffs off his wrists merely by tapping them in the right place. He could escape from dungeons with heavy doors and huge locks in less time than it took to lock him up. For twenty-five years he astounded people by his escapes.

Houdini had himself buried in sealed coffins, sewn up in canvas bags, stuffed into milk churns and beer barrels, even riveted inside iron boilers. He always got out, one way or another, leaving the onlookers gasping with astonishment.

His real name was Ehrich Weiss, and as a boy he helped a blacksmith in the forge. Later on he became a locksmith's assistant. He found something fascinating about locks and made up his mind to learn all about them. He took locks of all kinds to pieces and put them together again. Then he practised opening them with a little piece of wire instead of a key. In the end he knew all their secrets.

When he was fifteen he began to do conjuring tricks in sideshows at fairs. The slender boy with steel-blue eyes and black, curly hair called himself “Cardo” or “Ehrich the Great.” At first he did the same things as other conjurers, such as pulling white rabbits out of a top-hat. Then he began to add new tricks to his show. He shut himself up in a box, and wriggled out of a secret door at the back. He freed his arms and legs from ropes tied in a special way by another performer.

One day at a country fair, a policeman held up a pair of handcuffs and asked: “Do you think you could get out of these, lad?” The boy said: “I’ll try.” The handcuffs were locked on his wrists. He went behind a screen, and after a minute stepped back into view again. The open handcuffs were dangling from his wrist ! Afterwards he performed this trick thousands of times in many different countries. It won him the title of “The Handcuff King.”

**Locks and Knots**

Weiss was seventeen when he came across the life story of the great French magician, Robert Houdin. He was

so impressed that he decided to call himself Harry Houdini, and to try his hardest to become a great magician.

As his fame spread, Houdini set himself the task of opening any lock the locksmiths could make. He said that he would free himself from any knot the knot experts could tie. Here was a claim that no other man had ever made.

In London, the *Daily Mirror* challenged him to break out of a pair of handcuffs which a blacksmith had taken five years to make. They were very cleverly made, and unlike any other handcuffs in the world. Houdini freed himself in five minutes while 4,000 people cheered.

In Boston, in America, a sportsman declared that he could tie Houdini securely. If the magician freed himself he would pay him 6,000 dollars. The man spent three-quarters of an hour wrapping Houdini from head to foot in hundreds of yards of heavy fishing line. It took Houdini an hour and a quarter to wriggle out of this cocoon, but he did it ! He was covered with bruises because he had been so tightly tied.

People said that not even Houdini could escape from a prison cell. So he allowed himself to be locked up in a cell, after the warders had removed all his clothes and made certain that he had no keys or files to help him. It took Houdini exactly two minutes to get out. Then he went along the prison corridor opening all the other cell doors, and changed the prisoners around just for the fun of it. He broke into the cell where his clothing had been left and dressed as quickly as he could. He appeared in the governor's office just fifteen minutes after he had been locked up.

### Trapped Under Ice

When he came to a new town, Houdini often did a “stunt” out in the open to attract the public. One of these free shows nearly ended in disaster. Houdini had announced that he would leap into a river and free himself from handcuffs under water. But when the day came the river was frozen over.

In spite of the warnings of his friends, Houdini insisted on going ahead. He ordered some workmen to cut a hole in the ice.

Thousands of people packed the river banks and watched as the handcuffs were snapped on Houdini’s wrists. A shout went up when he plunged through the hole into the icy water. There was a tense silence as the minutes passed—two, three, four, five.....Finally a rope was lowered into the water, and a diver prepared to go down to see what had happened. Just at that moment, Houdini’s head bobbed up through the hole. He had been under water for eight minutes!

It was incredible that any man could stay under the surface of the freezing water for eight minutes—even a magician who was as supple as an eel, and seemed to have as many lives as a cat. The handcuffs had not bothered him—he had them off in a few seconds. But the swiftly flowing river had swept him along under the ice. This was something he had not thought of. Luckily Houdini knew that between ice and water there is always a narrow space. Floating on his back, and keeping his nose in this breathing space, he had managed to get enough air to keep himself alive until he found

the hole. It was a terribly near thing.

There was another time when an English brewer had an unusual idea. He challenged Houdini to escape from a metal barrel filled with ale. Houdini had made hundreds of escapes from all sorts of containers filled with water or milk. Sometimes, to make it more difficult, he would be handcuffed or would hang head downwards with his ankles in irons. So he accepted this new challenge. But he was not used to the smell of the ale, and the strong fumes were too much for him. He just managed to push the lid off and was slipping back, stupefied, into the ale, when his assistant pulled him out in time to save him from drowning.

### **How Did He Do It?**

The “secret” of Houdini’s escapes is still a secret, but there are a few clues to his methods. He always had a picklock (a small piece of wire with which he opened locks). It was sometimes glued to the sole of his foot!

Perhaps the most important part of his skill was the wonderful way in which he could control his muscles. Houdini could make his wrists and ankles bigger when shackles were being put on. Then he would let them go back to their normal size to make his escape. His feet were so supple and he could move his toes about so easily that it was like having a second pair of hands. At dinner parties he sometimes tied a dozen tight knots in a piece of string and dropped it on the floor. Then he slipped off his shoes and socks, and untied all the knots with his toes!

He trained like an athlete for his underwater escapes. For months he practised swimming under water. He timed himself with a stopwatch and gradually increased the time he could stay under. In this way he strengthened his lungs. He also hardened himself by taking colder and colder baths until he could climb into a tank of icy water that would chill a polar bear. For escapes from safe and sealed boxes in which there was hardly any air to breathe, he learned to breathe very slowly and make no unnecessary movements.

“My chief task has been to conquer fear” he once said. “When I am manacled and nailed securely inside a weighted packing case and thrown into the sea, or when I am buried alive under six feet of earth, I have to keep absolutely calm. I have to work with great skill and lightning speed. If I grow panicky I am lost. The public sees only the thrill of the finished trick. They have no idea of the hard training that was needed to conquer fear.”

### **Through a Brick Wall**

One of Houdini’s most baffling tricks on the stage was his feat of walking through a brick wall. Real bricklayers came on the stage with their wheelbarrows, bricks and mortar, and the audience watched them build a solid brick wall. When it was finished it was ten feet high, twelve feet long and a foot thick. Underneath it was a rug. Twelve people were invited to come up from the audience to examine the wall, and they made certain there was no way for Houdini to get under, over or round it .

Screens were set up on opposite sides of the wall. Houdini then walked behind the screen on one side and called out “Now I’m going .” Thirty seconds later he cried “ Here I am,” and there he was on the other side of the wall. How was it done?

When Houdini called “Now I’m going,” it was a signal for the stage hands to release a trapdoor directly beneath the wall. The rug sagged several inches—enough to let the agile Houdini slither under the wall. Yet the trick was performed so cleverly that not even his rival magicians could guess how it was done. They could only join in the applause which always greeted the greatest escaper of all time—Harry Houdini, the Handcuff King.





### လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာဟူဒီနီ

လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာကြီး ဟူဒီနီသည် ရဲလက်ထိတ်များကို လက်နှင့် တစ်ချက် ပုတ်လိုက်ရုံနှင့်ပြုတ်ကျသွားအောင် လုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ခိုင်ခံ့ လှသည့် တံခါးကြီးတွေ အထပ်ထပ်၊ ဧရာမ သော့ခလောက်ကြီးတွေခတ်ပြီး အကျဉ်းခန်းထဲ ထည့်ထားကြည့်ပြန်သည်။ သူ့ကို တံခါးပိတ် သော့ခတ်သည့် အချိန်လောက်ပင် မကြာခင် သူကထွက်လာနိုင်သည်။ ဤသို့ အချုပ် အနှောင်များမှ ထွက်ပြန်နှင့် နှစ်ပေါင်းအစိတ်လောက်ပရိသတ်ကို ရင်သပ် အံ့ဩဖြစ်စေခဲ့သူပါတည်း။

ဟူဒီနီက ခေါင်းသွင်းပြီး မြေမြှုပ်ခံသည်။ ရွက်ဖျင် အိတ်ထဲတွင် သွင်းပြီး အိတ်ကို အချုပ်ခိုင်းသည်။ နို့ထည့်သောစည်တွင် ထည့်ပြီး အပိတ်ခံ သည်။ ဘီယာစည်ထဲတွင်ထည့်ပြီး အပိတ်ခံသည်။ သံဘွိုင်လာအိုးကြီးထဲ ထည့်ပြီး သံစို့တေ့ပြီးပင် အပိတ်ခံလိုက်သေးသည်။ တစ်နည်းမဟုတ် တစ် နည်းနည်းနှင့် လွတ်အောင်ထွက်လာသည်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် ပရိသတ် မှာ ပါးစပ်အဟောင်းသားနှင့် ဖြစ်ကြရသည်။

သူ့နာမည်ရင်းက ‘အဲရစ်ဝိစ်’။ ငယ်စဉ်က ပန်းပဲဖိုတစ်ခုတွင်

ဇွန် ပွင့် ၈၁ အုပ် တိုက်

အလုပ်လုပ်ရသည်။ နောက်တော့ သော့ဆရာတစ်ယောက်၏ တပည့် ဖြစ်လာပြန်သည်။ သော့အမျိုးမျိုးတို့၏ အကြောင်းကို သူစိတ်ဝင်စားလာ သည်နှင့် သော့တို့၏ သဘောတရားကို ကမ်းကုန်အောင် လေ့လာရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ သော့အမျိုးမျိုးကို ဖြုတ်လိုက်တပ်လိုက်၊ ဖျက်လိုက် ပြန်ဆင်လိုက်လုပ်သည်။ ထို့နောက် သော့ခလောက်များကို သော့နှင့် မဖွင့်ဘဲ သံဝိုင်ယာချောင်းကလေးတစ်ချောင်းနှင့် ဖွင့်နိုင်အောင်လုပ်ကြည့်သည်။ ဤသို့နှင့် သော့ သဘောတရား၏ သော့ချက်ကို သူတွေ့လာတော့သည်။

အသက် ဆယ့်ငါးနှစ်လောက်ရောက်တော့ လမ်းဘေး မျက်လှည့် လက်လှည့်သမားအဖြစ် ပြုလာလေသည်။ ကိုယ်ကလေးသွယ်သွယ်၊ မျက်လုံးလေးတွေ ပြာလဲ့လဲ့၊ ဆံပင်နက်နက် ကောက်တိကောက်ကွေးနှင့် ကောင်ကလေးက သူ့ကိုယ်သူ့ 'ကာဒို' ဟုလည်းကောင်း 'ဝိဇ္ဇာအဲရစ်' ဟု လည်း ကောင်း ပြောလေ့ရှိသည်။ ပထမပိုင်းတော့ အခြားအခြားသော မျက်လှည့် ဆရာများနည်းတူ ဦးထုပ်ထဲက ယုန်တစ်ကောင် ဆွဲထုတ်ပြတာမျိုးလောက် ကလေးတွေကိုသာ ပြလေ့ရှိသည်။ သည်နောက်တော့ သူက သူ့နည်းသူ့ဟန် နှင့် ဆန်းဆန်းသစ်သစ်ကလေးတွေကို တိုးပြီးလုပ်လာသည်။ သူ့ကိုယ်သူ သေတ္တာထဲ အပိတ်ခံပြီး အံ့ဝှက်တံခါးမှ လျှို့ထွက်ပြသည်။ အကူတပည့်က သူတို့နည်းနှင့် သူတို့ချည်ထားသည့် လက်ချုပ်ခြေချုပ်ကြိုးများကို ဖြုတ်ပြ သည်။

တစ်ခါတွင်တော့ နယ်မြို့ကလေးတစ်ခု လမ်းဘေးမျက်လှည့် ပြနေစဉ် ရဲတစ်ယောက်က လက်ထိတ်တစ်စုံကို မြှောက်ပြလိုက်ရင်း . . .

“ဟေ့ကောင်ကလေး၊ မင်းဒါကို ဖြုတ်နိုင်ပါ့မလား”

“ကျွန်တော် စမ်းကြည့်မယ်ဗျာ”

ရဲက သူ့ကို လက်ထိတ်ခတ်ပေးလိုက်သည်။ အဲရစ်ဝိစ်က လက် ထိတ်တန်းလန်းနှင့် ကန့်လန့်ကာကလေးတစ်ခုနောက်သို့ဝင် သွားသည်။ တစ်မိနစ်လောက်ရှိတော့ ကန့်လန့်ကာပြင်သို့ ပြန်ထွက်လာသည်။ လက် ထိတ်တွဲလောင်းနှင့်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လက်ထိတ်တွေက သော့ပွင့်နေ လေပြီ။ ဤသည့်နောက်တွင် ဤပြကွက်ကို အကြိမ်ပေါင်းထောင်သောင်း ချီပြီး ပြခဲ့လေသည်။ ‘လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာ’ဟူသော ဘွဲ့ကိုလည်း ခံယူလိုက် လေသည်။

### ထိတ်ခတ် ကြီးချည်

သူ့ အသက် ဆယ့်ခုနစ်နှစ်ရှိသောအခါ ပြင်သစ်မျက်လှည့် ဝိဇ္ဇာကြီး ‘ရောဘတ် ဟူဒီနီ’ အကြောင်းကို သိလာရသည်။ သဘောကျ လွန်းလှသောကြောင့် သူ့ကိုယ်သူ ‘ဟယ်ရီ ဟူဒီနီ’ ဟု အမည်ခံ လိုက်ပြီးလျှင် မျက်လှည့်ပညာကိုလည်း အသေအလဲကြိုးစား အားထုတ်တီထွင်လေ တော့သည်။

သူ့နာမည် သတင်းကြီးလာသောအခါ သော့ဝိဇ္ဇာကြီးများ လုပ် လိုက်လေသမျှ သော့များကို ဖွင့်နိုင်အောင် ကြိုးစားလေသည်။ ထို့နောက် ကြိုးဝိဇ္ဇာတို့ ကြိုက်သလို ချည်သမျှဖြေပြလိုက်မည်ဟု ကြော်ငြာလိုက်သည်။ ဤသို့သော စကားမျိုးနှင့် မည်သူမျှ မကြိမ်းဝါး ဝံ့ခဲ့ဖူးချေ။

လန်ဒန်တွင် ‘ကြေးမုံ’သတင်းစာကြီးက လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာ တစ်ယောက် ငါးနှစ်တိုင်ကြံဆတီထွင်ထားသော လက်ထိတ်ကို ဖြုတ် နိုင်ပါမည်လောဟု စိန်ခေါ်လိုက်လေသည်။ ထိုလက်ထိတ်များမှာ တခြား ဘယ်လက်ထိတ်မျိုးနှင့်မျှ မတူအောင် ခက်ခက်ခဲခဲ ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဟူဒီနီက ငါးမိနစ်အတွင်း ဖြုတ်ပြလိုက်ရာ ပွဲကြည့်ပရိသတ် ၄၀၀၀ လောက်က တစ်ခဲနက် ဩဘာပေးလိုက်ကြလေသည်။

အမေရိက ဘော့စတန်မြို့တွင် အားကစားသမား တစ်ယောက်က ဟူဒီနီအား ဖြုတ်မရအောင် ကြိုးတုပ်နိုင်သည်ဟု ဆိုလာပြန်သည်။ ဖြေနိုင် လျှင် ဒေါ်လာ ၆၀၀၀ ပေးမည်ဆိုပဲ။ ငါးများကြိုး အတုတ်ကြီးကိုက်ပေါင်း သုံးလေးရာလောက်နှင့် ခြေဆုံးခေါင်းဆုံး တုပ်နှောင်နေလိုက်သည်မှာ ၄၅ မိနစ်တောင်ကြာသည်။ ဟူဒီနီမှာလည်း ထိုအမယ်ဘုတ်ကဲ့ သူ့ချည်ခင်ထဲက တစ်နာရီနှင့် ဆယ့်ငါးမိနစ်လောက်ကြာအောင်ပင် လွန်ထွက်ခဲ့ရသည်။ သို့ သော် ထွက်တော့ထွက်နိုင်ခဲ့သည်ပင်။ ထွက်လာလိုက်တော့ တင်းလှသည့် ကြိုး ဒဏ်ကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံးညှိမည်း နေတော့သည်။

လူတွေက အကျဉ်းတိုက်စခန်းဆိုတာမျိုးက ဟူဒီနီလိုလူမျိုးတောင် မှ မလွတ်နိုင်တာကလားဟု ပြောကြသည်။ ထို့ကြောင့်သူက အကျဉ်းကြီး တိုက်တွင် အပိတ်ခံလိုက်ပြန်သည်။ ထောင်ဝါဒါတွေက သူ့အဝတ်အစား တွေကို အကုန်ချွတ်လိုက်ပြီး သော့တို့၊ တံစဉ်းတို့လို ပစ္စည်းမျိုးလုံးဝ မပါ အောင် စစ်ဆေးပြီးမှတိုက်ပိတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဟူဒီနီ အဖို့ထွက်လာ

ခဲရန် နှစ်မိနစ်တိတိပဲကြာလိုက်သည်။ ဟူဒီနီက သူ့ကိုယ်တိုင်ထွက်လာ လိုက်ရုံမျှသာမဟုတ်သေး၊ အခြားကြိုးတိုက်များကိုပါဖွင့်ပြီး အကျဉ်းသား များကို ခန်းပြောင်းခန်းလွှဲ ပျော်စေပြန်စေ လုပ်ထားခဲ့လိုက်သေးသည်။ ပြီးမှ သူ့အဝတ်အစားတွေကိုထားခဲ့သောကြိုးတိုက်ကို ဖွင့်ဝင်ပြီးအဝတ်အစား တွေကို ကျကျနနပြန်ဝတ်ဆင်လိုက်သေးသည်။ သူ့ကိုအကျဉ်းသွင်းအပြီး ဆယ်ငါးမိနစ်ရှိတော့ ထောင်ပိုင်ကြီး၏ရုံးခန်းထဲသို့ရောက်လာပါလေတော့ သည်။

**ရေခဲပြင်အောက်လှောင်ခြင်း**

မြို့သစ်တစ်မြို့ကိုရောက်လိုက်တိုင်း ပရိသတ်ကိုကြော်ငြာသော သဘောနှင့် ‘စတန့်’တခုခုကိုလူထုပြပွဲ ဟူဒီနီကလုပ်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့ပြခဲ ရာတစ်ခုသောဗလာပွဲတွင်ကား ‘သံချောင်းတို့အဖေ ကံကောင်းလို့မသေ’ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သူ့ကမြစ်ထဲသို့ခုန်ချပြီးနောက် ရေထဲ၌ပင်လက်ထိတ်ကို ဖြုတ်ပြမည်ဟု ကြေငြာထားသည်။ သို့သော် ကံဆိုးချင်တော့ ပြမည့်နေ့ချိန်း ရက်တွင် မြစ်၏အပေါ်ရေလွှာမှာ ခဲနေလေသည်။

သူ့လူများက သူ့ကိုသတိပေးပြီး တားကြပါသေးသည်။ သို့သော် ဟူဒီနီကမလျော့၊ ဇွတ်လုပ်သည်။ သူ့လူများကိုရေခဲပြင်တွင် အပေါက်ကြီး တစ်ခုဖြစ်သွားအောင် အပေါ်လွှာကိုခွဲခိုင်းလိုက်သည်။

မြစ်ကမ်းတလျှောက်တွင် ဝိုင်းကြည့်နေကြသောလူများမှာ ညပ်ညပ်လည်နေသည်။ ဟူဒီနီကိုလက်ထိတ်ခတ်လိုက်သည်။ ရေခဲရေ အတွင်းသို့ သူ့ခုန်ဆင်းလိုက်သောအခါ အော်သံတစ်ချက်ထွက်လာသည်။ ထို့နောက်တော့ အပ်ကျသံကိုပင်ကြားနိုင်လောက်အောင် ငြိမ်သွားပြီး ရင်တ မမ ဖြစ်နေကြသည်။ နှစ်မိနစ်၊ သုံးမိနစ်၊ လေးမိနစ်၊ ငါးမိနစ်၊ နောက်တော့ မတတ်နိုင်ပြီ၊ ရေငုပ်သမားတစ်ယောက်ဆင်းကြည့်ရန် ကြိုးတစ်ချောင်းကို ရေထဲသို့ ချလိုက်သည်။ သည်အခိုက်မှာပင် ဟူဒီနီ၏ ခေါင်းကလေးငုတ်စိ ငုတ်စိနှင့် ပေါ်လာသည်။ ရေအောက်တွင်ရှစ်မိနစ်ခန့်ကြာခဲ့သည်။

လူတစ်ယောက်ရေခဲရေအောက်တွင် ရှစ်မိနစ်တိုင်တိုင်နေခဲ့သည် ဆိုခြင်းမှာ ယုံနိုင်စရာပင်မရှိ၊ ငါးရှဉ့်လိုပျောင်းနွဲ့ပြီး ကြောင်လို အသက် ပြင်းသည့်မျက်လှည့်ဆရာမျိုးတောင် ရှင်နိုင်သည့်ကိစ္စမျိုး မဟုတ်ချေ။

လက်ထိတ်ဆိုသည်က ဟူဒီနီအဖို့ ဘာမျှအကြောင်းမဟုတ်။ စက္ကန့်ပိုင်း အတွင်းမှာပင် ဖြုတ်ပစ်လိုက်နိုင်သည်။ သို့သော် သန်လှသော ရေစီးက သူ့ကိုရေခဲပြင်အောက်တစ်လျှောက်သို့ ဆွဲသွားလေသည်။ ထိုအချက်ကို ကြိုတင်တွေးမထားမိခဲ့၊ သို့သော်ကံအားလျော်စွာ ရေပြင်နှင့်အပေါ်ရေခဲလွှာ ကြားတွင် နေရာလပ်ကလေး ပါးပါးလေးရှိနေမြဲဟု သူကသိထားနှင့်သည်။ ထို့ကြောင့်ပက်လက်လှန်ပြီး ထိုကြားလပ်က လေးတွင်နှာခေါင်းကပ်အသက် ရှူရင်း ရေခဲပြင်အပေါက်ရှိရာသို့ ပြန်ကူးပြီးတက်လာခဲ့ရသည်။ သေတွင်းမှ လက်မတင်ကလေး လွတ်ခဲ့ခြင်းပင်။

တစ်ချို့တွင်တော့ အင်္ဂလိပ်ဘီယာဖောက်သူတစ်ယောက်က ကြံကြီးစည်ရာ စိတ်ကူးပေါက်လာသည်။ ဘီယာအပြည့်ထည့်ထားသော စည်ထဲကိုထည့်ပိတ်ထားလျှင် ထွက်နိုင်မည်လား။ ဟူဒီနီက စည်အမျိုးမျိုး၊ ပီပါအဖုံဖုံမှ ထွက်ခဲ့ဖူးလှပြီ။ တစ်ခါတစ်ရံပရိသတ် ပိုပြီးစိတ်ဝင်စားအောင် လက်ထိတ်ခတ်ပြီးထည့်တာမျိုး၊ သံခြေကျင်းခတ်ပြီး ဇောက်ထိုးချတာမျိုး ကိုပင် လုပ်ခဲ့ဖူးသည်။ ထို့ကြောင့်ဤစိန်ခေါ်မှုကို လက်ခံလိုက်သည်။ သို့သော်ခက်သွားသည်က သည်လိုဘီယာပြင်းအနံ့မျိုးကို မခံဖူးခဲ့သော ကြောင့် ခံနိုင်ရည်မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အဖုံးကိုဖွင့်ရုံသာဖွင့်လိုက်နိုင်ပြီး။ ကမူးရှူးထိုးနှင့်စည်ထဲကို ပြန်လျှောကျသွားရာ တပည့်တစ်ယောက်က ဆွဲတင်လိုသာတော်တော့သည်။ သို့မဟုတ်လျှင် ဘီယာနစ်ပြီးသေရမည်ကိန်း ဖြစ်သည်။

သူဘယ်လိုလုပ်ပါလိမ့်။

ဟူဒီနီ၏လွတ်မြောက်မှု ‘လျှို့ဝှက်ချက်’များမှာ ယခုထက်တိုင် ‘လျှို့ဝှက်ချက်’ ဖြစ်နေဆဲပင်ရှိသေးသည်။ သို့သော် သဲလွန်စကလေးတွေ တချို့တလေကိုတော့တွေ့ရသည်။ သူ့မှာသော့ဖွင့် သံချောင်းကလေးတစ်ခု အမြဲပါလေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံသူ့ဖဝါးတွင် ကော်နှင့်ကပ်ထားလေ့ ရှိသည်။

အံ့ဩစရာအကောင်းဆုံးမှာ သူ့၏ ကြွက်သားများကို စိတ်တိုင်းကျ ထိန်းသိမ်းလှုပ်ရှားနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်တန်ရာသည်။ ဟူဒီနီ သည်လက်ထိတ် ခြေထိတ်ခတ်သောအခါ သူ့လက်ကောက်ဝတ်နှင့် ခြေကျင်းဝတ်များကို ပင်ကိုထက်ပိုပြီးတုတ်လာအောင် တောင့်ထားနိုင်သည်။ ဤသို့နှင့်နဂို

အနေသို့ ပြန်လျှော့လိုက်သောအခါ အနှောင်အဖွဲ့ကို အလွယ်တကူ ချွတ်  
ပစ်လိုက်နိုင်သည်။ သို့ ခြေထောက်ခြေချောင်းများမှာ အလွန်ပျော့  
ပျောင်းသည်။ လိုသလို ကွေးခေါက် လှုပ်ရှားနိုင်သည်ဖြစ်ရာ အပို  
လက်နှစ်ဖက်ပါလာသလို ဖြစ်နေတော့သည် တစ်ခါတစ်ရံ ညစာစားပွဲများ၌  
ကြိုးလေးတစ်ချောင်းတွင် အထုံးတွေ တစ်ဒါဇင်လောက်ထုံးပြီး စားပွဲအောက်  
သို့ ချထားပြီးလျှင် သူ့ဖိနပ်ခြေအိတ်တွေကို ချွတ်လျက်ကြိုးထုံးတွေကို ခြေ  
ချောင်းများနှင့် ပြန်ဖြေနေလေ့ရှိသည်။

ရေအောက်မှလွတ်မြောက်မှုများ အတွက်တော့ဖြင့် တကယ့်  
အားကစားသမားတစ်ယောက်လိုကို လေ့ကျင့်သည်။ ရေငုပ်ပြီးကူးနိုင်အောင်  
လပေါင်းများစွာကျင့်သည်။ အချိန်မှတ် နာရီကိုကိုင်ပြီးတော့ကိုကျင့်လျက်  
တစ်စတစ်စရေအောက်တွင်ပို ပြီးကြာကြာနေနိုင်လာအောင်လုပ်သည်။  
ဤနည်းဖြင့်သူ၏အဆုပ်ကို ပိုပြီးကြံ့ခိုင်လာအောင် ကျင့်ယူသည်။ ရေအေး  
ထဲတွင်လည်း ကြာရှည်နေနိုင်အောင် တဖြည်းဖြည်းကျင့်လာရာနောက်ဆုံး  
တွင် ဝင်ရိုး စွန်းဝက်ဝံများအဖို့ပင် ချမ်းသွားလောက်သော ရေခဲရေထဲတွင်  
စိမ်နေနိုင်သည်အထိဖြစ်လာသည်။ လေလုံပိတ်ထားသော မီးခံသေတ္တာကြီး  
များတွင်ထည့်ပြီးပိတ်ထားသောအခါမျိုး၌ အတွင်းရှိလေမှာ ပြောပလောက်  
အောင်မဟုတ်၊ ပါးပါးကလေးသာရှိသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင်လေကို ဖြည်း  
ဖြည်းကလေးရှူပြီး မလိုအပ်သောလှုပ်ရှားမှု တစ်ခုမျှမလုပ်မိအောင် သတိ  
ထားသည်။

‘ကျွန်တော့်အဖို့ အရေးကြီးဆုံးလုပ်ငန်းက ကြောက်တဲ့စိတ်ကို  
အနိုင်ရလိုက်ဖို့ပါပဲ။ လူကိုကြိုးချည်ထိတ်ခတ်လုပ် အလေးထည့်ထားတဲ့  
သေတ္တာထဲမှာအလုံပိတ်ပြီးပင်လယ်ထဲပစ်ချလိုက်တဲ့အခါမျိုးမှာဖြစ်စေ၊  
အရှင်လတ်လတ်ခြောက်ပေလောက်နက်တဲ့ မြေတွင်းထဲထည့်ပြီး ဖို့လိုက်တဲ့  
အခါမျိုးမှာဖြစ်စေ ခေါင်းအေးအေးထားရတယ်။ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင်နဲ့  
လျှပ်ပြက်သလိုလှုပ်ရှားရတယ်။ စိတ်ကပျာ သွားပြီဆိုရင် ကြွသွားမှာပေါ့။  
ပရိသတ်ကကျွန်တော်လုပ်ပြလိုက် ပြီးတော့မှ ဟယ်ကနဲဖြစ်သွားကြတာ၊  
ကြောက်စိတ်ကို အောင်နိုင်ဖို့ ဘယ်လောက်အလေ့အကျင့်တွေ လုပ်ခဲ့ရ  
တယ်ဆိုတာ တွေးမိကြတာ မဟုတ်ဘူး’

တစ်ခါတွင်ဟူဒီနီက အထက်ပါအတိုင်း ပြောခဲ့ဖူးလေသည်။

### အုတ်နံရံကိုဖောက်၍

ဟူဒီနီ၏ခဲရာခဲဆစ်အဖြစ်ဆုံး စင်တင်ပြကွက်တစ်ခုမှာ အုတ်နံရံ ဖြတ်ပြီး တစ်ဖက်သို့ကူးသွားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တကယ့်ကို အုတ်စီသမား၊ ပန်းရံသမားတွေက လက်တွန်းလှည်းနှင့်အုတ်တွေ အင်တေတွေကိုဇာတ်စင် ပေါ် သယ်ယူလာပြီးပရိသတ် ရှေ့မှောက်၌ပင် အုတ်နံရံကြီးကို လုပ်လိုက် ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပြီးသွားသောအခါ အုတ်နံရံမှာ အမြင့်နှစ်ဆယ်ပေ၊ အလျားဆယ်နှစ်ပေ၊ အထူတစ်ပေရှိသည်။ အုတ်နံရံအောက်မှာ စင်ခင်း ကော်ဇောသာ ရှိသည်။

ဟူဒီနီက ပရိသတ်ထဲကလူဆယ်နှစ်ယောက်ကို ဖိတ်ခေါ်ပြီး သေချာစစ်ဆေးခိုင်းသည်။ ထိုလူများကအောက်က၊ အပေါ်က ဘေးက နေပြီးတစ်ဖက်သို့ကူးသွားရန် ဖြစ်နိုင်မဖြစ်နိုင်သေချာ ကြည့်ကြသည်။

နံရံ၏တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကန့်လန့်ကာကြီးများပိတ်လိုက် သည်။ ဟူဒီနီက ကန့်လန့်ကာတစ်ဖက်ထဲသို့ဝင်သွားလိုက်ပြီးနောက် ‘ကူး တော့မယ်’ ဟုအော်လိုက်သည်။ စက္ကန့်သုံးဆယ်လောက်ရှိတော့ ‘ဒီဘက်ကို ရောက်ပြီ’ဟု အော်လိုက်သည်။ ဘယ်လိုလုပ်လိုက်သလဲ။

ဟူဒီနီက ‘ကူးတော့မယ်’ဟုအော်လိုက်သည်မှာ အချက်ပေး လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဖွဲ့သားအကူများက အုတ်နံရံအောက်တည့် တည့်တွင် ရှိသောကြမ်းခင်းက တံခါးပေါက်ကိုဖွင့်ပေးလိုက်ရသည်။ ကော်ဇောက နည်းနည်းအိကျသွားသည်။ ဟူဒီနီကသူ၏ပျော့ပျောင်း လှသောကိုယ်ကိုတွန့်ကာလိမ်ကာ လုပ်ပြီးတဖက်သို့ကူးသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လှည့်စားပုံမှာ သပ်ရပ်လှသောကြောင့်သာမန် ပရိသတ်ကိုမဆို ထားဘိ၊ သူတို့မျက်လှည့်ဆရာအချင်းချင်းပင် ‘မြွေမြွေချင်းခြေမြင်နိုင်’ အောင် ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် လက်ထိတ်ဝိဇ္ဇာကြီးဟူဒီနီကို သူတို့ပါမနေနိုင်တော့ဘဲ ပရိသတ်နှင့်ရောပြီး ဩဘာတီးကြရပါလေ တော့သည်။

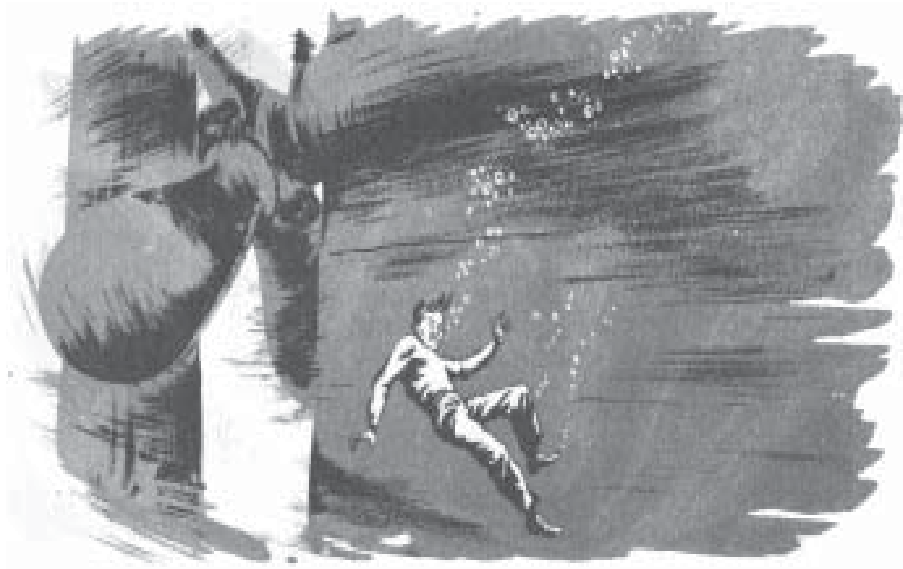


၈၀

အောင်သင်း



MAN OVERBOARD !  
သင်္ဘောပေါ်မှ ကျစဲသူ



## Man Overboard !

*Struggling alone in the Atlantic —  
a young sailor who couldn't even swim*

By CAPTAIN GEORGE H.GRANT

No one saw the boy fall. He had been clearing a scupper and lost his balance. When he hit the water he fought against the wild surge and suction along the ship's hull. The propeller missed him by inches. As the choking water eased its pull on him, he broke the surface.

For a moment a feeling of relief came over him. The mate must have seen him fall and he would be picked up quickly. But the ship kept going at full speed, and he threshed the water in panic, trying to overtake her.

Suddenly he remembered something the captain had said one day after boat drill: “If you ever get into a tight spot, keep your head. If you panic, you’ll lose it as sure as this vessel’s got a keel. You’ll run round and round like a chicken with its head chopped off. So keep your head, and *think!*”

The boy steadied the paddling of his hands and feet and thought: ‘I didn’t know I could swim but I’m not sinking. I’m *swimming.*’ He managed to kick off his heavy trousers and boots. He realized then that he was paddling as he had seen dogs do at the farm where he lived.

But the ship kept going away. He could barely see her funnel and masts when he was heaved up on a high wave. He looked anxiously all round, though he did not know what for. There was nothing to see but the water and empty sky. A breaking wave slapped him in the face, choking him. Salt burned his eyes.

**The Boy’s Lost !**

The sailors were at breakfast when they missed the boy. “Where is he?” One asked. Another remarked: “Funny. He never called the watch. I’d better go and look for him.” He searched through the fo’c’sle and asked the men who were lounging on the hatch amidships. His footsteps quickened as his anxiety increased; his voice became sharp, more demanding. “You’d better tell the captain,” someone suggested.

The captain was talking to the third mate on the bridge. His ship was on a safe course, a hundred miles off

the Florida coast and steaming at full speed in the Gulf Stream. The captain was making up time lost earlier on the voyage. He turned to the sailor who raced up the ladder, shouting: “Sir ! The boy. We can’t find him ! We’ve looked everywhere. He’s lost !” —and he waved a hand out over the sea.

The captain summoned the first mate. The boy had been on his watch early that morning.

The first mate recalled that he had ordered the boy to clean the starboard scupper. What time? It was after the boy brought coffee to the bridge—say about 7.10.

The captain glanced at his watch : 8.21. The ship had been going for an hour and eleven minutes since the boy fell in; that meant he was now eighteen miles astern. Quick orders were issued. First some fuel oil was pumped on to the sea. The ship held her course until the oil had laid a path behind her. When that was clearly marked, the ship turned and steamed back along the oil path exactly the way she had come. “We have to go back twenty miles from here,” the captain said. “That will take one hour and twenty minutes. Watch the time!”

### **In the Waves**

THE boy kept paddling slowly, facing in the direction of the vanished ship. He was getting weaker and he wanted to cry. He would have cried, but it was as if the captain was before him on the deck again, speaking to the men. “The sea’s a hard life. There are all kinds of dangers. You can’t go running to the nearest shop for a piece of string or a box

of nails when anything goes wrong. You've got to use your head. Remember, more men get lost at sea by losing their heads than for any other reason !”

It was all right for the captain to say that, he thought. He had never fallen overboard. Or had he? He had been at sea a long time; he must know what he was talking about. The boy tried to think of himself as the captain, and he began to say the things the captain had said, over and over again as if talking to a group of men in the water around him. Then broken waves washed over him, one after another. Half-drowning and full of fear, he struggled in a smother of foam.

**A Bobbing Head**

The captain did not expect to find the boy. Cross winds and currents send a ship off her course, and a head is such a small thing to spot in a vast area of rough water. Men panic and drown so quickly. What chances had a boy who, he had been told, could not swim?

He glanced at his watch. A few minutes to go.

“Pass the word, we're nearly there,” he said to the third mate. “Reduce speed to slow.” His head swung continuously from side to side, his eyes sweeping the sea, pausing, moving on.

Suddenly he shouted: “Stop the engines ! Full astern ! Stand by to get the boat away !” He had seen the tiny head, bobbing up, sinking down, not more than a hundred yards away.

The boy saw the ship stop, saw the lifeboat come

towards him. Just as his ebbing strength seemed exhausted, strong hands grabbed him. They pulled him over the gunwale and laid him on blankets.

The boy looked at the faces of the men at the oars. One shouted : “Swimming’! The sea’s for sailing boats on, not swimming’ !” Another said ‘You’re for it, my lad. The Old Man’s sore. Three hours late and you’ve got to go swimming’!”

He knew they were teasing him. He wanted to nod, to smile, to let them know he understood; but he felt too sick and he retched with pain. “Cut out the chatter,” the second mate said. “We’ve got to get him back. Hurry!”

### **The Greatest Compliment**

Half of this story was learned later, from the boy; the other half was known to me from the beginning for, you see, I was the ship’s captain.

When the ship was back on course I went down to see the boy. Wrapped in blankets, he looked much younger than his seventeen years. Tears came to his eyes and he murmured : “Sir, I’m sorry if I’ve made you late.”

I cheered him up as best I could, and told him to rest.

On the day before we reached port I asked him: “You couldn’t swim and you were in the water over two and a half hours. However did you manage to stay afloat?”

“You told me to, sir.”

“I did?”

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

၈၇

“Yes, sir. You told me to use my head. You tell everyone that, sir. And I knew you would come back.”

“How did you know that?” I asked.

He glanced up and said quietly, “Because you are like that, sir.”

With those words, the boy paid me the greatest compliment I have ever received.



## သင်္ဘောပေါ်မှ ကျခဲသူ

ကောင်လေး လိမ့်ကျသွားသည်ကို ဘယ်သူမှ မသိလိုက်ကြ။ ကုန်းပတ်ရေမြောင်းကလေးများကို တိုက်ချွတ်နေစဉ် လွင့်ကျသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေထဲကျသွားလိုက်သည်နှင့် သင်္ဘောနံရံဆီသို့ စုပ်ပြီးဆွဲသွား လိုက်သည့် လှိုင်းထဲက အတင်းရုန်းထွက်ရသည်။ နောက်ပိုင်းက ရေယက် ငါးမန်းတောင်နှင့် သီသီကလေးပွတ်ပြီး လွတ်လာခဲ့သည်။ စုပ်ယူနေသော လှိုင်းလိပ်များမှ လွန်လာသော်ရေပေါ်သို့ ဘွားခနဲပေါ်လာသည်။

မကြာသေးမီက သင်္ဘောသားအားလုံးတို့ လေ့ကျင့်မြဲဖြစ်သော ပြေးလွှားလုပ်ကိုင်မှု၊ အသင့်ဖြစ်စေမှု လေ့ကျင့်ရေးအပြီးတွင် သင်္ဘော ကက်ပတိန် ပြောလိုက်သည့် စကားများကို ဖြုန်းခနဲ သတိပြန်ရလိုက်သည်။

“မင်းတို့ အကျပ်အတည်း ကြုံလိုက်ရပလားဆိုရင် ထူပူပြီး ‘ခေါင်းပျောက်’မသွားစေနဲ့ကွ၊ ထူပူသွားလိုက်ပြီဆိုရင်တော့ ဟောဒီသင်္ဘော မှာ ကိုယ်ထည်ကြီးရှိတယ်ဆိုတာကမှ လွဲချင်လွဲလိမ့်ဦးမယ်၊ မင့်ခေါင်းကြီး ပျောက်သွားမှာကတော့ ကျိန်းသေပဲ၊ ကြက်တစ်ကောင်ကို ခေါင်းဖြတ်လိုက် ရင် ကိုယ်လုံးကြီးက သွေးရှူးသွေးတန်း ပတ်ချာလည်ပြေးနေသလို ဖြစ်ပြီသာ



မှတ်ပေတော့၊ ခေါင်းအေးအေး ထား၊ သေချာစဉ်းစား၊ အဲဒါမှတ်ထား”

ကောင်လေးသည် ခြေရောလက်ရော ယက်ကန်ယက်ကန် လုပ်နေရင်း ဖျတ်ခနဲ တွေးလိုက်မိသည်က ‘ဟ . . . ငါဟာ ဘယ် တုန်းကမှ ရေမကူးတတ်ခဲ့ဘူး၊ ခုထက်ထိလည်း မနစ်သေးဘူး။ ငါရေကူးနေပါကလား’ ထို့နောက် သူ၏ဘွတ်ဖိနပ်ကြီးများနှင့် လေးလံလှသော ဘောင်းဘီများကို မရုရအောင် ချွတ်ပစ်လိုက်သည်။ နောက်မှ သူလုပ်နေသည်မှာ သူတို့ ကျေးလက်ခြံထဲတွင် နေစဉ်က တွေ့ရသည့် ခွေးများ ရေထဲတွင် ယက်ကန် ယက်ကန် လုပ်နေခြင်းနှင့်တူကြောင်း သတိပြုမိလာသည်။

သို့သော်လည်း သင်္ဘောကြီးကတော့ တစ်ရှိန်ထိုးဝေးသွားနေလေပြီ။ လှိုင်းပင့်၍ မြင့်လာလိုက်သည့် အခိုက်လောက်တွင်သာ သင်္ဘော၏ ခေါင်းတိုင်နှင့် ရွက်တိုင်များကို ရိုးတိုးရိပ်တိတ် လှမ်းမြင်လိုက်ရသည်။ ဟိုဟို ဒီဒီ ပတ်ပတ်လည်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်မိ သေးသည်။ သို့သော် ဘာကို ရှာဖွေမျှော်မှန်းနေသည်ကိုလည်း သူ့ဘာသာသူမသိ။ ရေပြင်နှင့် ကောင်းကင်ဟင်းလင်းပြင်ကလွဲလို့ ဘာကိုမျှလည်း မတွေ့။ လှိုင်းရိုက်လျှင် ရေမွန်းပြီး မျက်စိထဲဝင်လျှင် စပ်လိုက်သေးသည်။

**ကောင်လေးမရှိတော့ဘူး**

မနက်စောစောစာ စားချိန်ရောက်မှ ကောင်လေးပျောက်နေမှန်း သူတို့ သတိထားမိကြသည်။ တစ်ယောက်က “ဟိုင်နဲလေး ဘယ်ရောက်နေလဲဟ” ဟု မေးလိုက်မှ တစ်ယောက်က “ဟုတ်တယ်ဟ၊ ဒီကောင်လေး အစောင့်ဟစ်သံလည်း တစ်ခါမှမကြားပါလား၊ သွားကြည့်ဦးမှပါ”

သင်္ဘောဦးပိုင်း သင်္ဘောသားများနေရာကိုလည်း သွားကြည့်သည်။ ခါးပိုင်းရှိ သင်္ဘောသားများ နားနေရာအခန်းသို့လည်းသွားပြီး မေးကြည့်သည်။ ရှာရင်းဖွေရင်းပင် လူကလည်း ပျာပျာပျာပျာ ဖြစ်လာသည်။ အသံကလည်း စာစာ စာစာ ဖြစ်လာသည်။ တစ်ယောက်က “ကက်ပတိန်ကို သွားပြီး သတင်းပို့ရင်ကောင်းမယ်ဟ” ဟု လှမ်းအော်လိုက်သည်။

ကက်ပတိန်က တတိယအရာရှိတစ်ယောက်နှင့် စကား ပြောနေသည်။ သူ့သင်္ဘောလမ်းကြောင်းက အေးအေးဆေးဆေးဖြစ်သည်။ ဖလော်ရီဒါမှမိုင်တစ်ရာခန့်အကွာပင်လယ်ကွေ့ရေစီးကြောင်းတွင် မိုင်ကုန် မောင်း

နေသည်။ မမောင်းလို့လည်းမဖြစ် စောစောပိုင်းက ခရီးဖင့်ခဲ့သေးသော ကြောင့် အစားထိုးပြီး ဖြည့်နေခြင်းဖြစ်သည်။ လှေကားအတိုင်း ပြေး တက်လာသော သင်္ဘောသားက သူ့ကို လှမ်းပြီး အော်ပြောလိုက်မှ လှည့် ကြည့်လိုက်မိသည်။ “ဆရာ ဟိုကောင်လေးကို ရှာမတွေ့ဘူး၊ ကျွန်တော် တို့လည်း ရှာတာနဲ့နေပြီ၊ မတွေ့ဘူး၊ ကောင်လေးတော့ သွားပြီ” ဟု ပြောရင်း ပင်လယ်ပြင်ကြီးဆီသို့ လက်ကို ဝှေ့ပြလိုက်သည်။

ကက်ပတိန်က ပထမအရာရှိကို ခေါ်လိုက်သည်။ သည်မနက် အစောပိုင်းက ကောင်လေး အစောင့်ကျသည်။

ပထမအရာရှိက ပြန်ပြီး စဉ်းစားကြည့်သည်။ ကောင်လေးအား ညာဘက် ကုန်းပတ်ရေမြောင်းတွေကို သန့်ရှင်းရန်ခိုင်းလိုက်ကြောင်း ပြန် သတိရသည်။ အချိန်ကော . . . ။ ကောင်လေး အထက်ခန်းသို့ ကော်ဖီ လာပို့စဉ်က ဆိုတော့ ၇ နာရီ ၁၀ မိနစ်လောက်။

ကက်ပတိန်က နာရီကိုကြည့်လိုက်သည်။ ၈ နာရီ ၂၁ မိနစ်။ ကောင်လေးကျသွားပြီးသည့်နောက် သင်္ဘောဆက်မောင်းလာခဲ့ချိန် ၁ နာရီ ၁၁ မိနစ်လောက်ကြာသွားပြီ။ သည်တော့ ကောင်လေး ဆယ့်ရှစ်မိုင်လောက် နောက်ဘက် ကွာကျန်ရစ်ခဲ့ပြီ။ ချက်ချင်းပင် အမိန့်တွေ ထုတ်ပစ်လိုက် သည်။ ပထမ မီးထိုးဆီတွေကို နောက်ဘက်သို့ ပြန်နှင့် ပန်းချလိုက်ရသည်။ နောက်တွင် ဆီပြင်တွေ တန်းနေသည်ကို တွေ့လိုက်ရမှ သင်္ဘောလာခဲ့သည့် လမ်းကြောင်းကြီးကို ထင်းခနဲ မြင်ရနိုင်သည်။ ဆီပြင်လမ်းကြောင်းကြီး ထင်း နေတော့မှ သင်္ဘောကို ပြန်တွေ့ပြီး ထိုလမ်းကြောင်းအတိုင်း တည့်တည့်ကြီး စက်ကုန်ပြန်နှင့်ခဲ့သည်။

ကက်ပတိန်က . . .

“တို့ ဒီကနေပြီး မိုင်နှစ်ဆယ် ပြန်ရမယ်၊ တစ်နာရီနဲ့ မိနစ် နှစ်ဆယ်ကြာမယ်၊ အချိန်ကို အသေအချာမှတ်ပြီး ကြည့်ထားကြ”

### လှိုင်းတွေကြားမှာ

ကောင်ကလေးသည် သင်္ဘောထွက်သွားရာဘက်ကို မျက်နှာမူ လျက် ယက်ကာ ကန်ကာလုပ်နေသည်။ တဖြည်းဖြည်း အားက ကုန်လာပြီး ငိုချင်စိတ်ပေါက်လာသည်။ ငိုချလိုက်တော့မလို ဖြစ်လာစဉ် သူ့ရှေ့၌ ကက်

**သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည**

ပတိန်က သူ့လူများအား ကုန်းပတ်ပေါ်တွင် စကားပြောနေပုံကို ပြက်ပြက် ထင်ထင်ကြီး မြင်လာသည်။

“သင်္ဘောသားဘဝဟာ အလွန်ကြမ်းတမ်းတယ်၊ အန္တရာယ် မျိုးစုံ ပတ်ချာဝိုင်းနေတဲ့ ဘဝမျိုး၊ တစ်ခုခုဖြစ်လာရင် ကြိုးလေးတစ်မျှင်၊ သံလေး တစ်ချောင်း လိုချင်လို့ပါဆိုပြီး ဟိုနားဒီနား ပြေးဝယ် စရာဆိုင်ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်ခေါင်းကို သုံးရတာ၊ ကြပ်ကြပ်ကြီးမှတ်ထားဖို့က ပင်လယ် ထဲမှာ သေကြရတာမှာ တခြားဟာတွေကြောင့်ထက် ‘ခေါင်းပျောက်’ လို့ သေရတာက ပိုများတယ်ဆိုတာပဲ”

ကောင်လေးစိတ်ထဲတွင် စဉ်းစားမိသည်က သူ့ဟာနဲ့သူတော့ ဟုတ်မှာပေါ့။ သူက ဒီလိုသင်္ဘောပေါ်က လွင့်ကျဖူးတာမှ မဟုတ်ပဲ။ ကျဖူး သေးသလား။ အေးလေ သူက ပင်လယ်ထဲအကြာကြီး သွားလာနေတာ ဆိုတော့ အဓိပ္ပာယ်ရှိလို့သာ ဒီစကားကိုပြောတာဖြစ်မှာပါပဲ။ ကောင်လေးက သူ့ကိုယ်သူ ကက်ပတိန် နေရာမှာထားပြီး စဉ်းစားကြည့်သည်။ သူ့ဆရာ ပြောခဲ့သမျှကို လူတွေကို ပြောနေသလို ရေပြင်ထဲတွင် အထပ်ထပ်ပြော ကြည့်လိုက်သည်။ လှိုင်းလုံးကြီးတစ်ခုက သူ့ကို လွှမ်းမစ်လိုက်သည်။ နောက်တစ်လုံး ရောက်လာပြန်သည်။ ရေမွန်းသွားသည်။ လန့်သွားသည်။ လှိုင်းတွေ တစ်စီကြားတွင် ကူးလိုက်ခတ်လိုက်ပြန်သည်။

**ခေါင်းကလေးငုပ်မိ**

ကက်ပတိန်က သူ့ကိုတွေ့ရတော့လိမ့်မည်ဟု မထင်။ ရေစီး ကြောင်းနှင့် ‘လေကန်လန်’တို့သည် သင်္ဘော၏ လမ်းကြောင်းကိုပင် ပြောင်း ရွှေ့သွားစေနိုင်သည်။ ဤမျှကျယ်ပြောသော ရေပြင် လှိုင်းတွေထဲတွင် ခေါင်းလေးတစ်လုံးစာဆိုသည်မှာ ဘာများဖြစ်လောက်ပါမည်နည်း။ ပြီးတော့ လူတွေမှာ ကြောက်သည်လန့်သည် နှင့်ပင် မြန်မြန်နစ်ပြီး သေသွားလေ့ ရှိသည်။ သူတို့ ပြောသည့် အတိုင်းဆိုလျှင် ရေတောင်မကူးတတ်ဘူးဆိုတော့ သည်ကောင်လေး ရှင်လမ်းမရှိတော့ပြီ။

လက်ကနာရီကို ကြည့်လိုက်သည်။ မိနစ်နည်းနည်း လောက်သာ လိုတော့သည်။ ထို့ကြောင့် တတိယအရာရှိအား . . .

“ရောက်တော့မယ်၊ အရှိန်လျှော့ဖို့ ပြောလိုက်”

ဘေးဘီဝဲယာကို ကြည့်လိုက်သည်။ ဝေ့ကြည့်လိုက်၊ စိုက်ကြည့်  
လိုက်၊ မျှော်ကြည့်လိုက်။

ကက်ပတိန်သည် ရုတ်တရက် လှမ်းအော်လိုက်သည်။

“စက်ရပ်၊ နောက်ပြန် စက်ပြည့်၊ ကယ်လှေချဖို့အသင့်ပြင်”

ရေထဲတွင် ငုပ်စိငုပ်စိဖြစ်နေသော ခေါင်းပေါက်စကလေး ကို သူ  
လှမ်းမြင်လိုက်သည်။ ကိုက်တစ်ရာထက်မဝေး။

ကောင်လေးက သင်္ဘောရပ်သွားသည်ကို လှမ်းမြင်လိုက်သည်။  
ကက် လှေချသည်ကိုလည်း တွေ့လိုက်ရပြီ။ သူ့လက်တွေ ပန်းလွန်းပြီး  
ပျော့ကျသွားသည့်အခိုက်မှာပင် သန်မာလှသော လက်မောင်းကြီးများက  
သူ့ကို ဆွဲတင်လိုက်သည်။ သူ့ကို လှေပေါ် ဆွဲတင်လိုက်ပြီး စောင်ပေါ်ချထား  
လိုက်ကြသည်။

ကောင်လေးက လှော်တက်ခတ်နေသည့် လူကြီးတွေကို မော့ကြည့်  
လိုက်သည်။ တစ်ယောက်က အော်ပြီး ပြောလိုက်သေး သည်။

“မင်းက ရေတွေဘာတွေများ ကူးလိုက်လို့၊ ပင်လယ်ဆိုတာ  
သင်္ဘောမောင်းဖို့ဟ၊ ရေကူးဖို့မှတ်နေသလား”

နောက်တစ်ယောက်က . . .

“ကျလည်း ကျတဲ့ ကိုယ်တော်မြတ်ကလေးပါပဲ၊ သုံးနာရီ နောက်  
ကျနေပါတယ်ဆိုမှ ကိုယ်တော်မြတ်က ရေကူးတော်မူချင်သေးတယ်”

ကောင်လေးက သူ့ကို ကျီစားနေကြမှန်းသိပါသည်။ သူကလည်း  
နားလည်ကြောင်း ပြုံးပြ၊ ခေါင်းညိတ်ပြချင်ပါသေးသည်။ သို့သော်လည်း  
မတတ်နိုင်။ လေတွေသာ တအော့အော့အန်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ  
အရာရှိက . . .

“ကဲ . . . တိတ်ကြစမ်း၊ ဒီကောင်လေး သင်္ဘောပေါ်မြန်မြန်  
ရောက်ဖို့ အရေးကြီးတယ်၊ လုပ်ကြစမ်း’

ဤဖြစ်ရပ်၏ တစ်ဝက်ကိုကောင်လေး ပြန်ပြောပြမှသိခြင်းဖြစ်ပါ  
သည်။ ကျန်တစ်ဝက်ကတော့ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ကပွတိန်ဖြစ်နေသော  
ကြောင့် အစကတည်းက သိခဲ့ရပြီး ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ဘောကို လမ်းကြောင်းပြန်တည့်ပေးပြီးသည့်နောက် ကျွန်တော်  
ကောင်လေးရှိရာဆီသို့ ဆင်းလာခဲ့ပါသည်။ စောင်တွေနှင့် ထွေးထားသော

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

သူ့မျက်နှာလေးကို ကြည့်လိုက်တော့ သူ့အသက် ဆယ့်ခုနစ်နှစ်ထက်ပင်ပိုပြီး နုနယ်သေးသည်။ သူ့ခမျာ မျက်ရည်ကလေးလည်လာလျက်. . . .

‘ကျွန်တော့်ကြောင့်ဒီလိုနောက်ကျတာ စိတ်မကောင်းပါဘူး ဆရာ’ ဟု ခပ်ယဲ့ယဲ့ကလေးပြောရှာပါသည်။

ကျွန်တော်ကသူ့ကိုတတ်နိုင်သမျှ အားပေးပြီး အေးအေးဆေးဆေး အနားယူရန် ပြောလိုက်ရပါသည်။

ဆိပ်ကမ်းမဝင်မီတစ်ရက်တွင် ကျွန်တော်သူ့ကိုမေးကြည့် လိုက်မိ သည်။

‘နေစမ်းပါဦး၊ မင်းရေမကူးတတ်ဘဲနဲ့ ရေထဲမှာနှစ်နာရီခွဲလုံးလုံး ဘယ်လို ကိုယ်ဖော့နေခဲ့သလဲ’

‘ဆရာပြောသလို လုပ်တာပေါ့’

‘ဟ. . . ငါက ဘာပြောခဲ့ဖူးလို့လဲ’

‘ပြောတယ်လေဆရာ၊ ခေါင်းကိုသုံးဆိုတဲ့စကားပေါ့။ ဆရာက လူတိုင်းကိုဒီစကားမျိုးပြောတာပါပဲ၊ နောက်ပြီးဆရာပြန်လာလိမ့်မယ်ဆိုတာ ကိုလည်းသိနေတာကိုး’

‘ဟေ. . . အေး၊ အဲဒါမင်းဘယ်လိုလုပ်ပြီးသိတာလဲ’

သူကမျက်လုံးတစ်ချက်ဝင့်ကြည့်လိုက်ပြီးခပ်အေးအေးပြောပါသည်။

‘ဒါတော့ဆရာက အဲဒီလိုပဲကိုး’

ဤစကားလုံးလေးများ နှင့်ပင် ကျွန်တော်နားဝတွင် ကြားရခဲ့ လေသမျှ အမြင့်ဆုံးချီးကျူးစကားဆိုခဲ့ပါလေတော့သတည်း။



၉၄

အောင်သင်း

I KILLED “MOBY DICK”

မိုပီဒစ်ကို သတ်ခဲ့.သူ



စွန် ပွင့် စာ အုပ် တိုက်

## I Killed 'Moby Dick'

By AMOS SMALLEY  
(as told to MAX EASTMAN)

*Of all the legends that have come down to us from the great days of whaling, none is better known than that of Moby Dick, the giant white whale that brought disaster to many sailors. His fame is due mostly to Herman Melville's classic novel, Moby Dick, which was published in 1851. In 1956 the book was made into a film, in which Gregory peck played the part of the hero, Captain Ahab.*

*The story tells how Ahab, a whaling captain, loses a leg in a fight with the ferocious white whale, and afterwards can think of nothing but having his revenge. With a leg made from a whale's jawbone in place of his*



*real one, Captain Ahab sails his ship, the Pequod, over the oceans in search of Moby Dick. On the mainmast he has nailed a gold doubloon, promising the valuable coin to the first member of the crew to sight the whale on the day he is killed. Of every ship they mere on their travels, Ahab asks the same question: “Has seen Moby Dick?” At last, after sailing round three-quarters of the globe, the Pequod finds the whale again. The battle between ship and whale lasts three days, but it is the whale who wins. Ramming the Pequod with his forehead, Moby Dick sends her to the bottom, and only one sailor survives to tell the tale.*

*The legend of Moby Dick has been talked about by sailors for over a century, but until now there has been no written “proof” that he, or any whale like him, ever really lived. There is one man, however, who remembers meeting such an all-white whale, at little more than arm’s length. He is Amos Smalley, an ex-harpooner living today at Gay Head on Martha’s Vineyard Island, Massachusetts. Other whalers have vouched for the truth of the exciting story which this eighty-two-year-old Red Indian tells here.*

\* \* \*

Since as early as I can remember my heart was set on going whaling. I was born in 1877, at Gay Head, only twelve miles from the port of New Bedford, Massachusetts, which was the centre of the whaling industry. My father had spent years as a steward in whaling vessels. My elder brother Frankie was a boat-steerer (that’s the whaler’s name

for harpooner), and I wanted to be one too. We boys used to play at harpooning almost as soon as we could walk. We would cut a long pole, throw a hat on the ground and say, “Let’s see who can stick him first.”

I had heard enough about whales to know they were the biggest creatures alive, and among the cleverest. My brother had sailed to the Arctic and told me about the different kinds of whale. There’s the “bowhead that would hide under the ice when the boats came after him. Then there’s the “right” whale—his tail is dangerous when you get in the way of it and he whacks back. But the most vicious of all is the sperm whale . He’ll fight with everything he’s got—head, tail and jaws. His jaws are as wide as a room, and when he closes them over a boat he crushes it like an eggshell. Or he may lash out at you with his tail flukes. They’re broad and flat and can sweep a man out of a boat quicker than you can see him go. That’s what happened to a harpooner we all knew. One second he was standing in the bow of the boat, and the next second he was gone. All but his hat. They picked that up and brought it home to his family.

The worst is a whale with white sports. There used to be all sorts of talk about that. Some said the white was scars of harpoon wounds. Others thought it was old age or the sign of a real killer. “When you see a ‘white one, look out!” Whaling men warned. “He’s a brute. He’s out to get you.”

When I was fifteen I persuaded my father to let me sign on with the *Pearl Nelson* , a two-masted whaling schooner out of New Bedford. I felt pretty grown-up ---until

သေက်နိုးဆိုက်တဲ့ည

၉၉

the first night out. I spent that whole night awake in my bunk crying, I was so homesick and seasick:

Life aboard was pretty rough. There were twenty-four of us in the fo’c’sle. Stowed in little bunks one above the other. Cockroaches were everywhere. The food was nearly always the same: salt meat, “hard tack” biscuits, hot coffee sweetened with treacle. Every four to six months we would touch at a port—in Barbados, St. Michael in the Azores, St. Nicholas in the Cape Verde Islands—and then for a few days we would have fresh vegetables and meat

I came home from that first voyage—it lasted three years—with about four pounds and the rank of steward.

### My First Whale

My next voyage, I shipped on the *Platina*, a three-master of 360 tons. I said to the captain, Thomas McKenzie: “I want to get on a little, Captain. I don’t want to ship again as a steward. I want to steer a boat.

Captain McKenzie, a big blond man, well on in years but still strong and tough, looked me over with care, “Well,” he said finally, “you Gay Headers make good boat-stirrers. But what we need is a steward. I’ll tell you what we’ll do. We’ll ship you as steward to ‘prevent’ a boat-steerer.” (That meant I would take the place of a boat-steerer in case one missed a whale and lost his job.)

When we were down in the River Plate area off the southern end of South America, one of the stirrers missed a right whale. The captain was at the masthead and saw it. He

said to me : “Steward, the next time we raise a whale, you get in the bow of that boat.”

It was a week before another whale was sighted. “Now, young fellow,” Captain McKenzie boomed at me as we were about to lower the boats, “you harpoon that whale or I’m going to kick you all over this deck !” I don’t know if I was more scared of the whale or the captain’s boots.

I got into the first boat behind the mate. Those whaleboats were thirty feet long, fitted out with oars, paddles, sail and all the gear needed for harpooning. Three boats were usually lowered : one to “go on” the whale; the second to come up after he was harpooned, to help handle him; the third to pick up any men injured or thrown into the water.

The captain had gone up to the masthead, where he set his flag to signal us directions. If he slacked it right off, that meant that we were to go to leeward. When it went clear to the top, the whale was up spouting. My place was in the bow of our boat, rowing the “harper’s oar”; the mate steered and gave orders from the stern.

That day there turned out to be two large sperm whales, abreast. This worried me. Lots of times you can slip up on a whale without him seeing you. His eyes are so far back and low down and small, that he can’t see much beyond his enormous forehead or the bulge of his body behind. You can go up to him from the front at an angle up to ten degrees and he won’t spot you; from the rear you have as much as forty or fifty degrees. Either way was difficult with two whales so close together, for the slightest movement towards one might be seen by the other. To give me the best chance for a

right-handed throw, the mate steered the boat between the whales from the rear. I was to attack the one on the left.

As we drew close I stood up, braced myself with my left knee in the bows, and held the harpoon ready to throw the instant I got the order “Give it to him.” The whale was about ten feet from the boat— a good distance—and a little below the surface, his black body glistening greenish through the water. When the mate gave me the word, I threw the harpoon into the whale with all my strength.

**“I’m Fast !”**

The Razor-Sharp iron pierced the blubber. It carried a small grenade with it, and seconds later I heard the muffled “pung, pung” of an explosion deep inside.

Meanwhile, the line running from the shaft of the harpoon to the boat began paying out. It was coiled in two large tubs—150 fathoms of it. This whale took some ten fathoms—and stopped.

“I’m fast !” I cried, and the mate and I changed places. That is, I went to the stern to steer, and he came forward with his shoulder gun to finish off the whale with a couple of shots if necessary.

A whale can fight for a long time, and this one gave us a rough half-hour. We expected him to dive, as many whales do when they’re hit. We were ready to cut loose if he went too deep, to keep from being dragged down with him. But he just stood on his tail and lashed his head, snapping his gigantic jaws. Anything that got within twenty feet on

either side would have been crushed to pulp. I knew then why a harpooner is called a boat-steerer: harpooning a whale is nothing compared to steering the boat after he starts fighting.

For the rest of the voyage I was in boat every time a whale was sighted. Once I came near getting into real trouble. A big sperm whale had “sounded” (dived deep). I was in the bow, my harpoon ready, when suddenly he came up right in front of me, his jaws wide open. I was terrified when I saw that mouthful of teeth. But I steadied myself, and when the harpoon struck, he set out on a “Nantucket sleigh ride” that nearly drowned us all. That’s when a whale with a good iron in him takes the whole 150 fathoms—900 feet—of line in both tubs and runs away with the boat.

That whale must have towed us at twenty to twenty-five miles an hour. We had to bail for dear life to keep from going under.

I had been at home only a short time after that voyage when I learned the *Platina* was sailing again in July. I signed on. The chief mate had first pick of the stirrers, and he chose me for his boat. He was a small, humpbacked, excitable man, with a nose as red as a new brick. His name was Andrew West, and he used to call me “Old Tomahawk.”

In the summer of 1902, our second year at sea, we were cruising in the Western Grounds south of the Azores when, about five o’clock one afternoon, the man at the masthead sang out : “There she’s blowing—blow—blow—blow !”

Captain McKenzie was up from his supper

immediately. “Where away?” He shouted.

“On the port bow,” came the reply.

“How far off?”

“About a mile.”

“It’s a sperm,” he said with his first glance. You can tell a sperm whale by the “spout” it sends up when it comes to the surface to breathe. It looks like a fountain in the sea, low, bushy and slanted forward.

“Get your boats ready,” he shouted.

Andrew West and I got in our boat and waited for the order to lower. You never lower while the whale is up spouting; the least slap on the water will reach him like a telephone call. He stayed up about an hour, then sounded. That gave us time to lower and get to where we thought he was likely to come up for air.

We were not more than half a mile from the ship when the mainmast flag went right to the top, telling us the whale was up.

In a few minutes we could see his hump, still a good way ahead. “Row like blazes !” West urged the crew. He was worried lest the whale should sound again before we got to him. It would probably be dark when he came up.

Suddenly, as we drew near the whale, Andrew West spoke in a voice I’ll never forget: “That whale is white ! He’s white all over !”

I stared hard. The whale was not a hundred yards away, but with the twilight closing in, all I could see was the foamy crests of the waves splashing over him.

West was getting more and more excited. “He’s a

devil, Smalley !” he warned. “Look out—he’s white all over!”

### **The White Killer**

The men were frightened now, too. Some of their faces looked almost as white as the whale. West beckoned to me to stand up. I took my place in the bow and lifted the harpoon. Then I saw him, the full bulk of him, every inch of him whiter than the spray that was breaking round him.

I remembered the stories I had heard as a boy. Only this wasn’t just a whale with white spots. He was an *all-white whale!* I also remembered Captain McKenzie and his big boots and the things he said when you failed to do your job. It was my job to harpoon that whale, white or black, and I braced myself to do it.

Now came what was almost a stammer from Andrew West: “Give it to him, Old Tomahawk !”

I got my iron into him all right, or thought I did. But seconds passed. I leaned forward listening for the sound of the grenade exploding. Finally I heard the muffled “pung, pung” far down inside.

There was a quick flurry on the surface, and the water shot up like a fountain as the whale went down, straight down, taking the line fast. Everybody in the boat was tense, thinking he was going to drag us down with him. I reached for the knife in case we had to cut ourselves loose, but in the grey dusk I could hardly see the rope. Down, down he went, taking out twenty fathoms. Then he stopped, and we waited—breathless.



A few days before, a whale had sounded the same way, and then had come straight up into the bottom of the boat. The boat had lifted up ten feet in the air and come down in two pieces. I had shot out of my place in the bow and landed in the water only a few feet from where his jaws were chewing up what was left of the boat. I couldn't swim a stroke, and can't yet, but I got hold of an oar and floated with the others until the second boat picked us up.

That's the kind of thing we were expecting, or something worse, while this white monster, raging with pain, was sulking beneath us. He was ninety feet long, three times the length of our boat, and he was *unnatural*. In my mind's eye, I saw him lashing up the whole ocean with us in it, when suddenly the line sagged and West cried, "Haul in your slack!"

We hauled in the line, keyed up for the battle ahead. But the whale came up slowly and quietly. He came up nose first and just floated there. If he had done any threshing around at that moment the chances are we'd have been in the ocean with him. Then suddenly his whole head broke the surface, the line jerked so that it took all of us to hold it, and the air was filled with a heavy roar as blood gushed from his spout-hole. In a few minutes he was lying there dead.

West came forward, shoulder gun ready, and I stepped back to the stern. He gave one long look and lowered his gun. "Smalley," he said, "you done well. You put your iron right over his heart. You killed him."

We just gazed at the huge, white creature floating in the blood-red water. "Never saw anything like that," was about as much as was said.

## Splice the Mainbrace

The *Platina*, not more than half a mile away, headed down on us as soon as we put up the blue flag to signal that the whale was dead. Captain McKenzie stood at the rail, watching carefully. When I came aboard, he looked me straight in the eye and said nothing. That was the highest compliment I could have had. He would have said a good deal if he hadn't been pleased.

"All hands aft to splice the mainbrace," the captain called out. He disappeared below and came up with a big jug, the kind you use on a washstand. One by one we filed past, and he poured out for each of us a good drink of raw New England rum that we drank in a gulp. When it came to my turn, he gave the pitcher an extra tilt, then handed me my mug with a little nod.

That night, and many a one since, I thought about that white whale, and what he might have done if I hadn't killed him first crack. But I didn't know there was a story about it until thirty-five years later when Marcus Jernegan, a professor of history and himself the son of a whaling captain, came up to my house at Gay Head and asked me about "Moby Dick." From him I heard the story that whalers used to tell some fifty years before my time, of a white sperm whale that raged around the Pacific Ocean and was more ferocious than anything ever met on land or sea.

Then, in 1956, John Huston and Gregory Peck invited me to the opening of their film, *Moby Dick*, and introduced

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

၁၀၇

me as the man who killed him. I don't know if it was Moby Dick I killed. I do know, though, that whales sometimes move from ocean to ocean. I also remember Captain McKenzie saying when he examined the worn-down teeth of my white whale : "He's at least a hundred years old and might well be two."



### မိုဗီဒစ်ကို သတ်ခဲ.သူ

ဝေလငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင်ကျယ်လှသော ခေတ်ကြီး အကြောင်း ပြန်ပြောင်းပြောဆိုကြသည့် ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်း ဟူဟူသမျှ တို့တွင် 'မိုဗီဒစ်' လောက် ကြီးကျယ်ခမ်းနား လူသိများသည့်ဝတ္ထု တစ်ခုမျှမရှိချေ။ မိုဗီဒစ် ဆိုသည်မှာ သင်္ဘောသားတို့၏ သေမင်း ငါးကြီးနန္ဒာတစ်ကောင်၏ အမည် ဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာကြီး 'ဟာ မင်းမဲလ်ဗီးလ်'၏ ဂန္ထဝင်ဝတ္ထုကြီး 'မိုဗီဒစ်' ကြောင့်လည်း သည်ငါးကြီး ၏အမည် ဤသို့ ဟိန်းထွက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ မိုဗီဒစ် ဝတ္ထုကို ၁၈၅၁ တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၉၅၆တွင် ရုပ်ရှင်ရိုက်ခဲ့ရာ 'ဂယ်ရီ ဂိုရီပက်'က ဇာတ်လိုက်ကျော် မာလိန်မှူးကြီး 'အာဟက်'အဖြစ် သရုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ဇာတ်လမ်းက- ဝေလငါးဖမ်းသင်္ဘော မာလိန်မှူး အာဟက် သည် ဝေလငါးဖြူကြီးတစ်ကောင်နှင့် နင်လားငါလားကြိုက်ကြရာတွင် ခြေ တစ်ဘက် ပြုတ်ပါသွားခဲ့ရသည်။ ထိုသည့်နေ့မှစ၍ အာဟက်အဖို့ သည်ငါး ဖြူကြီးကို လှလှပပကြီး လက်စားခြေရန်ကလွဲလို့ ဘာဆိုတာမှ မစဉ်းစား တော့ချေ။ အာဟက်သည် ဝေလငါးမေးရိုးကို ခြေအတုတပ်လျက်

'ပီကော့' ဆိုသော သင်္ဘောကိုနှင့်၍ သမုဒ္ဒရာအစင်းစင်းသို့ မိုဗီဒစ် ရွာပုံတော် ထွက်လေတော့သည်။

အာဟာန်သည် ထိုခေတ်က စပိန်နိုင်ငံသုံး ရွှေဒင်္ဂါးပြားကြီး တစ်ချပ်ကို ရွက်တိုင်မကြီးတွင် သံစွဲထားလိုက်ပြီးနောက် မိုဗီဒစ်ကို သုတ်သင်နိုင်သောနေ့တွင် သည်ငါးကို ရှေးဦးဆုံး လှမ်းမြင်လိုက်သော သူ ယူစေဟုပင် ကြေငြာထားလိုက်လေသည်။ ကြံ့သမျှတွေ့သမျှ သင်္ဘောတို့ကို အာဟာန် မေးလိုက်သည်မှာလည်း 'မိုဗီဒစ်ကိုများ မတွေ့ခဲ့ဘူးလားဗျာတို့' ဟူသော မေးခွန်းချည်းသာ ဖြစ်လေသည်။

နောက်ဆုံး ကမ္ဘာကြီး၏ လေးပုံသုံးပုံလောက် ပတ်မိပြီး တော့မှ သင်္ဘောကြီး 'ပီကော့'နှင့် 'ငါးကြီးနန္ဒာ'တို့ ပက်ပင်းတွေ့ ကြလေတော့သည်။ လူနှင့်ငါးတို့၏ စွမ်းပကားပြိုင်ကြသည့် တိုက်ပွဲကြီးမှာ သုံးရက်နှင့်နှင်ကြာ သည်။ ငါးကပင် အောင်ပွဲဆင်သွားလေသည်။ မိုဗီဒစ်သည် ပီကော့ကို ဦးကင်းနှင့် တည့်တည့်ကြီးဝှေ့ပြီး နှစ်ပစ်လိုက်သည်။ မသေကောင်း မပျောက်ကောင်း လူတစ်ယောက်သာလျှင် အသက်ရှင်ကျန်ခဲ့၍ ဤဖြစ်ရပ် ကို သူက ပြန်ပြောခြင်း ဖြစ်သည်။

မိုဗီဒစ် ဒဏ္ဍာရီကို နှစ်ပေါင်းတစ်ရာလောက် သင်္ဘောသား များ ပြောဆိုနေခဲ့ကြသော်လည်း ထိုငါးကြီးနန္ဒာ (သို့မဟုတ်) အလား တူငါးကြီး တကယ့်ကိုရှိကြောင်း အရေးအသား အထောက်အထား ဘာမျှမရှိချေ။ ယခုမှသာ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဆွတ်ဆွတ်ပြု ဝေလငါးကြီးကို လက်တစ်ကမ်းအကွာမှ ပြက်ပြက်ထင်ထင်ကြီး တွေ့လိုက်ရသူမှာ 'အမော့ စမောလေး' ဖြစ်သည်။ သူကဝေလ မိုန်းထိုးဟောင်းကြီးဖြစ်၍ ဤဖြစ်ရပ်ကို ပြန်ပြောပြသောအခါ သူ အသက် ရှစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိနေပြီ။ 'ရက်အင်ဒီယန်း' လူမျိုးဖြစ်သည်။ မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်၊ 'မာသာ ဝိုင်းယတ်ကျွန်း' 'ဂေးဟက်'တွင်နေသည်။ ကြက်သီးထလောက်သော ဤဖြစ်ရပ်မှာ အမှန် အကန် ဖြစ်ကြောင်းကို အခြားသင်္ဘောသားများကလည်း ထောက်ခံပြောဆို ကြသည်။

\* \* \*

ကျုပ်က လူမှန်းသိတတ်စ ကတည်းက ဝေလငါးဖမ်း သင်္ဘော လိုက်ချင်နေခဲ့တာကလား။ ကျုပ်ဇာတိက 'ဂေးဟက်'ပါ။ မက်ဆာချူးဆက်

နယ်၊ နယူးဘက်ဖွဲ့ခိဆိပ်ကမ်းနဲ့ဆိုရင် ၁၂ မိုင်ပဲဝေးတယ်။ မက်ဆာချူးဆက် ဆိုတာက ဝေလငါးလုပ်ငန်းရဲ့ အချက်အချာကြီးပေါ့။ ကျုပ်အဖေကလည်း သင်္ဘောမှာ နှစ်အတော်ကြာကလေး စားပွဲထိုးလုပ်ခဲ့ဖူးသေးတယ်။ ကျုပ် အစ်ကိုတော်ဖရင်ကီက ‘လှေပွဲထိန်း’လုပ်တယ်။ ဝေလငါးလောကမှာ လှေပွဲထိန်းဆိုတာက မှိန်းထိုးသမားကို ခေါ်တာ။ ဒီတော့ ကျုပ်ကလည်း ‘လှေပွဲထိန်း’ဖြစ်ချင်တော့တာပေါ့။ ကျုပ်တို့ဆီမှာ ယောက်ျားလေးမှန်သမျှ လမ်းလျှောက်တတ်တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် မှိန်းထိုးတမ်းကစားကြတော့တာပဲ။ ဝါးချွန်ကလေး တစ်ချောင်းကိုလုပ်၊ ဦးထုပ်ကလေးတစ်လုံးကို ခပ်လှမ်းလှမ်း မှာချတဲ့ပြီး “ဘယ်သူမှိန်းလဲ လက်ဦးစွဲ” ဆိုပြီး တွယ်ကြတော့တာကလား။

ဝေလငါးအကြောင်း ကြားရဖန်များလေတော့ ဒီကောင်တွေဟာ ဖြင့် သက်ရှိသတ္တဝါမှန်သမျှမှာ အကြီးဆုံးဆိုတာရော အနပ်ဆုံးဆိုတာကို ရော ကျုပ်ကသိနေနှင့်တယ်။ ကျုပ်အစ်ကိုကြီးက အာတိတ်သမုဒ္ဒရာဘက် ကို လွင့်ခဲ့ဖူးတော့ ဝေလငါးအမျိုးမျိုးအကြောင်းကို ပြောပြတယ်။ ဝေလငါး ထဲမှာကိုပဲ ‘ဘိုးဟက်’ ဆိုတာကတစ်မျိုး၊ သင်္ဘောသူ့နောက်က လိုက်လာရင် ရေခဲအောက်ကို ငုပ်သွားတတ်တယ်။ နောက်တစ်မျိုးက ‘ရိုက်’တဲ့။ သူက တော့ အမြီးသိပ်သန်တယ်။ သူ့အကွက်ကို ဝင်သွားလိုက်ရင် အမြီးနဲ့ခတ် ထည့်လိုက်တာပဲ။ ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးကတော့ ‘စပမ်း’ဆိုတဲ့ အမျိုး ပဲ။ သူကတော့ ဘက်စုံ။ ခေါင်းနဲ့လည်းတိုက်၊ သွားနဲ့လည်းတိုက်၊ အမြီးနဲ့ လည်းရိုက်။ ပါးစပ်များဖြဲလိုက်ရင် ခံတွင်းဝကြီးဟာ အခန်းကြီးတစ်ခုလောက် ရှိတယ်။ လှေတစ်စင်းကိုများ ပိတ်ဝါးလိုက်ရင် ကြက်ဥကိုဝါးစားလိုက်သလို ဂျမ်းခနဲနေတာပဲ။

ဒါမှမဟုတ် အမြီးဖျားနဲ့ ရိုက်ချင်ရိုက်ချလိုက်တာ။ အမြီးပြက် ကလည်း ကြီးလိုက်ပါဘိသနဲ့ ရိုက်များချလိုက်ရင် လူကျသွား လိုက်တာကို တောင် မမြင်လိုက်ရဘူး။ မမြင်လိုက်ရပေမယ့် ဘာဖြစ်သွားပြီဆိုတာ ကျုပ်တို့ မှိန်းသမားတိုင်း သိနေကြတာပါပဲ။ လှေဦးမှာ မတ်တပ်ရပ်နေတာကို မြင်နေလျက်နဲ့ မျက်စိအောက်မှာကိုပဲ ရုတ်ခနဲ ပျောက်သွားတော့တာ။ ဦးထုပ်ကလေးပဲ ရေပေါ်မှာ ပေါလောကျန် နေရစ်တော့တယ်။ အဲဒါလေးကို ကောက်ယူပြီး သူ့မိသားစု အလွမ်းပြေကြည့်ဖို့ ယူလာခဲ့ရတော့တာပဲ။

အဲဒီထဲမှာ အဆိုးဆုံးက အဖြူပြောက်ဝေလပဲ။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်

**သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည**

လို့ကတော့ ပြောကြတာအမျိုးမျိုးပါပဲ။ တစ်ချို့ကတော့လည်း မှိန်းဒဏ်ရာ အမာရွတ်တွေတဲ့။ တချို့ကတော့ အသက်ကြီးလွန်းလို့တဲ့။ တချို့ကတော့ လည်းလူသတ်ကောင်ရဲ့လက္ခဏာအစစ်တဲ့။ “ဝေလဖြူကိုများတွေ့ရင်တော့ သတိသာကျပ်ကျပ်ထားပေရော။ တကယ့်ကို ယုတ်တဲ့အကောင်မျိုး၊ တွယ် မလို့ကို ထွက်လာတာ” ဆိုတဲ့စကားမျိုးဟာ မှိန်းသမားချင်းသတိပေး နေကျ စကားတွေပဲပေါ့။

ကျုပ် အသက်ဆယ့်ငါးနှစ်ပြည့်တော့ ‘နယူးဘက်ဒ်ဖို့’က ‘ပါးလ် နယ်လ်ဆင်’ဆိုတဲ့နှစ်ပင်တိုင် သင်္ဘောကလေးနဲ့လိုက်ဖို့ လက်မှတ်ထိုးရပါ မယ့် အကြောင်း အဖေ့ကို မနည်းကြီး ပြောယူရတယ်။

ကျုပ်ကိုယ်ကျုပ်တော့ ယောက်ျားရင့်မာကြီးဖြစ်ပဟဲ့လို့ ပထမ တော့ အောက်မေ့လိုက်သေးတယ်။ အဲဒီဦးဆုံးညမှာ ကျုပ်မယ် အိပ်စင် ကလေးပေါ်မှာ အိမ်ကိုလွမ်းနာကျတာရော၊ လှိုင်းနာကျတာရော၊ တကတဲ ငိုလိုက်ရတာ မိုးကိုစင်စင်ကိုလင်းပါလေရော။

သင်္ဘောပေါ် နေရထိုင်ရတာဟာ အလွန်ကို ကြမ်းတမ်းပါတယ်။ သင်္ဘောအောက်ခန်းကလေးထဲမှာ ကျုပ်တို့ လူနှစ်ဆယ့်လေးယောက် ရှိ တယ်။ အိပ်စင်အဆင့်အဆင့်လေးတွေနဲ့ အိပ်ရတယ်။ ပိုးဟပ်ဆိုတာက လည်း ရှောင်လို့မလွတ်နိုင်ဘူး။ အစားအသောက်ကလည်း တစ်နေ့လာ လည်းဒါ တစ်နေ့လာလည်းဒါ။ အသားဆားနယ်၊ မုန့်ကြွပ်၊ ကြံသကာ ကော်ဖီဒါချည်းပဲ။ လေးလတစ်ခါ၊ ခြောက်လ တစ်ခါလောက် ဆိပ်ကမ်း ကလေး ဘာလေးဆိုက်ရတယ်။ အငိုရီနယ်က ဘာဘေးဒိုးတို့၊ စိန်မိုက်ကယ် တို့။ ဗာဒေးအငူကျွန်းစုထဲက စိန်နစ် ကိုလပ်စ်တို့လို ဆိပ်မျိုးတွေပေါ့လေ။ အဲဒီလိုအခါမျိုးကျမှပဲ သုံးလေး ငါးရက် စသည်အားဖြင့် အသားစိုလေး၊ အသီးအရွက်ကလေးစား ကြရတယ်။

အဲဒီပထမဆုံးအခေါက်မှာ ကျုပ်သုံးနှစ်ကြာခဲ့ပါတယ်။ အိမ်ပြန် လာတော့ ပိုက်ဆံလည်း ၄ ပေါင်လောက်ပါလာတယ် စားပွဲထိုးအဆင့်ပေါ့။

**ပွဲဦးထွက် ဝေလ**

နောက်တစ်ပါတ်ပင်လယ်ထဲကိုထွက်တော့ ‘ပလာတီးနား’ ဆိုတဲ့ သင်္ဘောနဲ့ လိုက်ခဲ့တယ်။ သုံးပင်တိုင်သင်္ဘော၊ တန်ချိန် သုံးရာခြောက်ဆယ်။

မာလိန်များက ‘သောမတ်စ်မက္ကင်ဒီ’တဲ့။ ဒါနဲ့ ကျုပ်က “ကပ္ပိတန်ကြီးခင်ဗျာ- ကျွန်တော်တစ်ခုတော့ ပြောပါရစေ။ ကျွန်တော်စားပွဲထိုး စတူးဝပ်အဖြစ် နဲ့တော့ သင်္ဘောမတက်ချင်တော့ဘူး။ ကျွန်တော်လှေပဲ့ထိန်း (မိုန်းသမား) အဖြစ် လိုက်ပါရစေ” လို့ ပြောပြတယ်။

မက္ကင်ဒီကအသားဖြူဖြူလူထွားကြီး။ ဒီအချိန်မှာအသက်ကတော့ နည်းနည်းထောက်လာပြီ။ ဒါပေမဲ့ တကယ့်ကို သန်တုန်း မြန်တုန်းပဲ။ သူက ကျုပ်ကို သေချာ ခြေဆုံးခေါင်းဖျားကြည့်ပြီး “အေး-မင်းတို့ ဂေးဟက်က လူတွေဟာ ပဲ့ထိန်းကောင်း (မိုန်းကောင်း) တွေပဲကွ။ ဒါပေမဲ့ ငါတို့မှာ လိုနေ တာက စားပွဲထိုးဖြစ်နေတယ်။ ဒီလိုလုပ်ကြစို့လကွာ။ မင်းကို စားပွဲထိုး အဖြစ်နဲ့ပဲခေါ်သွားပြီး ‘အကြံပဲ့ထိန်း’ လုပ်လိုက်ကြစို့လား” သဘောကတော့ တကယ်လို့ ပဲ့ထိန်းက ငါးကိုလွဲသွားလို့ အလုပ်ပြုတ်သွားရင် ကျုပ်က သူ့နေရာကို ဝင်ရမယ်ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ။

ဒီလိုနဲ့ တောင်အမေရိကရဲ့ တောင်ဘက်စွန်းနားက ပလိတ် မြစ်နားဆီမှာ ပဲ့ထိန်းတစ်ယောက်က ‘ရိုက်’အမျိုးအစား ဝေလတစ် ကောင်ကို မိုန်းထိုးလိုက်တာ လွဲသွားပါလေရော။ မက္ကင်ဒီက ရွက်တိုင်ထိပ်မှာ ဆိုတော့ ဒါကို မြင်တာပေါ့။ ဒါနဲ့ ကျုပ်ကို “ဟေ့ကောင် စားပွဲထိုးလေး- နောက်တစ်ချိ ငါးပေါ်ရင် အဲဒီလှေဦးမှာ မင်းလိုက်သွားပေတော့” တဲ့။

နောက်တစ်ပတ်လောက်ရှိမှ နောက်တစ်ကောင်ကို တွေ့ရတယ်။ ဝေလကိုမြင်လို့ ကျုပ်တို့တစ်တွေ လှေကိုချမယ်လုပ်နေတုန်း မှာ မက္ကင်ဒီက လှမ်းပြီးကြိမ်းလိုက်သေးတယ်။ “ဟေ့ကောင်လေး-စွဲအောင်ထိုးနော်- မစွဲလို့ကတော့ မင်းကို ကုန်းပတ်ပေါ် လှိမ့်ကန်မယ်ကြားလား” တဲ့။ ကျုပ်ဖြင့်လေ ဝေလနဲ့မာလိန်များရဲ့ ဘွတ်ဖိနပ် ဘယ်သင်းကိုပိုပြီး ကြောက်မိ တယ်ဆိုတာ မပြောတတ်အောင်ပါပဲ မောင်ရယ်။

ကျုပ်က ရှေ့ဆုံးကလှေမှာ လက်ထောက် မာလိန်ရဲ့နောက်က နေရာယူလိုက်တယ်။ ဝေလငါးဖမ်းလှေဆိုတာ ပေသုံးဆယ်လောက်ရှည်ပြီး ခတ်တက်၊ လှော်တက်၊ ရွက်အပြင် မိုန်းထိုးကိရိယာစုံ ပါပါတယ်။ လှေသုံး စင်း ချလှေရှိတယ်။ တစ်စင်းက ငါးကိုလိုက်ဖို့၊ နောက်တစ်စင်းက ငါးကို ထိုးမိလိုက်ရင် ပထမ လှေကိုကူဖို့၊ နောက် ဆုံးလှေကတော့ ထိမိခိုက်မိတဲ့သူ၊ ရေထဲလွင့်ကျတဲ့သူတွေကို သယ်ဖို့။



သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

မာလိန်က ရွက်တိုင်ထိပ်ကို ရောက်နေပြီ။ သူက အဲဒီမှာ အလံကို တင်ပြီး ကျုပ်တို့ကို ဘယ်ဘက်လိုက်ရမယ်ဆိုတာကို လမ်းညွှန်ရတယ်။ သူက အလံကိုလျော့တွဲတွဲပြထားလိုက်ရင်လေအောက် ဘက်ကို လိုက်ဆိုတာ မျိုးပေါ့။ အလံကို တိုင်ထိပ်တင်လိုက်ရင် ဝေလငါး ရေပန်းမှုတ်ပြီပေါ့။ ကျုပ်က လှေဦးမှာ မိုန်းသမားတက်ကို ခတ်ပြီးလိုက်ရတယ်။ လက်ထောက် မာလိန်ကပဲ့ထိန်းပြီးနောက်ကနေ ညွှန်ကြားတယ်။

အဲဒီနေ့ကျမှပဲ ‘စပမ်း’အမျိုးအစား ဝေလငါးနှစ်ကောင်ပူးကြီးကို တွေ့တော့တာပဲ။ ဘေးချင်းယှဉ်လိုက်လို့။ ကျုပ်လည်းနည်းနည်းတော့ စိတ်ပူ သွားတယ်။ ဟန်မှ ဟန်ပါမလားပေါ့။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့ ဒီငါးမျိုး တွေကို တစ်ကောင်ချင်းသာဆိုရင်ကိုယ့်ကို မမြင်အောင် အသာကပ်သွားလို့ ရတတ်ပါတယ်။ သူတို့မျက်လုံးက နောက်ဘက်ကို အတော်ကြီးရောက်တဲ့ပြင် အောက်ဘက်လဲကျပြန်၊ သေးကလည်းသေးပြန်ဆိုတော့ ရှေ့ဘက်ဆိုရင် လည်း သူ့ဧရာမ ခေါင်းကြီးကိုကျော်ပြီး မမြင်နိုင်ဘူး။ နောက်ဘက်လည်း ဒီလိုပဲသူ့ ကိုယ်ကြီးက ကွယ်နေပြန်တာပဲ။ ရှေ့ကထိပ်တိုက်ဝင်မယ်ဆိုရင် ဆယ်ဒီဂရီလောက်ထိ သူမမြင်ရဘူး။ နောက်ဘက်က ကပ်သွားရင်တော့ ဒီဂရီလေးဆယ် ငါးဆယ်လောက်အထိ စောင်းတာတောင် မမြင်နိုင်ဘူး။ နှစ်ကောင်ပူးယှဉ်နေတာဆိုတော့ ဘယ်လိုမှမလွယ်တော့ဘူး။ တစ်ကောင်ဆီ ကို ကပ်သွားလိုက်ရင်ကျန်တဲ့ကောင်က မြင်တော့မှာပေါ့။ ကျုပ်အဖို့ ညာလွှဲထိုးသာအောင် လက်ထောက်မာလိန်က နောက်ဘက်ကနေပြီး နှစ်ကောင်ကြားလျှိုဝင်ပေးတယ်။ ကျုပ်ကဘယ်ဘက်က အကောင်ကို ထိုးရ မှာပေါ့။

အနားကပ်မိလာတော့ ကျုပ်လည်းမတ်တပ်ပြီးဘယ်ဒူးနဲ့ လှေနံကို အသာမေး၊ မိုန်းကိုအသင့်ရွယ်၊ နောက်က ‘လွတ်’ဆိုတဲ့ အမိန့်ကို စောင့်နေရ တယ်။ ငါးကကျုပ်နဲ့ဆယ်ပေလောက်ပဲ ဝေးတယ်။ အနေတော်ပဲ။ သူ့ကိုယ် ကြီးကအနက်ရောင်ပေမယ့် ရေပြင်အောက် နည်းနည်းလေးရောက်နေတော့ စိမ်းလဲ့လဲ့တောက်နေတယ်။ မာလိန်ကလည်း အမိန့်ပေးလိုက်ရော ကျုပ် လည်းအားကုန် လွတ်ထည့်လိုက်တယ်။

### မြဲသွားပြီ

မြဲနေအောင်ထက်တဲ့မိန်းသွားဟာ သူ့ကိုယ်ကြီးထဲ မြုပ်ဝင် သွားတယ်။ မိန်းသွားမှာ ဗုန်းသီးလေးတစ်လုံးလည်း ပါသွားသေးတာကိုး။ စက္ကန့်ပိုင်းအတွင်းမှာပဲ ဟိုးအောက်-ရေနက်ထဲက ‘ဖောက်’ဆိုတဲ့ ဗုန်းကွဲ သံလေးကို ခပ်အုပ်အုပ်ကြားလိုက်ရတယ်။

ဒီအချိန်မှာမိန်းတံနဲ့တွဲထားတဲ့ ကြိုးက တဖျောဖျောလျော့ပါနေပြီ။ ကြိုးကပေကိုးရာလောက်ရှည်တယ်။ စည်ကြီးနှစ်ခုထဲမှာ အလိုက်သင့်ခွေပြီး ထည့်ထားရတယ်။ ဒီငါးကတော့ ပေခြောက်ဆယ်လောက်ပဲ ဆွဲသွားပြီး ရပ် သွားတယ်။

“မြဲသွားပြီ” လို့ကျုပ်ကလည်းအော်လိုက်ရောလက်ထောက်မာလိန် နဲ့ကျုပ်နေရာချင်းလဲလိုက်ရတာပဲ။ ကျုပ်ကနောက်ဘက်ကို သွားပြီး ပဲ့ထိန်း ရတယ်။ လက်ထောက်မာလိန်က သေနတ်ကို ပခုံးထောက်ပြီး ရှေ့ ဘက် တက်လာတယ်။ လိုအပ်ရင်နှစ်ချက်လောက် ပစ်ထည့်လိုက်ရသေးတာကိုး။

ဒီငါးမျိုးဟာ အချိန်အတော်ကြာကြီးကို တိုက်နိုင်ခိုက်နိုင်တယ်။ ခုနကကျုပ်ထိုးလိုက်တဲ့ ငါးကိုနာရီဝက်လောက် နင်လားငါလား ကြိတ်ယူရ တယ်။ တခြားဝေလငါးတွေလိုပဲ သူလည်းအောက်ဘက်ကို ငုပ်ဆင်းမယ် ထင်လို့မတော်သိပ်ပြီးအနက်ကြီးငုပ်ဆွဲသွားရင် ကြိုးကို ဖြတ်ပစ်လိုက်ဖို့လည်း အသင့်ပြင်ထားရတယ်။ နို့မဟုတ်ရင် လှေပါ ရောပြီးငုပ်သွားရတတ်တာကိုး။

ဒါပေမဲ့ ဒီကောင်ကြီးက ထောင်တက်လာပြီးခေါင်းတရမ်းရမ်း ရိုက်ရင်း ဧရာမပါးစပ်ကြီးနဲ့ ကိုက်လိုက်ဝါးလိုက်တာပေနှစ်ဆယ်လောက် အတွင်း ရှိသမျှ ပစ္စည်းတွေဟာညက်ညက်ကို ကျေသွားတာပဲ။

သည်တော့မှမိန်းသမားကိုဘာကြောင့် ‘လှေပဲ့ထိန်း’ ခေါ်တယ်ဆို တာ ကျုပ်လည်း သေချာသဘောပေါက်သိရတော့တယ်။ ဘယ်- မောင်ရင့် နှယ် မိန်းထိုးတယ်ဆိုတာဟာငါးက ပြန်ပြီးတွယ်တဲ့အခါ လှေကိုပဲ့ထိန်းရတာ နဲ့ ယှဉ်လိုက်တော့ တကယ့်ကလေးကစားတာလောက် ဖြစ်သွားတော့တာ ကလား။

နောက်ပိုင်းမှာတော့ဖြင့် ဝေလတစ်ကောင်ကို မြင်လိုက်ပြီ ဆိုရင် ကျုပ်ပဲမိန်းစွဲဖြစ်လာတော့တယ်။ တစ်ခါတော့ဖြင့် တကယ့်ကို ကံကြီးပေလို့ ပေါ့မောင်ရေ- ‘စပမ်း’ကြီးတစ်ကောင်က ဟိုးရေနက်ကြီး ထဲထိငုပ်သွားတယ်။

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

ကျုပ်လည်းလှေဦးမှာမိန်းအသင့်ပဲ။ ဖြုန်းဆို ကျုပ်ညာဘက်မှာ ဝုန်းခနဲ ပေါ်လာတယ်။ ပါးစပ်ကြီးကလည်း ဖြဲလိုက်လို့။ ပါးစပ်နဲ့ အပြည့်သွားတွေ အစွယ်တွေကို မြင်လိုက်ရတော့ ကျုပ်လည်း လန့်ကိုသွားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျုပ်လည်း အားတင်းပြီး ပစ်ထည့်လိုက်တယ်။ မိန်းလည်း ထိလိုက်ပါလေ ရော တကြောတည်း စွတ်ပြီး ကြိုးကုန်ဆွဲပြေးလိုက်တာ ကျုပ်တို့မှာ ကံကောင်းလို့သာ ရေမွန်းပြီး မသေတယ်။ ကြိုးကုန်ဆိုတာက စောစော တုန်းက မောင့်ကို ကျုပ်ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ပေကိုးရာလောက်ရှိတဲ့ ကြိုးကြီးကို အလိုက် သင့်ခွေပြီး စည်ကြီးနှစ်ခုထဲမှာ ပုံထားရတယ်။ အဲဒီကြိုးကြီးတစ်စင်း လုံး ကုန်သွားပြီးလှေကိုပါ ဆွဲသွားတာကိုပြောတာ။

အဲဒီကောင်ကြီးကတော့ဖြင့်သွားလိုက်တာတစ်နာရီမိုင် နှစ်ဆယ် အစိတ်လောက်ရှိမယ်ထင်တယ်။ ကျုပ်တို့မှာလည်း ရေအောက်ရောက်ပဟဲ့-ရောက်ပဟဲ့နဲ့အသက်ကိုဖက်နဲ့ထုပ်ပြီး လိုက်သွားရတယ်။

အဲဒီတစ်ခါကကနေ အိမ်ပြန်ရောက်လို့ တယ်မကြာလိုက်ပါဘူး။ ‘ပလာတီနာ’လည်း ဂျူလိုင်ထဲမှာပင်လယ်ပြန်ထွက်မယ်ဆိုတာ ကြားရပြန် တာပဲ။ ကျုပ်လည်းလိုက်ဖို့လက်မှတ်ထိုးလိုက်တယ်။ လှေပဲ့ထိန်း(မိန်းသမား) ကို လက်ထောက်မာလိန်က စိတ်ကြိုက်ရွေးရတယ်။ ကျုပ်ကိုရွေးလိုက်တာ ပါပဲ။ လူကနောက်ကျောဘုကုန်းနဲ့၊ ခပ်သေးသေးရယ် စိတ်လှုပ်ရှားလွယ် တယ်။ နှာခေါင်းကဆိုအုတ်နီခဲရောင် ထနေတယ်။ နာမည်က ‘အင်ဒရူး ဝက်စ်’ တဲ့။ ကျုပ်ကိုတော့ ‘ရဲတင်းကလေး’လို့ခေါ်လေ့ရှိတယ်။

ဒီတော့ ၁၉၀၂ခု နွေဘက်မှာပေါ့။ ပင်လယ်ပြင်ဒုတိယ အခေါက် ပဲ။ အဇိုးရီးနယ်တောင်ဘက်လောက်မှာ လှည့်နေကြတုန်း တစ်ညနေခင်း ၅နာရီလောက်ရွက်တိုင်ထိပ်ဘက်က ‘ရေပန်းမှုတ်တယ်’ လို့ အော်သံကြား လိုက်ရတယ်။

မာလိန်မှူးမက္ကင်ဇီလည်း ညစာစားနေရာက ထလာတဲ့ပြီး ဘယ် ဘက်မှာလဲဟေ့လို့ လှမ်းမေးလိုက်တယ်။

“ရှေ့ဘက် ဘယ်စောင်းမှာ”

“ဘယ်လောက်ဝေးသလဲ”

“တစ်မိုင်လောက်”

မက္ကင်ဇီတစ်ချက်လောက်ဝေ့ကြည့်လိုက်ပြီး “စပမ်းဟေ့” တဲ့။

ဝေလငါးအသက်ရှူဖို့ ရေပြင်ပေါ်တက်လာတဲ့အခါမှာ မှုတ်ထုတ် တဲ့ ရေပန်းကိုကြည့်လိုက်ရင် စပမ်းဝေလငါးဟာသိသာပါတယ်။ ပင်လယ်ထဲ မှာ ရေပန်းတိုင်ပေါက်လာသလိုပဲ၊ နည်းနည်းနိမ့်တယ်။ ရှေ့ဘက်ကို နည်း နည်းငိုက်နေတယ်။

သူက “လှေတွေအသင့်ပြင်ထားကြဟေ့” လို့လှမ်းအော် လိုက် တယ်။

အင်ဒရူးဝက်စ်နဲ့ ကျုပ်လည်း လှေပေါ်မှာ အသင့်ရောက်နေပြီ။ လှေချဖို့ အမိန့်ကိုစောင့်နေတယ်။ ဝေလငါးရေပန်းမှုတ်နေတုန်းမှာ ဘယ် တော့မှလှေမချရဘူး။ ဒီအချိန်မှာရေပြင်ကိုလက်ဝါးလေးနဲ့ ခတ်လိုက်တာ တောင်မှ သူ့ဆီကိုတယ်လီဖုန်းဆက်လိုက်သလိုသိ သွားတာ။ ဒီကောင်ကြီး ရေပေါ်မှာ တစ်နာရီလောက်ဝပ်နေပြီးမှ ပြန်ငုပ်သွားတယ်။ အဲဒီကျတော့မှ သူ့နောက်တစ်ခါပေါ်လာမဲ့နေရာဆီကိုမှန်းပြီး လှေကိုရောက်အောင်သွား ရတယ်။

သင်္ဘောနဲ့ကျုပ်တို့နဲ့မိုင်ဝက်လောက် အကွာမှာပဲသင်္ဘောရွက်တိုင် က အလံဟာ တိုင်ထိပ်ကိုတက်သွားတယ်။ ငါးပြန်ပေါ်လာပြီဆိုတာ အချက်ပေးတာ။

တအောင့်လောက်ကြာတော့ သူ့ကျောကုန်းကြီးကိုလှမ်းမြင်ရ တာပဲ။ ရှေ့ဘက်မှာတော်တော်လှမ်းသေးတယ်။ အင်ဒရူးကလည်း သူ့လူ တွေကို “ကိုင်းမီးတောက်အောင် လှော်လိုက်ကြစမ်း”တဲ့။ ကျုပ်တို့ မရောက် ခင်ငုပ်သွားမှာစိုးလို့ပေါ့။ နောက်တစ်ခါ ပြန်ပေါ်ချိန်ဆိုရင် မိုးကချုပ်သွား တော့မှာကိုး။

ဒါနဲ့နီးလာလို့သေချာမြင်ရတော့လှမ်းပြောလိုက်တဲ့ အင်ဒရူးအသံ ကို ကျုပ်ဖြင့် ခုထက်ထိနားထဲကကိုမထွက်ဘူး။ “ဟ- အဖြူကြီးဟ၊ တစ်ကိုယ်လုံးဆွတ်ဆွတ်ဖြူကြီး”တဲ့။

ကျုပ်လည်းသေချာကို စိုက်ကြည့်တာပဲ။ ငါးကကျုပ်တို့နဲ့ ကိုက် တစ်ရာလောက်မဝေးဘူး။ ဒါပေမယ့်ကျုပ်ကတော့နေဝင်ရီတရောမှာ သူ့ ကိုယ်လုံးကြီးပေါ်တဖွားဖွားခတ်နေတဲ့ ရေမြှုပ်တွေကိုပဲ မြင်မိတယ်။

အင်ဒရူးကတော့ပိုပြီး ခြောက်ခြောက်ခြားခြား ဖြစ်လာတယ်။

“စမောလေးရေ- တကယ့်ဂြိုဟ်ကောင်ကြီးဟေ့။ ဂရုစိုက် နော်။

တစ်ကောင်လုံးဖွေးနေတာပဲ။

**သေမင်းဖြူ**

လူတွေအကုန်လုံးသိပ်လန့်နေကြပြီ။ မျက်ခွက်တွေဆိုတာငါးကြီးနဲ့ အပြိုင်ကို ဖြူနေတော့တာ။ အင်ဒရူးကကျုပ်ကို မတ်တတ်ရပ်ဖို့ လက်ပြ လိုက်တယ်။ ကျုပ်ကလည်းနေရာအသင့်ယူပြီး မှိန်းကိုပြင်ထားတယ်။ နောက် တော့ ငါးကြီးတစ်ကိုယ်လုံး ထင်းထင်းကြီးမြင်ရတယ်။ ဖြူလိုက်သမှ သူ့ ကိုယ်ပေါ် တဖွားဖွားရိုက်နေတဲ့ရေမြှုပ်တွေထက်တောင် ဖြူလိုက်သေးတယ်။

ကျုပ် ခပ်ငယ်ငယ်ကကြားဖူးတာ တွေကိုလည်းပြန်ပြီး သတိရ တာပေါ့လေ။ ဒါပေမဲ့ ဒီကောင်ကြီးက အဖြူပြောက်မဟုတ်တော့ဘူး။ ကောင် လုံးဖြူကြီး။ နောက်တော့ကိုယ်က မဆော်လိုက်ရင် ကိုယ့်ကိုဆော်လိုက်မယ့် မက္ကင်ဇီရဲ့ဖိနပ်ကြီးကိုလည်းသတိရမိပြန်တော့ ဖြူသောမည်းသော ဆော်သာ ဆော်လို့ ကိုယ့်ဘာသာအားတင်းလိုက် ရတာပေါ့။

အဲဒီမှာတင် အင်ဒရူးကအထစ်ထစ်အငဲ့ငဲ့ အသံနဲ့ “လွတ်တော့ ဟ၊ ရဲတင်းကလေးရ” လို့ပြောလိုက်တယ်။

ကျုပ်လည်းလှလှပပကြီး ပစ်ထည့်လိုက်တယ်။ လှလှကြီးလည်း ထိသွားတယ်လို့ထင်လိုက်တယ်။ တအောင့်လောက်ကြာသွားတယ်။ ကျုပ် လည်းရှေ့ကိုကိုင်းပြီး ဗုံးကလေးကွဲသံနားစွင့်ကြည့်တယ်။ ဟိုးအောက်ဘက် က ဖောက်-ဖောက်ဆိုတဲ့အသံကို ကြားလိုက်ရတယ်။

အဲဒီနောက်ငါးက ငုပ်လိုက်တော့ရေပြင်မှာ ဖွားခနဲလှုပ်သွားပြီး ရေပန်းတွေတက်လာတယ်။ ငါးကကြိုးကိုသယ်ပြီးအောက်တည့်တည့် ငုပ်သွားတယ်။ လူတွေအကုန်လုံးကလည်း လှေကိုပါဆွဲငုပ်တော့မယ်လို့ အောက်မေ့ပြီး အသက်တောင်မရှူဝံ့ကြဘူး။ ကျုပ်လည်း မတတ်သာရင် ကြိုးကိုဖြတ်ချလိုက်ဖို့ ဓားကိုလှမ်းဆွဲထား လိုက်ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ မှောင် လာပြီမို့ ကြိုးတောင်ကောင်းကောင်း မမြင်ရပါဘူး။ ကြိုးကိုဆွဲသွားလိုက်တာ ပေတစ်ရာနှစ်ဆယ်လောက် ပါသွားပြီ။ ကျုပ်တို့လည်း တုတ်တုတ်တောင် မလှုပ်ဝံ့ဘဲစောင့်ကြည့် နေကြတယ်။

အဲဒီမတိုင်မီရက်ပိုင်းလောက်ကပဲ ဝေလတစ်ကောင်ဒီလိုပဲ ငုပ် ဆင်းသွားပြီး အောက်တည့်တည့်ကပြန်ပေါ်ပြီး လှေကိုထမ်းလိုက်တာ

လှေဟာ ဆယ်ပေလောက်တက်သွားရာက ထက်ပိုင်းကျိုးပြန်ကျတယ်။ ကျုပ်လည်း လှေဦးကနေလွင့်ထွက်သွားပြီး ပြန်ကျလိုက်တော့ လှေက ကျန်သမျှ အကုန်ဟပ်ပြီး ငါးကြီးဝါးပစ်တဲ့နေရာနဲ့ ဘာမှမဝေးလှဘူး။ လေးငါးဆယ်ပေရှိတော့မပေါ့။ ကျုပ်ကရေမကူးတတ်လေတော့(အခုထက်ထိ လည်း မကူးတတ်ပါဘူး။) ခတ်တက်ကလေးကိုပဲ မြဲမြဲကိုင်ပြီး တခြားသူတွေ နဲ့ရောပြီး ပေါလောမျောနေတာဒုတိယ လှေကကောက်ပြီးဆယ်ယူရတယ်။

ဒီတစ်ခါလည်း အဲဒီလိုဖြစ်လိမ့်မယ်ထင်ကြတာပေါ့။ ဒီ တစ်ချိန်က ပိုတောင်ဆိုးနိုင်သေးတယ်။ ဒဏ်ထိသွားတဲ့ငါးကြီးဟာ အောက်ဘက်မှာ ဒေါသအမျက်ခြောင်းခြောင်းထွက်နေမှာပေါ့။ ငါးကြီးကပေကိုးဆယ်ရှိတယ်။ ကျုပ်တို့လှေသုံးပြန်လောက်ပေါ့။ နောက်ပြီး ရိုးရိုးငါးလည်းမဟုတ်ဘူး။ ကျုပ်မျက်စိထဲမှာတော့ ကျုပ်တို့အကုန်လုံးကိုရေထဲထည့်ပြီး သမုဒ္ဒရာ တစ်ခုလုံး ပြောင်းဆန်သွားအောင် ခလောက်တော့မှာမြင်ယောင်နေမိတယ်။ ဒီတုံးမှာပဲကြိုးက အိကျလာတော့ အင်ဒရူးက 'ကြိုးဆွဲတင်'လို့ အမိန့်ပေး လိုက်တယ်။

အားလုံးကြိုးကိုဆွဲတင်ပြီးတိုက်ပွဲဝင်ဖို့ ပြင်ကြပြီပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ငါးကြီးကဘာသံမှမပေးဘဲ အသာလေးပဲပေါ်လာတယ်။ နှာခေါင်းကစပြီး ဖြည်းဖြည်းချင်းတစ်ကောင်လုံး ပေါ်လာတော့တာပါပဲ။ သူ့သာတစ်ခုခု ထလုပ်လိုက်လို့ကတော့ တစ်ပြိုင်လုံးကိစ္စတုံးပြီး စုန်းစုန်းမြုပ်ကြဖို့ပေါ့။ သူ့ ခေါင်းကြီးကနောက်မှပေါ်လာတယ်။ ကြိုးက ဆတ်ခနဲ ခုန်လာလို့ ဝိုင်းကိုင် ထားရသေးတယ်။ ဒီနောက် သူ့ရေပန်းမှုတ်တဲ့ အပေါက်ကသွေးတွေ ပန်း ထွက်လိုက်တာ ဝေါခနဲ ဟိန်းသွားတာပဲ။ ခဏလောက်ရှိတော့ အသက် ပျောက်ပြီး မျောနေတာပဲ။

အင်ဒရူးက သေနတ်ကိုပခုံးထောက်ပြီး ရှေ့တက်လာတယ်။ ကျုပ်က ပဲ့ပိုင်းကို လျှောက်သွားလိုက်တယ်။ အတော်ကြာကြီး ကြည့်နေပြီးမှ သေနတ်ကို ချလိုက်တယ်။

“စမောလေး-မင်းသိပ်တော်တယ်ကွာ။ နှလုံးတည့်တည့်ကို မိမိရရ ကြီးထိသွားတာ။ သေပြီကွ”

ကျုပ်တို့လည်းသွေးချင်းချင်းနီနေတဲ့ ရေထဲမှာမျောနေတဲ့ ဧရာမ အကောင်ဖွေးဖွေးကြီးကို အတော်ကြာငေးကြည့်နေမိကြသေးတယ်။ “ဒါမျိုး

ကြုံပဲမကြုံဖူးပါဘူး” ဆိုတာလောက်ကိုပဲ ပြောနိုင်ကြတော့တယ်။

### အာဆွတ်ကြမယ်

မိုင်ဝက်လောက်ပဲဝေးတဲ့ ‘ပလာတီနာ’ သင်္ဘောကို ငါးသေပြီဆိုတာ အလံပြာထူပြီးပြလိုက်တော့ သင်္ဘောလည်း ကျုပ်တို့ဆီကို ခုတ်လာတယ်။ ကပ္ပိတန်ကြီးမက္ကွင်ဇီက သင်္ဘောလက်ရမ်းမှာရပ်ပြီး သေချာကြည့်နေတယ်။ ကျုပ်သင်္ဘောပေါ်ရောက်တော့ လူကို စိန်းစိန်းကြီးကြည့်ပြီး ဘာမှမပြောဘူး။ အဲဒါဟာကျုပ်ကိုရွှေတံဆိပ်ကြီး ပေးလိုက်တာပဲမောင်ရေ။ စိတ်နဲ့များမတွေ့လို့ကတော့ ဆဲလိုက်ဆိုလိုက်မယ့်ဖြစ်ခြင်း မိုးမွန်ပြီလို့သာ အောက်မေ့ပေရော။

“အားလုံးအာဆွတ်ကြမယ်” လို့အော်ပြောလိုက်ပြီးအောက်ဘက်ဆင်းသွားတယ်။ ခဏရှိတော့ ပြန်တက်လာတယ်။ လက်ကိုင်တကောင်းချိုင့်ကြီးတစ်လုံးကို ကိုင်လိုက်လို့။ ကျုပ်တို့အားလုံးတစ်ယောက်ချင်းတန်းစီပြီး သူ့ဆီမှာခွက်ထိုးရတယ်။ ‘နယူးအင်္ဂလန်ရမ်’ အရက်ခပ်များများလေးထည့်ပေးတယ်။ ကျုပ်တို့ကလည်းတစ်ကျိုက်တည်း မော့ချလိုက်ကြတာပဲ။ အဲ-ကျုပ်အလှည့်ရောက်တော့ နည်းနည်းပိုပေးပြီး ခွက်ကို ကျုပ်ပြန်ပေးတဲ့အခါ ခေါင်းလေးတစ်ချက် ဆတ်ပြလိုက်သေးသဗျ။

အဲဒီညမှာ... အဲဒီညရယ်မဟုတ်ပါဘူးလေ-နောက်ပိုင်း ညပေါင်းများစွာမှာကိုပါပဲ၊ တကယ်လို့များပွဲချင်းမပြီးခဲ့ရင် ဒီငါးကြီး ဘာတွေလုပ်မလဲဆိုတာ တွေးတွေးနေမိတယ်။

သူ့အကြောင်းဝတ္ထုရှိတယ်ဆိုတာ ကျုပ်ဖြင့် သိကိုမသိခဲ့ပါဘူး။ အဲဒီနောက် နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ့်ငါးနှစ်ရှိလို့ သမိုင်းပါမောက္ခ ‘မားကပ်စ်ဂျာနေဂန်’တစ်ယောက် ကျုပ်နေတဲ့ ဂေးဟက်ကို ရောက်လာပြီး ‘မိုဗီဒစ်’ အကြောင်း မေးတော့မှပဲ သိရတော့တာ။ မားကပ်စ်ဂျာနေဂန် ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဝေလငါးဖမ်းသင်္ဘော ကပ္ပတိန်တစ်ယောက်ရဲ့သားကိုး။ ရေပြင်မြေပြင်တစ်ခွင်လုံးမှာ ဘယ်အကောင်မျိုးနဲ့မှ မတူလောက်အောင်ကြမ်းတမ်းကြီးမားတဲ့ဒီလိုသတ္တဝါကြီး ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာကြီးထဲမှာ သောင်းကျန်းတဲ့ အကြောင်း ကျုပ်ခေတ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်လောက်က သင်္ဘောသားတွေ ပြောလေ့ရှိကြတယ်ဆိုကိုး။

အဲဒီနောက် ၁၉၅၆ မှာ ‘ဂျွန်ဟပ်စတန်’နဲ့ ‘ဂယ်ရီဂိုရီပက်’ က မိုဗီဒစ်ရုပ်ရှင်ကားဖွင့်ပေးဖို့ ဖိတ်တာနဲ့ သွားလိုက်ရပါသေးတယ်။ သူတို့က ကျုပ်ကို မိုဗီဒစ်ကိုသတ်ခဲ့တဲ့လူအဖြစ် မိတ်ဆက်ပေးပါတယ်။ ကျုပ်ကတော့ ကျုပ်သတ်ခဲ့တဲ့ငါးဟာ မိုဗီဒစ်ဟုတ်မဟုတ်မသိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဝေလတွေ ဟာ သမုဒ္ဒရာတစ်စင်းက တစ်စင်းကူးပြီး ကျက်စားတတ်ကြတာတော့ ကျုပ်သေချာသိတယ်။ နောက်ပြီးသတိရတာတစ်ခု ရှိသေးတယ်။ မက္ကင်ဇီက ဒီငါးကြီးရဲ့သွားတွေ အံ့တွေချိုင့်တာကို သေချာကြည့်ပြီး “ဒီကောင်ကြီး အသက်ဟာ အောက်ထစ်အနှစ်တစ်ရာရှိပြီ။ အနှစ်နှစ်ရာလောက်များ တောင်ရှိမလား မဆိုနိုင်ဘူး” လို့တော့ ပြောသေးတယ် မောင်ရေ။





# HUNTER

## အာဖရိကမှဆို:



ဇွန် ပွင့် ၈၁ အုပ် တိုက်

## HUNTER

*The thrilling, real-life adventures of  
a man who was a big-game hunter  
in Africa for forty-five years*

**By J.A HUNTER**

There was a legend in our family that our name “Hunter” was taken from the profession of an ancestor of long ago, and certainly the love of hunting ran in our veins. But what was merely a sport to the rest of the family was the very breath of life to me.

When I was eight, I borrowed Father’s shotgun while he was out one day. That day I nearly shot my foot off. I was stalking partridge and in my excitement I happened to

squeeze the trigger. When Father heard what had happened, he was very angry but he did not forbid me to use the gun. Soon I learned to handle it correctly, and with it I shot wild geese near our home in the south of Scotland.

As I grew older, some of the country folk introduced me to poaching. Many's the dark night I crawled through cover, listening for the keeper's footfalls. The keepers carried guns and were not slow to use them, putting the life of a pheasant or a rabbit higher than that of a man. But this only made the sport more exciting, and the practice I got as a lad dodging keepers stood me in good stead years later when I came to stalk big game.

When I was eighteen my parents arranged for me to go and stay with a distant cousin who had a farm in Kenya, near Nairobi.

“This trip will either make or break you, John,” my father said. “You will have none of our dull ways and want adventure. Very well, lad, here is your adventure. It will be hard in Africa but if you come back with your tail between your legs, never let me hear more of you fine talk. You will have been beaten, my lad, and from then on you must settle down to an honest job.”

A few weeks later I embarked for East Africa, and after a long voyage reached Mombasa. To a raw Scottish lad it was like being set down in the middle of the Arabian Nights. For the first time I saw palm trees growing, walked through native bazaars with leopard hides hanging up for sale, and watched half-naked savages coming in from the jungle. In the bay, Arab dhows were setting sail across the

Indian Ocean to Bombay.

The train to Nairobi travelled through great open plains dotted with herds of wild game. A hunter's dream come true. I went nearly mad with excitement watching the strange beasts raise their heads calmly to watch the train go by.

At Nairobi I stood on the platform feeling very lonely. My cousin was supposed to meet me there and I longed to see him. Then along the platform came striding a huge giant of a man with two revolvers strapped to his sides like an American cowboy. As I stared, he walked up to me and bellowed, "Are you John Hunter?"

"I am," said I, beginning to regret it.

"I'm your cousin," he said roughly, "Get in the wagon."

My cousin's ranch was some twenty miles away I stayed there for as long as I could, remembering what my father had said about coming back with my tail between my legs. But after three months I could stand it no longer. The place was in a miserable state and my cousin's brutality was sickening; he kicked and struck his native boys seemingly for the pleasure of it. Getting a ride from a friendly farmer, I returned to Nairobi.

What little money I had was in a bank in Nairobi, and there I went to get enough for my return passage. The man behind the counter was a Scotsman like myself, and it turned out that I knew his brother very well. When he heard I was beaten and ready to go home, he would have none of it.

"A Scotsman is never licked, lad," he told me. "I

have a friend on the railway and he'll give you a position as guard. That will tide you over until you find something more to your liking.”

I soon found that as a railway guard I had a fine opportunity for shooting. I carried an old rifle my father had given me, and whenever we passed a likely-looking lion or leopard, I would lean out of the train window and bag him. Then I'd stop the train, jump out with a native boy and skin the beast. The engine-driver was a good sport—he would toot the whistle when there was game about.

One day the engine-driver gave off a volley of toots. I looked out and saw a herd of elephants grazing in the brush. I had never seen an elephant before but I grabbed my rifle and jumped off the train. The engine-driver hurried after me. “I only meant you to look at them, not try to shoot one,” he said.

Together we stole up on the herd. I had enough sense to stalk them from down wind and they had no idea what we were about. As we came up with them, the herd moved to graze between us and the train. The engine-driver begged me not to shoot. “We'll be caught in the middle of a stampede. Let's get out of here,” he pleaded.

I was not leaving without a shot, so I aimed for the shoulder of a bull with a nice pair of tusks and squeezed the trigger. The next instant elephants were running in all directions, trumpeting and screaming. The ground shook under us and some of them passed so close it seemed as though I could have touched them. When the dust had settled, I found that my bull had not dropped. The engine-driver would not help

me track him, so we went back to the train.

But my shot had told better than I thought. On our journey the next day I saw the dead bull lying not far from the tracks. I stopped the train and collected the tusks. I got thirty-seven pounds for them, which was more than I made in two months as a guard. For the first time I realized that it was possible for a man to make his living as a hunter—and a very good living, too.

### **Lion Hunting in Masailand**

I began my hunting career by shooting lions for their hides. After a while I became what is called in Africa a “white hunter”; that is a professional hunter and guide.

For the next twenty years I guided sportsmen in the jungle and helped to keep down game that had become a nuisance or a threat to the natives. It was in the nineteen-twenties, when I began doing this second job for the Kenya Game Department, that I saw my first Masai spear hunt.

The Masai are a warlike tribe of herdsmen whose homeland is a great, high plain in the centre of Kenya. They are also a nation of spearmen, scorning bows and arrows as the tools of cowards who are afraid to close with their enemies. The young warriors of the tribe are called the *moran*. For sport, the *moran* amuse themselves by killing lions with their spears—a feat I would have considered well-nigh impossible.

In the old days, the Masai lived mostly by raiding other tribes. When the British Government put a stop to these

raids, the Masai were forced to raise more cattle as a means of livelihood. Partly through the overcrowding caused by the larger herds, a terrible disease called *rinderpest* swept the district and cattle died by the thousands.

Lions quickly became scavengers, and with the plains littered by the carcasses of cattle, these big cats increased greatly in numbers. Weakling cubs that would have died without this plentiful food grew up instead, and in a short time the Masai country was overrun with lions.

When there were no more dead cows lying about, the lions turned to live cattle. The Masai sallied out with spear and shield to defend the precious remains of their herds, but for every lion killed, one or two of the young *morán* were mauled.

A wound made by a lion almost always causes blood poisoning. Thus even a slight scratch often means death to a native. So many of the warriors died after these lion hunts that the elders of the tribe had to ask the government for help.

Captain A.T.A. Ritchie, head of the Kenya Game Department, decided that I was qualified for the task and gave me three months to kill the trouble some lions and bring the lion population under control. I was allowed to keep the hides for my pay.

To hunt lions, you must understand how they think and behave. A man can understand dogs, for they think much as humans do. But a lion is a cat and cats are uncertain, moody creatures. Weather has a great effect on them: rainwater makes them nervous, energetic and keen, very

dry weather makes them lazy and uninterested. There are many cases of men meeting lions and scaring them off by shouting at them, yet I have also seen a lion charge a lorry and nearly knock it over in his attempts to get at the men inside. Lions hunt mainly at night and the darker the night, the more likely lions are to be about.

They are fairly sociable animals and like to live and sometimes hunt in groups, called “prides.” Lions on the hunt speak to each other in deep grunts that carry like a ventriloquist’s voice. It is almost impossible to tell where the noise comes from. Lions very seldom roar; I have heard the true roar only a few times in my life. At night they stampede the game by their hunting grunts and send it towards a spot where the other lions are waiting. Of course, if they can see their quarry, they will stalk and leap upon it much as any cat does.

The first Masai I met were rather amused when I told them I had come to kill lions. The warriors said I would have trouble killing lions with nothing but a gun. A spear, they declared, was a proper weapon to use on a lion.

To try me out, they told me of two lions not far from my camp, and led me to the dry bottom of a ravine. The floor of the ravine was covered with sand and the Masai easily began tracking. We rounded a bend in the winding ravine and saw before us two lions lying stretched out like big cats. They both rose and stood glowering at us.

The two *moran* stood with their spears upraised, waiting for the charge. A noble sight. I took quick aim for the chest of the larger cat and fired. He reared as the bullet



struck, grunted and fell heavily on his side. His companion promptly bolted into some heavy bush on the left bank of the ravine.

We followed him up and began to throw stones to bring him out. Suddenly the bushes swayed violently and the lion burst out and came for me. He was bunched up almost in a ball, his ears flattened back and his back arched. He seemed to fly through the air.

There are few sights in nature more terrible than that of a charging lion. He comes at a speed close to forty miles per hour, reaching top pace the instant he takes off. A man standing only thirty yards or so away cannot afford to miss. A full-grown lion weighs some 450 pounds and, if he reaches you with the full force of his charge, he will knock you down as easily as you overturn a mushroom with your foot.

I fired, and the bullet hit the lion fairly between the eyes. He dropped without a quiver. The two Masai went into a war dance of delight. All their doubts about guns had disappeared.

As word of this and similar exploits spread, I was soon besieged by Masai runners who had come for miles to beg me to kill their lions. Each runner made wild claims for his particular district, and one told me that near his village the lions were more numerous than leaves on the trees. It seemed that

**“ANY ANIMAL YOU WANT”**

*At one time I was chosen to guide an expedition sent out by the Kensington Natural History Museum to collect animals from the great Ituri Forest in the Belgian Congo. The pygmies who live there were so eager to please us that they cheerfully promised to bring us any sort of animal we might mention. I had a book with pictures of big-game animals from all over the world, and I started turning the pages to show the pygmies what animals we wanted. The little men were most helpful, even pointing to pictures of the American moose and the Scottish antlered deer, asking me if I'd care for one or two of those animals ! The best joke came when I happened to turn to a page showing an Arctic walrus. The smallest of the hunters pointed a finger at the pictures and said, “Ah, I know that animal well. He lives in the deepest part of the forest and comes out only at night. He is very fierce and kills men with those great tusks of his in order to eat them, but if you wish, I'll catch one for you.” Needless to say, we didn't keep him to his promise !*

No matter where I went I was sure to find plenty of lions, and my services would be welcome.

I received a snub, however, when I was staying in a small Masai community not far from Lake Magadi. The night before, a lion had jumped the twelve-foot *boma* (thornbush

fence) that surrounded the village, seized a cow, and leaped back over the barrier with the cow in his mouth. I know it sounds hard to believe, as the cow probably weighed twice as much as the lion. Yet a male lion can perform this feat with no more trouble than a fox has in carrying off a chicken. The lion gets partly under the carcass and shifts the weight on to his back while still holding the cow's throat in his mouth.

I was ready to start out on the lion's trail the next morning, but the *moran* in this community told me that my help was not needed. They would handle this lion themselves. At that time, I hardly believed that a group of men could kill an adult lion with spears. I asked if I could go with them and bring my gun. Permission was politely granted me, and I never doubted that it would fall to my lot to kill any lions we might find.

We started off at daybreak. I followed the spearmen. There were ten of them—magnificent-looking men, slender but finely muscled, not one under six feet. To give their limbs free play, each man removed his one garment, the long piece of cloth worn draped over the shoulder, and wrapped it round his left arm. The men carried their brightly-painted shields balanced on their shoulders. Their spears were in their right hands, and tied at their waists were their double-edged *simis*, heavy knives about two feet long. The warriors wore their ostrich-plume headdresses as though going into battle, and bracelets of fur round their ankles. Otherwise, they were completely naked.

We picked up the spoor (trail) of the lion, and the *moran* began to track. The lion had fed on the cow during

the night and was lying up in some dense bushes. The *moran* threw stones into the bushes until the lion's savage growls showed he had been hit. Then the bushes began to shake, and suddenly the lion burst out a hundred yards from us and went bounding away across the plains.

At once the Masai were after him, giving their wild cries as they sped through the tall, yellow grass. The lion, still heavy with his great meal, did not run far. He stopped and turned at bay. The spearmen spread out to encircle him.

The lion allowed the men to come within forty yards. Then I could tell that he was preparing to charge. His head was held low, just above his outstretched fore-paws. His hindquarters were slightly arched so that he could bring his rear legs well forward and get the greatest spring behind his rush. He began to dig his claws into the ground, much as a sprinter digs in with his spiked shoes to make sure he does not slip when he makes his first stride.

I watched the lion's tail. Just before he charges, a lion always twitches the tasselled-tip of his tail three times. On the third twitch he comes for you, going so fast he seems only a small part of his real size.

The spearmen knew as well as I did that the lion was preparing to attack. In a single movement, all their spear arms moved back together for the cast.

The men were so tense with excitement that their taut shoulder muscles twitched slightly, making ripples of sunlight play along the spear blades.

Suddenly the tip of the lion's tail began to twitch. One ! Two ! Three ! Then he charged for the ring of

spearman. At once half a dozen spears leaped through the air towards him. I saw one plunge into his shoulder, but the lion never paused in his stride.

In his path stood one of the *moran*, a youngster on his first hunt. The boy never flinched. He braced himself to meet the charge, holding his shield in front of him and swaying back slightly so as to put the whole weight of his body into his spear thrust. With one blow the lion knocked the young *moran's* shield out of his hand as though it were cardboard. Then he reared up, trying to sweep the boy towards him with his outstretched paws.

The boy drove his spear a good two feet into the lion's chest. The mortally wounded beast sprang on him, and the young warrior went down under the weight of the great cat.

Instantly all the other *moran* were round the dying lion. It was too close quarters for spears, so the men used their *simis*. In a matter of seconds the lion was dead.

I treated the wounded boy. His wounds were truly frightful yet he did not seem to mind them at all. I sewed him up with a needle and thread and he paid no more attention than if I were patting him on the back. I hope the lad recovered. He certainly held top honors for the day.

The masai believe that the bravest thing a man can do is to grab a lion by the tail and hold the animal so the other warriors can close in with their spears and *simis*. Any man who performs this feat four times is given the title of *melombuki*, and ranks as a captain. I doubt if more than two out of a thousand Masai ever become *melombuki*,

although the competition to gain this honor is very keen.

I have seen several of these “tail pullings” during Masai lion hunts and it is a wonder to me that the men who try it ever come out alive.

I remember one hunt in which fifty or more spear-men took part. They had cornered a lion and a lioness in a small clump of bush. As the circle of yelling warriors closed in, the hidden animals began to growl. Then, without any warning, the larger of the lions broke from the cover and made a rush for freedom. He headed straight for two *moran*, who raised their spears and prepared to meet his charge.

But the big male wished only to escape. He gave a mighty bound straight over the heads of the two spearmen, spinning one of them round with a blow from his side.

The lioness was now clearly visible in the bush, giving grating roars. As the *moran* came to within ten yards of her, spears began to fly. One of the spears struck her and she came out with a scream of rage and pain. For an instant she stood up on her hind legs, pawing the air like the crest on a coat of arms. Then she dropped to bite at the spear in her side. At that moment, one of the *moran* threw down his spear and, rushing forward, grabbed her by the root of her tail.

A *moran* never grabs a lion by the tasselled end of the tail. A lion can make his tail as stiff as a gun barrel, and a man would be swept aside by a single jerk.

At once the *moran's* comrades dashed in, slashing with their *simis*. The lioness was digging her hind feet into the ground to push herself forward, and the tail-puller was

dragging her back. Suddenly the lioness went on her hind legs again, striking left and right with her paws at the men round her. Although I saw her blows go home, the men never flinched.

They told me afterwards that they never feel any pain at the time of mauling—they are at too high a pitch of excitement. Apparently neither does the lion. Both sides continue to fight until one drops from loss of blood.

Slowly the lioness fell to the ground. Then all I could see were the flashing blades of the *simis*. Afterwards, I did what I could for the men injured in the fight.

The spearmen have told me that a lion’s most dangerous weapon is neither his teeth nor his claws proper but the “dewclaws” on the inside of his forelegs. These extra claws are about two inches long and roughly correspond to a man’s thumbs. Curved and very sharp and strong, they are usually kept folded against the legs, but the lion can extend them so that they stand out almost at right angles. A lion slashing with them can rip a man open with one blow.

Today, the government has forbidden the great Masai lion hunts which were usual when I first came to their country. Too many of the young men were killed. There are few people alive who ever saw one of these desperate encounters.

At the end of three months in the Masai country I started back to Nairobi with two ox carts full of lion hides. In ninety days, I had shot eighty-eight lions and ten leopards.

**Rogue Elephant**

Two natives were returning to their village one

evening when they saw a great black mass standing motionless in the shadows of the huts. The men shouted to scare the thing away. At once the mass left the shadows and charged them at fearful speed. Then the men saw it was a huge bull elephant.

They ran for their lives, each going in a different direction. One man was wearing a red blanket and that blanket caused his death, for the elephant followed him. The villagers cowering in their huts hearted screams as the elephant caught the man. The great brute killed his victim and went away.

I was guiding two Canadian sportsmen through the Aberdare Forest in Kenya when runners arrived from the chief of the victim's village to ask my help in killing the elephant. It was a "rogue" elephant that had been destroying farms and terrorizing the district for many months. My two sportsmen agreed that I should start back at once with the runners. With me I took Saseeta, my native gun bearer.

When we arrived at the village; Ngiri, the chief, told me that the natives were afraid to venture into the *shambles*, as their maize fields are called, and many of them would not even leave their huts. The rogue moved from village to village, destroying the maize fields as he went, and unless he were killed the villagers would be in a sorry plight indeed.

With Saseeta, I went out to look for the body of the dead native. Well do I know how the man felt as he zigzagged and doubled, trying to throw off his pursuer, for I have often been chased by elephants. It is like running in a nightmare, for the wait-a-bit thorns hold you back and the creepers pull at your legs while the elephant goes crashing after you like a



terrier after a rat. Each second you expect to feel that snaky trunk close about your neck.

We found what was left of the body. The elephant had carried off the red blanket. This was not the first time I had heard of a native dressed in red being attacked by an elephant and I believe the color must attract them.

Ngiri advised me not to start out that day, as the elephant was certain to raid another village during the night and we would save time by following the fresh tracks in the morning. Sure enough, just before dawn a runner arrived to tell us that the rogue had destroyed the precious maize crop of a village some five miles away.

In this village Saseeta and I picked up the bull's spoor. It led us towards the deepest part of the great Aberdare Forest. We struggled through a belt of dense bamboo while monkeys bounded away through the trees about us, and came to a clearing where natives had been cutting wood. I was disappointed to see how the bull had shied away from the hated man smell, knocking the bamboos aside as he raced off through the grove. An elephant that has no fear of human scent at night in *shambles* will often grow panicky when he smells man in the jungle.

After following the tracks up a very steep slope, we came to a high ridge where we had to crawl on hands and knees through a tangle of briers and stinging nettles. Suddenly a crackling sound came from ahead. The bull was feeding in a grove of bamboo only a few feet away.

Once in the bamboo, we could stand upright, and we walked carefully towards the noises. The wind was

uncertain, blowing first from one direction, then the other, and there was no way we could be sure of keeping downwind of the elephant. I knew we must be almost up with him but I could see little through the tall stalks of bamboo hemming us in on every side.

Saseeta stopped and pointed towards our left. I could still see nothing, but I raised my rifle and held my breath, waiting for a shot. For a few moments there was absolute silence. Then we heard the bamboos crack and sway as the bull turned and ran through the grove at full speed. Saseeta and I looked at each other in great disappointment. The breeze had given the elephant our scent.

**NO “ELEPHANT GRAVEYARD”**

*Old time hunters, wondering why so little ivory is ever picked up in the forest, explained it by inventing the story of an “elephants graveyard” —a mysterious hidden spot where all elephants go when they know that they are about to die. Actually, there is no such place. Porcupines are one of the reasons why so little ivory is found lying about in the jungle. There must be something in the ivory that attracts them, for I have known two porcupines gnaw a ninety-pound tusk down to a five-pound stump. I have often found the skeletons of dead elephants in the jungle, but the bones do not last long; they are soon destroyed by boring beetles or the occasional brush fires that quickly reduce dry bones to ashes.*

Though by now it was about five o'clock and the sun was beginning to drop, we followed the tracks for another hour and again heard the bull moving through the bamboo. Suddenly I saw a shadowy shape in front of us. I stopped dead and slowly raised my rifle. In the thick cover I could not tell head from tail. I wanted badly to fire but was afraid of only wounding him. Then another sudden breeze swept through the bamboos, and in an instant the bull had got our scent and was gone.

I felt a sickly feeling. If I had fired I might have brought him down. But if I had only injured him, he might have killed us both in the thick cover or raced off with the pain of the wound driving him for miles before he stopped. A wounded elephant is a terrible creature and I never like to shoot unless I can be sure of a kill.

Seseeta and I slowly toiled back to the camp. In the village, everyone was disappointed at my failure. Hardly a word was spoken.

After I had eaten my supper, I could regard the whole business more calmly. The failures make hunting worth while. If you won every time, there would be no thrill in it.

Next morning a runner rushed into camp. During the night the bull had raided another *shamble* three miles away.

Saseeta and I started off at once. When we reached the raided village, some of the natives volunteered to come with us as guides. We picked up the bull's trail. By now, I knew every toenail in his huge feet and was beginning to hate the sight of them. We followed him as fast as we could

go, but by noon we had entered some of the worst cover it has ever been my lot to hunt in. Bamboo shoots and fallen stems were woven almost into a mat. Stumps of dead trees lay across the trail, some four feet high. They were hard to climb and worse to crawl under. Moving quietly was impossible.

We came to a spot where the bull had lain down to sleep. This was lucky, for if he had kept going, we would never have caught up with him. Later we paused by a mountain stream and saw where he had been pulling up bracken with his tusks to get at the roots which seem to act as a medicine for the great beasts. While we were checking signs, one of our native guides darted back to say he had heard a noise in the bamboo ahead of us. Saseeta and I moved forward as quietly as possible. The wind was steady now and in our favor. We moved slowly through the high stalks. Then we heard the ripping noise of bamboo being torn apart. The bull was right ahead of us. He could not hear us above the noise of his own feeding and, if the wind held, we had him.

I saw his trunk appear above the stalks and pull down a particularly juicy tip. I crept along, trying to see through the stalks ahead and at the same time watch where I put my feet. Saseeta kept behind me, all the time testing the breeze with a small forest fungi puff. When shaken, these little puffballs give off a white powder almost like smoke and you can tell every shift of the wind by watching it. As we went deeper into the bamboo, the heavy growth cut off the breeze and the puffball dust hung still round Saseeta's hand. Then I

saw the bull, not fifteen yards from me.

Between us was a network of bamboo poles through which I dared not shoot lest the bullet be deflected by one of the tough stems. Another of those terrible decisions. Should I take the chance and shoot? Or should I wait a few minutes and hope the bull would shift his position slightly and give me a shoulder shot? I would have to make up my mind quickly for we were so close that our smell would reach him while there was no wind.

Suddenly the bull saw us. He did not run as he had the day before. Without the slightest hesitation or warning, he spun round and charged.

Almost before I could raise my rifle he was on top of us. His great ears were folded back close to his head and his trunk was held tight against the lower part of his chest. He was screaming with rage—a series of throaty “URRS” is the nearest I can describe the sound. I aimed the right barrel for the centre of his skull, and fired. For an instant after the shot the bull seemed to hang in the air above me. Then he came down with a crash. He lay partly hidden by the bamboos, giving off high-pitched cries and low, gurgling sounds. I fired the second barrel through the centre of his neck. Instantly the whole body relaxed, the hind legs stretched to their fullest. So ended the raider that had brought death and terror to Chief Ngiri’s people.

When examining the dead rogue's tusks, I found an old bullet hole at the base of the right-hand tusk. With my knife I dug out a musket bullet, probably fired by an ivory hunter years before. The bullet was sunk in the nerve centre

of the tusk and the pain must have been terrible. The constant suffering had driven the old bull mad, and that was why he had become a rogue. In my experience, an elephant never becomes a rogue unless he has been injured in some fashion, usually by a hunter's bullet or by a native's arrow.

### SPITTING COBRAS

*Among the many reptiles found in the Ituri Forest are numerous spitting cobras. When disturbed, the spitting cobra will rear up with his hood spread, like an ordinary cobra. But these strange and terrible creatures can actually throw their poison at you. The poison can do no great harm on your skin unless it happens to fall on an open cut, but the snake is wise enough to aim for your eyes, where the venom is terribly painful and often causes blindness. The snake prepares his attack by tilting his head back and pointing his fangs at your face. Then he suddenly contracts the muscles of his poison glands and the yellow liquid comes flying out of the fangs in two thin jets that can reach a distance of nine feet. I regret to say that the reptiles are excellent shots.*

Back in camp, a great welcome was given Saseeta and me. Even the old and sick tottered out of their huts to thank us. The white man had not failed them I sent word to Chief Ngiri that the raider was dead and then sat down to a well-earned supper.

### **The Most Dangerous Game**

For many years people have been asking me which I consider to be the most dangerous big-game animal in Africa. No man can answer this question precisely. An animal that may be most dangerous in bush can often be easily shot in open country. Also, hunters vary as to what they can do best. For example, a man who can take quick “snapshots” with a rifle would find a charging lion less dangerous than a hunter whose reactions are slower.

Next, let me say that any animal can be dangerous when cornered or wounded. I have seen water buck, sable antelope and wart-hogs put up a desperate fight under such circumstances. So I shall talk only about the “big five”—the outstanding big-game animals of Africa.

The elephant is by far the most intelligent of this group. But unless he is a rogue, his very intelligence keeps him from being a danger to hunters. An elephant knows he is no match against a man armed with a rifle and usually does everything possible to avoid man rather than attack him.

Naturally there are exceptions. When an elephant knows he is being hunted and finds that he cannot throw the man off his spoor, he may set out to “hunt the hunter.” It did happen once that an elephant waited for me beside a trail after I had killed his two companions. I was lucky to kill him before he killed me, but most elephants simply seek to escape. Also, a charging elephant will nearly always turn away from a shot, even if not seriously wounded. Few elephants will push a charge home once they feel the impact of a bullet.

For these two reasons, I class the average elephant as the least dangerous of the “big five.”

The rhino, unlike the elephant, will frequently charge for no cause whatsoever. In my opinion, this makes him a more dangerous animal.

But a rhino will also generally turn away from a shot. I have met three rhinos charging together, killed the middle one, and watched the other two disappear into the bush on either side of me so quickly that I could hardly see them go.

I do not say that rhinos will always turn from a shot. On another occasion, I was again charged by three rhinos. I dropped the two leading animals with a left and right, then turned to grab my second gun from the bearer. But the man had bolted when the rhinos charged, taking my spare gun with him.

The third rhino was on me.

I have a vivid memory of the animal’s face. His eyes were closed and seemed mere slits. At the last moment, I tried to jump aside. As I did so, I was shot suddenly into the air. Fortunately, the rhino kept on going and did not return to gore me. In general, rhinos are one-way beasts. I have heard that rhinos close their eyes at the moment of a charge and what I saw at that time seems to bear out this theory. However, I have not tried to prove it again !

I mention this story to show that no one can tell exactly what an animal may do, but I still claim that few rhinos will press home a charge in the face of gun fire. I, therefore, class them fourth on my list.

Many sportsmen have classed the buffalo as the



most dangerous big-game animal in Africa. The buffalo will push home a charge in spite of a gunshot wound. He is often most aggressive and will charge without much reason. When he charges, he presents to the hunter his great boss—the thick central base to which the horns are attached—and only a very heavy bullet will stop him. If he knocks a man down, he will almost always come back to gore him. Also, the buffalo is a cunning foe. He will circle back and stand by his own trail, waiting for the hunter. This trick is usually played by a wounded buffalo who knows he can go no farther.

Unlike other big game, a buffalo's senses are all equally good. Elephant and rhino have excellent scent but poor sight. The great cats have good sight, but, for animals, not very good powers of scent. A buffalo can see, hear and scent equally well. A terrible combination.

Why, then, do I not consider the buffalo Africa's most dangerous big-game animal ?

The buffalo's very size counts against him. No beast weighing well over 2,000 pounds can properly conceal himself except in the very thickest bush. Also, a charging buffalo offers such a large target that a man is reasonably sure of hitting him somewhere. If you use a heavy enough gun, you are sure to knock him down. Then you can finish him with your second barrel.

There is another consideration. When a buffalo charges, he seems to come like the wind, but actually he cannot do over twenty-five miles per hour. Nor can he reach his top speed immediately. This gives a man time to get his gun up and take aim. For these reasons I class the buffalo as

the third most dangerous animal in Africa.

We now come to the great cats.

Consider the lion the second most dangerous game animal in Africa. His ability to conceal himself in the sparsest cover, and his great speed, which requires no build up—he is in top gear at the first bound—are both important. Moreover, he is a small target compared with a buffalo. Also, he comes at you in a series of great leaps that make it difficult to take aim. He is as courageous as a buffalo and will not flinch away from a shot. He comes all out, either kill or be killed.

If the lion is the second most dangerous animal in Africa, what animal is the most dangerous? In my opinion, the leopard.

I know that many white hunters will not agree with me, yet I hold to my verdict. I shot a great many of these animals when I first came to Kenya, because they killed sheep and cattle. Wounds made by a leopard's claws always became infected, as his talons, like a lion's, are coated with decayed meat from his kills. Leopards also did not hesitate to attack any rancher who came to defend his herds. Many an earlier settler in Kenya had lost an eye or part of his face as a result of leopard attacks. A charging leopard always leaps for a man's face, trying to tear out his victim's eyes. At the same time he usually fastens his teeth in the neck or shoulder.

A friend and I were once hunting leopard in the Masai country. We saw one running up a steep, stony slope. My friend fired, hitting the cat in the flank. The leopard gave a bound and vanished among the boulders. We picked up the

blood spoor and began working our way slowly up the hill, walking a few yards apart with rifles held at the ready.

We had gone about twenty yards when the leopard suddenly burst from behind a boulder and leaped on my friend. The creature simply whizzed through the air—he was nothing but a yellow flash of light. My friend was a quick shot but he did not even have time to bring his rifle up before the cat was on him. I fired while the leopard was still in the air, “snapshooting” as though my rifle were a shotgun. By great luck the bullet broke both of the leopard’s shoulders and he fell dead on my friend.

A leopard is a smart beast. When he knows that he is being tracked, he will often climb a tree and lie out on a limb overhanging the trail. If the hunter does not see him, the leopard will usually let him pass. But if the hunter happens to glance up and their eyes meet, the leopard is on him like a flash.

A leopard’s bushcraft is bad in one important respect. Although he many conceal his body perfectly in a mass of foliage, he often leaves his tail hanging down. I have shot a number of leopards that were waiting for me in ambush, simply because they forgot to hide their tails.

These, then, are some of my experiences as a hunter in Africa. Both the game and the native tribes, as I knew them, are gone. No one will ever see again the great elephant herds led by old bulls carrying 150 pounds of ivory in each tusk. No one will ever again hear the yodelling war cries of the Masai as their spearmen sweep the bush after cattle-killing lions. Few indeed will be able to say that they have

၁၄၈

အောင်သင်း

broken into country never before seen by a white man. No,  
the old Africa has passed and I saw it go.



## အာဖရိကမုဆိုး

အာဖရိကတိုက်တွင် နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်လောက်  
သားကောင်ကြီးပစ် မုဆိုးအဖြစ် အသက်မွေးခဲ့သူတစ်ဦး၏ကိုယ်တွေ့များ

ကျွန်တော်တို့၏ အနွယ်မည် ‘ဟန့်တား’ဆိုသည်ကပင် ‘မုဆိုး’ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ထွက်နေသည်ဖြစ်ရာ ကျွန်တော်တို့၏ ဘေးဘိုးဘီဘင် ဆွေစဉ်တစ်ယောက်ယောက်က မုဆိုးအလုပ်နှင့် အသက်မွေးခဲ့သောကြောင့်သာ ဤအမည်ကို ရလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ပြောစမှတ်ရှိကြပါသည်။ တကယ်လည်း ကျွန်တော်တို့တွင် မုဆိုးသွေးပါနေကြသည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အခြားဆွေမျိုးသားချင်းများအဖို့ မုဆိုးအလုပ်ဆိုသည်မှာ အပျော်တောလိုက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သော်လည်း ကျွန်တော့်အဖို့မှာ အသက်မီးဓာတ် ဖြစ်လာခဲ့ရလေသည်။

ကျွန်တော်အသက်ရှစ်နှစ်လောက်ရှိတော့ တစ်နေ့သားတွင် အဖေ့ သေနတ်ကြီးကို တိတ်တိတ်ခိုးပြီးကိုင်ရာ ကံကောင်းလို့ ခြေတစ်ဖက်ပြတ် မသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ခါတစ်ကောင်ကိုပစ်ရန် သွားချောင်းစဉ် လက်က

မောင်းကို ဆွဲလိုက်မိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သည်အကြောင်းကို ကြားသောအခါ အဖေလည်း အတော်ကြီး ဒေါပွသွားသည်။ သို့သော် သေနတ်မကိုင်ရဟုတော့ မပိတ်ပင်ခဲ့ပါ။ မကြာမီမှာပင် သေနတ်ကို ကျင်ကျင်လည်လည် ကိုင်တွယ်တတ်သွားပြီး ကျွန်တော်တို့နေထိုင်ရာ ‘စကော့တလန်’တောင်ပိုင်း နေအိမ်အနီးသို့ လာတတ်သည့် ဘဲရိုင်းကလေး တွေကို ရအောင်ပစ်နိုင်သည့်အခြေသို့ ရောက်လာပါသည်။

ကျွန်တော် နည်းနည်းလေး အရွယ်ရောက်လာသောအခါ ကျေး လက်နယ်သားများ၏ ခေါ်ဆောင်မှုကြောင့် သူများရေမြေထဲက အကောင် ပလောင်လေးများကို ခိုးပြီး ပစ်တတ်လာပါသည်။ တောစောင့်သေနတ်ကိုင် များ၏ ခြေသံကို နားစွင့်ရင်း သားကောင်ချောင်းရသည့်လုပ်ငန်းကို ညပေါင်း များစွာ ကျွန်တော်လုပ်ခဲ့ဖူးသည်။ တောစောင့်များမှာ သေနတ်က အဆင် သင့်။ လူ့အသက်ကို သူတို့၏ တောထဲက ရစ်ကလေးတစ်ကောင်၊ ယုန် ကလေး တစ်ကောင်လောက်ပင် တန်ဖိုးမထား။ ခိုးပစ်သည်ကို တွေ့လိုက် လျှင် သေနတ်ကိုသုံးဖို့ ဝန်လေးသူများမဟုတ်ကြချေ။ ထိုကဲ့သို့ သည်းထိတ် ရင်ဖို့ စွန့်စားရသောကြောင့်လည်း ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းနေခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ သို့သော် ထိုသို့ တောစောင့်ကြီးများကိုရှောင်ကာ တိမ်းကာ တောပစ်ခဲ့ရသည့် အလေ့အကျင့်မှာ နောင်အခါ သားကောင်ကြီးများကို ချောင်းမြောင်းရသောအခါတွင် များစွာတန်ဖိုးရှိလာခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော် အသက် ဆယ့်ရှစ်နှစ်သို့ရောက်သောအခါ ကျွန်တော့် မိဘများက အာဖရိက ‘ကင်းယား’နယ်တွင် မွေးမြူရေးခြံ လုပ်နေသော ဆွေဦးမျိုးစပ်တစ်ယောက်နှင့်အတူ သွားနေရန် ကျွန်တော့်ကို စေလွှတ် ပါသည်။

ကျွန်တော့် အဖေက . . .

‘ကိုင်း . . . ဂျွန်၊ သေမြေကြီး ရှင်ရွှေထီးပေါလကွာ၊ ဒီမှာလို ငြီးငွေ့စရာမျိုး မဟုတ်တော့ဘူး၊ မင့်စိတ်ကြိုက် စွန့်စွန့်စားစား ဘဝမျိုး ချည်းသာ အောက်မေ့လိုက်ပေတော့၊ အာဖရိကဆိုတော့ ပင်ပန်းတော့ ပင်ပန်းလိမ့်မယ်၊ ဒါပေမဲ့ အမြီးကုပ်ပြီး ပြန်လာခဲ့ပြီဆိုရင်တော့ တောင် တောင်အီအီ ကလီကမာစကားတွေကို ငါ့လာပြောမနေနဲ့တော့၊ ရိုးရိုး ကုပ်ကုပ် အလုပ်ကလေးတစ်ခုကို လုပ်ဖို့သာ ပြင်ထားပေရော့’

ထို့နောက် သုံးလေးပတ်လောက်ကြာသောအခါ အရှေ့အာဖရိကသို့ သင်္ဘောနှင့် ထွက်လာခဲ့ရသည်။ ပင်လယ်ခရီးအတော်ကြာကြီး နှင်ပြီးနောက် ‘မွန်ဘာဆာ’သို့ ရောက်သွားသည်။ မအူမလည်ကျွန်းတော့ လို စကော့လူမျိုး အစိမ်းသက်သက်ကလေး တစ်ယောက်အဖို့ ‘တစ်ထောင့်တစ်ညပုံပြင်’ထဲ ရောက်နေရသလိုပင် ဖြစ်နေတော့သည်။ စွန်ပလွံပင်လို အပင်မျိုးတွေကို ပထမဆုံး တွေ့ဖူးခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးထဲ လျှောက်သွားလိုက်တော့ ရောင်းဖို့ချိတ်ထားသည့် ကျားသစ်သားရေတွေ၊ တောထဲက တက်လာသည့် အရှက်လုံရုံဝတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းသား လူရိုင်းတွေကိုပါ တွေ့ရသည်။ ပင်လယ်ကမ်းဘက်သို့ ရောက်သွားသော အခါအိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ပြီး ဘုံဘေမြို့ဆီသို့ ရွက်လွင့်သွားသည့် အာရပ်လှေကြီးများကို တွေ့ရသည်။

‘နိုင်ရိုဘီ’သို့ မီးရထားနှင့်လိုက်ခဲ့ရသည်။ ရထားမှာ မြေပြန့်လွင်ပြင်ကြီးကို ဖြတ်သန်းမောင်းနှင်နေရသည်ဖြစ်ရာ အစုလိုက်ဖွဲ့ပြီး ကျက်စားနေကြသော သားကောင်အုပ်ကြီးများကို ဟိုတစ်စုသည် တစ်စုတွေ့သွားရပါသည်။ မုဆိုးတစ်ယောက်အဖို့ ထင်တိုင်းပေါက် အဖြစ်ရောက်လာပါလေပြီ။ ထူးထူးဆန်းဆန်း သားကောင်ကြီးတွေက ရထားဖြတ်သွားသည်ကို ခေါင်းထောင်ငေးမောကြည့်နေပုံကို မြင်လိုက်ရသောအခါ ကျွန်တော့်လက်တွေမှာ ယားလို့သာနေတော့သည်။

နိုင်ရိုဘီရောက်လို့ ဘူတာတွင် ဆင်းလိုက်ရသောအခါ ကျွန်တော့်မှာ အထီးကျန်အဖြစ်ကို ခံစားလိုက်မိပါသည်။ ကျွန်တော့် ဆွေနီးမျိုးစပ်အစ်ကိုဖြစ်သူက ကျွန်တော့်ကို လာကြိုမည်ဟု ကျွန်တော်က သိထား၍ မျှော်ကြည့်မိသည်။ ခဏရှိတော့ စကြိုတစ်လျှောက် ကျွန်တော့်ဆီကိုလှမ်းလာသော ဧရာမ လူထွားကြီးတစ်ယောက်ကို တွေ့လိုက်ရသည်။ အမေရိကန်ကောင်းဘွိုင်လို သူ့ခါး မှာလည်း ခြောက်လုံးပြူး တစ်ဖက်တစ်လက်ချိတ်လို့။ ကျွန်တော်က သူ့ကိုကြည့်နေစဉ်မှာပင် သူက ကျွန်တော့်ဆီတည့်တည့်ကြီး လျှောက်လာပြီး ဝမ်းခေါင်းသံကြီးနှင့် -

“ဂျွန်ဟန့်တား လား”  
 “ဟုတ်ပါတယ်”  
 ကျွန်တော် နည်းနည်းတော့ စိတ်ပျက်စပြုသွားပါပြီ။

“အေး၊ ငါက မင့်အစ်ကိုပဲ၊ ကဲ. . . ကားပေါ် တက်ပေတော့”

ကျွန်တော့်အစ်ကို၏ ခြံမြေမှာ မိုင်နှစ်ဆယ်လောက်ဝေးပါသည်။ ကျွန်တော့်ဖခင်ပြောလိုက်သော ‘အမြီးကုပ် ပြန်လာရင်’ ဟူသောစကားကို သတိရမိနေသောကြောင့် ထိုခြံတွင်ပင် တတ်နိုင်သမျှ မှိတ်ကျိတ်နေပါသေးသည်။ သို့သော် သုံးလလောက်ရှိတော့ ကျွန်တော်နေလိုက်မရတော့ပြီ။ နေရာဒေသကိုက စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းလှသည့်အထဲတွင် ကျွန်တော့်အစ်ကိုတော်၏ ရက်စက် ကြမ်းတမ်းမှုကြောင့် ပိုပြီး စိတ်ပျက်လာမိသည်။ တိုင်းရင်းသား နီဂရိုးကလေးများကို ထိုးရ၊ ကြိတ်ရ၊ ကန်ရကျောက်ရသည်ကိုပင် အရသာ တွေ့နေဘိသကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ သို့နှင့် ဖော်ဖော်ရွေရွေရှိသော ခြံသမားတစ်ယောက်၏ကားနှင့် နိုင်ရုံဘီသို့ ပြန်လိုက်လာခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော့် ပိုက်ဆံ ရှိစုမဲ့စုကလေးမှာ နိုင်ရုံဘီဘဏ်တွင် အပ်ထားသည်။ ထိုငွေကလေးထုတ်ယူပြီး စရိတ်လုပ်ကာ ပြည်တော်ပြန်ရတော့မည်ဖြစ်သည်။ ငွေထုတ်ရန်ဘဏ်ကို ရောက်သွားတော့ ငွေထုတ်ကောင်တာက စာရေးမှာ ကျွန်တော့်လိုပင် စကော့လူမျိုး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်သူညီကို ကျွန်တော်က ကောင်းကောင်းကြီး သိနေသည်။ ကျွန်တော်လက်လျှော့ပြီး ပြည်တော်ပြန်တော့မည်ဆိုသည်ကို သူက လုံးဝလက်မခံ။

“ဒီမှာ . . . စကော့လူမျိုးဆိုတာ ဘယ်တော့မှဒူးမထောက်ဘူးကွ။ မီးရထားဘက်မှာ ငါ့မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ရှိတယ်။ မီးရထား တွဲထိန်းအဖြစ်တော့ သူလုပ်ပေးနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီမှာ ခဏခိုပြီးမှ မင်းကြိုက်တာကို ရှာပေါ့ကွာ”

မီးရထားဂါတ်ဗိုလ်လုပ်နေရင်း သေနတ်ပစ်ခွင့်များစွာရသည်ကို ကျွန်တော်တွေ့ရပါသည်။ ကျွန်တော့်ဖခင်က ပေးလိုက်သော ရိုင်ဖယ် သေနတ်အိုးကြီးကို ယူလာပြီး မီးရထားကို ငေးကြည့်နေပုံရသည့် ကျားသစ်လို ခြင်္သေ့လိုအကောင်မျိုးတွေကို တွေ့လိုက် လျှင် တွဲပြတင်းမှ ခေါင်းထုတ်ပြီး ပစ်ချလိုက်သည်။ ထို့နောက် ရထားကိုရပ်ပြီး အကူနီဂရိုးလေးတစ်ယောက်နှင့်အတူ သားရေကိုခွာယူလာခဲ့သည်။ စက်ခေါင်းမောင်းသူကလည်း အပစ်အခတ် ဝါသနာပါသည်။ သားကောင်ကိုတွေ့လျှင် ဥဩဆွဲပြီး အချက်ပေးသည်။



တစ်နေ့တွင်တော့ စက်ခေါင်းသမားက ဥဩတွတ်သံတသီကြီး ပေးလိုက်သည်။ လှမ်းကြည့်လိုက်တော့ ကိုင်းတောကြီးထဲတွင် စားသောက် နေကြသော ဆင်ရိုင်းအုပ်ကြီးတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ သည့်အရင်က ဆင်ကို ကျွန်တော်တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးချေ။ သို့သော်လည်း ရှိုင်ဖယ်ကလေးကိုဆွဲပြီး ပြေးဆင်းလိုက်သည်။ စက်ခေါင်းမောင်းက ကျွန်တော့နောက်က ကပျာ ကသီ လိုက်လာပြီး . . .

“ဟေ့ . . . မင်းကို မြင်ဖူးအောင်ကြည့်ဖို့သာ လှမ်းပြီးအချက်ပေး လိုက်တာ၊ သွားများတော့ မပစ်လိုက်ပါနဲ့ မောင်ရာ”

ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်သား ဆင်အုပ်ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်လာခဲ့ကြ သည်။ လေအောက်ဘက်ကပ်ရမည်ဆိုသည်လောက်ကိုတော့ သိထားနှင့်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်တွေကလည်း ကျွန်တော်တို့ လာနေသည်ကို လုံးဝ မသိကြ။ ဆင်အုပ်ရှိရာကို ချောင်းမြောင်းကပ်လာစဉ် ဆင်တွေကလည်း တရွေ့ရွေ့စားရင်း သွားနေကြသည် ဖြစ်သောကြောင့် သူတို့အနားသို့ ကျွန်တော်တို့ကပ်မိကြသောအခါ ဆင်တွေက ကျွန်တော်တို့နှင့် မီးရထား ကြားထဲသို့ ရောက်နေလေတော့သည်။ စက်ခေါင်းသမားကလည်း မပစ် လိုက်ပါရန် တတွတ်တွတ် တောင်းပန်နေသည်။

“ဝရုန်းသုန်းကားကြားထဲကို ရောက်သွားလိမ့်မယ်၊ လာပါကွာ၊ အသာ သွားကြရအောင်”

ကျွန်တော်ကလည်း မပစ်ရဘဲတော့ဖြင့် မသွားဘူးဟု အောက်မေ့ လိုက်ပြီး စွယ်စုံကြီးတစ်ကောင်၏လက်ပြင်ကို သေချာချိန်၍ ခလုတ်ကို ဖြုတ်ချလိုက်သည်။ ဆင်တွေ အားလုံးမှာ ဝေါခနဲ ဝူးဝူးဝေါင်းဝေါင်းအော်ပြီး ဖရိုဖရဲ ခြေဦးတည့်ရာ ပြေးလေတော့သည်။ မြေပြင်တစ်ခုလုံး သိမ့်သိမ့်ခါ သွားသည်။ တချို့ဆင်များမှာ ကျွန်တော်တို့ အနားကပ်ပြီးပြေးကြခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် လက်နှင့် လှမ်းပုတ်လိုက်လျှင် မိလိမ့်မည်ပင်ထင်သည်။ တထောင်းထောင်း ထနေသည့် ဖုန်တွေသဲတွေကျသွားလို့ ကြည့်လိုက်တော့ ကျွန်တော်ပစ်လိုက်သည့် ဆင်ကိုမတွေ့ရ။ ကျွန်တော်က သွေးစသွေးနကို ခြေရာ ခံပြီးလိုက်ချင်သေးသည်။ သို့သော် စက်ခေါင်းဆရာကို ပြောလို့မရ တော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် မီးရထားဆီသို့ ပြန်လှည့်လာခဲ့ရသည်။

သို့သော် ကျွန်တော်၏လက်ချက်မှာ ထင်တာထက် ခရီးပေါက်ခဲ့

သည်။ နောက်တစ်နေ့ အပြန်ခရီးတွင် ရထားလမ်းနှင့် မလှမ်းမကမ်း၌ သေနေသောဆင်ကြီးကို တွေ့ရသည်။ သို့နှင့် ရထားရပ်၊ ဆင်ကြီးအစွယ် တွေကို ချွတ်ယူလာခဲ့သည်။ အစွယ်တွေကိုရောင်းလိုက်တော့ သုံးဆယ့်ခုနစ် ပေါင်ကြီးများတောင်ရသည်။ ရထားဂါတ်ဗိုလ် လခနှစ်လစာထက်ပင် ပို သေးသည်။ ဤသို့နှင့် မုဆိုးလုပ်ပြီး အသက်မွေးလို့ ဖြစ်နိုင်သည်။ စိတ်ဝင် စားဖို့ကောင်းသော အသက်မွေးမှုလည်းဖြစ်သည်ဟု ပထမဆုံးအကြိမ် သဘောပေါက်လိုက်မိပါသည်။

**မာဆေးနယ်၌ ခြင်္သေ့ပစ်ခြင်း**

ကျွန်တော်၏ မုဆိုးဘဝကို ခြင်္သေ့သားရေရှာခြင်းနှင့် နိဒါန်းပျိုးခဲ့ရ သည်။ မကြာမီပင် ‘လူဖြူမုဆိုး’ဟူသောဘွဲ့ကို ရလာခဲ့သည်။ လူဖြူမုဆိုး ဆိုသည်မှာ မုဆိုးအလုပ်နှင့် လမ်းပြအလုပ်တို့ကို အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ကိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်လောက် အပျော်တောပစ်လာသူ များကို တောထဲတောင်ထဲတွင်လမ်းပြခြင်း၊ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားများ အတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်နေသော တောကောင်များကို နှိမ်နင်းခြင်း စသည် တို့ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်။

၁၉၂၀ လွန်နှစ်များအတွင်းတွင် အစိုးရ၏ ‘တောကောင်များ ထိန်းသိမ်းရေးဌာန’ အတွက်ကိုလည်း ကျွန်တော်၏ ဒုတိယလုပ်ငန်းအဖြစ် လုပ်ကိုင်ပေးခဲ့ရသေးသည်။ ထိုလုပ်ငန်းကို လုပ်နေစဉ်မှာပင် ‘မာဆေး’ တို့၏ လှံနှင့်ခြင်္သေ့လိုက်ခြင်းကို တွေ့ခဲ့ခြင်း’ ဖြစ်သည်။

‘မာဆေး’တို့သည် အတိုက်အခိုက် အလွန်ထုံသော လူမျိုးစု များဖြစ်သည်။ သူတို့ ဒေသမှာ ‘ကင်းယား’ပြည်နယ်ကြီး၏ အလယ်ရှိ ဧရာမ မြေပြန့်ကြီးဖြစ်သည်။ လှံစွဲ လူမျိုးများ ဖြစ်ပြီး လေးမြားကို လူမျိုးများကို ကိုယ့်ရန်သူအနီးတိုင်အောင် မကပ်ဝံ့သူများအဖြစ် အထင်အမြင် သေးကြ သည်။ လူငယ်တိုက်ခိုက်ရေးသမား စစ်သားများကို ‘မိုရန်’ဟု ခေါ်သည်။ ထို‘မိုရန်’များအဖို့ အတက်ကြွဆုံး အားကစားမှာ လှံနှင့်ခြင်္သေ့လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင်သာ မကြုံရလျှင် မဖြစ်နိုင်သည့်ကိစ္စဟုပင် အောက်မေ့ ခဲ့လိမ့်မည် ထင်သည်။

ဟိုအရင်ခေတ်များကတော့ မာဆေးတို့သည် သူများ တကာတို့၏ ရွာများကို သွားရောက်တိုက်ခိုက်ယူငင်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် အသက်မွေးနေကြ သူများ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရဝင်ရောက်လာ ပြီးသည့်နောက် ဤသို့ တိုက်ခိုက်လုယက်ခြင်းများကို ပိတ်ပင်လိုက်သော အခါတွင်မှ နွားမွေးမြူရေး ကို ဦးစားပေးပြီး လုပ်ကိုင်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။

နွားအုပ်ကြီးတွေ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားကြသည်နှင့် နွားတွေ တစ်ကောင်ပြီးတစ်ကောင် ဖြုန်းခနဲ အတုံးအရုံးသေသည့် နွားကပ်ရောဂါ ဆိုးကြီး ဝင်လာလေသည်။ သေလိုက်ကြသည်မှာ တစ်နယ်လုံးဆိုလျှင် ထောင်သောင်းချီနေတော့သည်။

ခြင်္သေ့တွေကလည်း အသေကောင်တွေကိုပင် စားကုန်ကြပြီ။ မြေ ပြင် တစ်ပြန့်တစ်ပြောကြီး၌ နွားသေတွေကလည်း အတုံးအရုံး၊ ခြင်္သေ့တွေ ကလည်း တဝုန်းဝုန်းဖြစ်နေရာ ခြင်္သေ့အကောင်ရေက အဆမတန် တက် လာလေသည်။ တော်ရုံတန်ရုံဆိုလျှင် သေသွားနိုင်လောက်သည့် ခြင်္သေ့ ပေါက်ကလေးများမှာလည်း အသားတွေလှိုင်နေသည့်အတွက်ကြောင့် ခြင်္သေ့ကြီးတွေ ဖြစ်လာခဲ့ရသည်။ မကြာ မြင့်မီမှာပင် ‘မာဆေး’တစ်နယ်လုံး ခြင်္သေ့တွေ လွမ်းလာလေတော့သည်။

နွားအသေတွေ ကုန်သွားသောအခါ ခြင်္သေ့တွေက နွားအရှင်တွေ ဘက်သို့ ခြေဦးလှည့်လာတော့သည်။ ဤတွင် သူတို့ ရှိစုမဲ့စုကျန်သမျှ နွားကလေးတွေကို ကာကွယ်ရန် မာဆေးတို့ ခိုင်းလှုံကိစ္စပြီး ခြင်္သေ့တိုက်ပွဲကြီး ကို ဆင်ကြရသည်။ သို့သော် ခြင်္သေ့တစ်ကောင်သေတိုင်း ‘မိုရန်’တစ်ယောက် နှစ်ယောက်တော့ အထိနာ ကျန်ခဲ့မြဲ ဖြစ်နေသည်။

ခြင်္သေ့ထိလိုက်ပြီဆိုလျှင် အနာက ယဉ်းလာမြဲ။ ယုတ်စွ အဆုံး နည်းနည်းလေး ကုတ်မိ ခြစ်မိရုံနှင့်ပင် ထိုဒဏ်ရာကြောင့် သေရတတ်သည်။ ခြင်္သေ့တိုက်ခိုက်ရေးကြောင့် မိုရန်စစ်သည်ကလေးများ သေရဖန်များလာ သောအခါ လူကြီးများက အစိုးရထံ အကူအညီတောင်းရလေတော့သည်။

ကင်းယားပြည်နယ်တောကောင်များ ထိန်းသိမ်းရေး ဌာနမှူး ‘အေ၊ တီ၊ အေ ရစ်ချီ’က ဤကိစ္စအတွက် ကျွန်တော့်ကို အသင့်လျော်ဆုံးသူအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ပြီး ခြင်္သေ့ဦးရေကို လက်နိုင်ခြေနိုင်လောက် ထိအောင် လျှော့ပစ်ရန် ကျွန်တော့်ကို အချိန်သုံးလပေးသည်။ ကျွန်တော့်လုပ်ခ အဖိုး

သားနားအတွက် သားရေကို ယူခွင့်ပေးသည်။

ခြင်္သေ့ကို လိုက်တော့မည်ဆိုလျှင် သူတို့စရိုက်နှင့်သဘာဝကို သိရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။ လူတစ်ယောက်အဖို့ ခွေး၏ စိတ် နေသဘောထားကို သိရန်လွယ်ကူသည်။ ခွေးများစဉ်းစားပုံကလူ စဉ်းစား ပုံမျိုးနှင့် ဆင်သည်။ ကြောင်ကျတော့သည်လိုမဟုတ်၊ သိပ်ပြီးရေရေရာရာ မရှိ၊ ထင်မိထင်ရာစွတ်လုပ်တတ်သည်။ ခြင်္သေ့ကကြောင်မျိုးရင်းဝင် ဖြစ် သည်။ ထို့ပြင် ရာသီဥတုအပေါ်မှာလည်း တည်တတ်သေးသည်။ မိုးတွင်း ကာလမျိုးဆိုလျှင် အနည်းငယ် ချောက်ချားလျက် တက်တက်ကြွကြွ ဖြစ်နေ တတ်သည်။ ရာသီဥတုပူနေလျှင် ပျင်းရိပျင်းတွဲနှင့် ဘာကိုမျှ စိတ်မဝင် စားဘဲ ဖြစ်နေတတ်သည်။

လူနှင့်ရင်ဆိုင်တွေ့ကြရာတွင် လူတွေက ဝူးဝူးဝါးဝါး အော်လိုက်ရုံ နှင့်ပင် ခြင်္သေ့ထွက်ပြေးသည်ကို အခါများစွာ ကြုံခဲ့ဖူးသည်။ သို့သော်လည်း လော်ရီကားထဲက လူကိုအတင်းလှမ်းကိုက် ရန်လုပ်သောကြောင့် လော်ရီ ကားကြီး မှောက်သွားခမန်းဖြစ်ခဲ့ရသည်ကို ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်တွေ့ခဲ့ဖူး သည်။ ခြင်္သေ့များသည် ညအခါတွင်သာ သားကောင်ရှာလေ့ရှိရာ ညမိုက် လေလေ ခြင်္သေ့အထွက်များလေလေ ဖြစ်သည်။

သူတို့သည် အချင်းချင်း အတူတွဲပြီး နေတတ်သောကြောင့် သားကောင်လိုက်လျှင်လည်း အစုဖွဲ့ပြီး လိုက်တတ်သည်။ သူတို့အမဲလိုက် ကြပြီဆိုလျှင် အချင်းချင်း ခပ်အုပ်အုပ် ဝမ်းခေါင်းသံနှင့် အသံပြုတတ်ကြ သည်။ ထိုအသံမှာ မည်သည့်နေရာမှ ထွက်လာသည်ကို မပြောတတ်နိုင် အောင် ရှိသည်။ ခြင်္သေ့များသည် အလွန်ဟောက်ခဲလှသည်။ ကျွန်တော်ဖြင့် ခြင်္သေ့ဟောက်သံကို နည်းနည်းလောက်သာ ကြားခဲ့ဖူးသည်။

ညအခါတွင် သားကောင် ဝိုင်းဝန်းဟိန်းသံပေးပြီး တစ်နေရာရာ ဆီသို့ မောင်းပို့သည်။ သားကောင်ကို ထိုနေရာသို့ ရောက်လာမှ အသင့် စောင့်နေသော ခြင်္သေ့ကဖမ်းယူသည်။ သားကောင်ကို မြင်သာထင်သာ ဆိုလျှင်တော့ ကြောင်များလို ခုန်အုပ်သည်။

ပထမဆုံး ကျွန်တော် တွေ့ရသည့် မာဆေးတစ်ယောက်အား ခြင်္သေ့များကို သုတ်သင်ရန် လာခဲ့ကြောင်းကို ပြောပြတော့ သူကပြုံးသည်။ မာဆေးစစ်သည်များက သေနတ်ကလေးတစ်ချောင်းနှင့် ခြင်္သေ့ကို သွားကိုင်

လျှင် ဒုက္ခလှလှကြီး တွေ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ခြင်္သေ့ကို သတ်နိုင်သည်မှာ လုံသာလျှင်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြပါသည်။

ကျွန်တော့်ကို စမ်းသပ်ရန်အတွက် ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ရှိကြောင်း ပြောပြီးလျှင် စခန်းနှင့် မဝေးကွာလှသော ချောင်းခြောက် ကလေးတစ်ခုဆီသို့ ကျွန်တော့်ကို ခေါ်သွားကြသည်။ ချောင်းမှာ ရေခန်းနေသောကြောင့် သဲပြင်ပေါ်တွင် ခြင်္သေ့ခြေရာကို အလွယ်တကူ ခံနိုင်ကြပါသည်။ ချောင်း အကွေ့ ကမ်းပါးစွန်းကလေးတစ်ခုကို လွန်လိုက်သည်နှင့် ဧရာမကြောင်ကြီး နှစ်ကောင်လို စန့်စန့်ကြီးလှနေသော ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ကို တွေ့လိုက်ရတော့ သည်။ ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်ကလည်း မတ်တပ်ထပြီး ကျွန်တော်တို့ကို စိန်းစိန်းကြီး ကြည့်နေသည်။

မိုရန်စစ်သည် နှစ်ယောက်ကတော့ ခုန်အုပ်လိုက်လျှင် အသင့်ဖြစ် ရန် လှံများကို မြှောက်ချိန်ထားကြသည်။ ကြည့်လို့ကောင်းလှသည့် မြင်ကွင်း ပါပေ။ ကျွန်တော်လည်း ပိုပြီးထွားသော အကောင်ကြီး၏ ရင်အုပ်ကိုချိန်ပြီး မောင်းဖြုတ်ချလိုက်သည်။ ထိလိုက်သည်နှင့် တစ်ချက်မျှဟိန်းလျက်ပတ်ပတ် ရပ်လိုက်ပြီး တုံးလုံးပစ်လဲသွားသည်။ အခြားတစ်ကောင်မှာ ဆတ်ခနဲ နောက်ပြန်လှည့်ပြီး လက်ဝဲကမ်းပါးဘက်က တောထူထူထဲသို့ ပြေးဝင် သွားသည်။

ကျွန်တော်တို့လည်း နောက်က ထပ်ကြပ်လိုက်သွားပြီး ကျောက်ခဲ တွေနှင့် ချုံတောတွေကို ပစ်လိုက်ခတ်လိုက်လုပ်ကြပြန်သည်။ ခဏရှိတော့ ရုတ်တရက် ကိုင်းချုံတွေ ယိမ်းသွားပြီး ခြင်္သေ့က ကျွန်တော့်ကို ခုန်အုပ်လိုက် သည်။ အကောင်လိုက် မဟုတ်တော့ဘဲ တကယ့်ကို အလုံးဟုဆိုရမည်နီးပါး အလုံးကြီးဖြစ်သွားသည်။ နားရွက်တွေက ပြားကပ်သွားပြီး ကျောက်ကုန်းက ကွေးကို သွားသည်။ လေထဲ ပျံလာလိုက်သည်ဟုပင် ထင်မှတ်ရသည်။

သဘာဝမြင်ကွင်းများအနက် ခြင်္သေ့ခုန်အုပ်တာလောက် ကြောက် စရာကောင်းသည့် မြင်ကွင်းမျိုး အလွန်ရှားသည်။ ခုန်အုပ်လိုက်လျှင် တစ် နာရီ မိုင်လေးဆယ်နှုန်းလောက်ရှိသည့်ပြင် (မော်တော်ကားများလို) အရှိန် ယူနေစရာမလိုဘဲ တစ်မူဟုတ်ချင်း အမြင့်ဆုံးအဟုန်သို့ ရောက်သွားသည်။

ကိုက်သုံးဆယ်လောက်က လူကို လှမ်းပြီးအုပ်လိုက်လျှင် ဘယ် တောမှမလွဲ၊ မလွတ်။ အရွယ်ရောက်သော ခြင်္သေ့တစ်ကောင်၏ အလေး

ချိန်မှာ ပေါင်လေးရာငါးဆယ်ခန့်ရှိသည်ဖြစ်လေရာ သူ့ အလေးချိန်နှင့် အရှိန်နှစ်ရပ်ပေါင်းပြီး လူပေါ်ကျလိုက်လျှင် မှီပင်ပေါက်ကို ဘွတ်ဖိနပ်နှင့် နင်းချလိုက်သကဲ့သို့ရှိလေရာ မည်သည့် လူမျိုးမျှ မခံနိုင်ချေ။

ကျွန်တော်လည်း ပစ်ချလိုက်ရာ ခြင်္သေ့၏ မျက်မှောင်အလယ် လောက်ကို သွားပြီး မှန်လိုက်သောကြောင့် ထွေးခနဲ ကျသွားပြီး လှုပ်ပင် မလှုပ်နိုင်တော့ချေ။ မာဆေး နှစ်ယောက်လည်း စစ်အောင်ပွဲခံအကကို ကကြလေသည်။ သေနတ်၏ စွမ်းပကားကိုလည်း ယုံမှားသံသယ မရှိကြ တော့ချေ။

ဤသတင်းစကား ပြန့်သွားလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အနယ် နယ်မှ မာဆေးခြေမြန်တော်များ ကျွန်တော့်ဆီ ရောက်လာလိုက်ကြသည်မှာ ဝိုင်းဝိုင်းလည်နေတော့သည်။ ဟိုနယ်ကလည်း သူတို့ဆီက ခြင်္သေ့ကို အလျင်သတ်ပေးပါ။ သည်နယ်ကလည်း သူတို့ဆီက ခြင်္သေ့တွေကို အလျင် သတ်ပေးပါ စသည်ဖြင့် ဝိုင်းအံ့ပြောကြသည်။ တစ်ယောက်ကတော့ သူတို့ ဆီတွင် ခြင်္သေ့တွေ များလိုက်ပုံမှာ သစ်ပင်ပေါ်က သစ်ရွက်တွေထက်ပင် များသေးသည်ဆိုပဲ။ ကြိုက်တဲ့ နေရာကိုသွား ခြင်္သေ့တစ်ပြုံကြီး ပစ်ရမည်။ ကျွန်တော့်ကိုလည်း ခုံခုံ မင်မင်ကြိုဆိုကြမည်မှာ ကျိန်းသေဖြစ်နေသည်။

တစ်ချို့တွင်တော့ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ပင် အတော်လေး အောက်ကျနောက်ကျခံလိုက်ရသေးသည်။ ‘မာဂါဒီ’အိုင်ကြီးနှင့် မလှမ်း မကမ်း အုပ်စုကလေးတွင် ကြုံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သည့်အရင် ညက ခြင်္သေ့ တစ်ကောင်က ဆယ့်နှစ်ပေခန့်မြင့်သော ဆူးစည်းရိုးကို ကျော်ဝင်ပြီးနောက် နွားတစ်ကောင်ကိုကိုက်ချီ၍ ခုန်ထွက်သွားခဲ့သည်။ ခြင်္သေ့တစ်ကောင်က သူ၏နှစ်ဆခန့်အလေးချိန်ရှိသော နွားကို သယ်ယူခုန်ထွက်သွားဖို့ဆိုသည်မှာ ယုံနိုင်စရာပင်မရှိ။ သို့သော် ခြင်္သေ့အထီးတစ်ကောင်အဖို့ ခွေးတစ်ကောင်က ကြက်ကို ချီသွားသလို အလွယ်တကူ လုပ်နိုင်သည်သာဖြစ်သည်။ နွားကို သတ်လိုက်ပြီးနောက် လည်ပင်းကိုခဲပြီးလျှင် နွား၏ကိုယ်အောက်သို့ လျှိုဝင် လိုက်လျက် ထမ်းထုတ်သွားခြင်းဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်က နောက်တစ်နေ့တွင် ခြင်္သေ့ကို ခြေရာခံပြီး လိုက် တော့မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အုပ်စု‘မိုရန်’စစ်သည်က ကျွန်တော်၏ အကူ အညီမလိုကြောင်းကို ပြောလာသည်။ ဤခြင်္သေ့ကို သူတို့ကိုယ်တိုင်

နှိမ်နင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြသည်။ လူတစ်စုက လှံကလေးတွေကိုသုံးပြီး ခြင်္သေ့ကိုနိုင်အောင် တိုက်နိုင်မည်ဆိုသည်ကို ထိုစဉ်က ကျွန်တော် မယုံကြည်ခဲ့သေးချေ။

သေနတ်ကိုင်ပြီး သူတို့နှင့်အတူ လိုက်ခဲ့ပါရစေဟု ခွင့်တောင်းကြည့်လိုက်တော့ အားနာပါးနာ လိုက်ခွင့်ပေးကြပါသည်။ နောက်ဆုံး တကယ်တမ်း ခြင်္သေ့ကို တွေ့လိုက်ကြပြီဆိုလျှင် ကျွန်တော်မဝင်လို့ မဖြစ်သည့် အခြေရောက်လျက် ကျွန်တော်ပင် ပွဲသိမ်းပေးရလိမ့်မည်ဟု တထစ်ချ တွက်ထားလိုက်သည်။

နံနက်လင်းသည်နှင့် ရွာက ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်က လှံကိုင်များ၏နောက်က လိုက်ခဲ့သည်။ အားလုံးပေါင်း ဆယ်ယောက်။ တကယ့်ယောက်ျားကောင်း ပီပီသသတွေ။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်က ခပ်သွယ်သွယ်၊ သို့သော် ကြွက်သားအပြိုင်းအရိုင်း၊ အရပ်အမောင်း ခြောက်ပေအောက်မပါ။ သူတို့သည် အဝတ်စရည်ကြီးကို ပခုံးနှင့်လက်ဝဲလက်မောင်းကို ခြုံသိုင်းပြီး ဝတ်ဆင်လေ့ရှိကြသော်လည်း ယခုအချိန်တွင်တော့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် လှုပ်ရှားနိုင်အောင် ထိုအဝတ်ကိုပင် ချွတ်ထားခဲ့ကြသည်။

ဆေးရောင်စုံ ခြယ်ထားသော ဒိုင်းလွှားကြီးများကို ထမ်းထားသည်။ ညာလက်တွင် လှံကိုစွဲထားသည်။ ခါးတွင်တော့ နှစ်ပေခန့်ရှည်လျားပြီး နှစ်ဖက်သွားနှင့် ‘ဆီမစ်’ခေါ် ဓားကို ချပ်ထားသည်။ စစ်သည်အားလုံးမှာ တကယ့် စစ်မြေပြင်ကို ထွက်ကြသည့်အတိုင်း ဦးခေါင်းတွင် ငှက်ကုလားအုတ်မွေး ဦးဆောင်းကို ဆင်မြန်းထားသည်။ သားမွေးခြေကျင်းကို ဝတ်ထားသည်။ ဤသည်တို့မှအပ ကိုယ်လုံးတီး။

ခြင်္သေ့၏ ခြေရာကို တွေ့လိုက်လျှင် ခြေရာအတိုင်း လိုက်ကြတော့သည်။ ညက နွားကို စားထားပြီးနောက် ကိုင်းချုံထူထူထဲသို့ ဝင်ပြီး အိပ်နေသည်။ ‘မိုရန်’တို့က ကျောက်ခဲများနှင့် ချုံကို ဝိုင်းပစ်ကြခတ်ကြသည်။ ခြင်္သေ့ဟိန်းသံကို ကြားလိုက်ရသောကြောင့် သူ့ကိုမှန်သွားကြောင်း သိလိုက်ရသည်။ ချုံပင်တွေ ယိမ်းထိုးသွားသည်။ ကိုက်တစ်ရာလောက်အကွာတွင် ရုတ်တရက် ခြင်္သေ့ပေါ်လာပြီး ကွင်းပြောင်ကိုဖြတ်လျက် ခုန်ပြေးသွားသည်။

‘မာဆေး’တွေကလည်း ညာသံပေးပြီး ချုံတွေကို တိုးလျက် နောက်က ထပ်ကြပ်လိုက်ကြသည်။ ခြင်္သေ့မှာလည်း ဗိုက်လေးနေသော

ကြောင့် ဝေးဝေးမပြေးတော့။ ခံတွယ်တော့မည့်ဟန်နှင့် ရပ်လိုက်သည်။ မာဆေးလုံကိုင်တွေက ဝိုင်းရန် လူဖြန့်လိုက်သည်။

ခြင်္သေ့က လူတွေနှင့် ကိုက်လေးဆယ်လောက် ကပ်လာသည် ထိအောင် အသာစောင့်ကြည့်နေသည်။ ခုန်အုပ်ရန် အသင့်ပြင်နေကြောင်း ကျွန်တော်ရိပ်မိလိုက်ပါပြီ။ ဦးခေါင်းက ရှေ့သို့ဆန့်ထားသော လက်များပေါ် ညွတ်သွားသည်။ ကိုယ်၏ နောက်ပိုင်းက ကုန်းသွားသည်။ သို့မှသာ နောက်ခြေများကို ရှေ့ဘက်တိုးကုပ်ခြင်းအားဖြင့် ကန်အားကောင်းသွားမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် နောက်ခြေသည်များဖြင့် မြေကြီးကို အခိုင်ကုပ် လိုက်သည်။ တာတို အပြေးသမားများ တာထွက်သည့်အခါ ခြေမြဲနေ အောင် ဖိနပ်သံချွန်ကန်နည်းမျိုး ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်က ခြင်္သေ့အမြီးဖျားကို သတိထားပြီးကြည့်နေသည်။ ခြင်္သေ့များ ခုန်အုပ်တော့မည်ဆိုလျှင် အမြီးဖျားလေးကို သုံးကြိမ်‘ဆတ်’လေ့ရှိ သည်။ တတိယအကြိမ် ဆတ်လိုက်သည်နှင့် ခုန်အုပ်လိုက်သည်မှာ မြန်လွန်းလှသောကြောင့် အကောင်သေးသေးလေးဟု ထင်ရတော့သည်။

လုံကိုင် မာဆေးတွေကလည်း ကျွန်တော့်လိုပင် ခြင်္သေ့ ခုန်အုပ် တော့မည်ကို သိနေကြသည်။ သူတို့ လုံကိုင်လက်များကို တစ်ပြိုင်တည်း မြှောက်လျက်နောက်ဘက်သို့ လွဲကာ ထိုးရန် အသင့် လုပ်လိုက်ကြသည်။ သူတို့အားလုံးမှာ အားအပြည့်ထည့်ထားသောကြောင့် ကြွက်သားတွေ တဆတ်ဆတ်ဖြစ်နေသဖြင့် လှဲသွားပေါ်က နေရောင်မှာလည်း တဖျပ်ဖျပ် လက်နေသည်။

ရုတ်တရက် ခြင်္သေ့အမြီးဖျားဆတ်လိုက်သည်။ တစ်ချက်၊ နှစ်ချက်၊ သုံးချက်။ ခြင်္သေ့က လှဲသမားများဆီသို့ တစ်ဟုန်ထိုးပြေးဝင် လာသည်။ လှဲခြောက်စင်း ခြင်္သေ့ဆီသို့ ဝီခနဲ ပြေးဝင်သွားသည်။ တစ်စင်းမှာ လက်ပြင်ကို စိုက်သွားသည်။ သို့သော် ခြင်္သေ့က လုံးဝ မမှု။

ခြင်္သေ့လာရာလမ်းတွင် ‘မိုရန်’ လူငယ်လေးတစ်ယောက် စောင့်နေ သည်။ သူ့အဖို့ ဤပွဲမှာ တကယ်ပွဲဦး။ တစ်စက်ကလေး မတွန့်။ ရှေ့က ခိုင်းလွှားကြီးကို ကာထားသည်။ ခြင်္သေ့ ဝင်လာလိုက်လျှင် အားကုန်လွှဲထိုး နိုင်ရန် ကိုယ်ကို နောက်ဘက်သို့ နွဲ့ထားသည်။ ခြင်္သေ့က တစ်ချက်ပုတ်လိုက် ရုံနှင့်ပင် သူ့ခိုင်းလွှားကြီးမှာ ကတ်ပြားလေးတစ်ခုလို လွင့်ထွက်သွားသည်။



ခြင်္သေ့က ပတတ်ရပ်လိုက်ပြီး ‘မိုရန်လုလင်ကလေး’ကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် သိမ်းဆွဲမည် လုပ်လိုက်သည်။

ကောင်ကလေးက သူ့လှိုကို ခြင်္သေ့၏ ရင်အုပ်ထဲသို့ နှစ်ပေ လောက် စူးဝင်သွားအောင် လှလှကြီး ထိုးထည့်လိုက်သည်။ သေ လောက်သည့် ဒဏ်ရာကို ရလိုက်သော ခြင်္သေ့ကြီးသည် ကောင်လေးကို အုပ်ပစ်လိုက်သည်။ ကောင်လေးသည် ဧရာမကြောင်ကြီးအောက် ပြိုဆင်းသွားသည်။

ချက်ချင်းပင် မိုရန် အားလုံးက ခြင်္သေ့နာကြီးကို ဝိုင်းလိုက် ကြသည်။ သည်လောက်အထိကပ်နေတော့ လှိုကို သုံးလို့မရတော့။ ‘ဆီမစ်’နှစ်ဖက်သွား ဓားတွေကိုသာ သုံးရတော့သည်။ စက္ကန့်ပိုင်း အတွင်းမှာပင် ခြင်္သေ့လည်း သေသွားလေသည်။

ဒဏ်ရာရသော လူငယ်ကို ကျွန်တော်ပြုစုပေးလိုက်ပါသေးသည်။ သူဒဏ်ရာများမှာ တကယ့်ကို ကြောက်ခမန်းလိလိဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း လုံးဝမမှုချေ။ အပ်ကို အပ်ချည်တပ်ပြီး ချုပ်ပေးနေသည်ကိုပင် သူ ကျောက်ကလေးကို အသာပုတ်ပေးနေသလိုခံနေသည်။ သည်တောင်က ကျော်ခဲ့လောက်ပါရဲ့ဟု ဆုတောင်းရတော့သည်။ ထိုနေ့အဖို့မှာတော့ သူသည် တကယ့် သူရဲကောင်းဂုဏ်ထူးကို ရခဲ့ပါလေသည်။

မာဆေးတို့၏ ခံယူချက် တစ်ခုမှာ... ယောက်ျားကောင်း တို့၏ အဝံ့စားဆုံးလုပ်ရပ်ကား ခြင်္သေ့ကို အခြားသူများက ဝိုင်းပြီး လှိုနှင့်ထိုး၊ ဆီမစ်ဓားနှင့် ခုတ်သာအောင် ခြင်္သေ့အမြီးကို ဆွဲထားပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ ခြင်္သေ့အမြီးကို ဆွဲသည့် လုပ်ရပ်ကို လေးကြိမ်လုပ်ဖူးလျှင် သူ့ကို ‘မယ်လွန်ဗူကီ’ ဟူသော ဘွဲ့ကို ပေးကြသည်။

‘မယ်လွန်ဗူကီ’မှာ ‘ဗိုလ်၊ ခေါင်းဆောင်’ဟူသော အဆင့်မျိုးဖြစ် သည်။ ဤဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးကို အလွန်အလွန် တပ်မက်ကြသောကြောင့် သူ့ထက်ငါရအောင် ကြိုးပမ်းကြသော်လည်း လူတစ်ထောင်လောက်တွင် ‘မယ်လွန်ဗူကီ’နှစ်ယောက်မှ ရှိပါလေရဲ့လားမသိ။

မာဆေးတို့၏ ခြင်္သေ့တိုက်ပွဲတွင် ဤသို့ အမြီးဆွဲလိုက်ခြင်းမျိုးကို ကျွန်တော်လေးငါးကြိမ်လောက် တွေ့ဖူးသည်။ ဘယ်လို လုပ်ပြီး အသက်နှင့် ကိုယ်မြဲခဲ့ကြပါလိမ့်ဟု ယခုတိုင်အံ့ဩနေမိသည်။

တစ်ကြိမ်ကိုဖြင့် သတိရနေမိသေးသည်။ လှံကိုင် မာဆေး ငါးဆယ်- ငါးဆယ်ကျော် လောက်ပါဝင်သည်။ ခြင်္သေ့အထီးအမ တစ်စုံကို ချုံတောတစ်ခုထဲ၌ ဝိုင်းမိထားပြီး ဖြစ်နေသည်။ ညာသံပေးနေသော လူစက် ဝန်းကြီး နီးလာသောအခါ သားရဲနှစ်ကောင်ကလည်း ဟိန်းသံပြန်ပေးလာ သည်။ ထို့နောက် အထီးကြီးက ရုတ်တရက် ဖြုန်းခနဲထွက်လာပြီး လွတ်ရာ လွတ်ကြောင်း ပြေးလေသည်။ လှံကို အသင့်မြှောက်ချီထားသော မိုရန် နှစ်ယောက် ဆီသို့ တည့်တည့်ကြီးဝင်ပြေးလေသည်။

သို့သော် သူလွတ်ဖို့ကိုသာ အာရုံစိုက်နေသည်ဖြစ်သောကြောင့် မိုရန်နှစ်ယောက်၏ ခေါင်းပေါ်ခုန်ကျော်သွားလေရာ သူ့နံပါးနှင့် တိုက်မိ သွားသော မိုရန်ခမျာမှာ ပတ်ချာလည်ကျန်ခဲ့သည်။

ခြင်္သေ့မကို လှမ်းမြင်ကြရပြီး သူကလည်း စူးစူးဝါးဝါး ဟိန်းသံပေး နေသည်။ ဆယ်ကိုက်လောက်ထိအောင် ကပ်မိကြသောအခါ လှံတွေ တဖိုးတဖိုး ပြေးဝင်သွားကြသည်။ လှံတစ်စင်းက သူ့ကို ထိသွားသည်ဖြစ်လေရာ နာကျင်ဒေါသဖြစ်စွာ အပြင်ထွက်လာသည်။ ရုတ်တရက် ပတတ်ရပ်ပြီး ရှေ့လက်တွေ တယမ်းယမ်းလုပ်နေလိုက်ပုံမှာ ခိုင်းများပေါ်တွင် ရေးခြယ် ထားတတ်သည့် ခြင်္သေ့ရုပ်ပုံစံမျိုး ဖြစ်နေသည်။ ထို့နောက်မှ လက်ကိုပြန်ချပြီး နံဘေးတွင် စူးဝင်နေသောလှံကိုကိုက်ရန် ကြိုးစားသည်။ ဤအခိုက်အတန့်၌ ပင် မိုရန်တစ်ယောက်က လှံကို ဖျတ်ခနဲ ပစ်ချလိုက်ပြီး ခြင်္သေ့၏ အမြီးရင်း ကို ကိုင်ပြီး ဆွဲထားလိုက်လေသည်။

မိုရန်တို့သည် ခြင်္သေ့အမြီးကို ဆွဲမိလျှင် အမြီးဖျားကို ဘယ်တော့မှ မဆွဲချေ။ ခြင်္သေ့တို့သည် အမြီးကို သေနတ်ပြောင်းလုံးလို ဖြစ်သွားလောက် အောင် တောင့်ပစ်လိုက်နိုင်လေရာ တစ်ချက်ခါလိုက်ရုံနှင့် ဆွဲသည့်လူ လွင့်ထွက်သွားနိုင်ပေသည်။

ထိုသို့ အမြီးကို ဝင်ဆွဲသည်ကို မြင်လိုက်သည်နှင့် ကျန်လူများက ဝင်ပြီး ဆီမစ်ဓားတွေနှင့် ထိုးကြခုတ်ကြလေသည်။ ခြင်္သေ့မကလည်း ရှေ့ကို ခုန်ရန် ခြေကုပ်ယူသည်။ အမြီးဆွဲသူကလည်း နောက်ကန်ပြီး ဆွဲထားသည်။ ခြင်္သေ့က ရုတ်တရက် ပတတ်ရပ်လိုက်ပြီး လက်နှစ်ဖက်နှင့် ဝင်လာသမျှ လူတွေကို ဆီးပုတ်သည်။ ပုတ်လိုက်သမျှလည်း ထိသည်။ သို့သော်နောက်သို့ တစ်ချက်မတွန့်ကြ။

နောင်အခါကျတော့ သူတို့မှာ ထူပူနေကြသောကြောင့် ထိမိခိုက်မိစဉ်က တစ်စက်မျှမနာကြောင်း ပြောပြကြသည်။ သူတို့သာ မဟုတ်၊ ခြင်္သေ့မကိုယ်တိုင်လည်း ထိုနည်းနှင့်နှစ်ဖြစ်နေပုံရသည်။ တစ်ဖက် နှင့်တစ်ဖက်ဆက်ပြီး တိုက်ကြခိုက်ကြရင်း နောက်ဆုံးတွင်သွေးထွက် လွန်လာသော ခြင်္သေ့မှာ မခံနိုင်တော့ပဲ ပုံပြီး ကျသွားရလေတော့သည်။

တဖြည်းဖြည်းချင်း ခွေကျသွားခြင်း ဖြစ်လေရာ ဆီမစ်ဓားတွေက တဝင်းဝင်းတလက်လက် ဖြစ်နေသည်ကိုသာ မြင်ရတော့သည်။ ဒဏ်ရာရ သူများကို ကျွန်တော် တတ်နိုင်သမျှတော့ ပြုစုပေးခဲ့ပါသေးသည်။

လှဲစွဲသူရဲများ၏ အပြောအရခြင်္သေ့တစ်ကောင်၏ ကြောက်စရာ အကောင်းဆုံးလက်နက်မှာ အစွယ်နှင့်လက်သည်းများ မဟုတ်ကြချေ။ လက် ၏ အတွင်းဘက်ရှိ လက်သည်းပုန်းဖြစ်လေသည်။ လူ၏လက်မသဘော မျိုးဖြစ်ပြီး နှစ်လက်မခန့် အလျားရှိသည်။ ခပ်ကွေးကွေး၊ အလွန် တောင့်တင်းထက်မြက်သည်။ လက်တွင် ပြားလိုက်ကပ်မြှောင်နေသော် လည်း အလိုရှိလျှင် ထောင့်မှန်တန်းနေအောင် ဆန့်ထုတ်နိုင်သည်။ ထို လက်သည်းပုန်း ခတ်လိုက်လျှင် တစ်ချက်တည်းနှင့် လူတစ်ယောက်ကို ရင်ပွင့်သွားနိုင်စေသည်။

ကျွန်တော်ရောက်သွားခဲ့စဉ် ထိုကာလက ခြင်္သေ့လိုက်ခြင်းမှာ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုတော့ အစိုးရကထို အလေ့ကို ပိတ်ပင်တားဆီးလိုက်ပြီးဖြစ်သည်။ လူငယ်လေးတွေ အသေအပျောက် များ လွန်းလှသည်။ သူ့အသက်ကိုယ့်အသက်လုကြရသည့် ဤသို့သောပွဲကြီး ပွဲကောင်းမျိုးကို မြင်လိုက်ဖူးသူပင် များများစားစား ရှိတော့မည် မထင်ပေ။

မာဆေးနယ်တွင် ကျွန်တော်သုံးလမျှကြာခဲ့သည်။ ပြန်လာတော့ သားရေနွားလှည်းနှစ်စီးတိုက် ပါလာခဲ့သည်။ ရက်ပေါင်းကိုး ဆယ်အတွင်း ခြင်္သေ့ ရှစ်ဆယ့်ရှစ်ကောင်နှင့် ကျားသစ်ဆယ်ကောင်ရခဲ့သည်။

**ဆင်ဆိုးကြီး**

တိုင်းရင်းသား လူမျိုးနှစ်ယောက်တို့သည် သူတို့နေအိမ်သို့ တစ်ည နေခင်း ပြန်လာကြရာသူတို့ တဲများ၏အရိပ်တွင်ခပ် မည်းမည်းအရာကြီး

တစ်ခု မလှုပ်မယှက်ရပ်နေသည်ကို လှမ်းမြင်လိုက်ရသောကြောင့် အော်ဟစ်ပြီး ခြောက်လှန့်မောင်းနှင်ကြသည်။ ထိုမည်းမည်းဟာကြီးက ဧရာမ ဆင်ပြောင်ကြီးဖြစ်နေကြောင်းကို တွေ့လိုက်ရတော့သည်။

အသက်ဘေးမို့ ပြေးမိပြေးရာတစ်ယောက်တစ်ကွဲစီ ပြေးကြသည်။ တစ်ယောက်က ချုံစောင်အနီကြီးကို ရစ်ရုံထားသည်။ ထိုစောင်ကြောင့်ပင် သေသွားရသည်။ ဆင်က သူ့ကိုမဲပြီး လိုက်ခဲ့လေသည်။ ကြောက်လန့်တုန်လှုပ်စွာ ကိုယ့်တဲကလေးများထဲတွင် ကုပ်နေကြသောသူများမှာ ဆင်ကြီးက ဖမ်းမိလိုက်ချိန်တွင် ငယ်သံပါအောင် အော်လိုက်သံကို ကြားလိုက်ကြရသေးသည်။ ဆင်ဆိုးကြီးသည် ထိုလူကို ဖမ်းသတ်ပြီးနောက် ထွက်သွားလေသည်။

ထိုအချိန်က ကျွန်တော်က ကင်းယားပြည်နယ် ‘အဘာ ဒယ်’ တောကြီးထဲတွင် ‘ကနေဒါ’ လူမျိုး အပျော်တောလည်သမားနှစ်ယောက်၏ လမ်းပြအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေခဲ့ကြဖြစ်သည်။ သေဆုံးသူ၏ ရွာလူကြီးက လွတ်လိုက်သော ခြေမြန်ဆက်သားနှစ်ယောက် ကျွန်တော့်ထံလိုက်လာပြီး ဆင်ဆိုးကြီးကို ကူညီနှိမ်နှင်းပေးပါရန် တောင်းပန်ကြပါသည်။

ဤဆင်ဆိုးကြီးက သူတို့၏ခြံယာများကို ဖျက်ဆီးနေသောကြောင့် လူတွေကျိုးလန့်စာစားဖြစ်နေခဲ့ရသည်မှာ လနှင့်ချီပြီးကြာ ခဲ့ပါလေပြီ။ ကျွန်တော် လမ်းပြပေးနေသည့် တောပစ်သမား နှစ်ယောက်ကလည်း ခြေမြန်များနှင့်တစ်ပါတည်း ပြန်လိုက်သွားခွင့်ကို ပေးကြပါပေသည်။ နီဂရိုး သေနတ်အထမ်းသမား ‘ဆာဆီးတား’ကို လည်းကျွန်တော်နှင့်အတူ ခေါ်သွားခဲ့သည်။

ကျွန်တော်ရောက်သွားသောအခါ ရွာသူကြီး ‘ဇီရီ’က ရွာသားများ မှာ သူတို့ပြောင်းခင်းထဲသို့ပင် မသွားဝံ့ကြတော့ဘဲ ကိုယ့်တဲထဲမှာပင် ကုပ်ပြီး နေကြတော့ကြောင်းကို ပြောပြပါသည်။ ဆင်ဆိုးကြီးမှာ တစ်ရွာပြီးတစ်ရွာ ပြောင်းခင်းတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်နေသောကြောင့် ဤဆင်ဆိုးကြီးကိုမှ မနှိမ်နှင်းနိုင်လျှင် အားလုံးဒုက္ခလှလှကြီး ရောက်ကြရတော့မည် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ပြောပြပါသည်။

ကျွန်တော်လည်း ဆာဆီးတားနှင့်အတူသေသူ၏ အလောင်းကို ကြည့်ရန် လိုက်သွားခဲ့သည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ကလည်း မကြာခဏ

ဆင်လိုက်ခံရဖူးသောကြောင့် ဆင်၏ဘေးရန်က လွတ်အောင်ကွေ့ကာ၊  
ကောက်ကာ၊ တို့ကာ ပြေးနေစဉ် မည်သို့ခံစားရကြောင်းကို ကောင်းကောင်း  
သိပါသည်။

ဟိုဆူးကငြို၊ သည်နွယ်က ပတ်နှင့် ကိုယ်ကရှေ့ကပြေးနေ  
စဉ်နောက်ဆင်ကတော့ တစ်ဟုန်ထိုးတဖြောဖြော နင်းပြီး ကြွက်ကို ခွေးလိုက်  
သလို လိုက်လာသံကိုကြားရသည်မှာ တကယ့်ကိုထမင်းလုံး တစ္ဆေခြောက်  
သည့် အိပ်မက်ဆိုးမျိုးကြီး အတိုင်းဖြစ်သည်။ ဆင်နှာမောင်းကြီးက မြေပတ်  
သလိုလှမ်းပြီး ဆွဲလိုက်မည့်အချိန်ကို လည်ပင်း တယားယားနှင့် လန့်နေ  
ရသည်။

အလောင်း၏ ရုပ်ကြွင်း ရုပ်ကျန်ကလေးကိုသာ တွေ့ရသည်။  
စောင်အနီကြီးကိုတော့ဆင်က ဆွဲသွားသည်။ အနီရောင်ဝတ် ထားသော  
နီဂရိုးများကို ဆင်ကရန်မူသည်ကို ကြားရသည်မှာ များလှလေပြီ။ အနီ  
ရောင်က ဆင်ကိုစိတ်ကြွစေသည်ဟု ကျွန်တော် ယုံကြည်မိသည်။

ရွာသူကြီး ငီရီက ထိုနေ့တွင်ချက်ချင်းမလိုက်သေးဘဲ တစ်ညဆိုင်း  
ရန် ပြောသည်။ ညတွင် မုချတစ်ရွာရွာကိုဝင်၍ဖျက်လိမ့်မည်။ ထိုသတင်းကို  
ရပြီးမှ ခြေရာခံလျှင် အလွယ်တကူရနိုင်လိမ့်မည်ဟု အကြံဉာဏ်ပေးသည်။  
ထင်လိုက်သည့်အတိုင်းပဲ။ ငါးမိုင်လောက်အကွာရှိ ရွာတစ်ရွာက ပြောင်းခင်း  
ကြီးကို ဖျက်သွားကြောင်းခြေမြန်တစ်ယောက် လင်းအားကြီးတွင် ရောက်  
လာပြီး သတင်းပေးပါလေတော့သည်။

ကျွန်တော်နှင့်ဆာဆီးတားတို့လည်း ထိုရွာမှစပြီးဆင်ဆိုင်းကို ခြေရာ  
ခံကြလေသည်။ တစ်စတစ်စ ‘အဘာဒယ်’ သစ်တောကြီး၏တောနက်ပိုင်းသို့  
ရောက်လာသည်။ မျောက်တွေက တကိုကို ဟိုပင် သည်ပင် ကူးနေကြစဉ်  
ကျွန်တော်တို့ကလည်း ထူထပ်လှသော ဝါးတောကြီးများကို ထိုးထွင်း  
ဝင်ရောက်ခဲ့ကြရာ လူတွေ သစ်ခုတ်ထားသည့် ကွက်ပြင်လေးတစ်ခုသို့  
ရောက်လာကြသည်။ ဝါးတောတွေကို ဟိုဘက်သည်ဘက် နင်းလှဲထားသည့်  
ဆင် လမ်းကြောင်းကြီးကို ကြည့်ရင်း သူ့ အလွန်မုန်းသည့် လူနဲ့နှင့် ဝေး  
အောင်အဘယ်မျှပြေးသွားကြောင်း သိလိုက်ရသဖြင့် အတော်လေး စိတ်ပျက်  
သွားပါသည်။ ဆင်သည် လူတို့၏ စိုက်ခင်းများကို ညအခါ လာရောက်  
ဖျက်ဆီးချိန်၌ လူနဲ့ရသည်ကို ဘာမျှအရေးမထားသော်လည်း တောကြီး

ခေါင်ခေါင်တွင် လူနဲ့ရလိုက်လျှင် လန့်သွားတတ်ပါသည်။

ခြေရာခံလိုက်ကြရင်း ခင်ရိုးကလေးတစ်ခုကိုရောက်တော့ မတ်စောက်လှသဖြင့် နှင်းဆီရိုင်းနွယ်ပင်များ၊ ဖက်ယားပင်များကို တိုးကာ ဝှေ့ကာ လေးဖက်တွားပြီး သွားကြရသည်။ ထိုအခိုက် ရှေ့ဘက်မှ ဖြောင်းခနဲ ဝါးချိုးသံကို ကြားလိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရှေ့နားက ဝါးတောကလေးထဲတွင် ဆင်က ဝါးပင်တွေကို စားနေခြင်း ဖြစ်သည်။

မတ်တတ် ရပ်သာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျွန်တော်တို့လည်း ဆင်ရှိရာဆီသို့ အသာလျှောက်ပြီး လာခဲ့ကြသည်။ ခက်သည်က လေကလည်း လေရှူး . . . ဟိုဘက်က လာလိုက်၊ သည်ဘက်က လာလိုက်ဖြစ်နေသောကြောင့် ဆင်နားသို့ လေအောက်မှ ကပ်သွားရန် လမ်းရွေးမရအောင် ဖြစ်နေသည်။ ဆင်နားသို့ ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်းကို သိနေသော်လည်း ပတ်ပတ်လည်တွင် ဝါးရုံတောတွေ ဆို့နေသောကြောင့် ဆင်ကို လှမ်းကြည့်လို့ မမြင်ရဘဲ ဖြစ်နေသည်။

ဆာဆီးတားက ရပ်လိုက်ပြီး လက်ဝဲဘက်သို့ လက်ညှိုး ထိုးပြလိုက်သည်။ ကျွန်တော်ကြည့်လိုက်တော့ ဘာမျှတော့ မမြင်ရ။ သို့သော် သေနတ်ကိုတော့ အသင့်ချိန်ထားလိုက်သည်။ ခဏမျှ ဘာသံမျှ မကြားဘဲ လုံးဝ ငြိမ်သွားသည်။

ထို့နောက် ဘာမျှ မကြာလိုက်၊ ဝါးတွေ ကျိုးသံကွဲသံကြားလိုက်ရသည်။ ဆင်က တောအုပ်ဘက်သို့ လှည့်ပြေးပါလေပြီ။ ဆာဆီးတားနှင့် ကျွန်တော်တို့လည်းတစ်ယောက်မျက်နှာတစ်ယောက် ကြည့်ပြီး စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်သွားကြလေသည်။ လေရှူးကြောင့် ကျွန်တော်တို့ အနံ့ကို ရသွားခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်တွင် ညနေ ငါးနာရီခန့်ရှိနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် နေညိုစပြုလာပြီဖြစ်သော်လည်း နောက်ထပ် တစ်နာရီခန့်ဆက်ပြီး လိုက်သွားပါသေးသည်။ ဝါးတောကို ဆင်တိုးနေသံကို ကြားရပြန်သည်။ ရုတ်တရက် ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် မည်းမည်းသဏ္ဍာန်ကြီးကို တွေ့လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်လည်း ကိုယ်ရှိန်သတ်ပြီး သေနတ်ကို ချိန်လိုက်သည်။

သို့သော် ခက်နေသည်က တောရိပ်ထူလှသောကြောင့် အမြီးလားခေါင်းလားခွဲမရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပစ်လိုက်ချင်သည်က လက်ယားနေ

သည်။ သို့သော် ဒဏ်ရာရရုံ သက်သက်ဖြစ်သွားမှာကိုလည်း စိုးရသေးသည်။ ထို့နောက် လေတစ်ချက် ဝှေ့လိုက်ပြန်ရာ ကျွန်တော်တို့ အနံ့ကို ရသွားပြီး ဆင်လည်း ပြေးပြန်လေတော့သည်။

မချင့်မရဲဖြစ်လိုက်သည်မှာ ပြောစရာမရှိတော့။ ပစ်သာပစ်လိုက်လျှင် သည်ကောင်ကြီး လဲချင်လဲသွားလောက်သည်။ သို့သော် လဲလျှင် တော်၏။ မလဲလျှင်ကျွန်တော်တို့သေမည်။ သို့မဟုတ် ဒဏ်ရာရရုံသာဖြစ်လျှင် မိုင်ပေါင်းများစွာ မနားတမ်းစွတ်ပြေးလေတော့မည်။ ဒဏ်ရာရနေသော ဆင်လောက် အန္တရာယ်ကြီးတာမရှိ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်ကလည်း မပိုင်လျှင် မပစ်ချင်။

ဆာဆီးတားနှင့် ကျွန်တော်တို့လည်းစခန်းသို့ ခပ်လေးလေးပင် ပြန်လာခဲ့ကြသည်။ ရွာသူရွာသားအားလုံး စိတ်ပျက်လက်ပျက် ဖြစ်သွားလိုက်ကြပုံမှာလည်းစကားတောင် မပြောနိုင်ကြတော့။

ညစာ စားပြီးနောက် အစအဆုံးသေချာပြန်ပြီး စဉ်းစားကြည့်နေမိသည်။ ထင်တိုင်းမပေါက်ခြင်းကြောင့်လည်း အမဲပစ်ရသည်မှာ အရသာရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ကြံတိုင်းအောင်လို့ ဆောင် တိုင်းမြောက်နေလျှင် ဘယ်မှာ ရင်ဖိုစရာရှိနိုင်ပါတော့မည်နည်း။

နောက်နေ့နံနက်တွင် ခြေမြန်တစ်ယောက်စခန်းသို့ ပေါက်လာပြန်သည်။ သုံးမိုင်ခန့်အကွာရှိ ယာတစ်ကွက်ကို ဆင်ဖြတ်သွားပြန်ပြီ။ ကျွန်တော်နှင့် ဆာဆီးတား ချက်ချင်းလိုက်သွားကြသည်။ ရွာသားတချို့က လမ်းပြပေးရန် လိုက်မည်ဟုဆိုလာပါသည်။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဆင်ကိုခြေရာခံပြီး လိုက်ကြပြန်သည်။

ယခုအခါတွင်တော့ သည်ကောင်ကြီး၏ ခြေသည်းပုံစံတွေကို တောင် အလွတ်ရနေပြီးခြေရာ မြင်တိုင်း ဒေါပွနေမိပြီဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့လည်း ခြေကုန်သုတ်ပြီးလိုက်ကြသည်။ မွန်းတည့်ချိန်ရောက်တော့ ကျွန်တော်တော်လိုက်ခဲ့ဖူးသမျှ ကြုံရသည့်တောများ အနက်အထူးတကဲ့ အထူးဆုံး အပိန်းဆုံးတောအုပ် ကြီးတစ်ခုထဲသို့ ရောက်လာကြတော့သည်။

မျှစ်စို့တွေ၊ ဝါးပင်ပေါက်တွေ၊ သစ်ငုတ်တို့တွေနှင့် ပျစ်ခဲကြီး ရှုပ်ထွေးနေသည်။ လမ်းကြောင်း ကန့်လန့်ဖြတ်လဲနေသော သစ်လုံးကြီးများမှာ တချို့ဆိုလျှင် လေးပေလောက်ပင်မြင့်သည်။ အပေါ်က ကျော်သွားဖို့

ကလည်း မလွယ်၊ အောက်ကလျှိုဝင်ဖို့ကဆိုလျှင် ပိုလို့ပင် ခက်သေးသည်။ အသံတိတ်လှုပ်ရှားမှုမှာ လုံးဝမဖြစ်နိုင်ချေ။

ဆင်ကြီး လှဲအိပ်သွားသော နေရာကိုတွေ့ရသည်။ ဤတစ်ချက်မှာ ကျွန်တော်တို့အတွက် ကံကောင်းထောက်မခြင်း ဖြစ်သည်။ မအိပ်ဘဲသာ တစ်ညလုံးသွားနေမည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့သူ့ကို ဘယ်လိုမှမိနိုင်တော့မည် မဟုတ်ချေ။ မကြာမီ တောင်ကျစမ်းချောင်းကလေး တစ်ခုအနီး နားကြသော အခါ အစွယ်နှင့်ထိုးကော်၍ထားသော သမန်းမြက်ပင်များကို တွေ့ရပြန်သည်။ သမန်းဥများကို တောကောင်ကြီးများသည် ဆေးအဖြစ် စားလေ့ရှိကြသည်။

ခြေရာလက်ရာ သဲလွန်စများကိုလျှောက်ကြည့်နေခိုက်မှာပင် တိုင်းရင်းသား နီဂရိုးလေး တစ်ယောက်က သုတ်သီးသုတ်ပျာ ပြန်လှည့်လာပြီး ရှေ့ဘက်ဝါးတောထဲကအသံတွေကြားနေရကြောင်း ပြောပြသည်။ ဆာဆီးတားနှင့်ကျွန်တော်တို့လည်း အသံလုံ့နိုင်သမျှ လှဲအောင်နင်းပြီး တက်သွားကြသည်။ ကျွန်တော်တို့က လေအောက်ဘက်ရောက်နေသည့် အပြင် လေတိုက်ပုံကလည်း ပုံမှန်ဖြစ်နေသည်။ သစ်ကိုင်းတွေကိုရှုံ့ပြီး ခပ်ဖြည်းဖြည်း ရှေ့တိုးသွားရင်း ဝါးကိုင်းချိုးသံ၊ ခွဲသံတွေကို ကြားလိုက်ရသည်။ ဆင်က ကျွန်တော်တို့ရှေ့တည့်တည့် ကြီးမှာရှိနေပြီ။ သူ့အသံတွေနှင့်သူ့မို့ ကျွန်တော့်လှုပ်ရှားသံကိုလည်း ရုတ်တရက်ကြားနိုင်မည်မဟုတ်။ လေကလည်းသည်ပုံ အတိုင်းသာ မှန်မှန်တိုက်နေလျှင် သည်အကောင်ကြီးကို ရပြီ။

အရည်ရွမ်းသော ဝါးကိုင်းဖျားတစ်ခုကို လှမ်းဆွဲလိုက်သည့် သူ့နှာမောင်းကို သစ်ကိုင်းတွေကြားမှလှမ်းမြင်လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်လည်း ရှေ့ကိုလည်းချောင်းကြည့်၊ ခြေချမည့်နေရာအောက်ဘက်ကိုလည်း ငုံ့ကြည့်ရင်း တက်သွားသည်။ ဆာဆီးတားကလည်း မှိုခြောက်တွေကို လက်နှင့်ခြေပြီး လေကြောင်းကို စမ်းကြည့်ရင်း နောက်ကထက်ကြပ်လိုက်လာသည်။

မှိုခြောက်တွေကို ခြေလိုက်လျှင် ဖြူဖွေးနေသော အမှုန်များ ဖြစ်သွားပြီး လေထဲလွင့်လိုက်လျှင် မီးခိုးတွေလို မျောသွားလေ့ရှိသောကြောင့် လေကြောင်းကို ကောင်းကောင်းမြင်သာနိုင်သည်။ ဝါးတောထူသည့်နေရာသို့ ရောက်သွားလိုက်သောအခါ လေတိုက်ခတ်မှု မရှိတော့သောကြောင့်



ဆာဆီးတားလွင့်လိုက်သည့် မှိုခြောက်မှုန့်များမှာ မလွင့်ဘဲ ငြိမ်နေလေသည်။  
ဤတွင်ပင် ဆင်ကြီးကိုလှမ်းမြင်လိုက်တော့ ကျွန်တော်တို့နှင့် ဆယ့်ငါးကိုက်  
မျှပင် မဝေးတတ်ပေ။

ကြားထဲတွင် ဝါးကိုင်းတွေကလည်း ရှုပ်ယှက်ခက်နေသည်။  
ဝါးလုံးတစ်ခုခုကို သွားပြီးထိလိုက်လျှင် ကျည်ချော်သွားမည်ဆိုသောကြောင့်  
ပစ်လည်း မပစ်လိုက်ဝံ့သေး။ သေရေးရှင်ရေး ဆုံးဖြတ်ချက် ကြိုလာရပြန်  
လေပြီ။ အခွင့်သာခိုက် စွတ်ပြီးပစ်လိုက်မလား၊ သို့မဟုတ် ချက်ကောင်း  
လက်ပြင်ကို ပစ်လိုက်နိုင်လောက်အောင် သည်အကောင်ကြီး လှုပ်လှုပ်  
ရှားရှား လုပ်သည်အထိ စောင့်ကြည့်ဦးမလား . . . ။

အလျင်မြန်ဆုံးဖြတ်မှဖြစ်မည်။ အလွန်နီးကပ်နေချိန်တွင်  
လေကလည်း ငြိမ်နေသောကြောင့် ကျွန်တော်တို့အနံ့ သူ့ဆီကို တရွေ့ရွေ့  
ရောက်သွားနိုင်သည်။ ဗြုန်းဆို ဆင်က ကျွန်တော်တို့ကို မြင်သွားသည်။  
သည်တစ်ခါတော့ ယမန်နေ့ကလို ထွက်မပြေးတော့။ ချာခနဲ လှည့်ပြီး  
ပြေးဝင်လာတော့သည်။

ရိုင်ဖယ်သေနတ်ကို မမြှောက်လိုက်နိုင်မိမှာပင် သူကကျွန်  
တော်တို့အပါမိုးလာသည်။ နားရွက်ကြီးနှစ်ဖက်ကို နောက်ဘက်သို့  
ပေကပ်ထားပြီး နှာမောင်းကြီးကို ရင်ဘက်အောက်သို့သွင်းထားသည်။  
ရင်ခေါင်းသံကြီးနှင့် ‘အူး’ဟု အော်လာသည်။ ညာဘက် ပြောင်းရှိ ကျည်နှင့်  
ဦးကင်းကိုချိန်ပြီး ဖြုတ်ချလိုက်သည်။ ခဏမျှ လေထဲတွင် မိုးမိုးကြီး  
တန့်သွားသည်။ ထို့နောက် ဗိုင်းခနဲ လဲကျသွားသည်။

ဝါးတောထဲတွင် တစ်ပိုင်းနစ်ပြီးလဲကျနေရင်း လည်ချောင်း  
သံကြီးနှင့် တဝှူးတဝှူးမြည်နေသေးသည်။ လက်ဝဲဘက်က လက်ကျန် ကျည်ကို  
လည်ချောင်းဆီ ပစ်ထည့်လိုက်တော့ တစ်ကိုယ်လုံးပျော့ကျ သွားသည်။  
နောက်ခြေထောက်တွေလည်းစန့်ထွက်သွားသည်။ ရွာသူကြီး ‘ငီရီ’၏  
ရွာသူရွာသားများကို သတ်ဖြတ်ချောက်ချားစေခဲ့သော သတ္တဝါကြီး၏ နိဂုံး  
ပေတည်း။

ဆင်ဆိုးကြီး၏ အစွယ်များကို သေချာကြည့်စမ်းသောအခါ ညာ  
ဘက်စွယ်ရင်းတွင် ကျည်ဆန်ရာဟောင်းတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ ဓားဦးချွန်  
နှင့် ကော်ထုတ်ကြည့်တော့ ‘မတ်စကက်’ ကျည်းဖူးတစ်ခုတွေ့သည်။ သည့်

အရင်နှစ်များက ဆင်စွယ်မုဆိုးတို့၏လက်ချက် ဖြစ်တန်ရာ၏။ ကျည်းဖူးက စွယ်ရင်းအကြောဆုံ၌ နှစ်ဝင်နေခြင်းဖြစ်လေရာ အလွန်ကို နာကျင်ပါပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ နာလွန်းသောကြောင့်လည်း စိတ်ထန်ပြီး ဆင်ဆိုးကြီး ဘဝသို့ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ကျွန်တော့် အတွေ့အကြုံအရ သေနတ်ဒဏ်ရာကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မြားဒဏ်ရာကြောင့်ဖြစ်စေ ဆင်ဆိုးကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

စခန်းသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ဆာဆီးတားနှင့် ကျွန်တော်တို့ အား အကြီးအကျယ် ကြိုဆိုကြပါသည်။ ယုတ်စွအဆုံး အဘိုးအို အဘွားအိုများနှင့် လူမမာများပါမကျန် အိမ်ထဲကထွက်ပြီးကြို ကြပါသည်။ ‘လူဖြူ’ကိုအားကိုးရကျိုး နပ်သည်ပေါ့။ သူကြီး‘ငီရီ’ ထံ ဆင်သောင်းကျန်းကြီး ကျဆုံးသွားပြီဖြစ်ကြောင်း သတင်းပို့လိုက် ပြီးလျှင်ညစာကို ထိုက်ထိုက် တန်တန်ကြီး စားပစ်လိုက်ကြလေသည်။

### ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးသားကောင်

အာဖရိကတိုက်ရှိ သားကောင်များတွင် ဘယ်သားကောင် ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးလဲ ဟူသော မေးခွန်းကို ကျွန်တော့်အား ခဏခဏမေးတတ်ကြသည်။ ဤမေးခွန်းကို မည်သူမျှ တိတိကျကျ ဖြေနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ တောကြိုအုံကြားတွင်ကြောက်စရာ ကောင်းလှပါ ချည့် ဟူသော သားကောင်ကိုလွင်ပြင်တွင် အသာကလေးပစ်သတ်လို့ ရချင်ရ၏။

ထို့ပြင် မုဆိုးတို့၏ သန်ရာသန်ရာကိုလိုက်၍လည်း တွက် ရဦးမည် ဖြစ်သည်။ လက်နှေးသည့် မုဆိုးတစ်ယောက်အဖို့ ခြင်္သေ့သည် ကြောက်စရာ အကောင်းဆုံးဖြစ်နေနိုင်သော်လည်း လက်မြန်သည့်မုဆိုးအဖို့ သည်လောက် ကြီး မဟုတ်တော့ပေ။

ထို့ပြင် တစ်ခု ရှိသေးသည်မှာ ချောင်ပိတ်မိနေလျှင် သို့ မဟုတ် ဒဏ်ရာရနေလျှင် ဘယ်တိရစ္ဆာန်မဆို ကြောက်စရာကောင်းသည်။ ချေ(ဂျီ) တို့လို၊ ဒရယ်တို့လို၊ တောဝက်တို့လို သားကောင်များပင်လျှင်လည်း ဤသို့ သော အခြေအနေတွင် ကြောက်ခမန်းလန့်ခမန်း တိုက်ခိုက်ကြသည်ကို

ကြုံရဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် အာဖရိကတိုက်တွင် နာမည်ကြီးသော သား  
ကောင်ကြီးငါးမျိုး အကြောင်းကိုသာ ပြောပါတော့မည်။

**ဆင်**

ဤ သားကောင်ငါးမျိုးတို့တွင် ဆင်သည် အသိဉာဏ်အားဖြင့်  
အခြားသတ္တဝါ တို့ထက်များစွာ ပိုမိုမြင့်မားသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မုဆိုး  
အတွက် အန္တရာယ်နည်းပါးသွားခြင်းဖြစ်သည်။ လက်နက် ကိုင်ထားသော  
လူသားတစ်ယောက်ကိုမယှဉ်နိုင်ကြောင်းဆင်က ကောင်းကောင်းသိသည်။  
ထို့ကြောင့် လူကို ရန်မမူသည့်ပြင် တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစားပြီးရှောင်သည်။

သို့သော် ခြွင်းချက်တော့ဖြင့် ရှိပေသေးသည်။ လူက သူ့ နောက်ကို  
ခြေရာခံ၍ လိုက်နေသည်ကိုသိပြီး ခြေရာဖျောက်၍ ခွာမထုတ်နိုင်တော့ပြီဖြစ်  
ကြောင်း သိသွားလိုက်လျှင်သူက တစ်ကျော့ပြန် လိုက်ချောင်းတတ်သည်။  
ဆင်သုံးကောင်အနက် နှစ်ကောင်ကို ပစ်သတ်ခဲ့ပြီးနောက် ကျန်သည့် ဆင်  
တစ်ကောင်ကို လိုက်ရာ လမ်းကြောင်းဘေးက ချောင်းပြီးစောင့်နေသည်ကို  
တစ်ခါကြုံခဲ့ရဖူးသည်။

ကံအားလျော်စွာ ကိုယ်က ဦးအောင်သတ်လိုက်နိုင်၍သာ မခံခဲ့  
ရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်များသောအားဖြင့် ဆင်ကရှောင် သွားမြဲ ဖြစ်ပါ  
သည်။ ဆင်ကလာပြီးတိုက်သည်ဆိုဦး သေနတ်နှင့် တစ်ချက်ပစ်လိုက်လျှင်  
အထိမနာစေကာမူ ပြန်လှည့်ပြေးတတ်ပါသည်။ သေနတ်တစ်ချက်ထိလျက်  
နှင့် လက်မလျှော့ဘဲ လူကိုမိမိရရလိုက်ပြီး တိုက်ခိုက်သောဆင် အလွန်ကို  
နည်းပါးသည်။ ဤအချက်နှစ်ချက်ကြောင့်ပင် သာမန်အားဖြင့်ဆင်ကို  
အန္တရာယ် အနည်းဆုံးဟု စာရင်းတင်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

**ကြံ့**

ကြံ့ ကတော့ ဆင်လိုမဟုတ်၊ ဘာအကြောင်းမျှ မည်မည်ရရမရှိဘဲ  
လူကိုဝင်ပြီး အောင်းချင်အောင်းပစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်းပိုပြီး  
အန္တရာယ်ကြီးသည်ဟု ဆိုလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

သို့သော် ကြံ့သည်လည်း တစ်ချက်လောက် ပစ်လိုက်လျှင်  
ပြန်လှည့်ပြေးတတ်သည်သာဖြစ်သည်။ ကြံ့သုံးကောင် တစ်ပြိုင်တည်း

ဝင်အောင်းသည်ကို ခံခဲ့ရဖူးသည်။ အလယ်ကအကောင်ကြီးကို ပစ်ချလိုက်ရာ ဘေးကနှစ်ကောင်မှာ တစ်ဘက်တစ်ချက်တောထဲသို့ ဘယ်လို ဝင်ပြေးလိုက်ကြသည်ကိုပင် မမြင်လိုက်ရတော့ချေ။

တစ်ချက်ပစ်လိုက်ရုံနှင့် အမြဲတမ်းထွက်ပြေးသည်ဟူ၍တော့ မဆိုနိုင်ပါ။ ကြုံသုံးကောင် တစ်ပြိုင်တည်းဝင်အောင်းကြသည်ကို နောက် တစ်ချိန်ကြုံခဲ့ရဖူးသေးသည်။ ရှေ့ကပြေးဝင်လာသည့်နှစ်ကောင်ကို ဝဲယာ ပြောင်းနှစ်လုံးနှင့် ပစ်လွဲလိုက်သည်။

တတိယ အကောင်ကြီးကို ပစ်ရန်ကျန်သေနတ်တစ်လက်ကို လှည့်ပြီးဆွဲလိုက်တော့ သေနတ်အထမ်းသမားက မရှိတော့ပြီ။ ကြုံတွေ့ စိုင်းလာကတည်းက သေနတ်ပါယူပြီး ထွက်ပြေးလေပြီ။

သည်တွင် တတိယအကောင်ကြီးက ကျွန်တော့်ကို ဝင်အောင်း လေတော့သည်။

သည်ကောင်ကြီး၏ မျက်ခွက်ကို ခုထက်ထိ ပြက်ပြက် ထင်ထင် မြင်ယောင်နေမိပါသေးသည်။ မျက်စိတွေကို စုံမိတ်ထားလိုက်သည်မှာ အရာ ကလေးကိုပဲ မြင်ရသည်။ နောက်ဆုံးမတတ်နိုင်၊ ခုန်ရှောင်ဖို့ လုပ်ရတော့ သည်။ ခုန်ရှောင်မည်လုပ်ကာရှိသေး ဝုန်းခနဲလွင့်တက် သွားလေတော့သည်။ ကြုံကလှည့်ပြီး မခတ်သည်မှာ အလွန်ကံကောင်းလှပေသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုရလျှင် ကြုံများမှာ တစ်လမ်းသွား ဖြစ်သည်။ ကြုံသတ္တဝါများအောင်းပြီဆိုလျှင် မျက်စိကိုစုံမိတ်ထားသည်ဟု ပြောကြသည်။ ကျွန်တော့် အတွေ့အကြုံရဆိုလျှင် ထိုအဆိုမှန်ပုံရသည်။ သို့သော်တကယ် မှန်မမှန်သိရအောင် နောက်ထပ်ဒါမျိုးကြုံပါစေကြောင်း လည်း မကြိုးစားခဲ့မိတော့ပါ။

တောရဲတိရစ္ဆာန်များကို တိတိကျကျမှန်းဆရန် ခက်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေရန် ဤအတွေ့အကြုံကို တင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လည်း သေနတ်ကို ရင်ဆိုင်ပြီးဝင်အောင်းသော ကြုံမျိုးအလွန်ရှားသည်ဟု တော့ ဆိုချင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အန္တရာယ်အကြီးဆုံး တောကောင် စာရင်း၌ ကြုံကို စတုတ္ထနေရာတွင်သာ ထားလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

### ပြောင်

အပျော်မုဆိုးအတော်များများက အာဖရိကသားကောင်ကြီးများ အနက်ပြောင်ကို ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ ပြောင်ကတော့ သေနတ်ထိထားပါလျက်နှင့်ပင် ဝင်ပြီးခတ်ဖြစ်အောင် ခတ်တတ်သည်။ ထို့ပြင် ရန်လိုတတ်သည်လည်းဖြစ်ရာ အကြောင်းမဲ့သက်သက် ဝင်ခတ်တတ်သေးသည်။

ခတ်ပြီဆိုလျှင် လူဆီသို့ ဦးကင်းကြီးစိုက်ပြီး စိုင်းလာတတ်ရာ ကျည်မနှင့် ဆီးပစ်နိုင်မှသာ လွတ်နိုင်တော့သည်။ သူခတ်လိုက်လို့ လဲသွားလျှင်လည်း ပြန်လှည့်လာပြီး ခတ်လိုက်သေးသည်။ နောက်ပြီး အလွန်လည်း ပါးနပ်သည်။ ပြေးရင်းကနေ အသာပြန်ခေါက်လာပြီး လမ်းကြောင်းဘေးနားကနေ၍မုဆိုးကို ပြန်စောင့်တတ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒဏ်ရာထိထားပြီး ဆက်မပြေးနိုင်တော့သောပြောင်များ ဤနည်းပိုလုပ်လေ့ရှိသည်။

အခြားတောကောင်ကြီးများနှင့် ကွာသောအချက်မှာ ‘အာရုံခံ’ ထက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆင်နှင့် ကြုံတို့မှာ အနံ့အာရုံအလွန်ထက်သည်။ သို့သော် အမြင်အာရုံသိပ်မသန်လှ။ ခြင်္သေ့စသော ‘ကြောင်မျိုးကြီး’ များမှာ အမြင်အာရုံ အလွန်ထက်မြက်သည်။ သို့သော် တိရစ္ဆာန်အနေနှင့်ဆိုလျှင် အနံ့အာရုံသိပ်မထက်ပေ။ ပြောင်ကတော့ အမြင်ရောအနံ့ပါ အားကောင်းလှသည်။ ကြောက်စရာကောင်းလှ သောဘက်စုံသန်မှု ဖြစ်သည်။

သို့ပါလျက်နှင့် ပြောင်ကို အာဖရိက၏ကြောက်စရာအကောင်းဆုံး တောကောင်ကြီးအဖြစ် ဘာကြောင့် စာရင်းမတင်သနည်းဟု မေးစရာ ရှိပါသည်။

ပြောင်က အကောင်ကြီးလွန်း၍ကိုပဲ သူ့အတွက် ခက်နေသည်။ ပေါင်နှစ်ထောင်ကျော်ကျော်ကြီး အလေးချိန်စီးသည့် အတ္တဘောကြီးကို အလွန်ကြီးသောချုံကြီး တောကြီးမျိုးမှသာ လုံအောင် ဖုံးနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် ‘ပစ်မလွဲ’ကြီးဖြစ်လာသည်။ သေနတ်ကြီးကြီးနှင့်ဆိုလျှင် ပစ်လွဲနိုင်မှာ သေချာသည်။ ဒုတိယပြောင်းနှင့်ဆက်ပြီး လက်စသတ်လိုက်ရုံသာ ရှိသည်။

နောက်တစ်ခုရှိသေးသည်မှာ ပြောင်ပြေးလာလိုက်လျှင် လေကဲ့သို့ မြန်သည်ဟု ထင်လိုက်စရာရှိသည်။ သို့သော် တကယ်စင်စစ်မှာ တစ်နာရီ မိုင်အစိတ်ထက်မပိုပါ။ ထို့ပြင်ချက်ချင်း ထိပ်ဆုံးအဟုန်သို့ရောက်သွားသည်

မဟုတ်။ အရှိုန်ပျိုးချိန်ရှိနေသေးသည်။ ထို့ကြောင့်သေနတ်ဆွဲရန်၊ ချိန်သား ယူရန်အချိန်ရသည်။ ထိုအကြောင်းများကြောင့် ပြောင်ကိုတတိယအဖြစ်သာ ထားလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

‘ကြောင်ကြီး’ များ အကြောင်းကို ဆိုပါတော့မည်။

### ခြင်္သေ့

အာဖရိက တောကောင်များအနက် ခြင်္သေ့ကို ဒုတိယ ကြောက် စရာအကောင်းဆုံးဟု ဆိုချင်ပါသည်။ တောချွမ်းပါးပါးကလေး၌ပင် ပုန်းကွယ် နိုင်ခြင်း၊ အဟုန်ကြီးခြင်းတို့မှာ အလွန်အရေးပါသည်။ အဟုန်မြန်ပုံက အရှိုန်ယူနေစရာမလို တစ်မဟုတ်ချင်းထိပ်ဆုံး (တော့ပ်ဂီယာ) သို့ ရောက် သွားနိုင်သည်။

ထို့ပြင် ပြောင်နှင့်စာလိုက်လျှင်ပစ်ကွင်းက သေးငယ်သည်။ ပြေး လာလိုက်လျှင်လည်း လွှားခနဲလွှားခနဲ ခုန်လာတတ်သောကြောင့် ချိန်သား ယူလို့မလွယ်။ သတ္တိကလည်း ပြောင်လိုပင်ကောင်းသောကြောင့် သေနတ်နှင့် ပစ်လို့ ပြန်လှည့်ပြေးသည်ဟု မရှိ။ သူသေ ကိုယ်သေ ကျုံးတတ်သည်။

အာဖရိက တောကောင်များအနက် ခြင်္သေ့ကို နံပါတ်‘တစ်’ ကြောက်စရာအကောင်းဆုံး မထားလျှင် ဘယ်အကောင်ကို ထားမည်နည်း။ ကျွန်တော့်အနေနှင့် ပြောရလျှင် ‘ကျားသစ်’ ဖြစ်သည်။

### ကျားသစ်

မုဆိုး အတော်များများက ကျွန်တော်နှင့် သဘောတူချင်မှ တူမည်။ သို့သော် ကျွန်တော်ကတော့ ဤယူဆချက်ကို အခိုင်အမာ ယုံကြည်သည်။ ကျားသစ်က ကြောက်စရာ အကောင်းဆုံး။ ကျွန် တော်ကင်းယားပြည်နယ်ကို ရောက်စတွင် ကျားသစ်တွေက လူတွေ၊ နွားတွေကို ဆွဲလွန်းလှသောကြောင့် သည်အကောင်တွေကို အများ ကြီးပစ်သတ်ခဲ့ရသည်။ ကျားသစ်အပုတ်ခံလိုက်ရပြီဆိုလျှင် အဆိပ် တက်ပြီး အနာယဉ်းလာလေတော့သည်။

သူတို့၏ လက်သည်းများကလည်း ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ပင် အသား ပုပ် အသားဆွေးတို့မှ ရောဂါပိုးများ ကပ်နေလေ့ရှိသည်။ နွား ကိုလာ ဆွဲလို့

လူကကာကွယ်လျှင်လည်း လူကို ရန်မူဖို့လည်းဦးမလေး။ ကင်းယားနယ် တွင် ဦးဦးဖျားဖျား လာရောက်အခြေချခဲ့သူ အတော်များများမှာ ကျားသစ် ကုတ်၍ မျက်လုံးပျက်ခြင်း၊ မျက်ခွက်စုတ်ခြင်းတို့ကို ကြုံခဲ့ကြရသည်။ ကျားသစ်အုပ်လိုက်ပြီဆိုလျှင် မျက်ခွက်ဆီသို့ ဝင်လာပြီး မျက်လုံးကို လက် သည်းနှင့် ကော်ထုတ်ဖို့ ကြိုးစားသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ ပါးစပ်ကလည်း လည်ပင်းတို့ ပခုံးတို့ကို ခဲထားလိုက်သေးသည်။

မာဆေးနယ်တွင် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်နှင့်အတူ ကျားသစ် လိုက်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ကျောက်ကမ်းပါးယံတစ်ခုကို တက်အပြေး မြင်လိုက်၍ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေက လှမ်းပစ်လိုက်ရာ တင်ပါးကိုထိသွားသည်။ ကျားသစ် လည်း ကျောက်ဆောင်ကြီးတွေထဲသို့ ဝင်ပြီး ပျောက်သွားသည်။ ကျွန်တော် တို့လည်း သွေးစကိုခံပြီး သေနတ်ကိုယ်စီ အသင့်ကိုင်လျက်လူချင်း ခပ်ခွာခွာ ချဲ့၍ ကျောက်တောင်ကြောကို တက်လာကြသည်။

ကိုက်နှစ်ဆယ်လောက်ပဲသွားလိုက်ရသေးသည်။ ကျားသစ် ကကျောက်တုံးကြီးတစ်ခု နောက်ကွယ်က ထွက်ပြီး မိတ်ဆွေအပေါ်သို့ လွှားခနဲ ခုန်အုပ်လိုက်လေသည်။ မြန်လိုက်သည်မှာ လေထဲတွင် ဝှစ်ခနဲ မြည်ပြီး လျှပ်လက်သလို ရိပ်ခနဲသာ မြင်လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ လည်း အလွန်လက်မြန်သူဖြစ်ပါလျက် သေနတ်မြှောက်ချိန်ပင် မရလိုက်။ ကျွန်တော်လည်း ရှိင်ဖယ်သေနတ်ကို ပြောင်းတိုပစ်နည်းမျိုး ထိုးပစ်လိုက်ရ တော့သည်။ ကံကြီးလှသောကြောင့် ကျည်က လက်ပြင်နှစ်ဖက်စလုံးကို ချိုးပစ်လိုက်ပြီးမှ မိတ်ဆွေ၏ ကိုယ်ပေါ်သို့ ပစ်ကျသေသွားသည်။

ကျားသစ်သည် အလွန်လည်း ပါးနပ်သည်။ သူ့နောက်က လူ လိုက်နေပြီကို သိလိုက်လျှင် သစ်ပင်တစ်ပင်ပေါ်တက်၍ ကိုင်းတစ်ခု ပေါ်တွင် အမြီးတွဲလောင်းနှင့် ဝပ်ပြီးစောင့်နေတတ်သည်။ မုဆိုးက သူ့ကို မမြင်မိ၍ ကျော်သွားလျှင် သူကအသာပဲ ကြည့်နေလိုက်သည်။ မုဆိုးက မော့ကြည့်လိုက်မိလို့ မျက်လုံးချင်း ဆုံမိလိုက်လျှင်တော့ ရိပ်ခနဲခုန်အုပ် လိုက်ပြီသာ မှတ်ပေရော။

ကျားသစ်၏တောချောင်းမှု အတတ်တွင် ဟာကွက်ကြီး တစ်ခု ရှိနေသည်။ ကိုယ်လုံးကို သစ်ခက်ကြိုကြား ပိပိရီရီ ကွယ်ထားနိုင်ပါလျက် အမြီးကို မသိမ်းဘဲ တွဲလောင်းချထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော့်ကို

ချုံ့ခိုတိုက်ခိုက်ရန် စောင့်နေသောကျားသစ်များကို ကျွန်တော် ပစ်သတ်နိုင်ခဲ့သည်မှာလည်း ဤအမြီးတွဲလောင်းများကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။

ဤသည်တို့မှာ ထိုခေတ်ထိုအခါက မုဆိုးတစ်ယောက်၏ အတွေ့အကြုံများဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် သိခဲ့သော လူမျိုးအုပ်စုတွေ၊ တောကောင်တွေကား မရှိကြတော့ပြီ။ အစွယ်တစ်ချောင်းလျှင် ပေါင်တစ်ရာ ငါးဆယ်လောက် စီးသော စွယ်စုံဆင်ကြီးဦးဆောင် ကျက်စားနေသည့် ဆင်အုပ်ကြီးများကို ဘယ်သူမှ တွေ့ကြရတော့ မည်မဟုတ်။

နွားကို ဝင်ဆွဲသည့် ခြင်္သေ့ကို ချုံထဲကထွက်လာအောင် ညာသံပေးနေသည့် လှံကိုင်သမားတို့၏ တောခြောက်သံကိုလည်း ဘယ်သူမျှမကြားနိုင်တော့ပြီ။ လူဖြူတို့ ခြေမချဖူးသည့် နေရာကို ရောက်ခဲ့ရသည်ဟု ပြောနိုင်သူပင် နည်းလှပေရောမည်။ ရှေးဟောင်း အာဖရိကသည် ကျွန်တော့် မျက်စိအောက်မှာပင် ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့လေပြီတည်း။





# THE AMAZING HUMAN CANNONBALLS

## လူသားအမြောက်ဆံ



ဇွန် ပွင့် ၁၁ အုပ် တိုက်

## THE AMAZING HUMAN CANNONBALLS

*Thy dare death every day*

By JOHN KOBLER

The Day you are twenty-one, you will probably have a big birthday party. But if your name were Zucchini you would celebrate in a really exciting way. You would be shot from a cannon!

For the Zucchini's are a brave circus family that proudly bears the title of "the human cannonballs." Their cannon is a gleaming monster with a barrel twenty-three feet long, and there is always a sudden hush when it is brought into the circus ring. The spectators know they are going to

see a feat of daring they will never forget.

At last they hear the long-awaited fanfare from the brass band. Then one of the older Zucchini limps across the ring to the cannon. He has broken too many bones in the past to be a human cannonball now, but he knows all the secrets of his dangerous trade. He looks the cannon over, makes sure it is quite ready, then sits down at the gunner's control panel.

Now comes a roll of drums, and into the ring struts the human bullet himself. He is dressed in a dazzling white space suit, a crash helmet and an asbestos mask. First he steps into a tray beside the cannon, and showers himself with talcum powder; this will help him to glide smoothly out of the cannon. Then, with a wave to the crowd, he climbs the steps to the cannon's mouth and lowers himself feet first into the tilting barrel. Slowly he slides out of sight.

The older Zucchini spins the controls, and the great barrel moves as he takes aim. He rises to his feet and holds one arm above his head "*Sei pronto?*"

—"Are you ready?" —he yells. "*Pronto*" replies a muffled voice, as if from a tomb. Then the gunner jabs a button.

There is a loud bang, a flash of smoke and flame from the cannon's mouth, and the human missile is seen hurtling skyward. High in the air the white figure turns a half somersault, and two seconds later lands safely on his back in the wide net at the far end of the arena. In their biggest shot, a Zucchini is thrown 100 feet in the air and lands 200 feet away.

### **Secrets of the Cannon**

How can a man live through that rapid, shattering journey along the barrel of the cannon? This is the secret: he travels in a hollow piston that slides to the end of the barrel, then stops while the human bullet is shot into the air. The piston measures sixteen inches across—just wide enough to take a man. It is deliberately made a tight fit, so that the man will not be shaken about and battered as he travels along the barrel.

The cannon has a second secret: it is actually fired by compressed air, like a gigantic airgun. The flame and smoke are caused by burning gunpowder, while the loud bang comes from a small bomb at the rear of the cannon—these are "effects" to make a more exciting spectacle for the crowd.

But there are still plenty of dangers, apart from the chance of missing the net. If the piston should jam, for instance, the Zucchini inside could easily be suffocate by the smoke. Although Zucchini has ever been killed during the act, all of them have been injured at some time or another.

### **Adventures of a Human Bullet**

Edmondo, the eldest brother of the troupe, has many tales to tell of his adventures as a human cannonball. The idea first came to him when he was fighting in the Italian army during the First World War. Finding himself in a trench with the enemy less than 100 yards away, he tried to think of some way of encircling them. "It came to me that maybe soldiers can be shot behind the enemy lines from cannon," he says. Everybody laughed at the idea, but Edmondo did not

forget it.

After the war, while touring Malta with his father's circus, Edmondo asked a blacksmith to make him a cannon large enough to shoot a man from its barrel. He gave his first performance in Cairo, and broke his leg with the very first shot. In the hospital he had plenty of time to think out what went wrong. He decided that the barrel was too wide and that the piston moved too violently. He designed a second cannon.

With this improved cannon, Edmondo's brother Hugo managed to get through a good many performances without hurting himself. The human cannonballs became a sensation throughout Europe and America. The Zucchinis were given medals by the King of Norway and the king of Italy.

Wonderful as the original cannon act was, John Ringling, one of the most famous circus owners, asked Edmondo to liven it up. Edmondo's reply was to invent a cannon with two pistons, which could fire two human bullets, one after the other. To try out the new cannon, the Zucchinis all gathered one morning behind Edmondo's house. The family doctor stood by, prepared for the worst. Edmondo fired two dummy bullets first. Then he beckoned to his brothers Hugo and Vittorio. "Pam—pam!" says Edmondo when he tells the story. "It work perfect."

**"The White Heron"**

When the second World War came, all the boys joined up, and Edmondo did not know where to turn for human cannonballs. Was this to be the end of the great Zucchini

tradition? “No,” said Edmondo's two pretty daughters, “the show must go on.” So Duina and Egle. Victoria, who for years had been first-class trapeze artists, now put on the white suits of human cannonballs. Duina was just as good with the cannon as she had been on the trapeze; and Egle Victoria turned out to be the best bullet in the history of the act. She often made the full 200-foot flight, turning her half somersault so gracefully that they called her “the White Heron.”

The home life of the human cannonballs is gay and exciting. Friends and relations drop in unexpectedly from all over the world. Some never leave. Among them, the Zucchini's speak eleven languages, including Czech and Arabic, and they often switch from one to the other in the same sentence! On the exercise ground behind Edmondo's house they practise tirelessly on trapezes, high wires and tumbling mats. And of course they often go soaring over the treetops, singly and in pairs—a sight the neighbors have never quite got used to!



### လူသားအမြောက်ဆံ

သင့်အသက် နှစ်ဆယ့်တစ်နှစ်ပြည့်မြောက်သောနေ့တွင် ဧရာမ မွေးနေ့မင်္ဂလာပွဲကြီး တစ်ခုလုပ်ကောင်းလုပ်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် သင်သာ ‘ဇက်ချီနီ’ နာမည်ခံထားသူဖြစ်ပါလျှင် ထိုပွဲမှာတကယ့် အသည်းတုန်စရာ မွေးနေ့ မင်္ဂလာပွဲတစ်ခုဖြစ်မည်မှာ သေချာသည်။ အမြောက်ထဲထည့်ပစ် တာ ခံရပေမည်ကိုး။

‘ဇက်ချီနီ’ ဆိုသည်မှာ ‘လူသားအမြောက်ဆန်’ ဟုကျော်စောသော ရဲဝံ့ စွန့်စားလှသည့်ဆပ်ကပ် မိသားစုကြီး၏ အမည်ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ အမြောက်ကြီးမှာ ၂ ပေရှည်သော ဧရာမဆိုမှ တကယ့်ဧရာမကြီး ဖြစ်သည်။ တဝိုင်းဝိုင်း တဝင်းဝင်းတောက်နေသည့် ထိုအမြောက်ကြီးကို ပြကွင်းထဲ သွင်းလာလိုက်လျှင်ပင် ပရိတ်သတ်၏ ‘ဟယ်’ ဟူသော အသံကြီးမှာ တစ်ရုံလုံး ဟိန်းသွားလေ့ရှိသည်။ ပရိတ်သတ်ကလည်း တစ်သက်တွင် မမေ့နိုင် တော့မည့် ပြကွက်ကြီးကို မြင်ရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း သိနေကြသည်ပင်။

နောက်ဆုံးတွင်တော့အများမျှော်လင့် တောင့်တနေကြသည့်သံစုံ ခရာသံကြီး သောင်းသောင်းဖြဖြ တစ်ခဲနက် ထွက်ပေါ်လာလေတော့သည်။

ထို့နောက်သက်ကြီး ဇက်ချိန်တစ်ဦး အမြောက်ကြီးဆီသို့ ထော့နင်းထော့နင်း နှင့် လျှောက်ထွက်လာသည်။ သူတစ်ကိုယ်လုံးမှာ ဟိုနားကကျိုး၊ သည်နား ကအက်နှင့် အရိုးကောင်းရယ်လို့ မည်မည်ရရပင် မရှိချင်တော့။ ထို့ကြောင့် ‘လူသားအမြောက်ဆန်’ လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ပြီ။ သို့သော်လည်း ဤ လုပ်ငန်း၏ ခဲရာခဲဆစ်ဟူသမျှကိုကား နောကျေအောင် သိနေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ သူက အမြောက်ကြီးတစ်ခုလုံးကို သေချာလှည့်ပတ် စစ်ဆေးကြည့်လိုက်ပြီး စိတ်ကျေနပ်တော့မှ ပစ်စင်ကလေးပေါ်သို့ တက်ထိုင်လိုက်သည်။

ထို့နောက်ဦးလှိုင်လိုက်သလို တခြံခြံခြံ ဟည်းသွားသော ဘင်သံ ကြီးတွေနှင့်အတူ ‘လူသားအမြောက်ဆန်’ကိုယ်တိုင် ထွက်လာလေသည်။ ပြီးပြီးပြန်ပြန်တလက်လက်ဖြစ်နေသော အဖြူရောင် အာကာသဝတ်စုံ မျိုးကို ဝတ်ထားသည်။ ခေါင်းကာခမောက်ကို စွပ်ပြီးလေးချေးမျက်ကာကို လည်း တပ်ထားသည်။ ရှေးဦးစွာအမြောက်ကြီးဘေးနားရှိ လင်ပန်းခွက် ကြီးတစ်ခုထဲ ဆင်းလိုက်ပြီး တစ်ကိုယ်လုံး ကို ကံကုမုန့်တွေဖြူးလိုက်သည်။ အမြောက်မှ ချောချောမောမော လျှောခနဲထွက်သွားစေရန် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ပရိသတ်ဘက်သို့ လက်တစ်ချက်ဝှေ့ပြလိုက်ပြီး အမြောက်ကြီး ပြောင်းဝသို့ လှေကားနှင့်တက်သွားသည်။ ခပ်စောင်းစောင်း ထောင်ထား သော အမြောက် ပြောင်းဝထဲသို့ ခြေထောက်ဘက်ကစပြီး ဝင်လိုက်သည်။ တစ်စတစ်စနှင့်လူလုံး ပျောက်သွားသည်။

ဇက်ချိန်ကြီးက လက်ကိုင်ဘီးကို လှည့်လိုက်သောအခါအမြောက် ကြီးက တဝေဝေနှင့် သူလိုချင်သည့် ပစ်မှတ်ချိန်သားကို မိလာလေသည်။ ထို့နောက် မတ်တတ်ရပ်လိုက်ပြီး လက်တစ်ဖက်ကို မြှောက်၍ ‘အသင့်ရှိ ပြီလား’ ဟု အော်မေးလိုက်သည် ‘အသင့်’ ဟု ပြန်အော် လိုက်သော ခပ်အုပ် အုပ်အသံမှာ သချိုင်းဂူထဲက ထွက်လာလိုက်သလိုပင် ထင်ရသည်။ ထို့ နောက်အမြောက်ကိုင် ဇက်ချိန်ကြီးက ခလုတ်တစ်ခုကို နှိပ်လိုက်သည်။

ဒိန်းဟူသောပြင်းထန်လှသည့် ပေါက်ကွဲသံကြီးနှင့်အတူ အမြောက်ပြောင်းဝမှ မီးလျှံမီးခိုးလုံးကြီး ထွက်လာလျက် လူသားအမြောက် ဆန်မှာ အထက်သို့ လွင့်တက်သွားသည်။ လေထဲတွင် ကျွမ်းတစ်ပတ် လည်ပြီးနောက် နှစ်စက္ကန့်အကြာတွင် ဇာတ်ကွင်း တစ်ဖက်စွန်းရှိ ပိုက်ခင်း ကြီးပေါ်သို့ ကျောခင်းပြီးကျသွားလေသည်။ ဇာတ်ကွင်းအကျယ်ကြီးကို



ရနိုင်သောအခါများတွင် အမြောက်ဆန် ဇက်ချီနီသည် ပေတစ်ရာလောက် အမြင့်ကို တက်သွားပြီး ပေနှစ်ရာလောက်အဝေးသို့ပင် ရောက်သွားနိုင်သည်။

**အမြောက်ကြီးကိုစီရင်ထားပုံ**

ဤမျှ အင်ကြီးအားကြီးနှင့် ပြောင်းတစ်လျှောက် ဆောင့်တင် လွှတ်လိုက်ပါလျက် အသက်နှင့် ကိုယ်ဘယ်လို မြဲနေနိုင်ပါသနည်း။ ဤအချက်သည်ပင် လျှို့ဝှက်ချက်ဖြစ်နေသည်။ သူတို့ လုပ်ထားပုံက အမြောက်ပြောင်းထဲတွင် လူတစ်ကိုယ်မတ်တပ်ဆုံရုံ ပြန်ခွက်ကြီးတစ်ခုကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ပစ်လိုက်သောအခါ ထိုပြန်ခွက်ကြီးက ဆောင့်တက်လာပြီး အမြောက်ပြောင်းဝတွင်တန်သွားသည်။ လူကတော့အရှိုန်နှင့် လွင့်တက်သွားသည်။ လူဝင်ပြီးလိုက်သော ပြန်တံမှာ အမြောက်နှင့်ရောလူနှင့်ပိ တိကျအံ့ကိုက်နေအောင် လုပ်ထားသည်။ ထို့ကြောင့်အတွင်းက လူမှာယိမ်းခြင်း ယိုင်ခြင်း လုံးဝမရှိတော့ချေ။

နောက်တစ်ချက်ရှိသေးသည်။ အမြောက်ကို ပရိတ်သတ် ထင်သကဲ့သို့ ယမ်းအားနှင့် ပစ်ခြင်းမဟုတ်ချေ။ လေအားနှင့် တွန်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဧရာမလေသေနတ်ကြီးဟုပင် ဆိုနိုင်သည်။ မီးခိုးမီးလျှံကိုတော့ ယမ်းကိုမီးရှို့လိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၍ဒိန်း ဟူသောပေါက်ကွဲသံမှာ အမြောက်၏နောက်နားက ဗုံးလေးတစ်လုံးကိုခွဲလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြကွက်ခမ်းနားသွားအောင် သက်သက် လုပ်ပေးလိုက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ပိုက်ခင်းပြင်၏ အပြင်ဘက်သို့ လွဲပြီးကျသွားနိုင်သကဲ့သို့ အခြားအခြားသော အန္တရာယ်များလည်းကျရောက်နိုင်ပေသေးသည်။ အကယ်၍အတွင်းက ထိုးထုတ်သည့် ပြန်တံ ‘ဂျမ်း’ ဖြစ်သွားလျှင် ဇက်ချီနီ’ မှာမီးခိုးပိတ်ပြီး သေနိုင်သည်။ သည်ပြကွက်ကို လုပ်နေရင်းသေရသည့် ဇက်ချီနီတော့ တစ်ယောက်မျှမရှိခဲ့ချေ။ သို့သော်လည်း တစ်ခါမဟုတ်တစ်ခါ ဒဏ်ရာတော့ ရခဲ့ကြဖူးသည်ချည်းပင် ဖြစ်လေသည်။

### လူသားအမြောက်ဆန်စိတ်ကူး

‘ဇက်ချီနီ အဖွဲ့’ ၏ အစ်ကိုအကြီးဆုံး ‘အက်ဒမန် ဇက်ချီနီ’ မှာ ပြန်ပြောင်းပြောစရာ စွန့်စားခန်းတွေတစ်ပုံတစ်ပင်ကြီးရှိသည်။ ပထမကမ္ဘာ စစ်ကြီးတွင် အီတာလျံ တပ်မတော်ဘက်ကဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်နေရင်း ဤလူသား အမြောက်ဆန်ကို စိတ်ကူးရခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရန်သူနှင့် ကိုက်တစ်ရာမျှပင်မဝေးသော ကတုတ်ကျင်းထဲတွင် ထိုင်နေရင်း ခုနေမှာ ရန်သူကိုရှေ့နောက် ညှပ်ပြီးတွယ်လိုက်ရရင် ဘယ်လောက် ပိုင်လိုက်မလဲဟု အတွေးပေါက်မိသည်။

‘အဲဒီမှာတင် ရန်သူရဲ့နောက်ကျောဘက်ကို ရောက်သွား အောင်ရဲဘော်တွေကို အမြောက်ထဲ ထည့်ပစ်လိုက်ရင် ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာပဲဆိုတဲ့ စိတ်ကူးမျိုး ပေါ်လာခဲ့တာပဲ’ ဟု ဇက်ချီနီက ပြန်ပြောပြလေသည်။ လူတိုင်း က ဝိုင်းရယ်ကြသည်။ သို့သော် ဇက်ချီနီ ကတော့ ဤကိစ္စကို တစ်ခါမျှ မမေ့ချေ။

စစ်ကြီးပြီးသွားသည့်နောက် သူ့ဖခင်၏ ဆပ်ကပ်နှင့်အတူ လှည့်လည်ရင်း မော်လ်တာကျွန်းသို့ ရောက်သောအခါ ပန်းပဲဆရာကြီး တစ်ယောက်ထံတွင် လူကိုထည့်ပစ်လိုက်နိုင်လောက်အောင် ကြီးသော အမြောက်ကြီး တစ်ခုအလုပ်ခိုင်းသည်။ ‘ကိုင်ရီ’ မြို့တွင် ပထမဆုံး ပြသရာ ထိုပွဲဦးထွက်၌ပင် သူ့ခြေတစ်ဖက် ကျိုးသွားလေသည်။ ဆေးရုံတက်နေရပြန် တော့ အလကားနေအလကား အားအားရှိနေသည်နှင့် ဘယ်နေရာ မှားသွား ခဲ့သလဲ ဆိုတာကိုသာ ပြန်ပြီးစဉ်းစားနေမိလေ့ရှိတော့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြောင်းကလည်းနည်းနည်း ကျယ်လွန်းသည်သာမက ထိုပြန်ဆောင့်သည် ကလည်း နည်းနည်းပြင်းလွန်းဆတ်လွန်းသည်ဟုဆုံးဖြတ်မိသည်။ ထို့ကြောင့် နောက် အမြောက်တစ်လက်အတွက် ပုံစံသစ်ထုတ်လိုက်သည်။

ဤပုံစံသစ် အမြောက်တွင်ညီဖြစ်သူ ‘ဟူဂိုဇက်ချီနီ’ ကို ထည့်ပြီး လူသားအမြောက်ဆန်အကြိမ်ကြိမ် ပစ်ပြခဲ့ကြသည်။ ထိုခိုက် ဒဏ်ရာရမှု မရှိတော့ချေ။ ဤပြကွက်မှာ ဥရောပနှင့်အမေရိကတစ်ခွင်တွင် ပွဲတိုင်းကျော် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ နော်ဝေ ပြည့်ရှင်နှင့် အီတလီပြည့်ရှင် ဘုရင်နှစ်ပါး ကလည်း ဇက်ချီနီအဖွဲ့အား ဆုတံဆိပ်တော်များ ချီးမြှင့်အပ်နှင်းတော်မူကြ လေသည်။ နဂိုကမှအံ့ဩလောက်သည့် အမြောက်ပြကွက်ကိုပင် နာမည်

**သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည**

ကျော်ဆပ်ကပ်ပိုင်ရှင် ‘ဂျွန်းရင်းဂလင်း’က နောက်တစ်ဆင့်တက်ပြီးအမွမ်း တင်ပေးရန်အက်ဒမန်ကို တိုက်တွန်းလေသည်။ သည်တစ်ခါတွင်တော့ တွန်းပြန်နှစ်ခုထည့်ထားသည့် အမြောက်ကြီးတစ်လက် လုပ်ပြီး လူနှစ် ယောက်ကို တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ပစ်ထည့်လိုက်ရန် ဖြစ်သည်။

ထိုအမြောက်ကို စမ်းမည့်နေ့ရောက်သောအခါ ဇက်ချီနီတစ်အုပ် လုံး အက်ဒမန်၏ အိမ်နောက်ဘက်တွင် စုဝေးလာကြသည်။ အရေးဟဲ့ အကြောင်းဟဲ့ဆိုလျှင် အသင့်ရှိနေစေရန် မိသားစု လက်စွဲ ဆရာဝန်ကိုလည်း ခေါ်ထားလိုက်ရသေးသည်။ အက်ဒမန်က ရှေးဦးစွာ လူရှုပ်နှစ်ရှုပ်ထည့်ပြီး ပစ်လိုက်သည်။ ပြီးမှ ညီတော်မောင် ‘ဟူဂို’ နှင့် ‘ပစ်တိုရီယို’ ကိုအချက်ပြ လိုက်သည်။

‘ဒိုင်း-ဒိုင်း ဆို တကယ့်ကိုကွက်တိ ဝင်သွားတာပါပဲ’ ဟု အက်ဒမန် က နောင်အခါတွင် ပြန်ပြောပြလေသည်။

**ဗိုင်းဖြူမကလေး**

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်လာသောအခါ ယောက်ျားလေးတွေ အားလုံး တပ်ထဲသို့ရောက်သွားကြသည်။ အက်ဒမန်မှာ လူသား အမြောက်ဆန်အတွက် ဘယ်ဘက်ဆီလှည့်ပြီး ရှာလိုက်ရမှန်းမသိအောင် ဖြစ်သွားရသည်။ ထို့ကြောင့်ဇက်ချီနီမိသားစု ရိုးရာကြီး နိဂုံးသတ်သွားပြီ လောဟု အောက်မေ့မိသည်။ အက်ဒမန်၏ သမီးချော နှစ်ယောက်က တစ်စခန်းထလာသည်။ ‘ဘယ်ရပ်လို့ ဖြစ်ပါ့မလဲ မီးစင်မပျက် ဆက် ကြရမှာပေါ့’

ဤသို့အားဖြင့် ကောင်းကင်ဘားကို ကြော့နေအောင်ဆော့လာ ခဲ့ကြသည့် ‘ဂျူဝီနာ’ နှင့် ‘အဂ္ဂလေ ပစ်တိုးရီးယား’ တို့ညီအစ်မ နှစ်ဖော်သည် အမြောက်ဆန်ဝတ်စုံကို ဝတ်လိုက်ကြရလေတော့သည်။ ဂျူဝီနာသည် ကောင်းကင်ဘားတွင် ကြော့သကဲ့သို့ပင် ကြော့နိုင်လေသည်။ ပစ်တိုးရီးယား ကတော့ အမြောက်ဆန်သမိုင်းတွင် စံချိန်တင် အကောင်းဆုံးဖြစ်သွားလေ တော့သည်။ ပေနှစ်ရာ တင်းတင်းကြီးကို ကျွမ်းဝေ့ပြီး မျောလိုက်ပုံမှာ ကြော့ကြော့ရှင်းရှင်းရှိလှသောကြောင့် ‘ဗိုင်းဖြူမကလေး’ ဟုပင် အမည်တွင် လာလေသည်။

လူသားအမြောက်ဆန်တို့၏ နေအိမ်မှာလည်း သည်းဖို ကြည်နူး ရွှင်မြူးစရာတို့နှင့် လွမ်းနေလေ့ရှိသည်။ ကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှ ဆွေမျိုး သင်္ဂဟ တို့သည်လည်း ရုတ်တရက် မခေါ်ပင့်ဘဲ ရောက်လာတတ်သည့်ပြင် အချို့ မှာပြန်ကို မပြန်ကြတော့ချေ။ ဇက်ချီနီတို့သည် ချက်နှင့် အာရဗီ အပါအဝင် ဘာသာစကားဆယ့်တစ်မျိုးလောက်ကို ပြောတတ်ကြလေရာ တစ်ခါတစ်ရံ ဝါကျ တစ်ခုမဆုံးမီမှာပင် ရုတ်တရက် စကားတစ်မျိုးမှတစ်မျိုး သို့ ခုန်ကူး ချင် ကူးသွားတတ်သည်။ အက်ဒမန်၏ အိမ်နောက်ဘက်ကွင်းပြင် တွင် ကျွမ်းထိုး၊ ကြိုးတန်းလျှောက် ကောင်းကင်ဘားများကို မမောနိုင် မပန်းနိုင် လေ့ကျင့်နေကြမြဲ ဖြစ်သည်။ သစ်ပင်ထိပ်များကို ကျော်နေသည့် ကြိုးတန်း များပေါ်တွင် တစ်ယောက်တည်း သို့မဟုတ် အတွဲလိုက်တွေ လေ့ကျင့် နေကြတတ်ရာ အိမ်နီးပါးချင်းများအဖို့ နိစ္စဓူဝ တွေ့နေရစေကာမူ ကြည့်လို့ ကို မရိုးနိုင်သည့် မြင်ကွင်းများ ဖြစ်ပါလေတော့သည်။



K-O'D- BY THE WORLD  
CHAMPION

**ကမ္ဘာ့ချန်ပီယံ၏ လက်သီးကိုမြည်းခဲ.စဉ်က**



ဇွန် ပွင့် ၁၁ အုပ် တိုက်

## KIO'd! BY THE WORLD CHAMPION

*How the author began his literary carrier-from a reclining position*

**By PAUL GALLICO**

As a young man, just out of college, I had a job writing film reviews for a New York newspaper. I had been doing it for about six months (rather well, as I thought) when the owner of the paper made it clear that he didn't like what I was writing. He demanded that I should be given the sack.

This might have ended my newspaper career had not a friendly editor secretly put me to work in the sports department of the same paper.

At that time Jack Dempsey, the World Heavyweight

Champion, was training to defend his title against Luis Firpo, the massive Argentine boxer known as the "Wild Bull of the Pampas." As a sports reporter, I was sent to Dempsey's training camp to write some colorful stories about his preparations for the great fight.

When I arrived at the camp I found plenty to write about. There was the rough, tough Dempsey himself, a born fighter who really enjoyed boxing, however big and strong his opponent might be. He had proved that the day he took the heavyweight title from the giant Jiss Willard. Never had there been such a fight in the modern ring. In the very first round Dempsey knocked the champion down no less than seven times. No wonder he was called Jack the Giant-killer!

With him was his elegantly dressed manger Jack Kearns. And there at the camp were gathered famous sports writers, and all the rag, tag and bobtail of the boxing world.

Yes, there were colorful people to describe in my newspaper, but I felt that this was not enough. The trouble was that boxing itself was still a mystery to me.

I had been to prize fights and watched boys go rubbery at the knees after being clipped on the chin. I had seen them fall down, struggling to rise again. But what was it like to be on the floor from a punch, and hear the referee counting away the seconds? What thoughts pass through a man's head when he has a swarm of bees buzzing in his brain and legs of putty? I did not know.

How could I write well about these things if I had never experienced them myself? I felt that I had to find out what it was like, or I would never be any good as a sports

writer.

It was foolhardy for a chap who had never boxed in his life to want to climb into the ring with the man-destroyer Dempsey, yet that is just what I did. If ever a man began a writing career from a reclining position it was myself.

### **An Appointment with Dempsey**

I went to see Dempsey one afternoon at his collage in the camp, and asked whether he would spar a round with me so that I could write a story about how it felt to be hit by an expert. Dempsey, wearing flannel trousers and an old sweater, sat on the rail of his veranda. He looked me up and down. Then he asked in that strangely high-pitched voice of his, "What's the matter, son? Don't your editor like you no more?"

I told him that I expected to live through the round, and said that my only real doubt was whether I could take a hard blow in the stomach. I asked the great man if perhaps he might aim at another target.

Dempsey thought this over, then replied, "I think I understand, son. You just want a good punch on the nose." He agreed to meet me in the ring on the following Sunday. We shook hands and I went away very pleased.

Kearns, the manager, was alarmed when he heard what Dempsey had promised. Remember, I was unknown to the boxing world. I was tall, just under six feet three, and weighed nearly fourteen stone. When I took off my glasses and stripped to the waist I looked as though and dangerous



as any professional fighter. Nobody would have guessed that within this menacing monster beat the heart of a rabbit.

Thoughts of all the plots and tricks of the boxing profession flashed into the brain of Jack Kearns. I might be what I said I was, a harmless sports reporter; but supposing I had been sent from the Firpo camp to butt, cut or otherwise injure Dempsey before the fight. . .? Kearns said to Dempsey, "Don't take chances with this guy—finish him off quick!"

Sunday was gala day at the camp and some 3,000 spectators turned up. One of the sports writers said to me, "I hear you're fighting the champion today."

"Oh, not fighting," I said. "We're just going to fool around. Dempsey's going to take it easy."

The reporter gave me a pitying look and said, "Son, don't you know that man *can't* take it easy?"

I stood near the ring clad in shorts, boxing shoes and boxing gloves. Dempsey, wearing a brown leather head-guard, was boxing with a middle-weight to develop speed. When they held on to each other in a clinch, Dempsey absentmindedly cuffed his sparring partner on the back of the neck.

"What's that tapping on the back of the neck for?" I asked another sparring partner standing nearby.

The fighter turned to me and said, "Shakes you up. Here, I'll show you." Then he hit me on the back of the neck with his gloved hand. My eyes glazed over, my knees began to give way and I nearly collapsed. I came close to being the first man even to be knocked out *before* climbing into the ring!

Next Farmer Lodge, a huge heavyweight, went into

the ring with Dempsey. They shuffled about for a few seconds; then there was a flurry of blows and Dempsey shot out a left hook. The Farmer sank to the canvas and lay there. Four of his companions reverently removed him.

Kearns came over to me and said, "O.K., Gallico. You're next."

### **I Punch the Champion**

Kearns made the introductions just as if it had been a real boxing match. " In this corner, the heavyweight champion of the world—Jack Dempsey!" The hills echoed with the cheers of the audience. Then he announced: "In the opposite corner, Paul Gallico of the *Daily News*." From the 3,000 spectators came only a clammy silence, except for one voice from the crowd which asked mockingly, "Who?"

The bell rang. Reluctantly I left my corner. Dempsey danced over and lightly touched my gloves. Then he crouched down and began bobbing and weaving from side to side. At any moment I expected him to explode one of his deadly left hooks. I remembered what had happened to Farmer Lodge. I felt lonely and took up my own version of " Pose A" from the *Boxer's Manual*. I stood with my left arm held straight out and kept the rest of me as far away from Dempsey as possible.

Dempsey pursued me, still weaving and bobbing. Gone was the friendly smile which had lulled my fears on the veranda of his cottage. With the broad leather headband across, his forehead, glaring eyes and snarling lips, he looked like a tiger stalking his prey. I made sure there was some

room behind me and retreated there.

Someone in the crowd made a rude noise. Its result was to bring about my downfall by arousing the pride of the Gallicos. Rather doubtfully I stuck out my left. Dempsey ran into it with his nose. Wow! A point for Gallico. Overwhelmed by what I had done, I poked out another left, and another. They all connected for the simple reason that Dempsey didn't bother to defend himself.

Three jabs had landed! Why, this was fun. Fancy Dan Gallico, the Galloping Ghost of the Squared Circle. I'll just try another. I did.

“BOOOOOOOOOOOOM !”

I can remember seeing Dempsey's brown arm flash for one instant before my eyes. Then there was this awful explosion somewhere inside my skull, followed by a bright light and then darkness.

### Experience Pays

Slowly it grew light again. I was sitting on the canvas with one leg folded under me, grinning foolishly. The ring spun round me in a clockwise direction, stopped and then spun the other way.

I heard Kearns counting over me. “Six—seven — eight—” And like an idiot, I got up !

I didn't have to. I had proved my point. I had gained the precious secret I had sought. But I was ashamed to cower on the floor before all those people. And so, with my head swimming and a loud roaring in my ears, I climbed to my

feet.

Dempsey rushed over and pulled me into a clinch, dancing me round and at the same time holding me up. He had proved *his* point. It was clear that I was no hired thug who had come from Firpo's camp to injure him. I was just a beginner who had never had a glove on before. Even Jack Kearns was laughing.

Dempsey whispered in my ear, "Hang on and wrestle a little until your head clears, son."

Mercy from the Giant-killer ! I clutched him like a long-lost brother. We wrestled around a bit. Absentmindedly, Dempsey hit me half a dozen of those affectionate taps on the back of the neck. The next thing I remember was Kearns counting over me again. I would have been there still if they had not needed the ring. They told me the affair lasted just one minute and thirty-seven seconds.

I was taken to a room where I could lie down until my scattered wits returned. I had a splitting headache and was grateful to be alive. As soon as I could get to a typewriter I wrote out my story, much as you have read it here. They say the owner of my paper laughed his head off when he read it and saw the photograph of me stretched out colder than a mackerel. But a year later he made me sports editor.



## ကမ္ဘာ့ချန်ပီယံ၏ လက်သီးကိုမြည်းခဲ့စဉ်က

### ကျဆုံးရတော့မည့် အခြေအနေမှ စာပေလောကတွင်နေရာရလာခဲ့သူ တစ်ယောက်အကြောင်း

ကျွန်တော့်အသက်က ခပ်ငယ်ငယ်၊ ကောလိပ်ကထွက်လာစ၊ နယူးယောက်မြို့ကြီးက သတင်းစာကြီးတစ်စောင်မှာ အလုပ်ရခဲ့ပါတယ်။ ရုပ်ရှင်သတင်းတွေ ဝေဖန်ချက်တွေကို ရေးရတာပါ။ “ရီဗျူး” ပေါ့ခင်ဗျာ။ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာတော့ ကျွန်တော် ရေးတာသားတာလေးတွေကို အတော်ကလေးသင့်တယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သတင်းစာပိုင်ရှင်က ကျွန်တော့်အရေးအသားတွေကို ကြိုက်တော်မမူဘူးတဲ့။ ဒါနဲ့ ခြောက်လ လောက်ရှိတော့ ကျွန်တော့်ကို အလုပ်က ထုတ်ပစ်ဖို့ ခိုင်းပါလေရော။

ဒီမှာတင် ကျွန်တော်သတင်းစာသမားဘဝ နိဂုံးချုပ်သွားဖို့ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော့်အပေါ်မှာ သဘောကောင်းတဲ့ အယ်ဒီတာတစ်ယောက် က ကျွန်တော့်ကို အဲဒီသတင်းစာရဲ့ အားကစားကဏ္ဍဘက်မှာ တိတ်တိတ် ထိုးထည့်ပေးလိုက်တယ်။

ဒီအချိန်မှာတော့ ကမ္ဘာ့ဟဲဗီးဝိတ် ချန်ပီယံက ‘ဂျက်ဒင်းမ်ဆေး’

တဲ့။ သူကလည်း လက်ငှေ့သရဖူကို စိန်ခေါ်လာတဲ့ ‘လူးစ်ဖာပို’ ကိုရင်ဆိုင်ဖို့ စခန်းဝင်လေ့ကျင့်နေတယ်။ ဖာပိုကလည်း ပေါ့ပေါ့ မဟုတ်ဘူး။ ဧရာမ အာဂျင်တီးနား လက်ငှေ့သမား၊ ကန္တာရကျွန်းကြီး (Wild Bull of the Pampas) လို့ နာမည်ကြီးနေချိန် သတင်းထောက်ပေါက်စတစ်ယောက် အနေနဲ့ ဂျက်ဒင်းမ်ဆေးတစ်ယောက် ပွဲကြီးပွဲကောင်းအတွက် လေ့ကျင့်နေပုံ ကို သတင်းဝေဝဆာဆာယူဖို့ သူ့လေ့ကျင့်ရေးစခန်းကို လွှတ်လိုက်ပါတယ်။

စခန်းရောက်လာလိုက်တော့ ရေးစရာတွေဟာ တစ်ပုံတစ်ပင်ကြီး တွေ့ရပါတယ်။ ဒင်းမ်ဆေးကတကယ့်ကို ဧရာမလူကြမ်းကြီးပါပဲ။ တတ်နိုင် ရင် ဆင်ကောင်လောက်ကြီးနေပစေ၊ ထိုးနေရရင်ပြီးရောဆိုတဲ့ လက်ငှေ့ သမားမျိုးပါပဲ။ ဟဲဗီးဝိတ်သရဖူကို ‘ဂျက်ဒ်ဗီးလားဒ်’ ဆီက ယူခဲ့ပုံဟာ တကယ့် သာဓကပဲ။ ခေတ်သစ်လက်ငှေ့ကြီးဝိုင်းမှာဖြင့် အဲဒီပွဲမျိုးဟာ အဲဒီပွဲတစ်ပွဲပဲ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ပထမအချို့ စထွက်လိုက်ပါပြီဆိုကတည်းက ချန်ပီယံဗီးလားဒ်ကို ခုနှစ်ခါထက်မနည်း လဲအောင် ထိုးပစ်လိုက်တယ်။ ‘ဘီလူးနိုင်ဂျက်’ လို့သူ့ကို နာမည်ပေးကြတာ အံ့ဩစရာမဟုတ်ဘူးပေါ့ခင်ဗျား။

ဒင်းမ်ဆေးနဲ့ အတူရှိနေတာကတော့ သူ့မန်နေဂျာ ‘ဂျက်ကီးယန်း’ ပါပဲ။ နာမည်ကျော် အားကစားသတင်းထောက်တွေလည်း ပါရဲ့။ ဟိုလိုလို သည်လိုလို ဗရုတ်သုတ်ခတွေလည်း တွေ့ရရဲ့၊ စုံနေတာပါပဲ။

စိတ်ဝင်စားစရာ၊ ရေးချင်စရာ လူပေါင်းစုံကိုတွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သည်လောက်နဲ့မဟုတ်လောက်သေးဘူးလို့ ကျွန်တော့် စိတ်မှာ ထင်နေမိတယ်။ ပြဿနာက ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်က လက်ငှေ့ဆိုတာကို မည်မည်ရရ ဘာမှမသိသေးတဲ့ အချက်ပါပဲ။

လူငယ်တွေရဲ့ လက်ငှေ့ပြိုင်ပွဲတွေကိုလည်း ကြည့်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ မေးစေ့ကို တစ်ချက်လောက်လှလှကြီးထိသွားလိုက်ရင်ဒူးညွတ် ကျသွားတာ တွေ၊ လဲကျသွားတာတွေ၊ အတင်းပြန်ထတာတွေကို မြင်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါ ပေမဲ့ . . . ထိချက်ပြင်းလို့လဲကျသွားတဲ့အခါမှာ ခေါင်းထဲမယ် ဘယ်လိုနေ သလဲ၊ ဒိုင်လူကြီးက ဝမ်း-တူး-သရီးနဲ့ စက္ကန့်ကိုရေနေတဲ့ အချိန်မှာ ဘယ်လိုခံစားမိသလဲ။ အထိုးခံလိုက်ရလို့ ခေါင်းထဲမှာ မိုက်ခနဲဖြစ်သွားပြီး ခြေတွေက ‘သာခွေယိုင်’ ဖြစ်သွားတော့ ဘယ်လိုခံစားမိသလဲ . . . ဒါတွေကို ကျွန်တော်ဘာမှ မသိဘူး။

ဒါမျိုးတွေကို တစ်ခါမှ မကြုံဖူးဘဲနဲ့ ဒါတွေအကြောင်းကို ကျွန်တော်က ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရေးမှာလဲ။ ဒါတွေကို သိအောင်လုပ်ရမယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင် ဘာမှအသုံးမကျတဲ့ အားကစားသတင်းထောက် ဖြစ်နေမှာပဲလို့ ကျွန်တော့်စိတ်မှာ အောက်မေ့လိုက်မိတယ်။

ကြိုးဝိုင်းထဲကို ယောင်လို့တောင် မဝင်ခဲ့ဖူးတဲ့ချာတိတ်ကလေး တစ်ယောက်က ‘လူသတ်ကောင်’ ကြီးလို့ နာမည်ကြီးနေတဲ့ ဒင်းမ်ဆေးလို ချန်ပီယံကြီးနဲ့ ကြိုးဝိုင်းထဲမှာ သွားပြီး ယှဉ်ဖို့လုပ်ပါတယ်ဆိုရင် ‘ဒီကောင် သောက်ရူးပဲ’ လို့ ပြောကြမှာအမှန်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်ကတော့ တကယ့်ကို အဲသည်အတိုင်းလုပ်ခဲ့တာ။ စာပေသမားဘဝကို ယိုင်ပြီးလဲနေတဲ့ဘဝက နိဒါန်းပျိုးခဲ့ရတဲ့ လူမျိုးရှိပါတယ်ဆိုရင် အဲဒါကျွန်တော်မှ ကျွန်တော်အစစ် ပါပဲခင်ဗျာ။

**ဒင်းမ်ဆေးနှင့် ချိန်းပြီ**

တစ်နေ့လယ်ခင်းမှာ ဒင်းမ်ဆေးရဲ့ စခန်းမှာရှိတဲ့ သူ့အိမ်ကလေးကို ကျွန်တော်သွားပြီး ကျွန်တော်နဲ့တစ်ပွဲတစ်လမ်း လက်ရည်စမ်းပေးဖို့ အထိုးခံလိုက်ရတဲ့အခါမှာ ဘယ်လိုဖြစ်ကြောင်း စာလေးတစ်ပုဒ်လောက် ရေးချင်လို့ပါဆိုတာကို ပြောပြပါတယ်။ ဒင်းမ်ဆေးက ဖလန်နယ် ဘောင်းဘီ၊ ဆွယ်တာအင်္ကျီဟောင်းကြီးကို ဝတ်ပြီး ဝရန်တာပေါ်မှာ ထိုင်လိုက်လို့။ သူက ကျွန်တော်ကို ခြေဆုံးခေါင်းဆုံးကြည့်တဲ့ပြီး သူ့အသံကျယ်ကြီးနဲ့ ‘ဟ... မောင်ရင်လေး၊ ဘယ်လို ဖြစ်လာတာလဲ၊ မင်းကိုအယ်ဒီတာက မလိုချင်တော့ဘူးလို့ ပြောလိုက်လို့လား’

သည်တော့ ကျွန်တော်ကလည်း ကျွန်တော်ဟာ လက်ဝှေ့ကြိုးဝိုင်း ဝန်းကျင်တွေမှာ လှည့်လည်ကျက်စားရတော့မယ်ထင်တဲ့ အကြောင်းကို ပြောပြီး အထိုးခံကြည့်ချင်ပါတယ်ပေါ့။ တဆိတ် ဗိုက်ကိုတော့ မထိုးလိုက်ပါနဲ့၊ ခံနိုင်မယ် မထင်ဘူး၊ တခြားနေရာတွေကို ထိုးပါဆိုတာကိုလည်း ပြောပြလိုက်ပါတယ်။

ဒင်းမ်ဆေးလည်း ခဏလောက်စဉ်းစားပြီးမှ ‘အေးလေကွာ၊ ငါသဘောပေါက်ပါပြီ၊ နှာခေါင်းပေါ်လေးဘာလေးပေါ့ ဟုတ်လားလူလေး’။

ဒါနဲ့နောက်လာမယ့် တနင်္ဂနွေနေ့မှာ ပွဲချိန်းလိုက်ပါတယ်။

ကျွန်တော်လည်း လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြန်လာ ခဲ့ပါတယ်။

ဒင်းမ်ဆေးက ချိန်းပွဲလက်ခံလိုက်တယ်ဆိုတာ ကြားလိုက်ရတော့ မန်နေဂျာကီးယန်းက မျက်လုံးပြူးသွားတာပေါ့ခင်ဗျာ။ လက်ဝှေ့လောကမှာ ကျွန်တော့်နာမည်ကို ဘယ်သူမှကြားဖူးကြတာမှ မဟုတ်ဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်က လူကောင်ကတော့ အထွားသားခင်ဗျ။ အရပ်ဆိုရင် ခြောက်ပေသုံးလက်မ သီသီကလေးလျော့တာ။ ကိုယ်အလေးချိန်ကလည်း ဆယ့်လေးစတုန်ဆိုတော့ အင်္ကျီများ ချွတ်ထားလိုက်ရင် လေးလုံးခြောက်ဖက် တကယ့်ဖိုက်တာကြီးလို့ ထင်စရာပေါ့။ သည်လောက် အတ္တဘောကြီးက အသည်းလေးက ယုန်ပေါက်စလေးရဲ့အသည်းနဲ့ နင်လားငါလား ဖြစ်နေ တယ်ဆိုတာ ဘယ်သူထင်လိမ့်မလဲခင်ဗျာ။

ကြေးစား လက်ဝှေ့လောကရဲ့ သပွတ်အူကလိမ်ချုံ ကိစ္စတွေဟာ မန်နေဂျာကီးယန်းရဲ့ခေါင်းထဲမှာ လက်ခနဲဝင်သွားပါလေရော။ ကျွန်တော် ဟာ ကျွန်တော်ပြောပြတဲ့အတိုင်း တကယ့်ကို ရိုးရိုးသားသား သတင်းထောက် ကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်မယ်။ ဒါပေမဲ့ . . . တကယ်လို့ ပြိုင်ဘက်ဖာပိုရဲ့ဘက်က လက်ရည်စမ်းဖို့လိုလို ဘာလိုလိုနဲ့ ပွဲကြီးမတိုင်မီမှာ ဒင်းမ်ဆေးကို နည်းနည်းပါးပါးနာသွားအောင် ထိုးဖို့ကြိတ်ဖို့ သပ်လျှို့ပြီး ဝင်လာတဲ့ လူဖြစ်နေရင်. . .

‘ဒင်းမ်ဆေး . . . ဒီငနဲလေးကို အချိန် ဆွဲမနေနဲ့၊ မြန်မြန် ပွဲသိမ်းပစ်လိုက်’

စခန်းမှာ တနင်္ဂနွေနေ့များဆိုရင် တကယ့်ပွဲတော်ကြီးပါပဲ။ လူမှ သုံးထောင်လောက်ရှိတယ်။ ရောက်လာလိုက်ကြတာ။ အားကစား သတင်းထောက် တစ်ယောက်က ကျွန်တော့်ကို . . .

‘ကိုယ့်လူက ဒီနေ့ ချန်ပီယံနဲ့ ဆော်မလို့ ဆို’

‘ဟာ. . . ဆော်တာ မဟုတ်ရပါဘူးဗျာ၊ ကြိုးဝိုင်းထဲ တို့ကနန်း ဆိတ်ကနန်း ပတ်ပြေးနေရုံလောက်ပါ။ ဒင်းမ်ဆေးကလည်း ခပ်ပေါ့ပေါ့ သဘောထားတာပါ’

အဲသည် သတင်းထောက်က ကျွန်တော့်ကို ဪ. . . ဖြစ်မှ ဖြစ်ရလေဆိုတဲ့ ပုံစံမျိုးနဲ့ ကြည့်ပြီး . . .



‘ဒီလူက ပေါ့ပေါ့ သဘောမထားတတ်ဘူး ဆိုတာ မောင်ရင် မသိဘူးနော်’

ကျွန်တော်က ကြီးဝိုင်းနားမှာပဲ မတ်တတ်ရပ်နေတယ်။ လက်ဝှေ့ ဖိနပ်စီးပြီး လက်အိတ်ကလေးတွေလည်း စွပ်လိုက်လို့။ ဒင်းမ်ဆေးက ကြီးဝိုင်းထဲမှာ အညှီရောင်သားရေ ခေါင်းကာကြီးစွပ်ပြီး မစ်ဒယ်လ်ဝိတ်တန်း တစ်ယောက်နဲ့ လက်သွက်ကျင့်ကစားနေတယ်။ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ပူးပြီး ဖက်ထားလိုက်ချိန်မှာ ဒင်းမ်ဆေးက အမှတ်မထင် ဟိုလူရဲ့ ကုပ်ဆက် ကို ပုတ်လိုက်တယ်။

အဲဒါနဲ့ ကျွန်တော်က အနားမှာရှိတဲ့ လက်ရည်စမ်းဖက် တစ်ယောက်ကို. . .

‘အဲဒီကုပ်ဆက်ကို ပုတ်လိုက်လာတာက ဘာသဘောလဲ ဟင်’

‘မှိုင်းသွားတာပေါ့၊ ဒီမှာငါပြမယ်’

ပြောပြောဆိုဆို လက်အိတ်စွပ်ထားတဲ့ လက်နဲ့ကျွန်တော့် ကုပ်ဆက်ကို ရိုက်ပြလိုက်တယ်။ တကတည်းခင်ဗျာ. . . မျက်လုံးထဲမှာ ပြာမှိုင်းသွားပြီး ဒူးတွေညွတ်ပြီး ခွေကျတော့မလောက် ဖြစ်သွားတယ်။ ကံကောင်းလို့ပေါ့ဗျာ၊ ကျွန်တော့်မှာ ‘ပွဲမဝင်ခင်အပြင်ကလဲကျ’တဲ့ ပထမဆုံး လက်ဝှေ့ကျော်ဖြစ်ဖို့ သီသီလေးလိုတော့တယ်။

နောက်တစ်ယောက်ကတော့ ဟဲဗီးဝိတ် လက်ဝှေ့သမား ‘ဖမ်းမား လော့ဂျီ’။ သူကလည်းနည်းတဲ့အကောင်ကြီး မဟုတ်ပါဘူး။ ဒင်းမ်ဆေးနဲ့ ထိုးကြတယ်။ စက္ကန့်ပိုင်းလောက်တော့ ထိကာတို့ကာ လှုပ်ကာရှားတာပါပဲ။ နောက်တော့လက်သီးတွေ တဝုန်းဝုန်းကြတော့တာပဲ။ အဲသည်မှာ ဒင်းမ် ဆေးရဲ့ ဘယ်ဝိုက်တစ်လုံးဝင်သွားလိုက်တာ ဟိုလူပုံကျသွားတာပဲ။ ကြမ်းပေါ် မှာ တုံးလုံးပဲ။ သူ့အဖော်တွေက သူ့ကိုထမ်းတော်မူသွားကြပြန်တာပဲ။

မန်နေဂျာကီးယန်းက ကျွန်တော့်ဆီ လျှောက်လာပြီး. . .

‘ကိုင်း. . . ဂေါ်လီကို၊ ဒီတစ်ခါ မောင်ရင့်အလှည့်ပဲ’

**ချန်ပီယံကို တက်ထိုးခြင်း**

ကီးယန်းကလည်း မိတ်ဆက်ပေးနေလိုက်ပုံက တကယ့်ပွဲကြီး လမ်းကြီး ကျနေတာပါပဲ။ ခမ်းခမ်းနားနားပေါ့ ခင်ဗျာ။

‘ဒီဘက်ထောင့်မှာက ကမ္ဘာ့ဟဲဗီးဝိတ် ချန်ပီယံ ဂျက်ဒင်းမ်ဆေး’  
အမယ်လေး. . . ပေးလိုက်တဲ့ ဩဘာသံတွေဟာဘေးနားက  
တောတွေတောင်တွေပါ ပဲ့တင်ထပ်ပြီး ဟည်းသွားတာပဲ။

‘တစ်ဖက်ထောင့်မှာကတော့ နေ့စဉ်သတင်းစာက ပေါ်လင်ဂေါ်လီ  
ကိုပါ ခင်ဗျား’

သုံးထောင်လောက်ရှိတဲ့ လူထုပရိတ်သတ်ကြီးဟာ တစ်ခါ တည်း  
ငြိမ်ကျသွားတာပဲ။ အသံလေးတစ်သံတည်းပဲ ကြောင်တောင်တောင်ထွက်  
လာတယ်။

‘ဘယ်ကကောင်လဲဟ’ တဲ့။

ဒေါင်ခနဲ ခေါင်းလောင်း တီးလိုက်တော့ ကျွန်တော်လည်း ကိုယ့်  
ထောင့်ကနေပြီး စိတ်လေးလေးနဲ့ပဲ ထလာရတာပေါ့ခင်ဗျာ။ ဒင်းမ်ဆေးက  
ခုန်သလို ရွသလိုလေးလုပ်ပြီး ကျွန်တော့်လက်အိတ်နဲ့ ထိလိုက်ပါတယ်။  
အဲ့သည်နောက်တော့ ကိုယ်ကို ညွတ်လိုက်တဲ့ပြီး ဟိုနဲ့သည်ယိမ်းချောင်း  
တော့တာပါပဲ။ ကျွန်တော်ကတော့ သူ့ရဲ့ သေမင်းတမန် ဘယ်ဝိုက်ကြီး  
ဘယ်တော့ဝင်လာမလဲဆိုတာကိုပဲ ကြည့်နေရတာပေါ့။ ‘ဖမ်းမားလော့ဂျီ’  
ကြွသွားပုံကိုလည်း သွားပြီး သတိရလိုက်မိသေးကိုးခင်ဗျ။ ကျွန်တော့်  
ခမျာလေးမှာ ကိုယ်ဟာနဲ့ ကိုယ် ‘လက်ဝှေ့ထိုးနည်းလက်စွဲ’ စာအုပ်ထဲက  
‘အနေအထား-အေ’ ဆိုတာကိုယူပြီး ဘယ်လက်ကိုရွှေ့ဘက်တန်းထား၊  
ကျန်တဲ့အပိုင်းကို ဒင်းမ်ဆေးနဲ့ ဝေးလေကောင်းလေဟေ့ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ။  
ဒင်းမ်ဆေးကတော့ ကျွန်တော့်ကို ယိမ်းကာနွဲ့ကာ လိုက်နေပြီပေါ့။ သူ့  
မျက်နှာကို ကြည့်လိုက်တော့ လားလား . . . သူ့အိမ် ဝရန်တာမှာတုန်းက  
ဖော်ရွေတဲ့ လက္ခဏာဆိုလို့ တစ်ငွေ့တောင် မတွေ့ရတော့ပါဘူးခင်ဗျာ။  
ခေါင်းမှာကလည်း သားရေကာကြီးကို စွပ်လိုက်လို့ မျက်လုံးက ဝင်းဝင်း၊  
နှုတ်ခမ်းကလည်း တင်းတင်း၊ တကယ့်ကိုကျားတစ်ကောင်က သားကောင်  
ကို ကစားနေတဲ့အတိုင်းပါပဲ။ ကျွန်တော်ကတော့ နောက်ဆုတ်ပြေးဖို့  
နေရာလေးကျန်နေအောင် အမြဲသတိထားနေရတာပေါ့။

အဲ့သည်လိုဖြစ်နေတုန်း ပရိတ်သတ်ထဲက တစ်ယောက်ကလှမ်းပြီး  
ဆဲလိုက်ပါလေရော့လား ခင်ဗျာ။ သည်မှာတင်ဂေါ်လီကိုရဲ့ မာန်ကိုဆွလိုက်  
သလိုဖြစ်သွားတယ်။ မာန်ကြွတော့ ဘာဖြစ်သလဲ။ ခံရတာပေါ့ခင်ဗျာ။

ကျွန်တော်လည်း မယုံမရဲနဲ့ဘဲ ဘယ်လက်နဲ့လှမ်းထောက် ကြည့်လိုက်တယ်။ ဒင်းမိဆေးကလည်း တည့်တည့်ကြီးကို နှာခေါင်းနဲ့ ဝင်တိုးတာ။ ကိုင်း. . . မှတ်ပလား ဂေါ်လီကို တစ်မှတ်ရသွားပြီ။ အား-တယ်ဟုတ်တဲ့ ငါပါလား။

ကျွန်တော်လည်း ဘယ်လက်နဲ့ တစ်ချက်ပြီးတစ်ချက် တွယ်တော့ တာပဲ။ ဒင်းမိဆေးကလည်း တစ်ချက်ကလေးမှတောင် မရှောင်ဘဲကိုး ခင်ဗျ။ သည်တော့ ထိရောပေါ့။ သုံးချက်ကြီးများတောင် ကျွန်တော်က ထိုးထည့်လိုက်တာ။ တကယ့်ကို ဟာသပေါ့ခင်ဗျ။ စဉ်းစားသာကြည့်ပါ တော့။ လေလိုလျင်ပြီး တစ္ဆေလိုပေါ့ပါး တဲ့ ဂေါ်လီကို ကလေးကြီးဝိုင်းထဲမှာ။ နောက်တစ်ချက်တော့ တွယ်ကြည့်လိုက်ဦးမယ်။ လှမ်းပြီးထိုးလိုက်တယ်။

‘ဝုန်း’

ကျွန်တော် ပြန်ပြီးသတိရသလောက် ပြောရရင် ဒင်းမိဆေးရဲ့ လက်မောင်းညှိကြီးကို ရိပ်ခနဲမြင်လိုက်ရပြီ။ ခေါင်းခွံအတွင်းထဲမှာ ဗုံးကွဲ သလို အသံကြီးကြားလိုက်ရတယ်။ ပြီးတော့ ဝင်းခနဲတစ်ချက်လင်းပြီး မှောင်ကြီးအတိ ကျသွားတော့တာပါပဲ။

**အတွေ့အကြုံ၏ ကျေးဇူး**

တဖြည်းဖြည်းအလင်းရောင်ကလေး ပြန်လည်လာတယ်။ ဒူး တစ်ဖက်က လူအောက်မှာ ခွေပြီး ငုတ်တုတ်ကလေး အူတူတူနဲ့ သွားဖြုတ်ပြီး ပြုံးလိုက်လို့။ ကြိုးဝိုင်းကလည်း လက်ယာရစ် လည်နေတယ်။ ပြီးတော့ ဖျတ်ခနဲရပ်သွားပြီး လက်ဝဲရစ်လည်ပြန်ပါလေရော။

ကီးယန်းကလည်း စက္ကန့်တွေကို ရေလိုက်လို့။ ‘ခြောက်-ခုနှစ်-ရှစ်’ ကျွန်တော်လည်း ကယောင်ကတမ်း မတ်တတ်ထလိုက်တယ်။

တကယ်ဆိုတော့ ထနေဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။ ကျွန်တော် အမှတ်ရ ပြီးပြီ မဟုတ်လား၊ တန်ဖိုးအရှိဆုံး ကျွန်တော်ကျိတ်ပြီးလိုချင်ခဲ့တဲ့ အမှတ်ရ ပြီးပြီ မဟုတ်လား။ ရသမှမမေ့နိုင်လောက်အောင်ကို အမှတ်ရနေ တော့မှာ။ ဒါပေမဲ့ သည်ပရိတ်သတ်ကြီးရှေ့မှာ ငကြောက်ကြီး ဖြစ်နေရမှာကို ရှက်နေ တယ်။ ဒါကြောင့် ခေါင်းထဲမှာ တဝီဝီ၊ နားထဲမှာ တစီစီဖြစ်နေရင်း ကပဲ ဇွတ်ပြန်ထတယ်။

ဒင်းမိဆေးက ကျွန်တော့်ဆီ ပြေးလာတဲ့ပြီး ကျွန်တော့်ကို ဖက် လိုက်တယ်။ နောက်ပြီး လူကိုတွဲပြီး ဟိုလှည့်သည်လှည့်ကနေသလိုပါပဲ။ ကျွန်တော့်ကိုလည်း ဖေးထားတာပေါ့လေ။ သူလည်း သူလိုချင်တာကိုရသွား ပြီလေ။ ကျွန်တော်ဟာသူ့ကို ထိအောင်ခိုက်အောင် လုပ်ဖို့ ဖာပိုရဲ့ဘက်က လွတ်လိုက်တဲ့ ကြေးစားဗရုတ် မဟုတ်ဘူးဆိုတာရှင်းသွားပြီ။ လက်အိတ် တောင် မစွပ်ဖူးသေးတဲ့ အစိမ်းသက်သက်ဆိုတာကို သိသွားတော့ ကီးယန်း တောင် ရယ်လိုက်တာ ဣန္ဒြေ မဆောင်နိုင်ဘူး။

ဒင်းမိဆေးကတော့ ခပ်တိုးတိုးကလေး ပြောရှာတယ်။

‘လူလေး ခေါင်းထဲကြည်သွားအောင် ငါနဲ့တွဲပြီးခုန်လိုက်စမ်း’ တဲ့။

‘ဘီလူးနိုင်’ လို့ခေါ်ကြတဲ့ လူကြမ်းကြီးဆီက ကရုဏာသံ။

ကျွန်တော်လည်း နှစ်ပေါင်းများစွာ ကွဲနေတဲ့အစ်ကိုကြီး တစ်ယောက်ကို ပြန်တွေ့လိုက်ရသလို သူ့ကိုပြန်ဖက်ထားမိတယ်။ နှစ်ယောက်သား နပန်းလွဲနေကြရင်းနဲ့ သူက အမှတ်မထင် သတိလက်လွတ် ကျွန်တော့် ကုပ်ဆက်ကို ကြင်ကြင်နာနာ လေးငါးခြောက် ချက်လောက် ပုတ်လိုက်ပြန်ပါလေရော။ ကျွန်တော်သတိရတာကတော့ ကီးယန်းကလည်း တစ်၊ နှစ်၊ သုံး၊ လေးတွေ ရေပြန်ပါလေရော။

ကြိုးဝိုင်းကို နောက်ထပ် သုံးရမှာမို့သာ၊ နို့မဟုတ်ရင် ကြမ်း ပြင်ပေါ်မှာ အဲသည်အတိုင်းကြီးကို စန့်နေတော့မှာ။ သူတို့ ပြန်ပြော တာကတော့ဖြင့် အားလုံးပေါင်းမှ တစ်မိနစ်နဲ့ သုံးဆယ့်ခုနစ်စက္ကန့် သာကြာလိုက်တယ်ဆိုပဲ။

ကျွန်တော့်ကို အခန်းလေးတစ်ခုထဲယူသွားပြီး သိပ်ထားရတယ်။ နောက်မှသတိကောင်းကောင်းလည်လာတယ်။ ခေါင်းကလည်း ကိုက်လိုက် တာကွဲထွက်မလား အောက်မေ့ရတယ်။ မသေတာ ကံကောင်းပဲပေါ့။ လှုပ်နိုင်ရှားနိုင်ကလေး ဖြစ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် လက်နှိပ်စက်ယူတဲ့ပြီး အတွေ့အကြုံဖြစ်ပျက်ပုံကို အခုရေးခဲ့တဲ့အတိုင်းလောက်ပဲ ပြန်ရေးလိုက် တယ်။

အဲသည်ဆောင်းပါးကိုဖတ်ပြီး ငှက်ပျောတုံးကြီးချထားသလို စန့်နေတဲ့ ကျွန်တော့်ဓာတ်ပုံကို မြင်လိုက်ရတော့ သတင်းစာ တိုက်ပိုင်ရှင် ဟာ အူတက်ခမန်းရယ်ပြီး လိမ့်နေတယ်ဆိုပဲ။

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

၂၀၅

ဒါပေမဲ့ နောက်ထပ်တစ်နှစ်လောက်ရှိတော့ ကျွန်တော့်ကို  
အားကစား အယ်ဒီတာအဖြစ် ခန့်လိုက်ပါတယ်။



၂၀၆

အောင်သင်း

HISTORY & HORRORS  
IN WAX

သမိုင်းသည်းစို ဖယောင်း



## **HISTORY & HORRORS IN WAX**

By SYLVIA MARTIN

Every morning at 6.30 in a vast three-storage building in Marylebone Road, London, a man whisks a feather duster over his great-great-grandmother.

Carefully, he wipes her spectacles, polishes her shoe buckles and straightens her bonnet. Her name is Marie Tussaud, and she is a wax model. The real Marie Tussaud died in 1850, but to her great-great-grandson, Bernard Tussaud, the little old lady is very much alive. The wonderful waxworks museum which she started is known all over the world. Though Bernard is now its manager and chief artist, it is her name that attracts a million visitors to Madame Tussaud's every year.



Her Hall of Fame was founded over 150 years ago. In it you can see figures of men and women from many lands and every period of history, and they are so lifelike that you wait for them to speak. Standing and sitting together are kings and queens, presidents and poets, statesmen and athletes, actors and actresses, generals and comedians.

Among the thousands of moulds which were used to make these wax figures are about fifty of very special interest. They are the original moulds, cast from life by Madame Tussaud herself, of such famous people as Sir Walter Scott, William Pitt, Voltaire and Benjamin Franklin. Sometimes a mould was made after the person was dead. Here are the death masks, as they are called, of Louis XVI Queen Marie Antoinette, and other victims of the French Revolution. Madame Tussaud was forced to make them from heads brought straight from the guillotine while she herself was in prison in Paris.

From the outside, Madame Tussaud's looks rather like a theatre. You buy your ticket at a box office, and an attendant in reddish-brown uniform flings open the glass doors. The entrance is so impressive that you lower your voice and speak in whispers. A pretty, fair-haired attendant holds out a guidebook. You are just going to buy one when you realize that she is made of wax. Later you come across a woman dozing on a seat; her guidebook has fallen from her hand. You pick it up for her and put it in her lap, just as visitors have been doing for 150 years.

A marble staircase leads up to the exhibition rooms, where the work of five generations of Tussauds is arranged.

Some of the figures are set on small stages, others in alcoves with painted scenery. Some make up colorful tableaux: you can see Mary Queen of Scots laying her head on the block, with the masked executioner beside her; and Lord Nelson dying on board the *Victory*. Some are arranged by the periods in which they lived, so that Henry VIII stands looking fiercely at all his six wives.

The finest room in Madame Tussaud's is the Grand Hall. Here you will find the Royal Family, Winston Churchill, and the Prime Minister with his Cabinet. Here are Queen Victoria and President Eisenhower, Napoleon and Peter May, the cricketer. And here stands Madame Tussaud herself, a tiny figure in a black silk gown and bonnet, wearing old-fashioned spectacles. She made this wax portrait of herself when she was eighty-two; it was the last model she did, though she lived to be ninety.

### **From Palace to Prison**

This extraordinary lady, who has been called "England's greatest show-woman," was the daughter of a Swiss couple named Grosholtz. When she was six she went to Paris to live with her uncle, Dr. Philippe Curtius.

As a young doctor in Berne, Uncle Philippe had learned anatomy by modelling the different parts of the body in wax. Then, for a hobby, he began making little wax models of his friends. He did them so well that he was persuaded to put his collection on show to the public.

Soon members of the French nobility were visiting

Uncle Philippe's studio in Paris. Even the French King, Louis XVI, took an interest in his work. The King's sister, Elizabeth, was the same age as Marie and the two girls became close friends. When Marie was eighteen she went to live at the Palace of Versailles as Elizabeth's secretary and companion.

She also helped her Uncle Philippe, and he taught her how to make models in wax. In this art she showed even greater skill than her uncle, and by the time she was twenty-two she was famous. When Benjamin Franklin, the first American Ambassador to France, came to the studio to be modelled, he posed not for Uncle Philippe but for Marie.

When the French Revolution broke out, in 1789, poor Marie was arrested with the rest of the French court, and put in prison. She was condemned to death, and her hair was cut short, ready for the guillotine. It was while she was waiting to be executed that her captors forced her to make wax models of their dead victims.

But Marie was not guillotined. When the long period of executions known as " the Reign of Terror" ended, she was released. Meanwhile Uncle Philippe had died, leaving her nothing. She opened the modelling studio again, and when she was thirty-four she married Francois Tussaud, a French engineer. For a time they ran Tussaud's together, but business was poor, and after a few years Marie took part of her collection of figures to London, leaving her husband in charge of the Paris museum. It failed and she never saw him again.

Marie's first London exhibition, in the Lyceum Theatre, was a great success. For the next thirty-two years "Madame Tussaud's Waxworks" toured in brightly painted

wagons all over the British Isles.

Not until she was seventy-four did Marie Tussaud settle down in London. Then she took a large hall in a little-known street called Baker Street. The waxworks made Baker street so famous that Conan Doyle chose it as the home of his great detective, Sherlock Holmes. In 1884 the museum moved to its present site in Marylebone Road. When she was eighty-one Marie turned the business over to her sons.

### **Models and Murderers**

Today the collection continues to grow. When Bernard Tussaud wants to add some distinguished person to his gallery of figures he asks him to sit, as for a painter. In the past ten years only a few people have refused. Unless the reasons for the refusal are good ones, the museum makes the figure all the same—from photographs.

Once an interview is arranged, Bernard Tussaud measures the "victim's" face with the greatest care. One assistant takes thirty photographs, from every possible angle. Another makes notes about the color of the skin and hair. Bernard makes a rough clay model, then a finished one which is an exact likeness. Next, a plaster-of-Paris mould is made of the clay head, and the wax head is made in the mould. Real hair is pressed into the slightly warmed scalp, one hair at a time. Eyebrows, eyelashes and moustaches are set in with the same care. Meanwhile, the body is made and dressed to match the original in every detail.

Tussaud's eeriest section is the Chamber of Horrors. Down you go, under the old prison bell from Newgate Gaol which used to toll the executions, through a stone tunnel into a dimly lit dungeon. In open cells are some eighty famous murderers. When looking at them, you stand at their level and within their reach!

There is an old rumor that Madame Tussaud's will pay a reward to anyone who spends a night alone in the Chamber of Horrors. One evening, for a stunt, a B.B.C. announcer had himself locked in with these poisoners and stranglers, saying he would be on the air at midnight to tell listeners how he felt. It was only eleven o'clock, however, when a shaky voice came over the radio, ending in a shriek: "Get me out of here!" He was not pretending.



### သမိုင်းသည်းဖို ဖယောင်း

လန်ဒန်မြို့ မယ်ရီလ်ဘုန်း၂၁၄ လမ်းပေါ်ရှိ ဧရာမ သုံးထပ် တိုက်ကြီးအတွင်းတွင် လူတစ်ယောက်သည် မနက်စောစော ခြောက်နာရီခွဲ ဆိုလျှင် သူ့အဘွား၏ အဘွား(အဘင်)မကြီးကို တရုတ်သေ ကြက်မွေးနုနု ကလေးနှင့် ဖုန်ခါပေးနေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

မျက်မှန်ကလေးကို ကျကျနန သုတ်ပေးလိုက်၊ ဖိနပ်က ကြေးကွင်းကလေးများကို ပွတ်ပေးလိုက်၊ ခေါင်းဆောင်း လည်စီးကလေးကို ဆန့်ဆန့်ရနံ့ရနံ့ ဖြစ်သွားအောင် ပြင်ပေးလိုက်လုပ်နေသည်။ ထိုအဘွား ကြီး၏ အမည်မှာကား ‘မေရီတူးဆော့ဒ်’ ဖြစ်သည်။ သက်ရှိလူမဟုတ်၊ ဖယောင်းရုပ်မျှသာတည်း။ တကယ့်မေရီတူးဆော့ဒ်က ၁၈၅၀ ကပင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ သို့လင့်ကစား သူ့မြေး၏မြေး(တွတ်) ဖြစ်သူ ဘားနစ်တူးဆော့ဒ်အဖို့မှာကား ထိုအဘွားကြီးသည် သက်ရှိမှ တကယ့်ကို သက်ရှိဖြစ်နေလေသည်။ မေရီတူးဆော့ဒ် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ဖယောင်းရုပ်ပြတိုက်ကြီးမှာ ကမ္ဘာကျော်သည်။ ယခုလက်ရှိအုပ်ချုပ်သူ အနုပညာရှင်မှာ ဘားနစ်ဖြစ်သည် မှန်သော်လည်း နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း

သန်းချီသော လူတို့ ဤပြတိုက်ကြီးသို့ လာရောက်ကြည့်ရှုကြသည်မှာကား မေရီတူးဆော့ဒ်အမည်ကိုသာလျှင် သိကြပြီး ‘မဒမ်တူးဆော့ဒ်ပြတိုက်’ဟူ၍ သာ နားလည်ကြသည်။

မေရီတူးဆော့ဒ်၏ ‘ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ ခန်းမ’ ကိုလွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာနီးပါးက စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ သမိုင်းခေတ်အသီးသီးမှ ယောက်ျား မိန်းမပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ၏ ပုံတူ ဖယောင်းရုပ်တုများကို တွေ့နိုင် သည်။ တကယ့်ပကတိ လူအစစ်နှင့် တူလွန်းလှသောကြောင့် ကြည့်နေရင်း စကားတစ်ခွန်းတလေများ ပြောလိုက်လေမလားဟု ယောင်ယောင်ယမ်းယမ်း နားစွင့်နေအောင် ခံစားမိတတ်သည်။ ရှင်ဘုရင်တွေ၊ မိဖုရားတွေ၊ ဘုရင်မ ကြီးတွေ၊ သမ္မတကြီးတွေ၊ ကဗျာဆရာတွေ၊ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်တွေ၊ စစ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေ၊ အားကစားသမားတွေ၊ ပြဇာတ်ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်ကြီး တွေ၊ လူရွှင်တော်တွေစသည်တို့မှာ အချို့ကထလျက်၊ အချို့ကရပ်လျက်။

ဤဖယောင်းရုပ်တုပေါင်း ထောင်သောင်းတို့အနက် ငါးဆယ်ခန့် ၏ ပုံစံဟန်ပြည့်များမှာ အလွန်အလွန် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ကောင်းလှပေ သည်။ ၎င်းတို့မှာ မဒမ်တူးဆော့ဒ်ကိုယ်တိုင် တကယ့်သက်ရှိလူများကို ကိုယ်တိုင်ပုံစံယူပြီး ထုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာကြီး ဆာဝါလ်တာ စကော့၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဝီလျံပစ်၊ ပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီး ဗော်လ်တဲ၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဘင်ဂျမင်ဖရင်ကလင်စသည်တို့ကို သက်ရှိမှ ပုံတူယူခဲ့သည်။ သေပြီးမှ ပုံယူရသည်လည်း ရှိသေးသည်။ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီးတွင် စီရင်ကွပ်မျက်ခြင်းခံခဲ့ရသည့် ပြင်သစ်ဘုရင် လူဝီ(၁၆)၊ မိဖုရားမေရီ အင်တိုင်းနက်နှင့် အခြားသူများကိုမူ သေပြီးမှ ပုံယူခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ် က မဒမ်တူးဆော့ဒ်ကိုယ်တိုင်လည်း အကျဉ်းချခံ နေရသည်။ ဘုရင်၊ မိဖုရားစသော အသတ်ခံရသူများ၏ ဦးခေါင်းကို ‘ဂင်းလော့တင်း’ခေါ် ခေါင်းဖြတ်စက်မှ ချက်ချင်းသူထံယူလာပြီး ဖယောင်း ပုံတူ လုပ်ပေးရမည်ဟု ခိုင်းသောကြောင့်လုပ်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မဒမ် တူးဆော့ဒ် ၏ ဖယောင်းရုပ်ပြတိုက်ကို အပြင်က ကြည့်လိုက်လျှင် ဇာတ်ပွဲရုံ ကြီးတစ်ခုနှင့်တူသည်။ လက်မှတ်ရုံ ကလေးတွင်လက်မှတ်ဝယ်ရသည်။ ပြီးလျှင် နီညိုရောင်ယူနီဖောင်းကို ဝတ်ထားသော လူတစ်ယောက်က မှန်တံခါးကို ဖွင့်ပေးလိုက်လိမ့်မည်။ ဝင်ပေါက်ကြီးမှာ ခမ်းနားလွန်း လှသော

ကြောင့် စကားကိုပင် ကျယ်ကျယ်မပြောဝံ့တော့ဘဲ အလိုလို အသံအုပ်ပြီး ပြောမိလျက်သား ဖြစ်သွားလိမ့်မည်။ ဆံပင်လှလှ မိန်းမချောလေး တစ်ယောက်က လမ်းညွှန်စာအုပ်ကို ကမ်းပြီးပေးရောင်းပါလိမ့်မည်။ ဝင်လာသူက တစ်အုပ်လောက် ဝယ်လိုက်မည်ဟု လက်ကမ်းလိုက်တော့မှ လူမဟုတ်အရုပ်ပါလားဟု သိလိုက်ရသည်။ နောက်ပြီးတော့ ထိုင်ခုံပေါ်တွင် ထိုင်ပြီး ငိုနေသည့် အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ကိုတွေ့လိုက်ရပြန်သည်။ သူ့လက်ထဲက လမ်းညွှန်စာအုပ်ကလေးမှာလည်း ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ ကျနေလေသည်။ ဝင်လာသူက အသာကလေးကောက်ယူပြီး သူ့ပေါင်ပေါ်သို့ ပြန်တင်ပေးထားခဲ့သည်။ လာရောက်ကြည့်ရှုသူများ အရုပ်ကိုလူထင်ပြီး ဤနည်းနှင့်နှင် ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်မှာ နှစ်ပေါင်း တစ်ရာ့ငါးဆယ်လောက် ရှိခဲ့လေပြီ။

ကျောက်ဖြူသား လှေကားကြီးမှ တက်သွားလိုက်တော့ ပြခန်းကြီး ဆီသို့ ရောက်သွားသည်။ တူးဆော့ဒ်သားစဉ်မြေးဆက်တို့၏ လက်ရာများကို သည်မှာတွေ့ကြရပြီ။ အချို့ရုပ်တုများကို စင်ကလေးများနှင့်တင်ပြထားသည်။ အချို့ကိုတော့ အခန်းကလေးလိုကန့်ပြီး နောက်ခံပန်းချီဝန်းကျင်နှင့် ပြထားသည်။ အချို့ကိုမူကား ရုပ်သေဇာတ်ကွက်လေးတစ်ခုလို ခင်းကျင်းပြထားသည်။ စကော့တလန် ဘုရင်မ မေရီဆိုလျှင် ခေါင်းဖြတ်ခံရန် သစ်သားတုံးပေါ်ဝပ်ပြီး လည်ပင်းတင်ထားပေးသည်။ မျက်နှာဖုံးစွပ်ထားသည့် လက်မရွံ့ ပါးကွက်များက ဘေးမှာ ခေါင်းဖြတ်ရန်အသင့်ပြင်နေဟန်။ ဗြိတိသျှ ရေတပ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နယ်လ်ဆင်ဆိုလျှင်သူ၏ သင်္ဘော 'ဗစ်ထရီ' ပေါ်တွင် လဲကျနေပြီး သေခါနီးဆဲဆဲ။ အချို့ရုပ်တုများကိုတော့ သူတို့ ခေတ်အလိုက် အစဉ်တကျပြထားသည်။ အဋ္ဌမမြောက် ဟင်နရီဘုရင်ကတော့ သူ၏ မိဖုရားခြောက်ယောက်ကို စားတော့မလို ဝါးတော့မလို မျက်မာန်ကြီးစွာ ကြည့်နေသည်။

မဒမ်တူးဆော့ဒ်ပြတိုက်တွင် အကောင်းတကာ အကောင်းဆုံး အခန်းကတော့ 'မဟာခန်းမကြီး' ဖြစ်လေသည်။ ရေမြေ့ရှင် မိသားစု၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဝင်စတန်ချာချီနှင့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့၊ ဝိတိုရိယ ဘုရင်မကြီး၊ သမ္မတကြီး အိုက်ဆင်ဟောင်းဝါး၊ နပိုလီယံ၊ ခရစ်ကက် အားကစားကျော် ပီတာမေ၊ သူတို့ကိုသာမက လုံးဖန်ညှက်ညှက်သေးသေး မဒမ်တူးဆော့ဒ်၏ရုပ်တုကိုပါ တွေ့ရသည်။ အနက်ရောင် ပိုးသားခြုံထည်ကလေးနှင့် လည်စီး



ခေါင်းဆောင်းကလေးကို ဆောင်းထားသည်။ မျက်မှန်ကလေးကလည်း ဟိုး ရှေးခေတ်က မျက်မှန်ကလေး။ အသက်(၈၂)နှစ်အရွယ်တွင် သူ ကိုယ်တိုင် ထုလုပ်ခဲ့သောရုပ်တုဖြစ်သည်။ အသက်(၉၀) ရောက်မှ ကွယ်လွန် သွား သော်လည်း ဤရုပ်တုမှာ သူ၏နောက်ဆုံးလက်ရာ ဖြစ်တော့သည်။

**နန်းဆောင်မှ အကျဉ်းထောင်သို့**

‘အင်္ဂလန် နိုင်ငံ၏ အထူးခြားဆုံး ပြပွဲအမျိုးသမီး’ ဟု သမုတ်ခြင်း ခံရသည့် အံ့တစ်ပါး မဒမ်တူးဆော့ဒ်၏ မိဘနှစ်ပါးမှာ ဆွစ်လူမျိုး ‘ဂရိုရှောလ်’ ဇနီးမောင်နှံတို့ ဖြစ်သည်။ သူ့အသက် ခြောက်နှစ်ရှိသောအခါ သူ့ဦးလေးတော် ဒေါက်တာ ‘ဖိလစ်ကားတီးယပ်စ်’ နှင့် အတူနေရန် ပဲရစ် မြို့ကြီးသို့ ရောက်လာသည်။

ဒေါက်တာ ဖိလစ်မှာ ဆရာဝန် တစ်ယောက်ဖြစ်သည့် အတိုင်း လူ့ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းများကို ရုပ်တုပုံများပြုလုပ်၍ ‘ခန္ဓာပေဒ’ လေ့လာသင်ယူခဲ့သည်။ သည့်နောက်တော့ အပျင်းပြေ မိတ်ဆွေ အပေါင်း အသင်းများ၏ ဖယောင်းပုံတူများကို လုပ်လေ့ရှိသည်။ ဖယောင်းပုံတူများမှာ လက်ရာမြောက်လှသောကြောင့် မိတ်ဆွေများက ပြပွဲလုပ်ကြည့်ရန် တိုက် တွန်းကြလေသည်။

မကြာမီမှာပင် ပြင်သစ် မင်းညီမင်းသားများပင် သူ၏ပြခန်းသို့ လာရောက်ကြည့်ကြသည့် အခြေသို့ ရောက်လာခဲ့လေသည်။ ပြင်သစ်ပြည့် ရှင် မင်းမြတ် လူဝီ(၁၆)သည်ပင်လျှင် အရေးတယူ စိတ်ဝင်စားတော်မူခဲ့ သည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ နှမငယ် ‘အယ်လီဇဘက်’မှာ မေရီ (မဒမ်တူး ဆော့ဒ်) နှင့် ရွယ်တူလောက်ပင် ဖြစ်သည်နှင့် သူတို့နှစ်ယောက်မှာ တကယ့် မိတ်ဆွေရင်းချာ ဖြစ်သွားကြလေသည်။ မေရီဆယ့်ရှစ်နှစ်သမီးအရွယ်ရောက် သောအခါ အယ်လီဇဘက်၏ အတွင်းဝန် အပျိုတော်အဖြစ် ‘ဗာဆေးလ်’ နန်းတော်သို့ သွားရောက်နေထိုင်ရလေသည်။

သူ့ဦးလေး ဖိလစ်ကိုလည်း ကူညီညာ လုပ်ကိုင်ပေးရသေးသည် ဖြစ်ရာ ဦးလေးက ဖယောင်းပုံသွန်း ပညာကိုလည်း သင်ကြားပေးသည်။ ဤအနုပညာဘက်တွင်တော့ မေရီကပိုလို့ပင် လက်စောင်းထက်နေသေး သည်ဖြစ်ရာ အသက် ၂၂ နှစ်တွင် နာမည်ကျော်ကြား ထင်ရှားလာလေတော့

သည်။ ပြင်သစ်ပြည်ဆိုင်ရာ ပထမဆုံး အမေရိကန် သံအမတ်ကြီး အဖြစ် ရောက်လာသော ဘင်ဂျမင် ဖရင်ကလင်သည် သူ့ပုံတူကို ထုလုပ်ရန် စတုဒီယိုသို့ လာရောက်ပြီး ထိုင်ပေးခဲ့သည်မှာ ဖိလစ်အတွက် မဟုတ်ချေ။ မေရီ အတွက်သာ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

၁၇၈၉ ခုနှစ် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီး ပေါ်ပေါက်လာ သောအခါ မေရီခမျာမှာ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများနှင့် အတူ ရောနှော အဖမ်းခံရပြီး ဂင်းလော့တင်း ခေါင်းဖြတ်စက်တင်ရန် သူ့ဆံပင်ကိုပင် ဖြတ်ထားပြီးလေပြီ။ ခေါင်းဖြတ်စက် အတင်ခံရမည့်နေ့ကို စောင့်နေစဉ်မှာ ပင် ထိုစဉ်က အာဏာပိုင်များက အသတ်ခံရပြီးသူများ၏ ပုံတူကို လုပ်ပေး ရန် သူ့ကို လာခိုင်းကြပြန်သည်။

မေရီမှာ ခေါင်းဖြတ်စက် အတင်မခံခဲ့ရချေ။ ‘လက်မရွံ့ခေတ်ကြီး’ (The Reign of Terror) ကျော်လွန်သွားသောအခါ သူ့ကို အကျဉ်းမှ လွှတ်လိုက်သည်။ သည်အခါတွင် ဦးလေးဖြစ်သူမှာ ကွယ်လွန်ပြီးနှင့်သည့် ပြင် သူ့အတွက်လည်း ဘာတစ်ပြား တစ်ချပ်မှ မကျန်ရစ်ခဲ့ပေ။ သို့နှင့်ပင် သူ၏ ဖယောင်းပုံတူ အလုပ်ရုံကလေးကို ပြန်ဖွင့်ရပြန်သည်။ အသက် ၃၄ နှစ်ရောက်တော့ ပြင်သစ်လူမျိုး အင်ဂျင်နီယာ ‘ဖရန်ကိုတူးဆော့ဒ်’ နှင့် လက်ထပ်လိုက်သည်။ ‘တူးဆော့ဒ်’ ပြခန်းကလေးကို သူတို့နှစ်ယောက် အတန်ကြာမျှ ဖွင့်ထားကြသေးသည်။ သို့သော် လုပ်ငန်းမှာ အဆင်မပြေ လှ။ နှစ်အနည်းငယ်ရှိတော့ မေရီက ရုပ်တု တချို့တစ်ဝက်ကိုယူပြီး အင်္ဂလန်သို့ ထွက်လာခဲ့သည်။ ခင်ပွန်းဖြစ်သူမှာ ကျန်သည့် ရုပ်တုများနှင့် ပဲရစ် မှာပင် ဆိုင်ခန်းဖွင့်သေးသည်။ သို့သော် လုံးဝ မအောင်မြင်၊ ဤသည်ပင် နိဂုံးဖြစ်လျက် ခင်ပွန်းဖြစ်သူနှင့် တစ်ခါမျှ ပြန်မတွေ့ရတော့ချေ။

မေရီက သူ၏ ပထမဆုံးပြပွဲကို လီစီယမ် ဇာတ်ရုံတွင် ပြုလုပ်ရာ အကြီးအကျယ် အောင်မြင်မှု ရလိုက်သည်။ ထို့နောက် နှစ်ပေါင်း (၃၂) နှစ်တိုင်တိုင် ‘မဒမ်တူးဆော့ဒ် ဖယောင်းရုပ်ထု’ များကို ဆေးရောင်စုံခြယ် ထားသည့် လှည်းယာဉ်ကြီးများတွင်တင်လျက် ဗြိတိသျှနယ်ကျွန်းများတစ်ခွင် လှည့်လည်ပြသခဲ့သည်။

သူ့အသက် ၇၄ နှစ်ရောက်မှ လန်ဒန်မြို့တွင် အခြေချခြင်း ဖြစ် သည်။ လန်ဒန်မြို့တွင် လူသူသိပ်မသိသော ‘ဘေကာလမ်း’ တွင်ခန်းမကြီး

တစ်ခုကို ဝယ်လိုက်သည်။ သို့သော် သူ့ဖယောင်းရုပ်များကြောင့် ဘေကာလမ်းမှာ လူသိများလာလေရာ စာရေးဆရာကြီး ဆာအာသာကိုနှင့်ခွိုင်းကပင် သူ၏စုံထောက်ကျော်ကြီး ရှားလော့ဟုမ်း(မောင်စံရှား) နေရန်ထိုလမ်းကို ရွေးလိုက်သည်အထိ ဖြစ်သွားလေတော့သည်။ ၁၈၈၄ ခုနှစ်ရောက်မှ ယခုလက်ရှိတည်နေရာ မယ်လ်ရီဘုန်းလမ်းသို့ ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့အသက် ရှစ်ဆယ့်တစ်နှစ်သို့ရောက်သောအခါ လုပ်ငန်းအဝဝကို သားများအား လွှဲပေးလိုက်လေသည်။

**ပုံတူနှင့် လူသတ်ကောင်များ**

ယခုအခါတွင်မူကား ရုပ်တူများမှာ တစ်နေ့တခြား တိုးတက်များပြားလျက် ရှိနေလေပြီ။ ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်၏ ပုံတူကို လိုချင်ပြီဆိုလျှင် ဘားနစ်က ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပန်းချီဆွဲရန် ပုံစံပြုသကဲ့သို့ပင် အထိုင်ခိုင်းသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်နှစ် အတွင်းလောက်တွင် ပုံတူထုရန် ငြင်းဆန်သူအနည်းငယ် လေးမျှသာ ရှိခဲ့သည်။ ငြင်းပယ်ရသည့် အကြောင်းက ခိုင်ခိုင်လုံလုံ မဟုတ်လျှင် ဓာတ်ပုံများကို အခြေပြု၍ ပုံတူထုလိုက်မြဲသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ပုံတူထုရသူနှင့် ချိန်းဆိုပြီးသည်နှင့် ဘားနစ်သည် ထိုကာယကံရှင်၏ မျက်နှာကို အသေးစိတ် တိတိကျကျ တိုင်းတာ ယူလေတော့သည်။ အကူတစ်ယောက်က ထောင့်စုံကနေပြီး ဓာတ်ပုံ သုံးဆယ်လောက် ရိုက်ယူလိုက်သည်။ နောက်အကူ တစ်ယောက်က ဆံပင်အရောင်၊ အသားအရေအရောင်အဆင်း စသည်တို့ကို မှတ်စု ထုတ်ယူထားလိုက်သည်။ ပထမရွံ့ရုပ် ပုံတူအကြမ်းကို လုပ်လိုက်သည်။ ထို့နောက် ခွဲမရအောင်တူသော ပုံချောကို ထုလိုက်သည်။ ပြီးမှ 'ပီအိုပီ' ပလတ်စတာနှင့် ညှပ်ပုံမံပြီး ခွာယူလိုက်သည်။ ထိုဦးခေါင်းပုံထဲကိုမှ ဖယောင်းသွန်းယူသည်။ ပြီးမှ ထိုဖယောင်းပုံ ဦးခေါင်းကို အပူလေးနည်းနည်းပေးပြီး ဆံပင်များကို တစ်ချောင်းချင်း စိတ်ရှည်လက်ရှည် စိုက်ယူသည်။ မျက်ခုံး၊ မျက်တောင်၊ နှုတ်ခမ်းမွေး စသည်တို့ကိုလည်း ထိုနည်းတူပင် သေသေချာချာ စိုက်ယူ သည်။ ထိုအချိန်တွင် ကိုယ်လုံးအတွက် အဝတ်အစားစသည်တို့ကိုလည်း အပြင်ကနှင့်တစ်ပုံတည်းဖြစ်နေရအောင် ပြုလုပ်ပြင်ဆင်နေကြရသည်။

ပြတိုက်တစ်ခုလုံးတွင် အသည်းတုန်စရာ အကောင်းဆုံးမှာ ‘ဘယာနကခန်းမ’ ဖြစ်လေသည်။ ရှေးခေတ် နယူးဂိတ် အကျဉ်းထောင်ကြီး တွင် ရာဇဝတ်ကောင်တို့ကို ကွပ်မျက်သည့်အခါ ထိုးလေ့ရှိသည့် ခေါင်းလောင်းကြီးအောက်က လျှို့ဝှက်ပြီး ကျောက်သားလိုက်ခေါင်းကလေးထဲရှိ ခပ်မှောင်မှောင် အကျဉ်းတိုက်ထဲ ဝင်သွားရသည်။ တံခါးမပါသည့် အခန်းငယ်ကလေးများထဲတွင် နာမည်ကြီး လူသတ်သမားရှစ်ဆယ်လောက်ကို တွေ့ရသည်။ သူတို့ကို လှမ်းကြည့်လိုက်လျှင် ကြည့်သူနှင့်ကြမ်း တစ်ပြေး တည်းလက်တစ်လှမ်း အကွာကလေးမျှသာ။

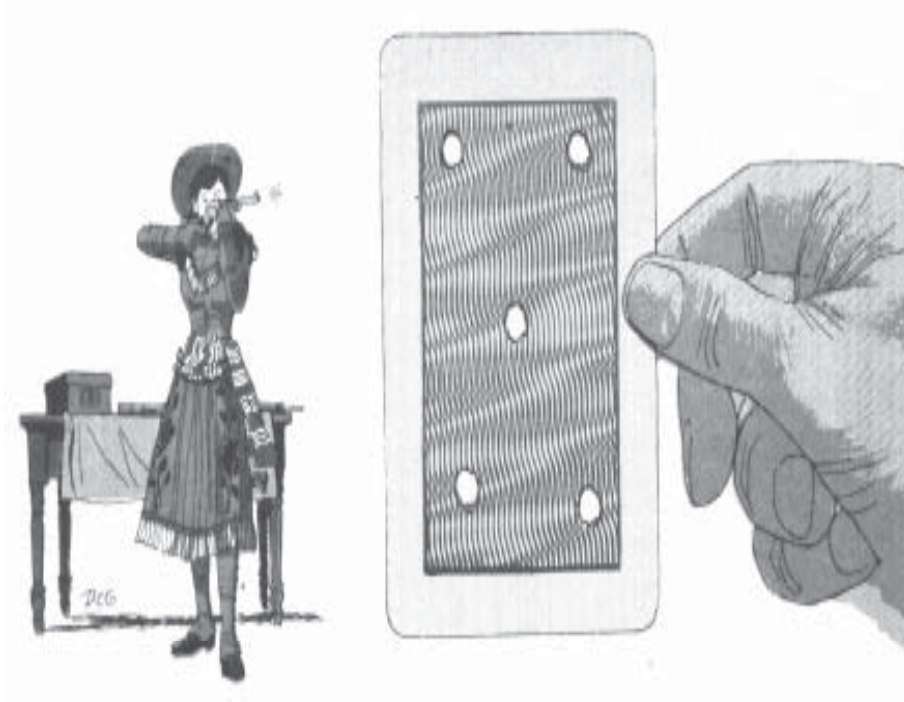
ပြောစမှတ်တစ်ခုရှိခဲ့ဖူးသည်။ ထိုဘယာနက ခန်းမထဲတွင် တစ်ယောက်တည်း တစ်ညလုံး နေဝံ့သူရှိခဲ့လျှင် ပြတိုက်က ဆုငွေပေးမည်ဟု ကြေညာထားသည်။ တစ်ခါတွင်တော့ စတန့်လုပ်ချင်သည့် ဘီဘီစီသတင်းကြေညာသူ တစ်ယောက်က ထိုအဆိပ်ခတ်သူများ၊ လည်ညှစ်သတ်သူများ ကြားထဲတွင် တစ်ယောက်တည်း တံခါးပိတ်ခံမည်။ ညသန်းခေါင်လောက်ကျ လျှင် မည်သို့ ခံစားမိကြောင်း သောတရှင်များအား အသံလွှင့်ပြောပါမည်ဟု ဆိုပြီး အပိတ်ခံလိုက်သည်။ ည ၁၁ နာရီလောက်ကျတော့ အသံတုန်တုန် ယင်ယင်အော်လိုက်သော အသံက ရေဒီယိုမှ ထွက်လာသည်။ ‘ကျွန်တော့်ကို မြန် မြန်လာပြီး ကယ်ကြပါဗျာတို့’ ဟူသတည်း။

ဟန်ဆောင်ပန်ဆောင်မဟုတ် တကယ်အော်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။



ANNIE OAKLEY OF THE WILD WEST

သေနတ်ဝိဇ္ဇာမယ်



JJJ

အောင်သင်း

## **Annie Oakley of the Wild West**

*The real-life story of the Champion Shot of the World*

**By WALTER HAVIGHURST**

The big arena was in an uproar as the stony-faced Indian chief rode round the ring in his pony carriage.

It was 1885, and Buffalo Bill's Wild West Show had just opened for its second season in New York. To make it more realistic, Buffalo Bill had persuaded Sitting Bull, the famous chief of the fighting Sioux, to join the show. Yet it was less than ten years since Sitting Bull's Sioux had destroyed a column of American cavalry, and it was said that Sitting Bull himself had taken the scalp of its commander, Colonel Custer.

For the audience, this part of the show was a little *too* realistic. They had not forgotten Custer’s death, and they booed and jeered as Sitting Bull drove past the grandstands. In answer, the old chief stopped his carriage, stepped down and stalked towards the exit, meaning to leave the White Man for ever. Just at that moment the ringmaster made an announcement: “The Girl of the Western Plains !”

A slim, graceful figure dressed in a fringed skirt and deerskin jacket skipped lightly to a gun-stand in the centre of the ring. “Annie Oakley—Champion Shot of the World !” the ringmaster continued, as she seized a rifle and swung it to her shoulder. Six glass balls were tossed up into the air. Six quick, perfectly aimed shots rang out, and the balls were shattered before they touched the ground.

The angry Indian warrior stopped in his tracks. A grunt of astonishment broke from his grimly set lips. His dark eyes never left her during the rest of her wonderful act. When she ran out of the arena, his voice boomed above the crowd. “Little Straight-Shooter, Little Sure-Shot !” he shouted in his own language.

From that moment he looked on Annie as his adopted daughter—and he decided to stay with the White Man.

Sitting Bull was not the first or last person to be won over by Annie Oakley’s wide, warm smile and remarkable skill. In the years ahead, audiences all over Europe and America came to love and acclaim her. For Annie Oakley could do one thing better than anyone else in the world ever did it—or probably ever will. She could shoot with an eye so sure and an aim so faultless that her feats remain almost

unbelievable to this day.

### **A Shooting Contest**

Actually, the “Girl of the Western Plains” never saw the American West until she crossed the Mississippi with the Wild West Show. But her childhood in the woods of Ohio had demanded the toughness of a pioneer. Her father died while she was still a child, and at seven she was trapping wild game to provide meat for the family. At nine she hired herself out to a neighboring farmer at fifty cents a week to look after his small baby. There was no time for school.

At eleven Annie was thought big enough to handle a gun, and with her father’s old-fashioned rifle she was soon bringing down quail and other wild birds. By selling her game, she made enough money to pay off all the money owing on the small family farm. For her own amusement, too, she began to do trick shooting in the woods.

When Annie was fifteen, a married sister in a nearby town invited her there to live. Of all the grand sights in the town, the one that fascinated her most was a shooting gallery. One day her brother-in-law took her there and, after firing a few shots himself, handed her the gun and asked if she would like to try. To his amazement, she shot superbly. She never seemed to miss.

“I believe she can shoot better than Frank Butler,” he exclaimed to everyone round them.

Frank Butler was a jaunty Irishman who did a trick-shooting act in a music-hall show. He was considered to be



the best shot anywhere. Annie was introduced to this big, ruddy-faced man, and he agreed to this big, ruddy-faced man, and he agreed to shoot against her in a clay-pigeon contest.

Waiting for the competition to start, Annie felt lost with a strange crowd staring at her. She wanted to go home. But she imagined herself back in the familiar woods, watching a covey of quail burst up.

“You don’t sight them,” she told herself, “you just swing with them, and when it feels right press the trigger.”

She raised the gun to her shoulder. “Pull” Her eye caught the clay pigeon as it was catapulted into the air. Her finger pressed the trigger.

“Dead!” Cried the referee.

Twenty-five times the command was given to pull. The score was even until the last clay pigeon went up. Frank missed and Annie brought hers down. Besides a cash prize, there was another award. Frank Butler handed her tickets to his show the following week.

Annie had never been in a theatre before and the whole thing was like a fairy story. One of Frank’s favorite tricks was to shoot an apple from the head of a white French poodle; as the apple burst into pieces the dog would snatch up the largest piece, run to the front of the stage, lie down with it between his paws, wait for the audience to applaud, and then eat it. The dog adored his master and was jealous of anyone who tried to make friends with him, especially women.

That night the dog caught the largest piece of apple as usual, and ran to the footlights. But instead of lying down,

he jumped into the audience, ran up to Annie and put his nose in her lap. When Frank came to her seat, the poodle growled as if to say, “I like it here—leave me alone.” Frank looked at Annie, who gave him a charming smile, and he decided the dog was right. Within a year he had persuaded the slim, chestnut-haired girl who had outshot him to become his wife.

Probably the shy Annie had never really thought of performing in public. But one night Frank’s partner was taken ill and, rather than risk their lively hood, Annie stepped into the act. She was applauded even more than her husband. Soon painted on their travelling trunks was “Butler and Oakley.”

In the next five years Frank not only put Annie through her paces as a shooting star, but gave her the education she had missed as a child. Waiting in draughty dressing-rooms, he read to her—newspapers, books, magazines—moving his finger along the printed line and making her read aloud after him. And between lessons Annie got out her sewing basket, for she was as skilful with needle and thread as with a rifle, and made all her own costumes.

### **With the Wild West Show**

Perhaps nothing in show history has ever quite equalled the amazing spectacle of Buffalo Bill’s Wild West Show. Complete with cowboys, Indians, buffalo, the Pony Express, it was truly an epic of the American frontier. And it was real. The cowboys were straight off the ranch, the Indians

fresh from the wigwam. On top of it all, Colonel Bill Cody himself—Buffalo Bill—was a genuine buffalo hunter, an Indian fighter with many bullet and arrow scars to prove it.

From the time she joined the show in 1884, Annie was its star. Her act with Frank was no longer called “Butler and Oakley.” It was “Annie Oakley” now.

With a fanfare of drum and bugle Annie would come riding into the arena like a whirlwind. While a galloping cowboy threw targets in the air ahead of her, Annie, astride her pony, would lift her rifle and shatter them. Then she would leap off and run to the gun table, where Frank tossed glass balls for her to shoot down.

Next Frank would stand about fifty feet from her, holding a playing card, usually the five of hearts, and she would shoot through each heart. Finally, Frank would swing a glass ball round his body on a cord, and Annie, lying backwards over a chair, her gun upside down, would break the ball.

Remembering the harshness of her own childhood, Annie had a special sympathy for children. One Sunday, as she was out driving, she saw a swarm of children behind the iron railings of an orphanage. She at once invited them all to the Wild West Show. Next day she rode into the tent with a special salute to her fifty guests, and later bought them ice cream. After that, “Annie Oakley Day” became a regular feature of the Wild West Show, with Buffalo Bill contributing free tickets for the children, and Annie buying them ice cream.

A frequent visitor to the show was Mark Twain, the

၂၂၈

အောင်သင်း

famous author of *Tom Sawyer* and *Huckleberry Finn*. In a letter to Buffalo Bill he made a startling suggestion: why not take the show to England to let the people there see something really American? It was an exciting idea, and in early 1887 the company boarded a steamer for London.

Long before its opening, the show was the talk of London, where nothing like it had ever been seen— Red Indians camping in tents at the Earls Court exhibition grounds, cowboys wandering in and out of Westminster Abbey and the Tower of London. Most of all, Annie Oakley, small, graceful, tastefully dressed. Few English people could believe that this was really the “Girl of the Western Plains,” who could shoot rings round their own crack marksmen.

The opening performance was watched by many of the most famous people in England. And a few days later Queen Victoria, whose Golden Jubilee was being celebrated, requested a special performance for herself and her Jubilee guests—all the crowned heads of Europe. To Annie, Her Majesty said with admiration, “You are a very clever little girl.”

Presently an invitation came from Crown Prince Wilhelm of Germany, who wanted Annie to shoot for the German Emperor. So, leaving the show for a while, Annie and Frank travelled alone to Berlin.

It was cold on the racecourse where Annie was to shoot, and the rows of royalty and stiff German officers in the central stand made her feel rather frightened. As Frank prepared the targets, he whispered to her: “They’re just people, Missie, and crazy about shooting.”

**Suppose She Hit the Prince!**

Annie cheered up. But then Prince Wilhelm, the future Kaiser, strode out towards her. He mentioned a trick he had seen her perform in London, and asked her to repeat it. The audience was suddenly tense and silent. Lighting a cigarette, Prince Wilhelm stood erect while Annie paced off fifty feet. She turned, raised her gun and fired.

The cigarette remained in the Prince's lips, but the lighted end was gone. The audience gasped with relief, then roared its applause. Suppose she had lost her nerve and hit the Prince! But sure-shot Annie Oakley never lost her nerve.

Annie and Frank went for a second foreign tour with the Wild West Show before they decided it was time they settled down. Back in America, they built a home of their own, where Annie planted some apple trees and Frank began to grow strawberries. Yet when she heard that the Wild West Show was opening in Chicago at the World's Fair of 1893, Annie couldn't resist packing her guns again.

In Chicago that summer Buffalo Bill's Wild West Show had to turn away thousands of people every day because there wasn't enough room. At thirty three Annie was at the peak of her fame. For eight more years she continued to astonish the world every summer, and went back to her apple trees in the autumn. Sometimes she and Frank would speak of retiring. But every spring the lure of the showman's life took them on their travels again.

\* \* \*

Annie Oakley died in 1926, but today her name is as

၂၃၀

အောင်သင်း

alive as ever. The story of her amazing feats, as told in the stage and screen versions of *Annie, Get Your Gun!*, has continued to delight more audiences than ever saw the Wild West Show.



### သေနတ်ဝိဇ္ဇာမယ်

တင်းမာနေသော မျက်နှာထားကြီးနှင့် ရက်အင်ဒီယန်း လူမျိုးစု ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ယောက်ကိုယ်တိုင် ရထားကြီးကို မောင်းနှင်ပြီး ရွက်ထည်ရုံပွဲခွင်အတွင်းသို့ ဝင်လာလိုက်သောအခါ တစ်ရုံလုံး ဝေါခနဲ ဖြစ်သွားလေသည်။

၁၈၈၅ ခု ဖြစ်သည်။ ‘ကျွဲရိုင်းကြီး ဘီလ်၏ အနောက်ရိုင်း မြေပြင်ပြပွဲကြီး’ကို နယူးယောက်မြို့၌ ဒုတိယရာသီဖွင့်ပွဲဖြစ်သည်။ ခါတိုင်း ထက်ပိုပြီး သရုပ်ပီစိမ့်သောငှာ ‘ဆီအောက်စ်’ရက်အင်ဒီယန်း လူမျိုးစု ခေါင်းဆောင် တိုက်ပွဲကျော် ‘နွားသိုးကြီး’ကိုယ်တိုင်ပင် ဖြစ်သည်။ ‘ထိုင်နေ သော နွားသိုးကြီး’ဟု နာမည်ကြီးလှသော ဤရက်အင်ဒီယန်း ခေါင်း ဆောင်ကြီးကို ‘အနောက်တိုင်းမြေပြင်ပြပွဲ’တွင် ပါဝင်အသုံးတော်ခံလာ အောင် ‘ကျွဲရိုင်းကြီးဘီလ်’က မနည်းကြီး စည်းရုံးလာခဲ့ရသည်။ သို့သော် ဖြစ်လာပုံက အမေရိကန် မြင်းတပ်စစ်ကြောင်းကြီး တစ်ခုလုံးကို ထို နွားသိုးကြီးက သုတ်သင်ပစ်ခဲ့သည်မှာ ၁၀နှစ်ပင်မကြာတတ်သေး။ ထိုစစ် ကြောင်းများ၊ ဗိုလ်များကြီး ကတ်စ်တာ၏ ဦးရေခွဲကို ခွာယူခဲ့သည်မှာလည်း

ဤနွားသိုးကြီး ကိုယ်တိုင်ပင် ဖြစ်သည်ဟူသော စကားကလည်း ရှိနေပြန်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤပြကွက်မှာ ပရိသတ်အဖို့ သရုပ်ပီပုံနည်း နည်းကျသွားသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးကတ်စ်တာကျဆုံးခဲ့သည်ကို သူတို့ မမေ့နိုင်ကြသေး။ ထို့ကြောင့်နွားသိုးကြီး အထူးတန်းရှေ့သို့ ဖြတ်သွားလိုက်သောအခါ ပရိသတ်က ဝူးဝူးဝါးဝါးလှောင်ကြသည်။ ရက် အင်ဒီးယန်းကြီး၏ တုံ့ပြန်လိုက်ပုံက သူ့လှည်းကို ရပ်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် လှည်းပေါ်ကဆင်းလိုက်ပြီး ထွက်ပေါက်ဆီသို့ ခပ်တည်တည်ကြီး လျှောက်ထွက်သွားသည်။ လူဖြူတွေကို ထာဝရကျော့ခိုင်းတော့မည်။

ထိုအခိုက်မှာပင် အစီစဉ်မှူး၏ အသံက ပေါ်လာသည်။

‘အနောက်မြေပြန့်က လုံမပျို’ ကြော့ကြော့သွယ်သွယ် တင့်တယ်ပြေပြစ်လှသောမိန်းကလေးတစ်ယောက် ထွက်လာသည်။ စကတ်ဖျားတွင် အမြိတ်ကလေးနှင့် သမင်ရေဂျာကင်ကို ဝတ်ထားသည်။ မိန်းမငယ်လေးသည် ပြကွင်းအလယ်ရှိ သေနတ်တင်စားပွဲလေးရှိရာသို့ လျှောက်သွားလိုက်သည်။ အစီအစဉ်မှူးကထပ်ပြီး ဟစ်လိုက်ပြန်သည်။

‘ကမ္ဘာ့သေနတ်ပစ်ဝိဇ္ဇာမယ် ဥက္ကလေး’

လုံမငယ်က ရိုင်ဖယ်တစ်လက်ကို ဆွဲယူပြီး၊ ပခုံးတွင်ထောက်လိုက်သည်။ ရွဲလုံးခြောက်လုံးက တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး လေထဲသို့မြောက်တက်လာသည်။ ခိုင်းခိုင်း ဟူသော သေနတ်သံခြောက်ချက်ကလည်း ရွဲလုံးတွေကို တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး ခွဲချလိုက်သည်။

ဒေါသကြီးစွာနှင့် ထွက်သွားသော နွားသိုးကြီး၏ ခြေလှမ်းတုံ့သွားသည်။ အံကြိတ်ထားသည့် သွားကြားထဲကပင် အာမေဇိုတ်သံက ထွက်လာရသည်။ ကလေးမ လုပ်နေသမျှကို တစ်စမကျန် မျက်စိမခွာနိုင်ဘဲ စောင့်ကြည့်နေမိသည်။ သူ့အခန်းပြီး၍ မိန်းကလေးငယ် ပြကွင်းမှထွက်သွားလိုက်သောအခါ ‘ပစ်မလွဲလေး ပစ်တိုင်းမှန်တဲ့ကောင်မလေးဟဲ့’ ဟု သူ့ရက်အင်ဒီးနီးစကားနှင့် ကုန်းပြီး အော်လိုက်သည့်အသံမှာ တစ်ကွင်းလုံးကို လွှမ်းသွားလေတော့သည်။

ထိုအခါမှစ၍ အင်နီကို သူ၏မွေးစားသမီးလေးလို သဘောပိုက်လေတော့သည်။ လူဖြူတွေနှင့်ပင် နေပါတော့မည် ဟုလည်းဆုံးဖြတ်ပြီးသား



ဖြစ်သွားလေတော့သည်။ အင်နီ၏ ဖော်ရွေသော အပြုံးပန်း၊ အံ့မခန်းသော လက်စွမ်းကြောင့် ကြွေကြာသည်မှာလည်း သူတစ်ယောက်တည်းသာမဟုတ်။ သည်တစ်ကြိမ်တည်းသာလည်းမဟုတ်။ ဤနည်းနှင့်နှင်ချည်းသာ ဖြစ်ခဲ့လေရာ နောင်အခါတွင်လည်း အမေရိကနှင့် ဥရောပတစ်ခွင်လုံး သူ့အပေါ် ကြွေပြီး ‘အသည်းကျော်မလေး’ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

သေနတ်တွင်တော့ ကမ္ဘာတစ်ခွင်သူ့ကို ယှဉ်နိုင်သူမပေါ်ခဲ့စဖူး။ နောင်ကိုလည်း ပေါ်စရာအကြောင်း မမြင်။ လက်ဖြောင့်လိုက်ပုံမှာ ပြောလို့ မယုံနိုင်စရာ ဒဏ္ဍာရီသဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့် ယခုထက်တိုင်မော်ကွန်းတွင် နေရလေသည်။

**သေနတ်ပစ် ပြိုင်ပွဲကလေး**

‘အနောက်မြေပြန့်က လုံမယို’ ဟုနာမည် ကြီးနေလင့်ကစား အင်နီသည် ‘အနောက်တိုင်း မြေပြင်ပြပွဲအဖွဲ့ကြီး’နှင့်အတူ လိုက်ပါပြီး မစ္စစ္စပီမြစ်ကို ကူးလိုက်မိသောအခါတွင်မှ အနောက်မြေရိုင်းပေါ်သို့ တကယ်တမ်း ခြေချဖူးခြင်း ဖြစ်လေသည်။ သို့သော်လည်း သူ ငယ်ရွယ်စဉ်ကနေခဲ့ရသော အိုဟီယို တောတောင်ဒေသမှာလည်း နယ်မြေသစ်ရှာဖွေသူနည်းတူ ကြမ်းတမ်းစွန့်စားရသော မြေပြင်ဖြစ်သည်။ သူ့ကလေးဘဝမှာပင် ဖခင်ဖြစ်သူ ကွယ်လွန်လေရာ အသက်ခုနစ်နှစ်ရှိတော့ မိသားစုစားကြဖို့ အကောင်ပလောင် ကလေးတွေကို ထောင်ချောက်နှင့် ဖမ်းနေရလေပြီ။ ကိုးနှစ်သမီးရှိတော့ တစ်ပတ်လျှင် ဆင့် ၅၀ ငွေကလေးရပါမည့် အရေးယာနီးချင်း တစ်ဦး၏ နို့စို့ကလေးငယ်ကို ထိန်းပေးခဲ့ရလေသည်။

အသက် ၁၁နှစ်ရှိ၍ သေနတ်ကိုင်နိုင်လောက်ပြီဟု ထင်ရသော အခါ သူ့ဖခင်၏ပုံဟောင်း ရိုင်ဖယ်ကြီးကိုကိုင်ပြီး ငုံးတွေရော တခြားငှက်တွေကိုပါ ပစ်ချတော့သည်။ ဤသို့ပစ်လိုခတ်လိုရသည့် အကောင်ပလောင် ကလေးများကို ရောင်းချပြီး သူတို့ မိသားစု ယာပေါ်တွင် တင်နေသည့် ကြွေးလေးမြီလေးများကို ပေးဆပ်ရသည်။ ဤသို့ငှက်ပစ်ခြင်းမျိုးသာမက သေနတ်ကို အမျိုးမျိုးလက်တည့် စမ်းနေရခြင်းကိုလည်း သူ့အလွန် သဘောတွေ့သည်။

အသက် ၁၅ နှစ်တွင် နီးနားသည့် မြို့ကလေးတွင် နေသော

အိမ်ထောင်သည် အစ်မတစ်ယောက်က သူတို့နှင့်အတူ လာနေရန်ခေါ်သည်။ မြို့ပြ၏ တခမ်းတနား ကြည့်စရာများအနက် သူစိတ်အဝင်စားဆုံးမှာ သေနတ်ပစ်ကွင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့တော့ သူ့ခဲအိုက သူ့ကိုသေနတ်ပစ်ကွင်းသို့ ခေါ်သွားသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင်သုံးလေးချက်လောက် ပစ်ပြီးနောက် အင်နီအား စမ်းချင်စမ်းကြည့်ပါလားဟု သေနတ်ကို ပေးသည်။ ပစ်မလွဲ ‘စူပါလက်’ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့လိုက်သောအခါ အကြီးအကျယ်အံ့အားသင့်သွားသည်။

‘ဘုရားကို စူးပါစေ၊ ဖရန့်ဘတ္တလာထက်တောင် လက်ဖြောင့်သေးဗျား’ ဟု နီးစပ်ရာလူတွေကို ပြောမိသည်။

ဖရန့်ဘတ္တလာဆိုသူမှာ ခပ်ကြွကြွအိုင်းရစ်လူမျိုးတစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး ဂီတသဘင်ခန်းတွင်သေနတ်လက်စွမ်းပြ လုပ်ကိုင်နေသူဖြစ်သည်။ သေနတ်မှာဖြင့် လက်အဖြောင့်ဆုံးဟု သတ်မှတ်ထားကြရသောသူဖြစ်သည်။ လူကောင်ထွားထွား မျက်နှာနီညိုညိုနှင့် ဖရန့်ကို အင်နီနှင့် မိတ်ဆက်ပေးလိုက်ပြီးသည့်နောက် အင်နီနှင့်ဖရန့်တို့ ပန်းကန်ပြားကလေးများကို ပြိုင်ပြီး သေနတ်ပစ်ကြရန် သဘောတူလိုက်ကြသည်။

ပြိုင်ပွဲစချိန်ကို စောင့်နေရင်းလူစိမ်းသူစိမ်းတွေ တစ်ပြုံကြီးက မိမိအား ဝိုင်းကြည့်နေကြသည်ကို တွေ့လိုက်ရသောအခါ အင်နီမှာ စိတ်အားငယ်သွားပြီး အိမ်သို့ပင်ပြန်ပြေးလိုက်ချင်မိသည်။ သို့သော် ကိုယ့်တောကိုယ့်တောင်ထဲတွင် ငုံးတွေတစ်အုပ်ကြီး ထပ်လာသည်ကို စောင့်နေသည်ဟု စိတ်ကူးပစ်လိုက်သည်။ ‘ချိန်မနေနဲ့၊ သေနတ်ပြောင်းကိုဝေပြီး အသာလိုက်သွား၊ ချိန်သားမိပြီ ထင်ရင်မောင်းကို ဖြုတ်ချလိုက်’ ဟုသူ့ကိုယ်သူ အားပေးနေရသည်။

သေနတ်ကို ပခုံးတွင်ထောက်ထားလိုက်သည်။ ‘လွတ်’ ဟူ သော အသံကိုကြားလိုက်ရပြီးနောက် သားရေကြိုးနှင့် ဆွဲလွှတ်လိုက်သော ပန်းကန်ပြားဝီးကနဲ တက်လာသည်။ မောင်းကို ဖြုတ်ချလိုက်သည်။

‘သရေ’ ခိုင်လူကြီးအော်သံ။ နှစ်ဆယ့်ငါးကြိမ် လွှတ်ရမည်။ နှစ်ဆယ့်လေးကြိမ်အထိ နှစ်ယောက်သား သရေဖြစ်နေသည်။ နှစ်ဆယ့်ငါးကြိမ်မြောက် ရှုံးပန်းကန်တွင်တော့ ဘတ္တလာလွဲသွားသည်။ အင်နီကတော့ သူ့ အရုပ်ကို ပစ်ချလိုက်နိုင်သည်။ ဆုငွေရသည့်အပြင် ဘတ္တလာက နောက်

တစ်ပတ် သူ့ပြပွဲသို့လာရန် လက်မှတ်များကို ပေးလိုက်သည်။

အင်နီအဖို့ ဇာတ်ရုံတွေဘာတွေထဲသို့ တစ်ခေါက်မျှ မရောက်ဖူးသောကြောင့် ဒဏ္ဍာရီထဲသို့ ရောက်နေသလားဟုပင် အောက်မေ့မိသည်။ ဖရန့်ဘတ္တလာ၏ လက်စွမ်းပြကွက်တစ်ခုမှာ သူ့လက်စွဲတော် ပြင်သစ်ခွေးမွေးပွကလေး၏ ဦးခေါင်းပေါ်တွင် ပန်းသီးတင်ပြီး ပစ်ခွဲလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပန်းသီးကွဲသွားလျှင် ခွေးကလေးက အကြီးဆုံးပန်းသီးစိတ်ကိုချီးပြီး ဇာတ်ခုံရှေ့စွန်သို့ သွား၍ ဝပ်ချလျက် ပန်းသီးစိတ်ကို လက်နှစ်ဖက်ကြားတွင်ထားပြီး ပရိသတ် ဩဘာသံကို စောင့်သည်။ ပရိသတ်က ဩဘာပေးလိုက်မှ သူက ပန်းသီးစိတ်ကိုစားသည်။ ထိုခွေးကလေးမှာ ဖရန့်ဘတ္တလာကို အလွန်ချစ်ရကား . . . ။ ဘတ္တလာအခြားသူများနှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီးနေသည်ကို မကြိုက်။ အထူးသဖြင့် မိန်းမများနှင့်ဆိုလျှင် ပိုပြီးဝန်တိုတတ်သေးသည်။

ထိုညတွင်လည်း ခွေးကလေးကပန်းသီးစိတ်ကို ချီးသွားသည်။ သို့သော် ခါတိုင်းလိုမလုပ်တော့ဘဲ ပရိသတ်အထဲသို့ ခုန်ဆင်းသွားပြီး အင်နီ၏ပေါင်ပေါ်တွင် မေးတင်ထားလေသည်။ ဖရန့်ဘတ္တလာက အင်နီ၏ ခုံဆီသို့လိုက်လာသောအခါ ခွေးကလေးက ‘ဒီမှာပဲနေမလို့၊ လာမရှုပ်နဲ့’ ဟု ပြောဘိသည့်အလား ဖရန့်ကိုပင်ဆီးပြီး ဟိန်းလေတော့သည်။ ဖရန့်ကလည်း ‘ခွေးရေးတဲ့ ဖူးစာပဲ’ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ သေနတ်ပြိုင်ပွဲတွင် သူ့ကို ကျောသွားသည့် ဆံပင်နီနီ၊ ကိုယ်လုံးသွယ်သွယ် လုံမငယ်ကလေးကို လူပျိုလှည့်ပြီး တစ်နှစ်အတွင်းမှာပင် လက်ထပ်ယူလိုက်လေသည်။

တကယ်တော့ အင်နီက ပရိသတ်အလယ်တွင် လက်စွမ်းပြရန် ရည်မှန်းချက် ရှိခဲ့ဟန်မတူပေ။ သို့သော်လည်းတစ်ညတွင်မူ ဖရန့်၏တွဲဖက်က ကောက်ကာငင်ကာ မကျန်းမမာဖြစ်လိုက်သောကြောင့် ကိုယ့်ထမင်းအိုးကလေး ကွဲသွားစေရန် အင်နီကဝင်ပြီး လက်စွမ်းပြရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူကခင်ပွန်းဖြစ်သူထက်ပင် ဩဘာရသေးသည်။ မကြာမီမှာပင် သူတို့၏နယ်လှည့် လှည်းယာဉ်ကြီး၏ ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ‘ဘတ္တလာနှင့် ဥက္ကလေး’ဟူသော စာတန်းကြီးထိုးရလေတော့သည်။

ထို့နောက် ငါးနှစ်လုံးလုံးဖရန့်သည် ဇနီးသည်အား စင်ပေါ်တင်ပေးခဲ့ရုံမျှသာ မဟုတ်၊ ပညာကိုလည်း သင်ပေးခဲ့ရသေးသည်။ အဝတ်အစားလဲသည့်အခန်းကလေးထဲတွင် ကိုယ်ထွက်ရမည့် အလှည့်ကို စောင့်ရင်း

သတင်းစာ မဂ္ဂဇင်းများကို စာတစ်လုံးချင်း လက်ထောက်ဖတ်ပြုပြီး အင်နီကို လည်း လိုက်ဖတ်စေသည်။ စာသင်ချိန် မဟုတ်လျှင်တော့ အင်နီသည် သူ့အုပ်ချုပ်သေတ္တာကလေးကိုသာ ကောက်ကိုင်တော့သည်။ အင်နီသည် သေနတ်နှင့် သေနတ်ကျည်တွင်ကျွမ်းသကဲ့သို့ အပ်နှင့် အပ်ချည်တွင်လည်း ကျွမ်းသည်။ သူ့ဝတ်စုံတွေကို သူ့ဘာသာ ချုပ်သည်။

**အနောက်မြေရိုင်းပြပွဲသဘင်အဖွဲ့ကြီးနှင့်**

ဆပ်ကပ်စသည့် ဤသို့သောပြပွဲသမိုင်းကြီး တစ်လျှောက်လုံးတွင် ကျွဲရိုင်းကြီး ဘီလ်၏ ‘အနောက်မြေရိုင်းပြပွဲသဘင်’လောက် ရင်သပ် အံ့ဩလောက်စရာ ခမ်းနားသော အဖွဲ့ကြီးမျိုးမပေါ်ခဲ့စဖူးဟု ဆိုနိုင်သည်။ ကောင်းဘွိုင်တွေ၊ ရက်အင်းဒီးယန်းတွေ၊ ကျွဲတွေ၊ မြင်းလှည်းကြီးတွေနှင့် တကယ့် အမေရိကန်နယ်စွန်ဒေသ မော်ကွန်းမှတ်တမ်းကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေ တော့သည်။ ထို့ပြင် တကယ့်အမှန်အကန်တွေလည်း ဖြစ်နေသေးသည်။ ကောင်းဘွိုင်တွေဆိုလျှင်လည်း သူတို့ မြင်းခြံဝင်းထဲက ထွက်လာကြသလို ရက်အင်းဒီးယန်းတွေကလည်း သူတို့သားရေတဲအိမ်ထဲမှာ နေကြသည်။ အတိုင်းထက်အလွန် တံခွန်တင်လိုက်သည်က ကျွဲရိုင်းမုဆိုးစစ်စစ် ဗိုလ်မှူးကြီး၊ ရက်အင်းဒီးယန်းတွေနှင့် ရင်ဆိုင်ပြီး တိုက်ခဲ့သူစစ်စစ်ဗိုလ်မှူးကြီး ‘ဘီလ်၊ ကိုဒီ’ ကိုယ်တိုင်က ဦးဆောင်ပါဝင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ တကယ်ကိုယ် တိုင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်းအထူးပြောနေစရာ မလိုအောင် သူ့ကိုယ်ပေါ်ရှိ ကျည်ဆန်အမာရွတ်များ၊ မြားဒဏ်ရာ အမာရွတ်များက သက်သေခံ နေသည်။

အင်နီဥက္ကလေးမှာ ထိုအဖွဲ့ကြီးတွင် သူ့စတင်ပါဝင်သည့် ၁၈၈၄ မှစ၍ ထိုအဖွဲ့၏ ကြယ်ပွင့်ကလေးဖြစ်လာရသည်။ ဖရန့်နှင့် တွဲဖက် အသုံးတော်ခံရာ၌ပင် ‘ဘတ္တလာနှင့်ဥက္ကလေး’ အခန်းဟု မတွင်တော့ဘဲ ‘အင်နီဥက္ကလေး’ အခန်းဟုသာတွင်လာလေတော့သည်။

ဘင်သံ ခရာသံတွေ တဖြောဖြောနှင့်အတူ အင်နီက ပြပွဲ အလယ်ကွင်းပြင်သို့ လေပွေ့ဝေ့လိုက်သလို မြင်းစီးပြီးဝင်လာသည်။ ကောင်းဘွိုင် တစ်ယောက်က ရှေ့ကမြင်းစိုင်းပြီး ‘သေနတ်စာ’ ပစ်မှတ်များကို လေထဲသို့ မြှောက်တင်သွားသည်။ အင်နီက မြင်းပေါ်မှပင် သေနတ်နှင့်

တဖြောင်းဖြောင်းပစ်ခွဲလိုက်သည်။ ထို့ နောက် မြင်းပေါ်ကခုန်ဆင်းလိုက်ပြီး သေနတ်တင်စားပွဲဆီသို့ သွားလိုက်သည်။ ဖရန့်က ရွဲလုံးတွေကို မြှောက်တင် လိုက်သည်။ အင်နီက တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး ပစ်ခွဲလိုက်သည်။

ထိုနောက် ဖရန့်က ပေ ၅၀ အကွာလောက်သို့ သွားရပ်ပြီး ငါးပွင့် ဗိန့်ဖဲချပ်ကလေးတစ်ချပ်ကို ထောင့်စွန်ကကိုင်ထားသည်။ အင်နီက အသည်း တစ်ပွင့်ကို ကျည်တစ်ချက် ဖောက်ပစ်လိုက်သည်။

နောက်ဆုံးတွင်တော့ ဖရန့်က ရွဲလုံးတစ်လုံးကို ကြိုးတွယ်ပြီး သူ့ ကိုယ်ကို ဝန်းပတ်နေအောင်ဝေလွှဲပေးနေသည်။ အင်နီကကုလားထိုင်ပေါ် တွင် ကိုယ်ကိုလှန်ချလိုက်ပြီး သေနတ်ပက်လက် အနေအထားနှင့်ပင် ရွဲလုံးကို ပစ်ခွဲလိုက်သည်။

အင်နီသည် ကလေးဘဝဆင်းရဲပင်ပန်းခဲ့ရသည်ကို မမေ့နိုင်သည့် အားလျော်စွာ ကလေးများအပေါ် အလွန်ကြင်နာတတ်သည်။ တစ်ခုသော တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ရထားမောင်းပြီး ထွက်လာရာ မိဘမဲ့ကျောင်းတစ်ခု၏ သံတိုင်ဝင်းအတွင်းက မိဘမဲ့ကလေးများကို လှမ်းပြီးမြင်လိုက်မိသည်။ ထိုကလေးတွေတစ်ပြုံကြီးကို အနောက် မြေရိုင်းပြပွဲသဘင်သို့ ဖိတ်ခွဲသည်။ နောက်တစ်နေ့ အင်နီကပြကွင်းထဲသို့ ဝင်လာသောအခါ သူ့အထူးဧည့်သည် တော် ကလေးများအား တလေးတစားအလေးပြုလိုက်လေသည်။ ထို့နောက် ရေခဲမုန့်တွေကိုလည်း ဝယ်ကျွေးလိုက်သေးသည်။ ထိုအခါကစပြီး အနောက် မြေရိုင်း ပြပွဲသဘင် အစီအစဉ်များတွင် အင်နီဥက္ကလေးနေ့သည် အစဉ် အလာတစ်ခု ဖြစ်သွားလေသည်။ ကျွဲရိုင်းကြီးဘီလ်က ကလေးတွေကို လက်မှတ်အခမဲ့ပေးသည်။ အင်နီက ရေခဲမုန့်ကျွေးသည်။

မကြာခဏ ထိုပြပွဲကို လာရောက်ကြည့်ရှုတတ်သူ နာမည် ကျော်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး တစ်ယောက်မှာ ‘တွမ်ဆောယား’ နှင့် ‘ဟပ် ကယ်လ် ဘာရီဖင်း’ကို ရေးသူနာမည်ကျော် စာရေးဆရာကြီး ‘မာ့ခ်တို့န်း’ ပင်ဖြစ် သည်။ အဖွဲ့သို့ သူ့လှမ်းပြီးရေးလိုက်သောစာတစ်စောင်တွင် ရင်တုန်လောက် သော တိုက်တွန်းချက် တစ်ခုပါနေသည်။ ‘ဘာကြောင့် အင်္ဂလန်ကို သွား မပြကြတာလဲ၊ တကယ့် အမေရိကန် သဘာဝစစ်စစ်ကို သူတို့တစ်တွေမြင်ဖူး ရအောင်သွားပြီး ပြလိုက်စမ်းပါ’ ဟူ၍ဖြစ်လေသည်။ တကယ့်စွန့်စားခန်းကြီး ဖြစ်လာလေပြီ။ ၁၈၈၇ခု နှစ်ဦးပိုင်းတွင် လန်ဒန်သွား မီးသင်္ဘောကြီးတစ်ခု

ပေါ်၌ တစ်ဖွဲ့လုံးပါလာကြလေတော့သတည်း။

လန်ဒန်ရောက်လာသောအခါ ဒါမိုင်းတွေကို တစ်ခါမျှမကြုံဖူးကြသောကြောင့် ပြပွဲမဖွင့်မီကပင် ပြပွဲကြီး အကြောင်း လူတိုင်း ပါးစပ်ဖျားသို့ ရောက်နေခဲ့လေပြီ။ ‘အားလစ်ကုတ်’ ပြပွဲကွင်းကြီးထဲ၌ ရက် အင်းဒီးယန်းတွေကလည်း တဲထိုးပြီး စခန်းချနေကြသလို ဝက်စ်မင်စတာ ဘုရားကျောင်းကြီးတွင်လည်း ကောင်းဘွိုင်တွေက ဝင်လိုက်ကြ ထွက်လိုက်ကြ။ အားလုံး၏ ထိပ်တွင်တော့ သေးသေးသွယ်သွယ်၊ နှစ်လိုဖွယ်ပြေပြစ် လှသော အင်နီဥက္ကလေးအကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ အနောက်မြေပြန့်က လုံမငယ်ဆိုသော ဒီကောင်မလေးက ယောက်ျားရင့်မကြီး လက်ဖြောင့် သေနတ်သမားတွေကိုအနိုင်ယူနေသည်ဆိုသည်ကို အင်္ဂလိပ်တွေက မယုံနိုင်အောင် ဖြစ်နေသည်။

ဖွင့်ပွဲကြီးသို့မူကား တိုင်းကျော်ပြည်ကျော် ပုဂ္ဂိုလ်အများအပြားပင် ကြွရောက် ခိုးမြှင့်ကြသည်။ ရက်အနည်းငယ်အကြာတွင် ဝိတိုရိယ ဘုရင်မကြီး၏ ရွှေရတုသဘင်နှင့် ကြုံကြိုက်နေသောကြောင့် ဧည့်သည်တော် ဥရောပထီးဆောင်းမင်းများရှေ့တွင် လာရောက်လက်စွမ်းပြပါရန် ဘုရင်မကြီးကိုယ်တော်တိုင်က ဖိတ်ကြားလေသည်။ အပြီးတွင်ဘုရင်မကြီးက ‘မယ်မင်းကလေးကဖြင့် တယ်တော်ပါကလားကွယ်’ ဟု ခိုးကျူးတော်မူလေသည်။

မကြာခင်ပင် ဂျာမနီပြည်၏ အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာ ကိုယ်တော်က ဂျာမနီပြည်ကြီးရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်ရှေ့တော်တွင်လာရောက် လက်စွမ်းပြပေးပါရန် ဖိတ်ခေါ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အင်နီနှင့်ဖရန့် တို့နှစ်ယောက်တည်း ပြပွဲအဖွဲ့မှခွာ၍ ဂျာမနီပြည်သို့ သွားကြရလေသည်။

သေနတ်ပစ်ရမည့်မြင်းပြိုင်ကွင်းကြီးထဲမှာက ရာသီဥတုက အေးလှသည်။ မင်းညီမင်းသား မဟာနွယ်များကလည်း တစ်တန်းကြီး။ အလယ်တန်းတွင်ကား ဟန်ပန်မာကျောလှသည့် စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ။ ထိုသူများ ရှေ့တွင်ပစ်ရမည်ကို တွေ့ရသောအခါ အင်နီမှာ နည်းနည်းတော့ လန့်မိသည်။ ဖရန့်က သေနတ်စာ ပစ်မှတ်များကို ပြင်ဆင်နေရင်း ခပ်တိုးတိုးကလေး ‘သူတို့လည်း လူတွေပါပဲ မိန်းမရေ၊ သေနတ်ရှူးရှူးနေကြတဲ့ လူတွေပါပဲ’

**အမယ်လေး- မတော်လို့များ**

ဒီတော့ အင်နီအားတက်သွားသည်။ သို့သော် ဖြစ်ပုံက နောင်အခါ တွင် ကိုင်ဇာဘုရင်ဖြစ်လာမည့် အိမ်ရှေ့မင်းသား ဝီလ်ဟမ်က အင်နီဆီသို့ လျှောက်လာသည်။ လန်ဒန်တွင် သူ့ကြည့်ခွဲရသော လက်စွမ်းပြမှုမျိုးတစ်ခါ ထပ်ပြီး လုပ်ပြပါရန် စေခိုင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ပရိသတ်ကြီး တစ်ခုလုံး ခြေဖျားလက်ဖျားများ အေးစက်သွားသည်။ မင်းသားက စီးကရက် တစ်လိပ် ကို မီးညှိပြီးနောက် ပါးစပ်တွင် ခဲထားပြီး ခပ်မတ်မတ်ရပ်နေသည်။ အင်နီက ခြေလှမ်း ၅၀ လောက်လှမ်းခွာသွားပြီး ပြန်လှည့်လိုက်သည်။ သေနတ်ကို မြှောက်ပြီး ပစ်ထည့်လိုက်သည်။

စီးကရက်က အိမ်ရှေ့ ကိုယ်တော်ကြီး၏ ပါးစပ်တွင် ကျန်နေရစ်ခဲ့ သည်။ မီးညှိထားသောထိပ်ဖျားက ပြတ်ပါသွားသည်။ ပရိသတ် ဟာခနဲ သက်မကြီးချလိုက်ပြီး ဝေါခနဲလက်ခုပ်သံကြီး ဟိန်းသွားသည်။ တကယ်လို့ များ အင်နီတုန်တုန်လှုပ်လှုပ် ရင်တုန်ပန်းတုန်ဖြစ်သွားလိုက်မယ်ဆိုရင်...။ သို့သော် အင်နီ တုန်တုန်လှုပ်လှုပ် ရင်တုန်ပန်းတုန် ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ပါ။

အင်နီနှင့် ဖရန့်တို့သည် ဒုတိယအကြိမ် အနောက်မြေရိုင်း ပြပွဲနှင့်အတူ ပင်လယ်ရပ်ခြားသို့လိုက်ပါပြီးနောက် အခြေတကျနေ ထိုင် ကြတော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြလေသည်။ အမေရိကသို့ ပြန်ပြီး ကိုယ်ပိုင် အိမ်ကလေးတစ်လုံးကို ဆောက်သည်။ အင်နီက ပန်းသီးစိုက်သည်။ ဖရန့်က စထရော့ပယ်ရီတွေကို စိုက်သည်။ ၁၈၉၃ ချီကာဂိုမြို့တွင် ပြုလုပ်သော ကမ္ဘာ့ကုန်စည်ပြပွဲကြီး၌ အနောက်မြေရိုင်းပြပွဲကြီး ရောက်လာပြန်သည် ဟုကြားရပြန်သောအခါ အင်နီမနေနိုင်တော့။ သူ့သေနတ်ကလေးကို ထုပ်ပိုး ပြီး ရောက်သွားပြန်လေတော့သည်။

ထိုနှစ်က ချီကာဂို အနောက်မြေရိုင်းပြပွဲတွင် နေရာမဆုံတော့၍ ပြန်သွားကြရသူများမှာ နေ့စဉ်ထောင်ချီနေလေသည်။ အသက် ၃၃ နှစ်တွင် အင်နီမှာ အထွက်အထိပ် ကာလပင်ဖြစ်သည်။ နောက်ထပ်ရှစ်နှစ်တိုင်တိုင် နွေရာသီရောက်တိုင်း ပရိသတ်ကို ဟင်ခနဲဟာခနဲဖြစ်အောင် လက်စွမ်း ပြပြီး ဆောင်းဦးပေါက်လာလျှင် သူ့အိမ်သူရာသို့ ပြန်သွားတတ်သည်။

တစ်ခါတစ်ရံတော့ အင်နီနှင့်ဖရန့်တို့သည် ‘တော်လောက်ပြီ၊ နားကြစို့’ နှစ်ယောက်သားပြောမိသည်။ သို့သော် နွေဦးရာသီ ရောက်လာပြီ

၂၄၀

အောင်သင်း

ဆိုလျှင်တော့ သူတို့ ပိုးက ထလာပြန်တော့သည်သာ။

\* \* \*

အင်နီဥက္ကလေးသည် ၁၉၂၆ တွင် သေသည်။ နာမည်ကတော့ ယနေ့တိုင်ရှင်လျက်။ သူ၏ အံ့ဖွယ်သရဲပြကွက်များမှာ ယခုတော့ ရုပ်ရှင်ကား ဖြစ်လာလေပြီ။ ‘အင်နီရေ-သေနတ်ဆွဲဟေ့’ ဟူသော ရုပ်ရှင်ကားမှာ အနောက်မြေရိုင်းပြပွဲကြီးထက် အဆမတန်များလှစွာသော ပရိသတ်ကြီး အား ဆက်လက် ဖျော်ဖြေနေပါပေသတည်း။

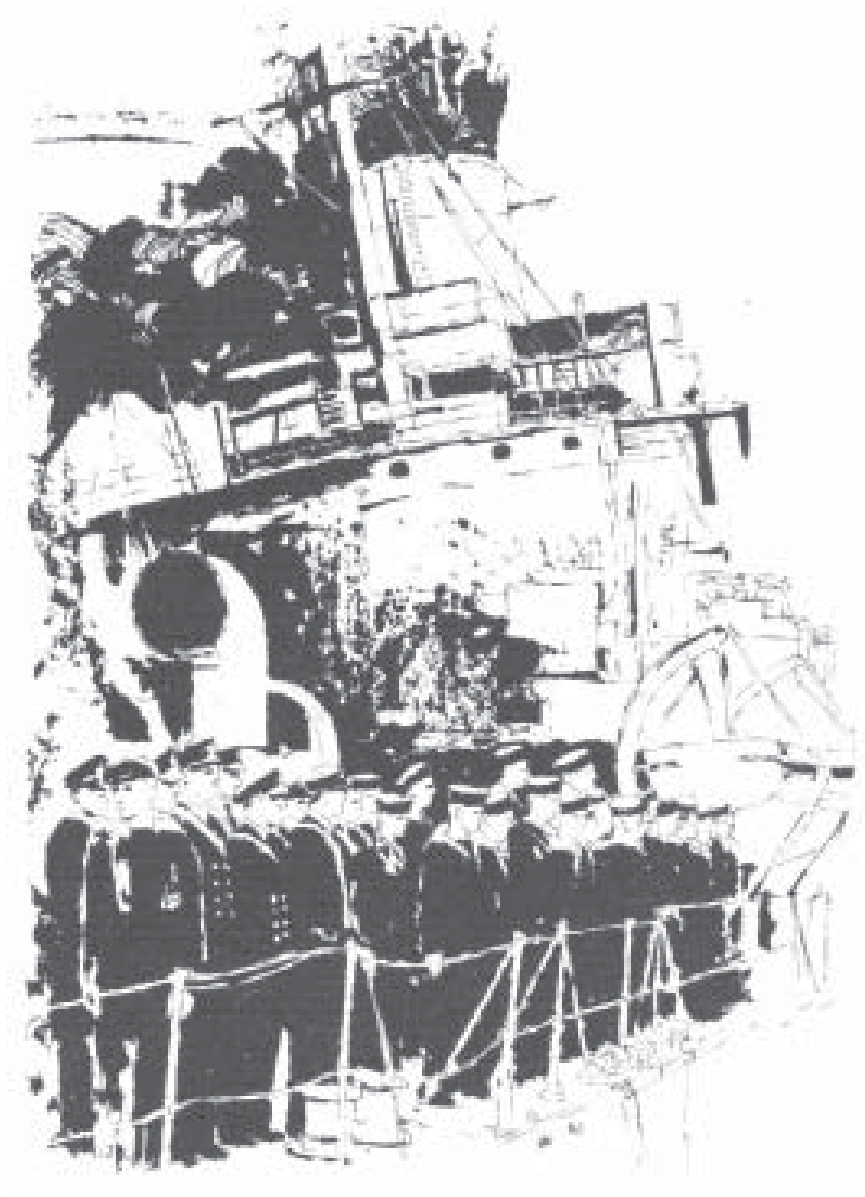
(ဂေါ်လ်တာဟာ ဗီဂတ်စ်၏ ‘အနောက်မြေရိုင်းက အင်နီဥက္ကလေး’ ကို ပြန်ဆိုပါသည်။)

❖ ❖ ❖



THEY REMEMBERED THE  
BIRKENHEAD

ဘာ့ကင်းဟတ်ကို မမေ့နဲ့



ဇွန် ပွင့် ၈၁ အုပ် တိုက်

## THEY REMEMBERED THE BIRKENHEAD

*The man of the Birkenhead did not die invain*

By KEITH MONROE

In times of terrible danger at sea. Englishmen aboard ship are likely to say quietly to one another: "Remember the *Birkenhead!* " They know the brave story of how that famous troopship met disaster in 1852, and it steadies them in moments of panic. Sometimes it has helped them to die like men. Often it has given them a self-control that saved their lives.

Over 100 years afterwards, on March 28<sup>th</sup>, 1954, the memory of it brought hundreds of passengers through a close call with death, in one of the greats sea rescues in

နွန် ပွင့် စာ အုပ် တိုက်

history.

Just before seven o'clock that morning, the troopship *Empire Windrush*, was ploughing through the Mediterranean about fifty miles off the coast of Africa. Passengers who were up early to watch the sunrise suddenly felt the deck shudder and jump. Threads of black smoke began weaving up through the splintered planking. From deep down in the ship came an ominous rumble.

A seaman stumbled on deck from a hatchway below. He had no hair and no eyebrows; his face was black and one cheek was badly cut. "Fire!" He shouted. " There's been an explosion in the boiler room!"

Already the fire was spreading rapidly, and in a few minutes the ship's middle section was blazing hard.

The officers and crew worked fast and smoothly. They tried first to stop the fire or keep it under control. A few officers strolled on the passenger decks setting the passengers an example of calmness.

Captain William Wilson, the skipper, soon realized that the blaze was beyond control. "Smoke was pouring over the ship and flames were shooting out," he said afterwards. "I gave orders to abandon ship."

Everyone could see that this would probably mean death for many people, because some of the lifeboats were cut off by flames. The ship was crowded. She was carrying servicemen home from the Far East, and many had their families with them.

Altogether there were 1,515 people on board—including 125 women, eighty-seven children and seventeen

invalids. The twelve remaining lifeboats could carry fewer than 100 people each. Clearly, there wouldn't be room for everyone.

But nobody panicked, and nobody selfishly rushed for the boats. Through a megaphone came the calm voice of Colonel Robert Scott, commander of the troops on board:

"This is the *Birkenhead* drill. Stand fast on deck. Wait until you are sent to a boat:

An Australian woman asked her English husband: "What's the *Birkenhead* drill?"

"It isn't actually a drill," he explained. " In England the word 'dill' often means ' discipline.' The *Birkenhead* dill is simply to stand by and not move until ordered."

He didn't tell his wife that the *Birkenhead* discipline is only used when abandoning ship. It means that all men must stand still, no matter what the danger, while women and children are put into the lifeboats.

**To the Lifeboats!**

The men of the *Empire Windrush* lived up to the *Birkenhead* tradition. Blackened and half-blinded by smoke, the ship's crew stayed at their posts while the soldier-passengers quietly formed ranks on deck with their officers.

The lifeboat crews herded women and children into the boats. Without moving from their ranks, the husbands and fathers took off their coats and tossed them into the boats. The women would need them for warmth if rescue ships were a long time coming.

Within twenty minutes of the alarm, the women, children and invalids were all in the lifeboats. By now the fire was as hot as a blast-furnace. The glass in the porthole windows made a noise like cracking whips as it broke in the heat. There was still room in the boats for some of the men.

"How shall we choose which men may go?" One of the officers asked Colonel Scott.

The Colonel repeated the old rule which is followed in such cases: "Funeral order, of course—youngest first."

The officers moved down the ranks, picking out the younger soldiers and ordering them into the last lifeboats. If even one of those who remained had dashed for a boat, many others might have followed him; but none of them moved. And because there was no disorder, all the lifeboats were lowered without capsizing, even though they were packed with passengers.

**"Abandon Ship!"**

When the last lifeboat had been launched, about 300 soldiers and crew still remained on the ship's deck. They showed no alarm as they watched the boats row away.

Captain Wilson's uniform was in rags, and his shoes were nearly burnt off his feet. But he roamed his ship, leading a final search to make sure no one had been left below. Then he supervised the crew as they gathered kegs, planks and anything else that would float, and threw them into the sea so the men would have something to cling to later.

Colonel Scott shouted the last orders to his soldiers:

“Take off your outer clothing and shoes, and get over the side—but do not swim to a life boat!”

With the fire at their heels, the men jumped into the sea. No other ships were in sight. No one could say how long it would be before rescue arrived, if it ever did.

An old deck steward, with most of his hair burnt off and his face blistered, went on lashing deck chairs together as floats for the men in the water. When the job was finished he jumped, followed by Colonel Scott and Captain Wilson—the last to leave the ship.

The heavily loaded lifeboats stood by, a temptingly short distance away. Most of the men in the water could easily have reached one. But they obeyed orders and kept their distance, clinging to any float they could find. Some supported shipmates who could not swim.

"There was not the slightest sign of panic," Captain Wilson reported later. "The discipline was remarkable."

It was about a quarter past eight when a cheer went up from the lifeboats. A freighter had been sighted on the horizon, coming to the rescue.

Three more ships appeared within half an hour. Picking up the swimmers took slow and careful work, but within two hours the last survivor had been saved. The burning hulk of the *Empire Windrush* sank soon afterwards.

Apart from four men who had been in the boiler room when the explosion occurred, not a single person was lost. The "*Birkenhead* drill" had brought its reward.

**The Birkenhead Story**

Behind that drill is a story of amazing courage and discipline. In 1582 the troopship *Birkenhead* was carrying soldiers and their families to South Africa. About forty miles from Cape Town, at two o'clock in the morning, she struck a hidden rock. Ten minutes later, while white-faced people were stumbling and crawling through a maze of smashed timber to reach the deck, the ship struck again and split in two. The forward half sank, but everyone managed to reach the stern in time.

Of the 630 people aboard, 170 were women and children. The soldiers were raw recruits; their few officers were young and inexperienced. Three lifeboats were left, and only sixty people could be put in each of them.

The ship was breaking up and would only stay afloat a few more minutes. Anyone who didn't get a boat faced certain death because the sea swarmed with sharks. You might have expected wild panic. Yet there was none.

The commander of the troops, Colonel Sidney Seton, ordered the men to be lined up on deck. The hundreds of soldiers accepted their fate calmly. By the light of torches, they formed their ranks while the women and children were put into the three lifeboats.

As the last boat rowed away, its passengers saw the lines of red-coated soldiers standing stiffly to attention, as if on parade. The ship's crew stood with them, and the water closed over their heads as the *Birkenhead* sank.

A few men struggled to the surface after the ship

had gone down, and were able to hang on to pieces of floating wreckage. A rescue ship picked them up that afternoon. But 436 men died before help came. One was Colonel Seton, who hung on to a plank until he saw two cabin boys drowning nearby. He pushed his plank to them. When he found that it would not support all three, he let go and sank.

Captain John Wright, one officer who was saved, spoke later about the wonderful courage and discipline of the men. "Everyone did as directed," he said. "There was not a murmur among them. Orders were carried out as if the men were embarking in stead of going to the bottom."

The story of the *Birkenhead* was heard in England with both sorrow and pride. Monuments were erected to those who had lost their lives. Fifty years later Rudyard Kipling commemorated it in verse:

"To stand an 'be still to the *Birken'ead* drill.  
Is a d—tough bullet to chew."

Before the *Birkenhead* disaster, when a ship went down it was usually "every man for himself." The strongest got the lifeboats, and women and children were sometimes left behind. The tradition of "women children first" made immortal by the famous troopship in 1852, has since saved many lives at sea. And in March 1954, in the terror of the burning *Empire Windrush*, it saved 1,511 more.





### ဘာ့ကင်းဟတ်ကို မမေ့နဲ့

ပင်လယ်ပြင်တွင် ဘေးဆိုးအန္တရာယ်တစ်ခုကို ကြုံကြရပြီ ဆိုလျှင် သင်္ဘောပေါ်ရှိ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့သည် အချင်းချင်း “ဘာ့ကင်းဟတ်ကို မမေ့နဲ့” ဟု တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပြောကောင်းပြောကြပေလိမ့်မည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်က နာမည်ကျော် စစ်သည်တော်တင်သင်္ဘောကြီးကြုံခဲ့ရသည်ကို သူတို့ကောင်းကောင်း သိနေကြသည်။ ထိုအကြောင်းကို ပြန်ပြောင်းသတိရ မိကြလျှင် ထိတ်လန့်တကြားဖြစ်ရမည့် အခါမျိုးပင်ဖြစ်သော်လည်း မိမိကိုယ် ကို ဆည်နိုင်တုံ့နိုင် ဖြစ်သွားတတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့်ပင် ယောက်ျားပီသစွာ အသက် စွန့်သွားနိုင်ကြသကဲ့သို့ ခေါင်းအေးတည်ငြိမ်သွားသောကြောင့် အသက်ဘေးမှ လွတ်ခဲ့ကြရသည်မှာလည်း အကြိမ်များစွာပင်။

ထို “ဘာ့ကင်းဟတ်” အဖြစ်ဆိုးကြီးကြုံခဲ့ရပြီးသည့်နောက် နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်အကြာ ၁၉၅၄-ခု မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင်လည်း ထိုသင်ခန်းစာကြီးကို ပြန်လည်သတိရမှုကပင် အသက်ပေါင်း ထောင်ချီပြီး ကယ်ပေးလိုက်သေးသည်။ ရေကြောင်းကယ်တင်မှု သမိုင်းကြီးတလျှောက်တွင် အကြီးအကျယ်ဆုံး ဖြစ်ရပ်ကြီးပါပေတည်း။

ထိုနေ့ နံနက် ၇ နာရီခွဲလောက်တွင် စစ်သည်တင် သင်္ဘောကြီး “အင်ပိုင်ယာ ဝင်းရပ်ရှ်” (Empire Windrush) သည် အာဖရိက ကမ်းခြေ နှင့် မိုင် ၅၀ ခန့်အကွာ မြေထဲပင်လယ်ထဲတွင် ခုတ်မောင်းနေသည်။ အချို့သော ခရီးသည်တို့မှာ နံနက်နေထွက်သည်ကို စောင့်ပြီးကြည့်ချင်သော ကြောင့် စောစောစီးစီး အိပ်ရာထပြီး ကုန်းပတ်ပေါ်ထွက်ပြီး စောင့်နေကြ သည်။ ထိုအခိုက်မှာပင် အောက်ကကြမ်းပြင်ကြီး ခုန်းကြွလာသည်ကို သတိ ပြုမိလိုက်ကြသည်။ အက်ကွဲသွားသော ပျဉ်ချပ်များကြားက မီးခိုးတွေ တလူ လူ တက်လာသည်။ ထိုသင်္ဘောအောက်ဘက်ဆီကလည်း ဂျိုးဂျိုးဂျိမ့်ဂျိမ့် ကြားလိုက်ရသည်။

သင်္ဘောသားတစ်ယောက် ကြမ်းပြင်တံခါးပေါက်မှ ကုန်းပတ် ပေါ်သို့ ဒယ်မ်းဒယ်ိုင် တက်လာသည်။ သူ့မှာဆံပင်တွေ မျက်ခုံးတွေ တစ်ပင် မျှ မရှိတော့။ မျက်နှာတစ်ခုလုံး မည်းနေပြီး ပါးတစ်ဖက်မှာလည်း စုတ်ပြတ် နေသည်။

“မီး . . မီး . . ဘျိုင်လာခန်းထဲမှာ ပေါက်ကွဲကုန်ပြီ” မီးမှာ မြန်လွန်းလှသည်။ ဘာမျှမကြာလိုက် မိနစ်အနည်းငယ် အတွင်းမှာပင် သင်္ဘောအလယ်ပိုင်းကို မီးတဖဲတဖဲ ဝါးနေလေတော့သည်။

အရာရှိများနှင့် သင်္ဘောသားတို့သည် ပထမပိုင်းတော့ ခပ်သွက် သွက် မှန်မှန်ကလေး လှုပ်ရှားပြီး မီးကို သတ်နိုင်အောင် သို့မဟုတ် ထိန်းနိုင် အောင် ကြိုးစားကြသည်။ အရာရှိအချို့ကတော့ ကုန်းပတ်ပေါ်တွင် ဟိုမှ သည်မှ ခပ်မှန်မှန် လျှောက်သွား နေကြ သည်။ ခရီးသည်များ ထိတ်လန့် တကြား ပရမ်းပတာမဖြစ်ကြရလေအောင် ဟန်ပြစ်ပြ လုပ်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မာလိန်မျှူးကြီး ‘ကပ္ပတိန်ဝီလျံဝီလ်ဆန်’ကမူ မီးကိုဘယ် နည်းနှင့် မှ မထိန်းနိုင်တော့ပြီဖြစ်ကြောင်းကို သိလိုက်ပြီ။ နောင်အခါတွင်သူက ပြန်ပြောပြသည်မှာ “သင်္ဘောပေါ်ကို မှိုင်းလုံးတွေ အုပ်သွားပြီ။ မီးလုံးမီးညွန့် တွေကလည်း အပြတ်လိုက်ထိုးတတ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် သင်္ဘောကို စွန့်ခွာဖို့ အမိန့်ပေးလိုက်ရတယ်”

သင်္ဘောမှ ခွာကြရတော့မည်ဆိုသည်နှင့် တပြိုင်နက် လူပေါင်း များစွာ သေကြရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်းကို အားလုံးချက်ချင်း သိလိုက်ကြ

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

သည်။ အကြောင်းမှာ အသက်ကယ်လှေအချို့မှာ မီးထဲတွင် ကျန်နေရစ် ခဲ့လေပြီ။ ခရီးသည်ကလည်း သင်္ဘောတစ်စီးလုံးအပြည့်။ အရှေ့ဖျားနိုင်ငံ များတွင် အမှုထမ်းနေရာက ပြန်လာသော ပြည်တော်ပြန် စစ်သည်တော် များဖြစ်လေရာ များစွာတို့မှာ မိသားစုနှင့်တကွ ပါလာကြသည်။

စုစုပေါင်း ၁၅၁၅ ယောက်အနက် အမျိုးသမီး ၁၂၅ ယောက်၊ ကလေး ၈၇ ယောက်အပြင် နာမကျန်းသူ ၁၇ ယောက် ပါလာသေးသည်။ လက်ကျန် အသက်ကယ်လှေမှာ ၁၂ စီး၊ တစ်စီးလျှင် ၁၀၀ လောက်တောင် အနိုင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် တစ်ယောက်မကျန် အသက်ကယ်လှေနှင့် သယ် ဆောင်သွားဖို့ဆိုသည်မှာ လုံးဝ မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။

သို့သော်လည်း တစ်ယောက်တလေမျှပင် မျက်ကလဲဆန်ပျာမဖြစ် ကြ။ ကိုယ့်အသက်ကလေးအတွက် အသက်ကယ်လှေရှိရာသို့ ဘယ်သူမျှ ကမူးရှူးတိုး ပြေးမသွားကြ။ သင်္ဘောပေါ်တွင် ပါလာသော စစ်သည်တော် တို့၏ တပ်မှူးဗိုလ်ချုပ်ကြီး ‘ရောဘတ်စကော့’ ၏ တည်ငြိမ်သော အမိန့်သံ သည် စကားပြောသံ အော်လံမှ ထွက်ပေါ်လာသည်။

“ဒါဟာ ဘာ့ကင်းဟတ် စစ်ရေးပြဖြစ်တယ် (Birkenhead drill) ကုန်းပတ်ပေါ်မှာ ရပ်နေပါ။ အမိန့်မရမချင်း လှေဆီကို မသွားပါနဲ့၊ အမိန့်”

ဩစတေးလျအမျိုးသမီးတစ်ဦးက အင်္ဂလိပ်လူမျိုး သူ့ ခင်ပွန်းကို မေးကြည့်လိုက်သည်။

“ဘာ့ကင်းဟတ် စစ်ရေးပြ ဆိုတာဘာလဲဟင်”

“တကယ့် စစ်ရေးပြ အစစ်ပါပဲ။ အင်္ဂလန်မှာ (drill) ကို စည်းကမ်း ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့လည်း သုံးလေ့ရှိတတ်ကြသည်။ ဘာ့ကင်းဟတ် စစ်ရေးပြဆို တာက အသင့်နေ၊ အမိန့်မရရင် မလှုပ်ရှားနဲ့ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ”

သို့သော် ဘာ့ကင်းဟတ်စစ်ရေးပြဆိုရာတွင် သင်္ဘောကို စွန့်ခွာ ရတော့မည်ဟု ဆိုလိုရာရောက်ကြောင်းကိုထည့်ပြီးမပြောလိုက်တော့ချေ။ စင်စစ်အားဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များအား အသက်ကယ် လှေဆီသို့ပို့ဆောင်ပေးနေစဉ် ယောက်ျားဟူသမျှက ဘာအန္တရာယ်ကြီးကိုပဲ ကြုံနေနေ ကြုံကြုံခိုင်ခိုင် မတ်တတ်ရပ်နေ ကြရမည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

### အသက်ကယ်လှေဆီသို့

‘အင်ပိုင်ယာဝင်းရပ်ရှီ’ သင်္ဘောပေါ်ရှိ ယောက်ျားဟူသမျှ သည် ‘ဘာ့ကင်းဟတ်’ သင်္ဘော၏ အစဉ်အလာကို အမိလိုက်နိုင်ခဲ့ ကြပေသည်။ မိုင်းသင့်၍ မည်းနေသောမျက်နှာများ၊ မီးခိုးရိုက်၍ ဝါးနေသော မျက်လုံးများနှင့် သင်္ဘောသားတို့သည်လည်း မိမိတို့ တာဝန်ကျရာနေရာတွင် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင် ရပ်နေကြသည်။ ခရီးသည် ရဲမက်များသည်လည်း မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိများနှင့်အတူ တပ်စိတ်လိုက်၊ တပ်စုလိုက် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင် ရပ်နေကြသည်။

အသက်ကယ်လှေတာဝန်ကျ သင်္ဘောသားများက အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များကို အစုလိုက် အသက်ကယ်လှေပေါ်သို့ တင်ပေးနေကြသည်။ တန်းစီနေကြသောစစ်သည်တော်များသည် တန်းစီမပျက် မိမိတို့၏ကုတ်အင်္ကျီများကိုချွတ်ပြီး အသက်ကယ် လှေပေါ်ရောက်မိမိတို့ ဇနီးသားသမီးများဆီသို့ လှမ်းပစ်ပေးကြသည်။ သူတို့ကို ကယ်ဆယ်မည့် သင်္ဘောက ဘယ်အချိန်မှ ရောက်လာမည် ကိုမပြောနိုင်၊ ပင်လယ်ပြင်တွင် အအေးလုံကြစေရန် ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

သင်္ဘော ‘လှန့်’ အပြီး မိနစ် ၂၀ အတွင်းမှာပင် အမျိုး သမီးများ၊ ကလေးငယ်များနှင့် နာမကျန်းသူများအားလုံး အသက် ကယ်လှေပေါ်သို့ ရောက်သွားပြီးကြပြီ။ မီးလျှံကလည်း ဖားဖိုမီးလို အရှိန်ပြင်းလှပေပြီ။ သင်္ဘောဘေးရှိ အလင်းဝင်ပေါက် မှန်ချပ်များမှာ လည်း မီးရှိန်ကြောင့် တဖျန်းဖျန်းကွဲနေသည်။ အသက်ကယ်လှေတွင် နေရာပိုသေးသည်။ အမျိုးသားထဲက နောက်ထပ် လိုက်နိုင်သေးသည်။

အရာရှိတစ်ဦးက . .

“အမျိုးသားထဲက ဘယ်သူ့ကို ရွေးထည့်ရမလဲ ဗိုလ်မှူးကြီး”

“အသုဘ အခမ်းအနား တန်းစီစနစ်အတိုင်းပေါ့လေကွယ်။ အငယ်ဆုံးကို ထိပ်ဆုံးကထားလိုက်”

ဗိုလ်မှူးကြီးကလည်း ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်းပင် အမိန့် ပေးလိုက်သည်။

အရာရှိငယ်များက အတန်းလိုက် လျှောက်ကြည့်ပြီး အသက်ငယ်ရွယ်သူရဲဘော်လေးများအား ရွေးထုတ်၍ အသက်ကယ် လှေပေါ်တက်ရန်

**သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည**

အမိန့်ပေးလိုက်သည်။ အကယ်၍ တစ်ယောက် တလေကသာ သွေးရူးသွေး တန်းနှင့် အသက်ကယ်လှေရှိရာသို့ အလှအယက် ပြေးလိုက်မည်ဆိုလျှင် အခြားသူအတော်များများသည်လည်း ရောနှောပြေးမိကြမည်မှာ အမှန်ဖြစ် သည်။ သို့သော် ဘယ်သူ တစ်ယောက်ကမျှ ဤသို့ မပြု။ ဤသို့ စည်းပျက် ကမ်းပျက် ပရမ်းပတာ မဖြစ်သောကြောင့် အသက်ကယ်လှေများတွင် လူ တွေ အပြည့်အသိပ် ပါနေသော်လည်း အောက်ရေပြင်ပေါ် သို့ချရာ၌ တစ် စင်းမျှ တိမ်းမှောက်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

**သင်္ဘောကိုစွန့်**

နောက်ဆုံးအသက်ကယ်လှေ ရေချပြီးသောအခါ သင်္ဘော ပေါ်တွင် စစ်သည်တော်နှင့် သင်္ဘောသား စုစုပေါင်းလူ ၃၀၀ ခန့် ကျန် ရစ်ခဲ့သည်။ သူတို့သည် လှေများလှော်ခတ်ထွက်ခွာသွားကြသည်ကို မတုန် မလှုပ်လှမ်းကြည့်နေကြသည်။

မာလိန်မှူး ကပ္ပတိန် ဝိလ်ဆင်၏ ဝတ်စုံမှာ စုတ်ပြတ် ပေါက်ပြဲ နေပြီ။ ဖိနပ်တွင်လည်း မီးလောင်ထားလိုက်သည်မှာ ကျွတ်မကျရုံတမယ် သာ ရှိတော့သည်။ သို့သော်လည်း သင်္ဘောတစ်စင်းလုံး ချောင်ကြို ချောင် ကြားမကျန် တစ်ယောက်တလေမျှ မကျန်ရလေအောင် လျှောက်ကြည့်နေ သည်။ ထို့နောက် သင်္ဘောသားများကို ဦးဆောင်ပြီး ရေထဲရောက်သွားလျှင် တွယ်နိုင်လောက်သည့်စည်များ၊ သစ်တိုပျဉ်စ စသည်အားဖြင့် ရေတွင်ပေါ် နိုင်သည့် အရာဟူသမျှကို ရေထဲသို့ ပစ်ချလိုက်သည်။

ဗိုလ်မှူးကြီးစကော့က ဟစ်အော်ပြီး နောက်ဆုံးအမိန့်ကို ပေးလိုက် သည်။

“ဖိနပ်နဲ့ အပေါ်ယံအဝတ်အစားတွေကိုချွတ်၊ ရေထဲခုန်ချ၊ ဘယ် သူမှ အသက်ကယ်လှေဆီကို မကူးရဘူး”

မီးက အနားကပ်လာပြီဖြစ်သောကြောင့် အားလုံးပင် ရေထဲခုန်ချ လိုက်ကြသည်။ သင်္ဘောတစ်စီးတလေ၏အရိပ်အယောင် ကိုလည်း မမြင်ရ။ ကယ်တင်နိုင်မည့်သင်္ဘောရောက်လာစေဦးတော့ ဘယ်အချိန် ဘယ်ကာလ တိုင်မှရောက်လာမည်ကိုလည်းမသိနိုင်ကြ။

ကုန်းပတ်မှူးအဘိုးကြီးမှာ ဆံပင်တွေလည်း မီးလောင်၍ ပြောင်

သလောက်ဖြစ်နေပြီ။ မျက်နှာတစ်ခုလုံးမှာလည်း မီးလောင်ဖု တွေပြည့်နေပြီ။ သည်ကြားထဲပင် ကုန်းပတ်ပေါ်ရှိ ကုလားထိုင်များကို စုပြုံချည်နှောင်ဖောင်ဖွဲ့ပြီး ရေထဲသို့ ပစ်ချပေးနေသည်။ သူ့လုပ်ငန်းပြီးသွားသောအခါမှ ရေထဲသို့ ခုန်ချလိုက်လေသည်။ သူ့နောက်က ဗိုလ်မှူးကြီးစကော့နှင့် ကပ္ပတိန်ဝိလ်ဆန်တို့ လိုက်ပါခုန်ချလိုက်ကြ သည်။ နောက်ဆုံးပေတည်း။

လူတွေအပြည့်နှင့် အသက်ကယ်လှေများမှာ နီးနီးကလေး တွင် ရှိနေကြသည်။ ကူးပြေးသွားလိုက်ချင်ဖွယ်လိလိဖြစ်သည်။ ကူးသွားကြမည်ဆိုလျှင်လည်း အများအားဖြင့် သက်သက်သာသာနှင့် ရောက်သွားနိုင်မည့် လူများချည်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အမိန့် အတိုင်း လိုက်နာပြီးခပ်ခွာခွာနေကြလျက် တွေ့သမျှ ပစ္စည်းကလေး တွေကိုမှီတွယ်ထားကြရသည်။ အချို့ကလည်း ရေမကူးတတ်သူ များကို ဖေးမကူညီကြသည်။

နောင်အခါ ကပ္ပတိန်ဝိလ်ဆန်၏ အစီရင်ခံစာတွင် “ထိတ်ထိတ်ပျာပျာဖြစ်မှု အငွေ့မျှပင်မတွေ့ရ၊ စည်းကမ်းသေဝပ်မှု အံ့ဩလောက်သည်” ဟုဖော်ပြပါရှိလေသည်။

၈ နာရီ ၁၅ မိနစ်လောက်တွင် အသက်ကယ်လှေများဆီမှ ဝမ်းသာအားရ အော်ဟစ်လိုက်သော အသံကိုကြားရသည်။ မိုးကုတ် စက်ဝိုင်းဆီတွင် သူတို့ဘက်ဆီသို့ ဦးတည်ခုတ်မောင်းလာသော ကုန်တင်သင်္ဘောကြီးတစ်စင်းကို မြင်လိုက်ကြသည်။

နာရီဝက်အတွင်းမှာပင် အခြားသင်္ဘောသုံးစင်းသည်လည်း ထပ်မံရောက်ရှိလာပြန်သည်။ ရေထဲတွင် ကူးခတ်နေသူများကို ဆယ်တင်ရသည်မှာ ဂရုတစိုက် ဖြည်းဖြည်းလုပ်ရသည့် ကိစ္စမျိုးဖြစ် သည်။ သို့သော်လည်း ၂ နာရီအတွင်း လူအားလုံးကို ဆယ်ယူလို့ပြီး သွားသည်။ ခဏရှိလျှင်ပင် ‘အင်ပိုင်ယာဝင်းရပ်ရှ်’ မြုပ်သွားလေ တော့သည်။

ဘွိုင်လာပေါက်စဉ်က အခန်းထဲတွင်ရှိနေသည့် လူ ၄ ယောက်မှ အပ တစ်ယောက်မျှ အဖိတ်အစင်မရှိခဲ့ချေ။ “ဘုကင်း ဟတ်စစ်ရေးပြ” ၏ကောင်းကျိုးဆုလာဒ်ပေတည်း။

**ဘုကင်းဟတ် ဇာတ်လမ်း**

ထိုစစ်ရေးပြ၏ နောက်တွင် လက်ဖျားခါလောက်သော ရဲရင့်မှု၊

စည်းကမ်းသေဝပ်မှု ဇာတ်လမ်းကြီးရှိနေသည်။ ၁၈၅၂ ခုတွင် ဘာ့ကင်း ဟတ် သင်္ဘောကြီးသည် စစ်သည်တော်များနှင့်မိသားစုများကို တောင် အာဖရိကသို့ သယ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ “ကိပ်တောင်း” မြို့မှ မိုင် ငါးဆယ် ခန့်အကွာ၊ အချိန်အားဖြင့် နံနက်စောစော ၂ နာရီခန့်တွင် ရေအောက် ကျောက်ဆောင်တစ်ခုနှင့် တိုက်မိသည်။ ဆယ်မိနစ်ခန့်အကြာတွင် ပျဉ်တို သစ်စများကြားမှ ကုန်းပတ်ပေါ်သို့ ထိတ်လန့်တကြား ဒယီးဒယိုင်လူတွေ တက်ပြေးလာနေစဉ်မှာပင် နောက်တစ်ချက် တိုက်လိုက်ပြန်လေရာ သင်္ဘော ထက်ပိုင်းကျိုးသွားလေတော့သည်။ ရှေ့ပိုင်းက မြုပ်သွားလေသည်။ သို့သော် လူအားလုံးပင် နောက်ပိုင်းသို့ရောက်အောင် ကူးသွားနိုင်ခဲ့ကြသည်။

လူပေါင်း ၆၃၀ ပါလာသည့်အနက် ၁၇၀ မှာ အမျိုးသမီး နှင့် ကလေးငယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ စစ်သည်များမှာလည်း ယခုမှ ပူပူနွေးနွေး တပ်ထဲဝင်ခါစ။ အရာရှိကလေးများမှာလည်း အသက်က ငယ်ငယ်၊ အတွေ့ အကြုံကနုနု။ အသက်ကယ်လှေကလည်း သုံးစင်းသာကျန်တော့သည်။ တစ်စင်းလျှင် လူ ၆၀ စီသာတင်နိုင်သည်။

သင်္ဘောကလည်းကွဲနေပြီ။ မိနစ်အနည်းငယ်လောက်သာ ရေပေါ် နေနိုင်တော့မည်။ လှေပေါ်မရောက်သူကတော့ မုချသေရဖို့ မလွဲနိုင်တော့။ ထိုဒေသပင်လယ်ရေပြင်တွင် ငါးမန်းတွေက ပြည့် နေသည်။ ဆောက်တည် ရာမရ ပရမ်းပတာဖြစ်လောက်စရာပင်။ သို့သော် လုံးဝမဖြစ်။

စစ်သည်တော်တို့၏ တပ်မှူးဗိုလ်မှူးကြီး “ဆစ်ဒနီဆက်တန်” က ရဲဘော်များကို ကုန်းပတ်ပေါ်တွင် တန်းစီရန် အမိန့်ပေး လိုက်သည်။ ရာနှင့်ချီနေသော စစ်သည်အပေါင်းကား မီးတုတ်၊ မီးစည်းအလင်းရောင်တွင် တန်းစီလျက် သူတို့၏ကြမ္မာကို သွေးအေးအေးနှင့် ရင်ဆိုင်ပြီး အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးငယ်များကို သက်ကယ် လှေများပေါ်သို့ တင်ပေးနေပြီ ဖြစ်သည်။

သင်္ဘောမှ နောက်ဆုံးလှော်ခတ်ထွက်ခွာသောအခါ လှေ ပေါ်က လူများသည် သင်္ဘောဆီသို့ ပြန်ကြည့်လိုက်မိကြသည်။ ရဲရဲနီနီနေသော ကုတ်အင်္ကျီ ယူနီဖောင်းကို ဆင်ထားကြသည့် စစ်သည်တော်များမှာ သတိ အနေအထားနှင့် ရပ်လျက်ရှိနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သင်္ဘော သားများသည်လည်း သူတို့နှင့်ရင်ဘောင်တန်းရပ်လျက် ဘာ့ကင်းဟတ် မြုပ်သွားတော့ သူတို့ခေါင်းများပေါ်သို့ ရေလုံးလွှမ်းသွားသည်ကို လှမ်းမြင်

လိုက်ကြရသည်။

ရေပေါ်သို့ပြန်ပေါ်လာပြီး သင်္ဘောပျက်မှ အတိုအစများကို တွယ်နေနိုင်သူဦးရေမှာ တကယ့်နည်းနည်းလေးသာဖြစ်သည်။ ညနေပိုင်း ရောက်တော့မှ သင်္ဘောတစ်စင်းက သူတို့ကို ကယ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ လူ ၄၃၆ ယောက်မှာ သေခဲ့ပြီးလေပြီ။ ထိုအထဲတွင် “ဗိုလ်မှူးကြီး ဆက်တန်”လည်း ပါသည်။ သင်္ဘောနစ်ပြီးတော့ သူက ပျဉ်တစ်ချပ်ကို တွယ်ထားနိုင်သေး သည်။ သို့သော် သူ့အနီးတွင် သင်္ဘောက အလုပ်သမားလေးနှစ်ယောက် ရေနစ်နေသည်ကို တွေ့သောအခါ သူ့ပျဉ်ချပ်ကို သူတို့ဆီသို့ တွန်းပို့ပေး လိုက်သည်။ ထိုပျဉ်ချပ်ကလေးမှာ လူသုံးယောက်ကို မထိန်းနိုင်ကြောင်း တွေ့လိုက်ရသောအခါ သူကလက်လျှော့ပေးပြီး ရေထဲမြုပ်သွားလေတော့ သည်။

သေရွာပြန် ဂျွန်ရိုက်က နောင်အခါ ပြန်ပြောသည်မှာ “အားလုံး ဟာ အမိန့်ကို တစ်သွေမတိမ်း နာခံကြတယ်။ တစ်ခွန်း ကလေးမညည်း ကြဘူး။ သင်္ဘောကြီးနစ်နေတဲ့ ကိစ္စကို ဆိပ်ကမ်းကို ကပ်ဖို့လုပ်နေကြတဲ့ အတိုင်းကို ကျိုးနွံကြရှာပါတယ်”

ထိုသတင်း အင်္ဂလန်သို့ ရောက်လာသောအခါ ကြေကွဲခြင်း လည်းဖြစ်ကြသည်။ ဂုဏ်လည်းယူကြသည်။ အသက်စွန့်သွားသူများ အတွက် အမှတ်တရကျောက်တိုင်လည်း ထူကြသည်။ ထို့နောက် နှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်လောက်ကြာသောအခါ စာဆိုကြီး “ရုဒ်ယဒ် ကစ်ပလင်း”က မော်ကွန်းတင် ကဗျာကြီးဖွဲ့ခဲ့သည်။

ဘာ့ကင်းဟတ်မတိုင်မီကဆိုလျှင် ပင်လယ်ပြင်တွင် သင်္ဘောပျက်ပြီဟေ့ ဆိုသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကိုယ့်အသက်ကိုယ်လုကြမြဲ ဖြစ်သည်။ ဗလ အကောင်းဆုံးလူက အသက်ကယ်လှေဆီသို့ အရင်ရောက်သည်။ အမျိုး သမီးနှင့် ကလေးငယ်များမှာ ကျန်နေရစ် တတ်သည်။ “အမျိုးသမီးနဲ့ ကလေး ငယ်ပထမ”ဟူသော အစဉ်အလာကြီးကို ဘာ့ကင်းဟတ်သင်္ဘောကြီးက ချမှတ်ပေးခဲ့ပြီးသည့်နောက် ထိုအစဉ်အလာသည် အသက်ပေါင်းများစွာကို ကယ်တင် ပေးခဲ့လေသည်။

နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်ကြာပြီးသည့်နောက် ၁၉၅၄ ခု မတ် လတွင်လည်း မီးလောင်နေသည့် “အင်ပိုင်ယာ ဝင်းရပ်ရှ်” သင်္ဘော



သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

၂၅၇

ကြီးပေါ်မှ လူပေါင်း ၁၅၁၁ ယောက်ကျော်ကျော်ကို ကယ်တင်လိုက်  
ပြန်ပါသေးသတည်း။



၂၅၈

အောင်သင်း

THE CASE OF THE SHAKING HAND

**တုန်ယင်လက်ရေး**

## The Case of the Shaking Hand

*How a handwriting expert became a detective*

By HANNA SULNER

One day some years ago I had a telephone call from a police officer at the criminal court in Budapest, where I lived. “Would you examine some specimens of handwriting to do with the Alexander Morvay case?” The officer asked.

I had been following the Morvay case closely in the newspapers. I said that I would be glad to do what I could.

The facts of the case were simple and seemed to show that only one man could be guilty. Alexander Morvay, a cashier, had been the only employee in the firm who knew the combination that opened his employer’s safe. Five hun-

dred thousand Hungarian pingos (about £ 9,000) had disappeared from the safe during a weekend shortly before Christmas. Morvay had been the last employee to leave the office on the Friday before. His fingerprints were the only ones found on the safe.

No action was taken against Morvay until the third week of the investigation, when the detectives made a startling discovery. They found that on the day after the robbery someone had paid 480,000 pengos (about £ 8,500) into a Budapest bank under the name of Anna Nagy, Anna Nagy is as common a name in Hungary as Mary Smith is in England, but it was also the name of Alexander Morvay's wife before her marriage. Further, it was found that Morvay and his wife had spent about 20,000 pengos just before Christmas. On this evidence, Morvay was arrested and thrown into gaol.

Naturally the police sought out the clerk at the bank to ask him if Mrs. Morvay was the woman who had paid in the 480,000 pengos. By a twist of fate, however, the clerk, who was an elderly man, had died of a heart attack just after New Year's Day. In Hungary a person who pays in money at a bank does not have to give an address. So the only record the police had was the signature "Anna Nagy" on the paying-in slip, and a similar one on the card kept by the bank to identify a person's signature.

**The Two Handwritings**

That is where I came into the case. The court wanted

me to compare these two signatures with samples of Mrs. Morvay’s handwriting. A swift look showed that they were not at all alike. Mrs. Morvay’s script was bold and firm, while the handwriting on the paying-in slip was shaky and uncertain.

For this the police offered two possible explanations: either Anna Morvay had purposely disguised her handwriting (as one might expect her to do) or the shakiness had been caused by her nervousness at the time. After all, if Anna Morvay had been paying in stolen money, she would have been nervous, wouldn’t she? Besides, if she hadn’t paid in the money, who had? The newspapers had been giving full details of the case, yet no other Anna Nagy had come forward as the owner of the money. And Morvay’s lawyer had not been idle. He had tracked down every Anna Nagy listed in every directory in the city, every register of voters, without turning up any useful information.

I took the Anna Nagy signature to my laboratory. A thorough examination, including photo enlargements, convinced me that the signature on the paying-in slip was not a disguise of Mrs. Morvay’s handwriting, but was the natural handwriting of some other woman. The shakiness seemed to come from some illness or weakness that made writing difficult. I thought the writer was probably much older than Mrs. Morvay.

I stated my opinion during Morvay’s trial, but it did not save him. The evidence on the other side-his knowledge of the combination of the safe, his fingerprints, his unusual wild spending—was judged to be overwhelming. Morvay was

found guilty and sent back to prison.

There the matter might have rested, Except that I could not get the case out of my mind. I was sure Anna Morvay hadn't paid in that money. Well, if she hadn't, then someone else had. If I could only find that person.....

I telephoned Morvay's lawyer. "I'd like to have a talk with your client," I said.

"Why?" He asked.

"Because I think he may be innocent. One thing I'm certain of : his wife didn't pay in that money. Perhaps by visiting each of them in turn I can get some sort of clue that might help to appeal against the verdict of the court."

**Guilty or Not Guilty?**

Alexander Morvay sat in his cell, a bewildered and defeated man. He was completely innocent, he told me, but how could he prove it? Everything pointed towards his guilt and nobody else had even been suspected.

Yes, he had opened the safe that Friday, but only to take out money for the staff's wages, as he did every week. Yes, he had been the last to leave the office. Yes, he had gone Christmas shopping the next day with his wife. Yes, 20,000 pengos was a lot of money for them to be spending, but they had saved it gradually since their marriage four years before.

Did any other employee know the combination of the safe? Not so far as he knew. What about the 480,000 pengos that had been paid in under his wife's maiden name?

He knew nothing about it. And his wife had sworn in the witness box that the signature on the paying-in slip was not hers.

When I went to see Anna Morvay I was shocked by what I found. She was in hospital, suffering from a nervous breakdown. I could get nothing from her but wild-eyed denials that she and her husband had done anything wrong. I tried to cheer her up by telling her that I knew she had not signed the paying-in slip, but my words did little good. “They’ll never believe you,” she sobbed.

I returned to the lawyer. “We’ve simply got to save this family,” I said. “It’s possible, of course, that Morvay got someone else to pay in the money under the name of Anna Nagy. But I can’t believe it. Perhaps the person who paid in the money came from the country.”

The lawyer gave a weary shrug. “We can’t check every village in Hungary. Besides, why should anyone from the country pay in such a large sum and then vanish completely? After all, everyone in the country must know all about the case. Why hasn’t the right person come forward?”

### **The Turning Point**

The next day proved to be the turning point in this strange case. I was having lunch with a doctor friend and poured out the story to him. But he only smiled.

“Aren’t you letting your sympathies run away with you? After all, the evidence....”

“It isn’t a matter of sympathy,” I said furiously. “It’s



a matter of science. That paying-in slip was signed by someone much older than Mrs. Morvay, somebody with a handicap that made writing difficult.”

“Handicap?” He said, a note of new interest in his voice. “You mean she could have been ill?”

“Yes.”

“Have the hospitals been checked?” He asked.

I sat speechless for a moment. Then I snatched my hat and coat and ran out of the restaurant.

At the first hospital I found a young Anna Nagy who had just had her tonsils removed. She had been questioned before entering the hospital. The second hospital had no Anna Nagy among its patients. At the third the superintendent said, “Yes, we have an Anna Nagy. She is recovering from an operation.”

My heart began to beat faster.

“Doe she live in Budapest?”

“No, she comes from the country.”

“When did she come to this hospital?”

“She came in just before Christmas.”

“I’d like to see her at once it’s important!”

Propped up in her bed was a sad-faced, middle-aged woman. She was nearly blind, and had come to Budapest, she told me, for a serious eye operation. Because it would mean a long stay in the city, she had brought a large sum of money with her. After paying it into a bank, she had gone straight to the hospital. During her long recovery she had been unable to read the newspapers, and no one had mentioned the Morvay case to her.

I asked her to sign her name, explaining why I made this strange request. I did not have to be an expert to see that her shaky script matched the signature on the paying-in slip.

**The Culprit**

Now that I had found the real Anna Nagy, the case against Alexander Morvay collapsed. The lawyer put forward the new evidence in an appeal and Morvay was set free.

The police then turned their attention to the only other person who could have got at the money: the owner of the business himself. After several hours of close questioning he finally broke down. He confessed that during the week -end of the crime, wearing gloves, he had opened and robbed his own safe. The contents of the safe were insured, and he hoped the insurance company would pay his firm what had been lost , and that he would get away with the money as well. After this confession, he was tried and sentenced to prison.

With their troubles over, Mr. and Mrs. Morvay started happily on a new life.



### တုန်ယင်လက်ရေး

ကျွန်ုပ်သည် ဘူဒါပတ်စ်မြို့တွင်နေသည်ဖြစ်ရာ လွန်ခဲ့သော နှစ်များ မကြာမီက တစ်နေ့တွင် ရဲအရာရှိတစ်ဦးက ပြစ်မှုရုံးတော်မှ တယ်လီ ဖုန်းဆက်သည်။ သူက . . .

“အလက်ဇန္ဒားမော်ဗေးအမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး လက်ရေး နှစ်ခုကို စစ်ဆေး ပေးစေချင်ပါတယ်ခင်ဗျား”

အလက်ဇန္ဒားမော်ဗေးအမှု သတင်းစာတွင် ပါလာသမျှကို စောင့်ပြီး ဖတ်နေခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တတ်နိုင်သမျှ ကူညီပါ မည်ဟု ပြန်ပြောလိုက်ပါသည်။

အမှုသွားမှာ အလွန်ရှင်းသောကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်နိုင်သူ တစ်ယောက်သာလျှင်ရှိသည်။ ထိုသူမှာ အလက်ဇန္ဒားမော်ဗေး သာလျှင် ဖြစ်သည်။

အလုပ်သမားများအနက် သူဌေး၏ မီးခံသေတ္တာကို ဖွင့်သော ဂဏန်းတွဲ ကိုသိသူမှာ သူဆို သူတစ်ယောက်သာရှိသည်။ ထိုသေတ္တာထဲမှ ဟန်ဂေရီနိုင်ငံ သုံးငွေ (ပင်ဂို) ငါးသိန်း (ပေါင် ၉၀၀၀ ခန့်)မှာ ခရစ္စမတ်

မတိုင်မီ စနေ၊ တနင်္ဂနွေ ပိတ်ရက်တွင် ပျောက်သွားသည်။ ထိုနေ့မတိုင်မီ သောကြာနေ့ကရုံးထဲတွင် နောက်ဆုံးကျန်ရစ်ခဲ့သူမှာ မော်ပေးသာလျှင် ဖြစ်သည်။ သေတ္တာပေါ်တွင် တွေ့ရသော လက်ဗွေရာများမှာလည်း မော်ပေး၏ လက်ဗွေရာများသာလျှင်ဖြစ်နေသည်။

ရဲအဖွဲ့က သုံးပတ်လောက်ကြာ ထောက်လှမ်းနေသေးသည်။ နောက်ဆုံး အထောက်အထားတစ်ခုကို ဖြုန်းခနဲတွေ့လိုက်မှ ကောက်ဖမ်း လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အခင်းဖြစ်ပြီး နောက်တစ်နေ့မှာပင် ဘူဒါပက်စ် ဘဏ်တိုက်တစ်ခုတွင် ပင်ဂိုငွေ လေးသိန်းရှစ်သောင်း (ပေါင် ၈၅၀၀ ခန့်)ကို အင်နာနာဂီဟူသော အမည်နှင့် အပ်နှံသွားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဟန်ဂေရီ တွင် ‘အင်နာနာဂီ’ဟူသော နာမည်မှာ အင်္ဂလန်တွင် မေရီစမစ်ဟူသော အမည်ကဲ့သို့ ရှောင်လို့ မလွတ်အောင် ပေါသည်။ သို့သော် ခက်နေသည်က မော်ပေး၏ဇနီးသည် မစ္စက်အလက်ဇန္ဒားမော်ပေး၏ အပျိုဘဝနာမည်မှာ လည်း အင်နာနာဂီပင် ဖြစ်နေပြန်သည်။ မော်ပေးတို့ ဇနီးမောင်နှံကလည်း ခရစ္စမတ်မတိုင်မီတွင် ပင်ဂိုနှစ်သောင်းလောက် သုံးလိုက်သည်ကို တွေ့ရ ပြန်သည်။ ဤအထောက်အထားများအရ မော်ပေးကို အချုပ်ထဲ ထည့်လိုက် ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရဲကလည်း သက်ဆိုင်ရာဘဏ်တိုက်သို့ သွားပြီးလျှင် ပင်ဂို ၄၈၀၀၀၀ လာပြီး အပ်သူမှာ မစ္စက်မော်ပေး ဟုတ်မဟုတ်မေးတော့ မေးပါ သည်။ သို့သော်ဖြစ်ချင်တော့ ငွေလက်ခံစာရေးကြီးမှာ နှစ်ကူးပြီး နောက် တစ်နေ့မှာပင် လေသင်တုန်းဖြတ်ပြီး ကိစ္စချော သွားရှာပြန်သည်။ ဟန်ဂေရီ ပြည်တွင် ဘဏ်မှာ လိပ်စာပေးနေစရာမလို။ ထို့ကြောင့် ရဲအဖွဲ့က ရလိုက်သော အထောက်အထားမှတ်တမ်းဆိုလို့ ငွေသွင်းပုံစံတွင် ရေးထိုး ထားသည့် လက်မှတ်နှင့် လက်မှတ်ချင်းတိုက် ကြည့်ရန် ကတ်ပြားပေါ်တွင် ရေးထိုးထားသည့် အင်နာနာဂီဟူသော လက်မှတ်နှစ်ခုသာလျှင် ရှိသည်။

**လက်ရေးနှစ်ခု**

ဤနေရာတွင် ကျွန်ုပ် ဝင်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုလက် မှတ်နှစ်ခု နှင့် မော်ပေး၏ဇနီး လက်ရေးတို့ကို ယှဉ်ကြည့်ပြီး ရုံးတော်တွင် သက်သေခံ ထွက်ဆိုရ မည်ဖြစ်သည်။ လက်ရေးနှစ်ခုမှာ လုံးဝမတူကြောင်း ဖျတ်ခနဲ

ကြည့်လိုက်ရုံနှင့် သိသာပါသည်။ မစ္စက်မော်ပေး၏ လက်ရေးမှာ အဆွဲအငင် ရဲသည်၊ ခိုင်သည်။ ငွေသွင်းပုံစံပေါ်က လက်ရေးမှာ ခနော်ခနဲ ဖြစ်နေသည်။

ရဲက ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မစ္စက်မော်ပေးသည်တမင် လက်ရေးကိုဖျက်ပြီးရေးထားသည်။ (ဤသို့ လုပ်တန်ရာသည်ဟုလည်း ယူဆဖွယ်ရှိသည်)။ သို့မဟုတ် ထိုအချိန်တွင် စိတ်ချောက်ချားနေသော ကြောင့် လက်တုန်ခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့်လည်း ဤခိုးရာပါ ငွေကြေးကို အပ်နှံရန်ပုံစံကို ဖြည့်ရမည်ဆိုပါလျှင် စိတ်မချောက်ချားဘဲ ခံနိုင်ပါမည်လား။

ထို့အပြင် ရှိသေးသည်က ဤငွေကို သူမသွင်းလျှင် ဘယ်သူ သွင်း သွားသလဲ။ သတင်းစာတွေကလည်း ဤအမှုအကြောင်းကို အသေး စိတ် ဖော်ပြနေသည်။ သို့ပါလျက် ဤငွေမှာ သူ့ငွေပါဟု ပြောဆိုမည့် ဘယ်အင် နာနာဂီ တစ်ယောက်တလေမျှ ပေါ်မလာခဲ့။ မော်ပေး၏ အကျိုးဆောင် ရှေ့နေကလည်း အလကားထိုင်နေသည် မဟုတ်။ အင်နာနာဂီ အမည်ဟူ သမျှ တယ်လီဖုန်းစာအုပ်၊ လမ်းညွှန်စာအုပ်၊ မဲဆန္ဒစာရင်းတွေကိုပါ မကျန် ပိုက်စိပ်တိုက်ပြီး လိုက်ရှာ စုံစမ်းသည်။ သို့သော်လည်း ဘာမျှ အရာမထင်ခဲ့။

ကျွန်ုပ်လည်း အင်နာနာဂီ လက်မှတ်ကို ယူလာခဲ့ပြီး စမ်းသပ်ခန်း တွင် ဓာတ်ပုံရိုက်၊ အကြီးချဲ့၊ စသည်အားဖြင့် အသေးစိတ် စစ်ဆေးကြည့် ပါသည်။ ငွေသွင်းပုံစံပေါ်က လက်ရေးမှာ မစ္စက်မော်ပေး လက်ရေးကို ဖျက်ရေးထားခြင်း လုံးဝမဟုတ်။ တခြား အမျိုးသမီးတစ်ယောက်၏ လက် ရေးသာဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာ ယုံကြည်မိသည်။ လက်ရေး ခနော်နီခနော် နဲ့ ဖြစ်နေသည်မှာတော့ မကျန်းမာ၍ သို့မဟုတ် ခွန်အားနည်းလွန်း၍ အနိုင်နိုင်ဖြစ်အောင် ရေးထားရဟန်ရှိသည်။ မစ္စက် မော်ပေးထက်လည်း အသက်အတော်ကြီးနိုင်သည်ဟု ထင်မိသည်။

ကျွန်ုပ်၏ ယူဆချက်ကို ရုံးတော်တွင် ထွက်ဆိုတင်ပြခဲ့ပါ သေးသည်။ သို့သော်လည်း ကျွန်ုပ်၏ ထွက်ဆိုချက်များက သူ့ကို မကယ် နိုင်ခဲ့ချေ။ တစ်ဖက်က တင်ပြထားသော မီးခံသေတ္တာဂဏန်းတွဲကို သိနေ ခြင်း၊ သေတ္တာပေါ်ကလက်ဗွေရာ၊ ထူးထူးခြားခြား ငွေသုံး များလိုက်ခြင်း စသည့် အထောက်အထားများကသာ လွှမ်းမိုးနေသည်ဟု ရုံးတော်က

ယူဆသည်။ ဤသို့အားဖြင့် မော်ပေးကျူးလွန်ကြောင်း မှန်သည်ဟု စီရင်  
သောကြောင့် ထောင်တွင်းသို့ ပြန်ပါသွားရရှာလေသည်။

ကျွန်ုပ်၏ စိတ်ထဲတွင် ဤအမှုကို တစ္ဆေတလမ်း ဖြစ်မနေခဲ့လျှင်  
လည်း ဤသို့နှင့်ပင် ကိစ္စပြတ်လောက်ခဲ့စရာရှိပေသည်။ ငွေအပ်ခဲ့သူမှာ  
မော်ပေး၏ဇနီး လုံးဝမဖြစ်နိုင်ဟု ကျွန်ုပ်တစ်ထစ်ချ ယုံကြည်မိသည်။ သို့ဖြစ်  
လျှင် ဤငွေကို မည်သူအပ်သနည်း။ အခြား တစ်ယောက်သာ ဖြစ်ရမည်။  
ထိုသူကို တွေ့လိုက်နိုင်လျှင် . . .

သို့နှင့် မော်ပေး၏ ရှေ့နေထံ ဖုန်းဆက်မိသည်။

‘ကျွန်တော် ခင်ဗျား အမှုသည်နဲ့ တွေ့ချင်တယ်ဗျာ’

‘ဟုတ်လား ဘာပြုလို့လဲ’

‘သူ့မှာ အပြစ်မရှိဘူး ထင်တယ်ဗျာ၊ တစ်ခုသေချာတာက ငွေသွင်း  
တာဟာ သူ့ ဇနီးမဟုတ်တာ အမှန်ပဲ၊ သူတို့လင်မယား နှစ်ယောက်စလုံး  
ဆီကို သွားပြီး မေးလိုက်မြန်းလိုက်လုပ်ကြည့်ရင် သဲလွန်စလေးဘာလေးရပြီး  
ရုံးတော်စီရင်ချက်ကို ပြင်ဆင်ခွင့် အယူခံနိုင်စရာအကြောင်းပေါ်မယ်  
ထင်တာပဲဗျာ’

### အပြစ်ရှိမရှိ

အလက်ဇန္ဒားမော်ပေးမှာ အကျဉ်းခန်းကလေးထဲတွင် ထိုင်လျက်  
စိတ်ဓာတ်ကျကာ ကြောင်တက်တက် ဖြစ်နေရှာလေသည်။ ဤအမှုကို သူ  
မကျူးလွန်ရပါကြောင်း၊ လုံးဝအပြစ်မရှိပါကြောင်းပြောရှာသည်။ သို့သော်  
ဘာသက်သေများ ပြနိုင်ပါသနည်း။ အခြေအနေအရပ်ရပ်က သူကျူးလွန်  
ကြောင်းကိုသာလျှင် ညွှန်နေသည်။ ပြစ်မှု ကျူးလွန်နိုင်ဖွယ်ရာ အခြား  
တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမျှလည်း မမြင်။

ထိုသောကြာနေ့က သေတ္တာကို သူဖွင့်ခဲ့ရသည်မှာလည်း အမှန်၊  
အလုပ်သမားများအတွက် တစ်ပတ်စာ ငွေထုတ်ပေးရန် ငွေယူရသည်။  
ဤသည်မှာလည်း လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်သာ ဖြစ်သည်။ ရုံးခန်းတွင် နောက်ဆုံး  
ကျန်ရစ်ခဲ့သည်မှာလည်း သူပင်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံသည်။ နောက်တစ်နေ့တွင်  
သူနှင့်သူဇနီးတို့ ခရစ္စမတ်အတွက် ဈေးဝယ်ထွက်ကြသည်မှာလည်း အမှန်  
ဖြစ်သည်။ ပင်ဂိုနှစ်သောင်းဆိုသော ငွေကြေးမှာ သူတို့အနေအထားနှင့်

အတော်လေး ဖောဖောသီသီကြီးသုံးစွဲလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်မှာလည်းမှန်သည်။ သို့သော် ထိုငွေကြေးကို လွန်ခဲ့သောလေးနှစ် သူတို့ လက်ထပ်ပြီးပါပြီ ဆိုကတည်းက တဖြည်းဖြည်းစုဆောင်းလာခဲ့သော ငွေဖြစ်သည်။

သေတ္တာဖွင့်သည့် ဂဏန်းတွဲကို သိသူ သူ့အပြင် အခြား အလုပ် သမားတစ်ယောက်ယောက်ရှိသေးသလား ဆိုပြန်တော့လည်း သူ့သိသမျှမရှိ သို့ဖြစ်လျှင် သူ့ဇနီးအပျိုဘဝနာမည်နှင့် ဘဏ်တွင် အပ်သွား သော ပင်ဂို လေးသိန်းရှစ်သောင်း ကိစ္စကော။ သူ့ဘာမျှမသိ။ သူ့ဇနီးက လည်း ငွေသွင်း ပုံစံပေါ်က လက်မှတ်မှာ သူ့ လက်မှတ် မဟုတ်ကြောင်း ရုံတော်ရှေ့တွင် ကျမ်းကျိန်ထွက်ဆိုခဲ့ပြီးပြီ။

သူ့ဇနီး မစွက်မော်ဗေးကို သွားတွေ့လိုက်ရတော့ ကျွန်ုပ် ကိုယ်တိုင် ပင်လျှင်ချောက်ချားသွားမိသည်။ ဆေးရုံတင်ထားရသည်။ သူနှင့် သူ့ခင်ပွန်း မှာ ဘာအပြစ်မျှမရှိပါကြောင်း ပြူးကြောင်ကြောင်ကြီး ငြင်းနေသည်မှတစ် ပါး ဘာမျှ မေးလို့မရတော့ချေ။ ကျွန်ုပ်က ပုံစံပေါ်က လက်မှတ်မှာ သူ့လက် မှတ်မဟုတ်သည်ကို ကျွန်ုပ်ကောင်း ကောင်းသိပါကြောင်း ပြောပြအားပေးပါ သေးသည်။ သို့သော် ‘သူတို့က ရှင်ပြောတာကို ယုံကြည်မှာမှ မဟုတ်ဘဲ’ ဟု ငိုပြီးပြောရှာသည်။

ကျွန်ုပ်လည်း ရှေ့နေထံ သို့ပြန်လာခဲ့သည်။

‘ဒီလင်မယားကိုတော့ ကျုပ်တို့ ကယ်မှပဲ ဖြစ်တော့မယ်ဗျာ၊ မော်ဗေးက တခြားလူတစ်ယောက်ယောက်ကို အင်နာနာဂီဆိုတဲ့ နာမည်နဲ့ အသွင်းခိုင်းမယ် ဆိုရင်လည်း ဖြစ်နိုင်တာတော့ အမှန်ပါပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ကျုပ် ကတော့ အဲဒီလိုထင်မိ ဘူး၊ ငွေသွင်းသွားတဲ့လူဟာ နယ်က တက်လာတာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မယ်ဗျ’

ရှေ့နေက ငြီးငွေ့လာဟန်နှင့် ပခုံး တစ်ချက်တွန့်လိုက်ပြီး . . .

‘ဟန်ဂေရီမှာ ရှိသမျှ ရွာတိုင်းကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရှာနေနိုင်မလဲ ဗျာ၊ နောက်ပြီး ဒီလောက်များတဲ့ ငွေတွေကိုသွင်းပြီး ဘာကြောင့် ဒီလို ပျောက်သွားရသတဲ့လဲ၊ ကုန်ကုန်ပြောမယ်ဗျာ၊ ဒီအမှု အကြောင်း တစ်နိုင်ငံလုံးသိနေကြတဲ့နောက်မှာ အဲဒီငွေသွင်းတဲ့ လူရှိရင် ဘာကြောင့် ပေါ်မလာသေးသလဲ’

### အလှည့် အပြောင်း

ဤမျှထူးဆန်းလှသော အမှုတွင် နောက်တစ်နေ့၌ အလှည့် အပြောင်းတစ်ခုပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ မိတ်ဆွေဆရာဝန်တစ်ယောက် နှင့် နေ့လယ်စာ စားနေရင်း အမှုအကြောင်းကို ပြောပြနေမိသည်။ ဆရာဝန် မိတ်ဆွေက ပြုံးလျက် . . .

‘ကိုယ့်လူက ကရုဏာရေစီးကမ်းပြိုလိုက်နေတာကိုးကွ၊ ဒါပေမဲ့ အထောက်အထားတွေ အားလုံးက . . .’

ကျွန်ုပ်မှာ ရုတ်တရက်ကျွဲမြီးတိုသွားကာ . . .

‘ကရုဏာရေစီးကမ်းပြိုလိုက်နေတာ မဟုတ်ဘူးကွ၊ ဒါဟာ သိပ္ပံ ကွ၊ သိပ္ပံ၊ ငွေသွင်းပုံစံပေါ်က လက်မှတ်ဟာမစွက်မော်ဗေးရဲ့ လက်မှတ် လုံးဝကိုမဟုတ်ဘူး၊ သူ့ထက်အသက်တော်တော်လေးကြီးတဲ့ သိပ်ပြီးမသန် စွမ်းတဲ့ မိန်းမတစ်ယောက်က မနည်းကြီး ကြိုးစား ပမ်းစားထိုးထားရတဲ့ လက်မှတ်ကွ’

ရုတ်တရက် စိတ်ဝင်စားမိသွားသော လေသံနှင့် . . .

‘မသန်စွမ်းလို့ ဟုတ်လား၊ နေပါဦး၊ မကျန်းမာတာမျိုး၊ နေ မကောင်း တာမျိုးကို ဆိုလိုတာလား’

‘အေး . . . ဟုတ်တယ်’

‘မင်း ဆေးရုံတွေမှာ ရှာကြည့်ပြီးပြီလား’

ကျွန်ုပ်မှာ ခဏမျှပါးစပ်အဟောင်းသားဖြစ်သွားပြီးနောက် ဘာမျှ ပြောမနေတော့ဘဲ ဦးထုပ်နှင့်ကုတ်အင်္ကျီကိုဆွဲယူ၍ စားသောက်ဆိုင်မှ အပြေးအလွှား ထွက်လာခဲ့လေတော့သည်။

ပထမဆုံးဆေးရုံတွင်တွေ့ရသော အင်နာနာဂီမှာ အသက် ငယ်ငယ်လေးရှိသေးသည်။ အာသီးဖြတ်ပြီးစဖြစ်သည်။ ဆေးရုံ မတက်မီ ကပင် သူ့ကိုတော့ စစ်မေးပြီး ဖြစ်နေသည်။ ဒုတိယ ဆေးရုံတွင် တော့ အင်နာနာဂီ အမည်နှင့်လူနာ မရှိ။ တတိယ ဆေးရုံရောက်တော့ ဆေးရုံ အုပ်ကြီးက . . .

‘အင်နာနာဂီဆိုတာ တစ်ယောက်တော့ရှိပါတယ်၊ ခွဲစိတ် ကုသပြီး နာလန်ထူဆဲပါ’

ကျွန်ုပ်မှာ ရင်တွေဘာတွေ တုန်ခမန်းဖြစ်လာလျက် . . .



‘ဘူဒါပက်စ်မှာ နေတာလားခင်ဗျာ’  
 ‘မဟုတ်ပါဘူး၊ တောက တက်လာတာပါ’  
 ‘ဘယ်တုန်းက ဆေးရုံတက်တာပါလဲ ခင်ဗျာ’  
 ‘ခရစ္စမတ်မတိုင်မီကလေးပါပဲ’  
 ‘သူ့ကို တွေ့ပါရစေ ခင်ဗျာ၊ အရေးကြီးလွန်းလို့ပါ’

လူနာ အမျိုးသမီးကို ခုတင်ပေါ်တွင် ဖေးပြီးထူထားရသည်။ မျက်နှာက ညှိုးညှိုးငယ်ငယ်၊ အရွယ်က လူလတ်ပိုင်းလောက် ဖြစ်သည်။ မျက်စိက ကွယ်သလောက်နီးနီး ဖြစ်နေသည်။ သူ့အပြောအရ မျက်လုံး ခွဲစိတ်ကုသခံရန် ဘူဒါပက်စ်သို့ တက်လာခြင်းဖြစ်ရာ အတော်ကြာကြာ နေရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ငွေလည်း အတော်များများလေး ယူလာခဲ့သည်။ ဘူဒါပက်စ်ရောက်တော့ ဘဏ်တွင် ငွေကိုအပ်ပြီးသည်နှင့် ဆေးရုံသို့ တန်းထွက်လာခဲ့သည်။ မျက်စိခွဲပြီးသည့် နောက်တွင်လည်း လူမမာဖြစ်နေ သေးသောကြောင့် သတင်းစာကို လုံးဝမဖတ်နိုင်။ ဘယ်သူကမှလည်း မော်ပေးအမှုအကြောင်း သူ့ကို ပြောမပြမိကြ။

ကျွန်ုပ်က အမှုအကြောင်းကို ရှင်းပြပြီးနောက် သူ့လက်မှတ်ကို ထိုးပြပါရန် တောင်းပန်ရသည်။ ခနော်နီခနော်နဲ့ နိုင်လှသော သူ၏လက်မှတ် မှာ ငွေသွင်းပုံစံပေါ်က လက်မှတ်နှင့်ထပ်တူဖြစ်နေကြောင်း သိနိုင်ရန်မှာ ကျွန်ုပ်လို လက်ရေးပါရဂူတစ်ယောက် ဖြစ်နေရန်မလိုပါချေ။

### လူယုတ်မာ

ကျွန်ုပ်က အင်နာနာဂီအစစ်ကို တွေ့ပြီးသည့်နောက်တွင်ကား မော်ပေးအပေါ် တင်ထားသည့် စွဲချက်မှာ အလိုလိုပျက်သွားလေတော့သည်။ ရှေ့နေက အထောက်အထားသစ်ကို တင်ပြပြီးရုံးတော်၌ အယူခံဝင်ရာ ရုံးတော်က မော်ပေးကို လွတ်လိုက်လေသည်။

ယခုအခါတွင်မူ ပြစ်မှုကျူးလွန်နိုင်သူတစ်ဦးသာ ကျန်တော့ လေရာ ရဲအဖွဲ့က သူ့ဘက်သို့လှည့်တော့သည်။ လုပ်ငန်း ပိုင်ရှင်သူဌေး ကိုယ်တိုင်သာ ဖြစ်ရမည်။ သုံးလေးနာရီလောက် ကြပ်ကြပ်မတ်မတ်လိုက် သောအခါ မခံနိုင်တော့ချေ။ ဖြောင့်ချက် ပေးရလေတော့သည်။ ရုံးပိတ် ရက်တွင် လက်အိတ်စွပ်ပြီး သူ့ငွေကို သူ့ကိုယ်တိုင် ခိုးယူခဲ့သည်။ မီးခံ

သေတ္တာတွင်း ပစ္စည်းများကို သူက ‘အာမခံ’ လုပ်ထားခဲ့ရာ ပျောက်ဆုံးသွားသော ငွေကို အာမခံကုမ္ပဏီက ပေးလျော်လိမ့်မည်။ ဤနည်းအားဖြင့် သူ့ငွေကိုရော အာမခံလျော်ကြေးကိုပါ အပိုင်စီးမည်။ ရုံးတော်တွင် ဖြောင့်ချက်ပေးပြီးသည့်နောက် ရုံးတော်က သူ့ကို ထောင်ဒဏ်စီရင်လိုက်သည်။

ဒုက္ခ၊ သောကတွေ လွန်မြောက်ပြီးသည့်နောက် မော်ပေးတို့ ဇနီးမောင်နှံမှာလည်း ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ဘဝသစ်ကို ဝင်ကြပြန်ပါလေသတည်း။



THE CHINESE KIDNAPPING  
IN LONDON

လန်ဒန်မြို့လယ်ကောင်တရုတ်လူဆွဲမှုကြီး



စွန် ပွင့် စာ အုပ် တိုက်

## The Chinese Kidnapping in London

*We have all read about kidnapping, but sash stories have mostly been fiction. Here is the story of a real kidnapping that took place in the centre of London . If this tense and true drama had turned out differently, the entire course of modern Chinese history might have been changed.*

**By KURT SINGER**

“We Chinese are not barbarians, you know,” said the polite gentleman in a mandarin gown . “ The proper formalities will be observed. First the trial and then the beheading.”

The words were spoken on a Monday morning in

October 1896, to a young Chinese student held captive at No.49 Portland Place, London . The address was that of the Imperial Chinese Legation , home of the Chinese Empero's representatives in London.

The young man was not afraid to die. He knew he had done things in China that were crimes in the eyes of the Emperor. But it was a bitter thing to be trapped here in London , half a world away . Listening to the noises of the city outside his heavily barred window, he wondered how soon his friend Dr. Cantlie would realize he was missing.

Dr.Cantlie had formerly been his teacher at medical school in Hong Kong, so the young man had called to see him as soon as he arrived in London. At Dr. Cantlie’s house that evening there had been much to talk about . The young man told how he had been forced to flee from China when it was found out that he was planning to overthrow the Emperor, whom he hated . When Dr.Cantlie heard this, he looked grave . “We don’t live far from the Imperial Chinese Legation,” he said. “ You’d better give that place a wide berth.”

The young man had not taken the warning seriously. He felt safe in the great city of London. On a Saturday morning about a week later, as he was on his way to visit Dr.Cantlie, a Chinese met him in the street, and with a polite smile asked what part of China he came from.

“ Canton , ” the young man replied.

“ That makes us friend . I, too, am from Canton,” said the other . As they strolled on together , chatting in Cantonese , suddenly two other Chinese joined them . At once all pretence of politeness was dropped. They young

man was seized by the arms and steered round the corner to a large building where a door opened quietly as though they were expected.

They locked him in a small room on the third floor of the building. He looked out of the tiny window but could see only rooftops. Then the door was unbolted and a tall, white-haired Englishman came in. He was a lawyer serving the Chinese Emperor. “ My dear young man,” he began, “ you are now in the Imperial Chinese Legation , which is Chinese territory . To all intents and purposes you are in China, under Chinese law. May I have your name?”

The young man gave his name.

The English man smiled. “We know better. Your name is Sun Wen. As Sun Wen, you wrote a petition asking for freedom for the Chinese people and see it to the Emperor. You have displeased your Emperor. We have been ordered to hold you prisoner, to await the Emperor’s personal wishes.”

After the lawyer had left, carpenters came and fixed a second lock on the door , and two guards were posted to keep watch day and night. That such a kidnapping could be carried out so smoothly on a busy Saturday morning in the heart of London seemed hard to believe.

The next morning the young man had a visit from the man who had first stopped him in the street. He said his name was Tang and that he was an official of the Legation. “All arrangements have been made for your return to China, ” Tang said. “ A cargo boat of the Glen Line is waiting for you at London docks. It will sail a week from tomorrow for

Canton, where you will be put to death.”

“Without a trial, I suppose,” said the young man. It was then that Tang said: “First the trial, then the beheading.”

As the days went by, the young man wrote on bits of paper and threw them out of the window, hoping that passersby would find them. But one of these notes was spotted by the Chinese guards, and wooden boards were fastened across his window.

He had one last chance—to appeal to the English servants who came each day to clean his room and bring him food. They never spoke to him, but one of them, whose name was Edward Cole, had a kind face. So one morning the young man spoke to him. “I am a refugee from China. I belong to a party that wants everyone in China to be free, as you are in England. I am being held here by force. My life is in your hands. If my friends could be told that I am a prisoner here, I should be saved. Otherwise I shall be sent to China and beheaded.”

Edward Cole finished sweeping the floor and left without saying a word. But, coming in that evening with a scuttle of coal, he pointed towards it and went out. Among the coal was a scrap of paper. It read: “I am willing to taken a letter to one of your friends.”

With a stub of pencil, on an old visiting card, the young man wrote an appeal for help to Dr. Cantlie.

Cole waited until two days later, a Saturday, which was his day off, to deliver the letter. It came as a thunderbolt to Dr.Cantlie. He knew he had to do something quickly, and decided to go to Scotland Yard. The police officers there

were polite, but the story was so fantastic that they thought he was mad.

Cole had told Dr. Cantlie that the prisoner was to be shipped home on Tuesday . It was Sunday morning now, and that left only forty- eight hours more in which to act.

In desperation Dr. Cantlie went straight to the Foreign Office. But the clerk on duty said that nothing could be done on a Sunday. He would report the matter to higher authorities the next morning. This was a delicate matter and would take time.

Dr.Cantlie then tried to find some private detectives to help him, but their offices were closed. He went back to Scotland Yard and to the local police—without result.

All Dr. Cantlie’s efforts failed . But he did not give up. Early the next morning he hired private detectives to watch the Chinese Legation day and night, and to keep watch on every ship leaving for China. Then he went back to the Foreign Office, where he told his story again. The Foreign Office asked Scotland Yard to find out whether the Chinese Legation had hired a ship from any of the shipping lines.

Scotland Yard now worked fast. The answer came promptly. A Glen Line ship was due to leave on Tuesday to take a cargo to China— *and one passenger.*

The problem was how to release the prisoner from the Legation, which was Chinese territory. Then a London newspaper printed Dr.Cantlie’s story— and that was the turning point. Other newspapers did the same. There was an outcry against the behavior of the Chinese, and next day



the Foreign Secretary demanded that they should set the prisoner free. Two hours later Chinese guards led the young man downstairs. Waiting for him was his good friend Dr. Cantlie, an inspector from Scotland Yard and an official from the Foreign Office. As the four men walked out of the Legation, a great cheer went up from the huge crowd which had gathered to greet the prisoner.

After a visit to Scotland Yard and a happy dinner at Dr. Cantlie's home , the young Chinese wrote a letter of thanks to every London newspaper. No editor could then know how famous the writer of that letter was to become.

The young man's name was Sun Yat-sen , though he was know in China as Sun Wen. For years he continued to work against the Emperor's rule, which was brought to an end in 1912 after a revolution. Sun Yat-sen then became the first president of the Republic of China.



## လန်ဒန်မြို့လယ်ကောင် တရုတ်လူဆွဲမှုကြီး

‘လူထောင်မှု’ ‘ပြန်ပေးဆွဲမှု’ အကြောင်းများကို ဖတ်ဖူးကြ ရလှလေပြီ။ သို့သော်များသောအားဖြင့် စိတ်ကူးဝတ္ထုများသာ ဖြစ်ချေသည်။ ယခုဖြစ်ရပ်မှာမူကား လန်ဒန်မြို့လယ်ကောင်တွင် တကယ်ဖြစ်ခဲ့သော ‘လူဆွဲမှု’ကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ အသည်းထိတ်စရာ ဤကိစ္စရပ်ကြီးသာ တစ်မျိုးတစ်ဖုံဖြစ်ခဲ့မည်ဆိုပါလျှင် တရုတ်ပြည်ကြီး၏ ခေတ်သစ်သမိုင်းသည် လည်း တစ်မျိုးတစ်ဖုံဖြစ်လာစရာအကြောင်း ရှိပေသည်။

\* \* \*

“ငါတို့ တရုတ်လူမျိုးတွေဟာ အရိုင်းအစိုင်းတွေမဟုတ်တော့ဘူး ကွဲ့။ ထုံးတမ်းဥပဒေအတိုင်း လုပ်ကြမှာပါ။ သေချာစစ်မယ် ဆေးမယ် ပြီး ရင် ခေါင်းဖြတ်မယ်”

တရုတ်အင်္ကျီရှည်ကြီးကို ဝတ်ဆင်ထားသော ယဉ်ကျေးရည်မွန် လှသည့် တရုတ်လူမျိုးတစ်ယောက်က လက်ရှည်စကားနှင့် ပြောဆိုနေခြင်း ဖြစ်သည်။ နားထောင်နေရသူက လန်ဒန်မြို့ ပို့တ်လင်ရပ်ကွက် အမှတ် (၄၉)တွင် ချုပ်ထားခြင်းခံနေရသော တရုတ်ကျောင်းသားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

အချိန်က ၁၈၉၆ခုအောက်တိုဘာလ၏ တနင်္လာနေ့ဖြစ်သည်။ ထိုအိမ် အမှတ်မှာ တရုတ်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်၏ ကိုယ်စားလှယ်တော်များစံရာ သံအိမ်တော် ဖြစ်သည်။

လုလင်ငယ်သည် သေရမည်ကို မကြောက်ပါချေ။ တရုတ်ပြည် တွင် သူ့လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်တို့မှာ ဧကရာဇ်မင်းမြတ်အနေနှင့်ဆိုလျှင် ရာဇဝတ်မှုကြီးများသာဖြစ်နေကြောင်း သူ့ကောင်းကောင်း သိသည်။ သို့သော် ကမ္ဘာတစ်ခြမ်းလောက် ဝေးကွာနေသည့် ဤလန်ဒန်မြို့ကြီးတွင် ဖမ်းအဆွဲ ခံလိုက်ရသည်ကိုတော့ ခံပြင်းလို့မဆုံးနိုင်အောင် ဖြစ်နေမိသည်။ သံတိုင် တုတ်တုတ်ကြီးတွေ စိုက်ထားသော ပြတင်းပေါက်ကလေးမှ ဝင်လာသည့် မြို့ထဲက အသံဗလံများကိုနားထောင်နေရင်း သူ့ပျောက်ကွယ်နေသည်ကို မိတ်ဆွေဖြစ်သူ ဒေါက်တာကင်တလီတစ်ယောက် ဘယ်တော့လောက်တွင်မှ သိပါလိမ့်မည်နည်းဟု တွေးနေမိလေသည်။

ဟောင်ကောင် ဆေးသိပ္ပံတွင် ကျောင်းတက်နေစဉ်က ဒေါက်တာ ကင်တလီမှာ သူ၏ဆရာဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့လန်ဒန်သို့ရောက် လျှင်ရောက်ချင်း သူ့ဆရာကို သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့လေသည်။ ဒေါက်တာ ကင်တလီ၏ အိမ်တွင်ညစာစားရင်း သူတို့ဆရာတပည့်နှစ်ယောက် စကားလက်ဆုံပြောမကုန်နိုင် အောင် ရှိခဲ့ကြသည်။ တရုတ်ပြည်၏ ဧကရာဇ်ကို စက်ဆုပ်လှသဖြင့် တွန်းလှန်ဖြိုလှဲရန် ကြံစည်ကြိုးပမ်းမှု ပေါ်ပေါက်သွားသောကြောင့် ထွက်ပြေးလာခဲ့ရကြောင်းကို သူကပြောပြလိုက် သောအခါ ဒေါက်တာကင်တလီ မျက်နှာပျက်သွားသည်။ ပြီးမှ-

“ငါတို့နေရာနဲ့ တရုတ်သံအိမ်တော်က သိပ်ဝေးတာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီအိမ်တော်ကိုတော့ ခပ်ဝေးဝေးက ရှောင်ပေတော့ မောင်ရေ”

သို့သော် တရုတ်ကလေးက ဤသတိပေးချက်ကိုအလေးအနက် မထား၊ လန်ဒန်မြို့တော်ကြီးတွင် ဘာမှစိတ်ပူစရာမလိုဟု အောက်မေ့လိုက် သည်။ ထို့နောက် တစ်ခုသောစနေနေ့ မနက်ခင်း ဒေါက်တာကင်တလီ၏ နေအိမ်သို့အသွားလမ်းတွင် အခြားတရုတ် လူမျိုးတစ်ယောက်နှင့်တွေ့ရာ ထိုသူကရည်ရည်မွန်မွန်ပင် -

“တရုတ်ပြည် ဘယ်နယ်ကပါလဲခင်ဗျာ”

“ကန်တုန်ကပါ”

“ဟာ အချင်းချင်းတွေပါဘဲကလား၊ ကျွန်တော်လည်း ကန်တုန်က ပါဘဲ”

နှစ်ယောက်သား တရုတ်လိုပင်စကားတပြောပြောနှင့် လျှောက် လာကြရာ ရုတ်တရက်ဆိုသလို အခြားတရုတ်လူမျိုးနှစ်ယောက်ကလည်း သူတို့နှင့် အတူရောပြီး တွဲဝင်လာကြသေးသည်။ ချက်ချင်းပင် ဟန်ဆောင်မှု တွေ ပြုတ်ကျသွားပြီး သူ့ကို လက်မောင်းဆွဲလျက်တွန်းထိုး၍ အဆောက် အဦကြီးတစ်ခု ထောင့်ချိုးဘက်သို့ ခေါ်သွားသည်။ တံခါးတစ်ခုက အသင့် စောင့်နေဘိသကဲ့သို့ ပွင့်လာသည်။

ထိုအဆောက်အဦကြီး၏ တတိယထပ်ရှိ အခန်းငယ်လေး တစ်ခုတွင် သူ့ကို သွင်းပြီး သော့ခတ်ထားလိုက်သည်။ ပြတင်းသေးသေး ကလေးက အပြင်သို့ လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်တော့ အိမ်အမိုးတွေမှတစ်ပါး ဘာကိုမျှမတွေ့ရချေ။ တံခါးမင်းတုန်းဖြုတ်သံကြားလိုက်ရပြီးနောက် ဆံပင် ဖြူဖြူနှင့် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတစ်ယောက် ဝင်လာသည်။ တရုတ်ဧကရာဇ်၏ အမှုတော်ထမ်းရှေ့နေတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။

“ကဲ-မောင်ရင်၊ ခုဆိုရင် မောင်ရင်ဟာ တရုတ်သံအိမ်တော်ထဲမှာ ရောက်နေပြီ။ ဒါဟာတရုတ်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်ရဲ့ ပိုင်နက်ဘဲ။ အကြောင်း ခြင်းရာခပ်သိမ်း တရုတ်နေပြည်တော်နဲ့ တရုတ်ဓမ္မသတ် ဥပဒေအောက်မှာ ရောက်နေပါပြီ။ မောင်ရင် နာမည်ကလေးတဆိတ်”

သူ နာမည်ကိုပြောပြလိုက်သည်။

ရှေ့နေကြီးက ပြုံးလိုက်သည်။

“ကျုပ်တို့ကပိုတောင် သိပါသေးတယ်လေ။ မောင်ရင်နာမည်က ‘ဆွန်ဝင်’။ အဲဒီနာမည်နဲ့ဘဲ တရုတ်လူမျိုးတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ဧကရာဇ် မင်းမြတ်ထံတော်ကို လျှောက်လွှာတင်ခဲ့တယ်။ ဧကရာဇ်မင်းမြတ် ရာဇမာန် ပွားတော်မူတာကြောင့် မောင်မင်းကို ဖမ်းဆီးထားရမယ်လို့ အမိန့်တော် ချလိုက်တယ်။ ဧကရာဇ်မင်းမြတ်ရဲ့ အမိန့်တော်ကိုစောင့်ရလိမ့်မယ်”

ရှေ့နေကြီးပြန်သွားလျှင် လက်သမားများ ရောက်လာကြပြီး နောက် သော့ခလောက်နောက်တစ်လုံး ထပ်ပြီးခတ်လိုက်ကြပြန်သည်။ အစောင့်နှစ်ယောက်က နေ့ရော ညပါစောင့်ကြသည်။ လူတွေ ရှုပ်ယှက်ခတ် အောင် စည်ကားလှသည့် စနေနေ့မနက်ခင်းမျိုး၌ လန်ဒန်မြို့ကြီး



လယ်ကောင်တွင် ဤသို့သော ‘လူဆွဲမှု’ကြီးတစ်ခု အလွယ်တကူ ဖြစ်သွား လိုက်ပုံမှာ မယုံနိုင်စရာပင် ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်နေ့ နံနက်တွင် သူ့ထံသို့ဝင်ရောက်လာသူမှာ လမ်းထဲ တွင် ပထမဆုံးတွေ့ခဲ့ရသော တရုတ်ပင်ဖြစ်သည်။ သူ့အမည်မှာ ‘တန်’ ဖြစ်ကြောင်း၊ သံအိမ်တော်အမှုထမ်းတစ်ယောက် ဖြစ်ကြောင်းကို ပြောပြသည်။

“မောင်ရင် တရုတ်ပြည်ကိုပြန်ဖို့ အားလုံးစီစဉ်ပြီးပြီ။ ‘ဂလင်း လိုင်း’က ကုန်သင်္ဘောတစ်စင်း လန်ဒန်သင်္ဘောဆိပ်မှာ မောင်ရင်ကို စောင့်နေတယ်။ နက်ဖြန်ကစပြီး နောက်တစ်ပတ်ဆိုရင် ‘ကန်တုန်’ ကို ထွက်မယ်။ အဲဒီရောက်မှ သေဒဏ်စီရင်ခြင်းခံရမယ်”

“အစစ်အဆေးမရှိပေါ့”

“ရုံးတင်မှာပေါ့၊ ပြီးမှခေါင်းဖြတ်စီရင်မယ်”

တစ်နေ့ပြီးတစ်နေ့ လွန်လာလေပြီ။ တရုတ်လူလင်လေးက စက္ကူ စကလေးများပေါ်တွင်စာရေးပြီး လမ်းသွားလမ်းလာတစ်ယောက်တလေများ တွေ့လိုတွေ့ငြား ပြတင်းပေါက်ကလေးမှ ပစ်ချသည်။ သို့သော်လည်း သူ့စာရေးထားသည့် စက္ကူစကလေးတစ်ခုကို အစောင့်တစ်ယောက်က တွေ့သွားသောကြောင့် ပြတင်းပေါက်ကို ပျဉ်ချပ်တစ်ခုနှင့် ရိုက်ပြီး ပိတ်ပစ်လိုက်သည်။

သူ့မှာ မျှော်လင့်စရာတစ်ခုသာ ကျန်တော့သည်။ သူ့အခန်းကို သန့်စင်ပေးခြင်း၊ ထမင်းပို့ပေးခြင်းလုပ်ရသော အင်္ဂလိပ်လူမျိုး အစေခံ များအား ချဉ်းကပ်ကြည့်ရန်ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် သူ့ကို စကားတစ်လုံးမျှ ပြောလေ့မရှိ။ သို့သော်လည်း ‘အက်ဒ်ဝပ်ကိုးလ်’ ဆိုသူကိုကြည့်ရသည်မှာ သဘောကောင်းပုံရသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်နံနက်ခင်းတွင်တော့-

“ကျွန်တော်က တရုတ်ပြည်က ထွက်ပြေးလာခဲ့ရတဲ့သူပါ။ ခင်ဗျား တို့ အင်္ဂလန်မှာလို ပြည်သူတွေကို လွတ်လပ်စေချင်ကြတဲ့ အဖွဲ့တစ်ခု ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်က အဲဒီအဖွဲ့ကပါ။ ဒီမှာ ကျွန်တော့်ကို မတရားဖမ်းချုပ်ထားကြတာပါ။ ကျွန်တော့် အသက်ဟာ ခင်ဗျားပေါ်မှာပဲ မူတည်နေပါတယ်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေတွေကိုသာ ပြောပြ လိုက်ရင် ကျွန်တော့်ကို ကယ်ကြမှာပါ။ ဒီလိုမှ မဟုတ်ရင်တော့ဖြင့်

ကျွန်တော့်ကို တရုတ်ပြည်ပြန်ပို့ပြီး ခေါင်းဖြတ်သတ်ကြတော့မှာပါဘဲ”

အက်ဒဝပ်ကိုးလ်က ဘာမျှမပြော။ အခန်းကိုတံမြတ်စည်းလှည်း ပြီး ပြန်ထွက်သွားသည်။ သို့သော် ညနေပိုင်း ကျောက်မီးသွေးခြင်း ကလေးကိုင်ပြီး ဝင်လာသော အခါတွင်မူ ခြင်းကိုလက်ညှိုး ထိုးပြပြီး ပြန်ထွက် သွားသည်။ ကျောက်မီးသွေးထဲတွင် စက္ကူစကလေး တစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ စာတိုကလေးကို ဖတ်ကြည့်လိုက်တော့ “သင့် မိတ်ဆွေထံရေးသောစာကို ယူသွားပေးပါမည်”

လိပ်စာကတ်ပြားဟောင်း ကလေးတစ်ခုပေါ်တွင် ဒေါက်တာ ကင်တလီအား ကယ်ပါမည့်အကြောင်း ခဲတံတိုကလေးနှင့်ရေးပေးလိုက် သည်။

အက်ဒဝပ်ကိုးလ်ကလည်း ချက်ချင်းသွားပြီးပေးနိုင်သည် မဟုတ်။ နောက်နှစ်ရက်အကြာ သူ့အားလပ်ခွင့်ရသည့် စနေနေ့ကျမှ ထွက်ခွင့်ရမည်။ ဒေါက်တာကင်တလီမှာ ထိပ်ကိုမိုးကြိုးမှန်လိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ရသည်။ ဖုတ်ပူမီးတိုက်လုပ်ရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်းကို သူသိသည်။ ထို့ကြောင့် စကော့တလန်ယာဒ်သို့ပြေးသည်။ ရဲအရာရှိများမှာ ယဉ်ကျေးရည်မှန်ကြ ပါ၏။ သို့သော် ဖြစ်ရပ်က ဒဏ္ဍာရီဆန် လွန်းနေသောကြောင့် သူ့ကို စိတ်မမှန်ဟု ထင်ကြသည်။

ကိုးလ်ကအကျဉ်းသားကို အင်္ဂါနေ့တွင် သင်္ဘောတင်တော့မည် ဖြစ်ကြောင်းသူ့ကို ပြောပြသွားသည်။ ယခုပင် တနင်္ဂနွေနေ့ နံနက်ခင်း ရောက်နေပြီ။ လှုပ်ရှားချိန် ၄၈ နာရီသာ ကျန်တော့မည်။

ဒေါက်တာကင်တလီမှာ သွေးရူးသွေးတမ်းနှင့် နိုင်ငံခြားရေးရုံးသို့ ပြေးပြန်သည်။ သို့သော်တာဝန်ကျစာရေးက တနင်္ဂနွေနေ့ ဖြစ်သောကြောင့် ဘာမျှမတတ်နိုင်ကြောင်း၊ နောက်တစ်နေ့ တနင်္လာနေ့တွင် အထက်လူကြီး များထံ တင်ပြပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သိမ်မွေ့သောကိစ္စဖြစ်၍ ရုတ်တရက် ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်းကို ပြောပြသည်။

ဒေါက်တာကင်တလီလည်း အလွတ်စုံထောက်များထံသို့ ပြေးပြန် သည်။ သို့သော် သူတို့ ရုံးခန်းတွေကလည်းပိတ်လျက်။ စကော့တလန် ယာဒ်နှင့် ဆိုင်ရာရဲစခန်းများသို့ ပြေးပြန်သည်။ အကြောင်း မထူး။

သူကြိုးပမ်းလေသမျှ တစ်ခုမျှ အရာမထင်။ သို့သော်လက်

မလျော့။ နောက်တစ်နေ့မနက်ရောက်တော့ အလွတ်စုံထောက်တွေငှားပြီး တရုတ်သံအိမ်တော်ကို နေ့ရော ညပါစောင့်ကြည့်ခိုင်းသည်။ တရုတ်ပြည်သို့ ထွက်သည့်သင်္ဘောများကို စောင့်ကြည့်ခိုင်းသည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံခြားရေး ရုံးသို့ သွားပြီး အကြောင်းစုံပြောပြ ပြန်သည်။

နိုင်ငံခြားရေးရုံးက စကော့တလန်ယာဒ်ကို တရုတ်သံအိမ်တော်က သင်္ဘောငှားရမ်းခြင်း ရှိမရှိထောက်လှမ်းရန် စေခိုင်းလိုက်သည်။ သည် တစ်ချိန်တွင်တော့ စကော့တလန်ယာဒ်က သွက်သွက်ကြီး လှုပ်ရှားလိုက် သည်။ အဖြေက ချက်ခြင်းလိုလိုရောက်လာသည်။ ‘ဂလင်းလှိုင်းမှ သင်္ဘော တစ်စင်း တရုတ်ပြည်သို့ ကုန်စည်ပို့ရမည်။ ခရီးသည်တစ်ယောက်ပါသည်’။

ပြဿနာက တရုတ်ပိုင်နက်မှ အကျဉ်းသားကို ဘယ်လို ထုတ်ယူရမည်နည်း။ သတင်းစာ တစ်စောင်က ဒေါက်တာကင်တလီ၏ အဖြစ်အပျက်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်သည်။ ဤသည်ပင်လျှင် အလှည့်အပြောင်းကြီး တစ်ခုဖြစ်သွားတော့သည်။ အခြားသတင်းစာများ ကလည်း ထပ်မံဖော်ပြလိုက်ပြန်ရာ တရုတ်တို့၏ လုပ်ရပ်ကို မကျေမနပ် ဖြစ်ကြပြီး ကျွက်ကျွက်ဆူကုန်သဖြင့် နိုင်ငံခြားရေးရုံးက အကျဉ်းသားကို လွှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုရလေတော့သည်။

နောက်နှစ်နာရီခန့်ကြာသောအခါ တရုတ်လုံခြုံရေးတပ်သား နှစ်ဦးက အကျဉ်းသားကိုခေါ်ပြီး အောက်သို့ဆင်းလာကြသည်။ သူ့ကို စောင့်နေကြသူများမှာ သူ့ မိတ်ဆွေကြီး ဒေါက်တာကင်တလီ၊ စကော့ တလန်ယာဒ်မှ ရဲအရာရှိတစ်ဦးနှင့် နိုင်ငံခြားရေးရုံးမှ အရာရှိတစ်ဦးတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ သူတို့လေးဦး သံအိမ်တော်အပြင်သို့ ထွက်လာကြသော အခါ အကျဉ်းသားကိုကြိုဆိုရန် စုဝေးရောက်ရှိနေသည့် လူအုပ်ကြီးက တစ်ခဲနက် သြဘာပေးလိုက်ကြလေသည်။

ထို့နောက် စကော့တလန်ယာဒ်သို့ ခဏလိုက်သွားကြရပြီး ဒေါက်တာကင်တလီ၏ အိမ်တွင် အောင်ပွဲခံညစာကို မြိန်မြိန်ယှက် ယှက်ကြီး စားကြသည်။ လန်ဒန်မြို့ သတင်းစာတိုင်းရှိ အယ်ဒီတာများထံ ကျေးဇူးတင်လွှာများကို ရေးပို့လေသည်။ သို့သော် ထိုစဉ်ကမူကား ဤ တရုတ်ကလေးသည် ဘယ်မျှထိအောင် ကျော်ကြားလာမည်ဖြစ်ကြောင်းကို မည်သည့်အယ်ဒီတာမျှ မသိနိုင်ခဲ့ကြချေ။

၂၈၈

အောင်သင်း

တရုတ်ကလေး၏အမည်မှာ ‘ဆွန်ယက်ဆင်’ ဖြစ်သည်။ သို့သော် တရုတ်ပြည်မှာတော့ ‘ဆွန်ဝင်’ ဟုသာ ခေါ်ကြသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆက်လက်ပြီး ဧကရာဇ်၏ အုပ်စိုးမှုကို တော်လှန်ရာ ၁၉၁၂ တွင် ဧကရာဇ်စနစ်လည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားလေတော့သည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဆွန်ယက်ဆင်သည် တရုတ်သမ္မတ နိုင်ငံတော်ကြီး၏ ပထမဆုံးသမ္မတ ဖြစ်လာခဲ့လေသတည်း။





THE “FLYING FISH”  
ACO AIRLINE DETECTIVE

**ထိပ်တန်းလေကြောင်းစုံထောက် ‘ငါးပျံ’**

၂၉၀

အောင်သင်း

## The "FLYING FISH" Aco Air line Detective

*He matches wits with criminal half a world away*

By LAWRENCE LADER

It was after midnight at London Airport. Behind the steel-barred windows of the precious-cargo warehouse lay gold and diamonds worth nearly a quarter of a million pounds . At exactly 1 a.m. a van drew up to the warehouse . Eight men scurried out. They were let into the warehouse by an accomplice inside. Three guards, evidently heavily drugged , were sleeping in their chairs. The leader of the gang seized the keys from one of the guards and headed for the vault where the gold and diamonds were.

At that moment he was only a few seconds away from

နွန် ပွင့် စာ အုပ် တိုက်

pulling off one of the most amazing robberies of modern times— or so he thought. But Donald Fish, ace airline detective , had set a trap as daring as the raid itself.

Three weeks earlier, a man named Smith had come to Fish’s office at London Airport . Smith told him that he worked in the precious-cargo warehouse, and reported that a gang had asked him to help them rob the warehouse . Fish told Smith to do as the gang asked. Then, on the night fixed for the raid, Fish and thirteen Scotland Yard officers hid behind cartes and desks in the warehouse . They carried only truncheons— a dangerous risk if the robbers had guns .

The robbers entered the warehouse carrying heavy iron crowbars. The police leaped from their hiding places, and for twenty minutes the murky gloom was filled with shouts and the crunch of truncheons and crowbars. When the battle was over, every member of the gang was laid out cold on the floor. Later they were all sent to prison.

Donald Fish has been Chief Security Officer of the British Overseas Airways Corporation since 1945 . His job is to see that the precious cargoes carried by B . O . A . C get through safely . His “beat” covers 85,000 miles of B.C. routes , and he is often hopping from London to Nigeria or Australia to track down a clue . As the most mobile detective in history , he has earned the nickname of the “ Flying Fish”.

B . O . A . C. carries about fifty million pounds’ worth of cargoes each year, much of it diamonds, gold bullion, drugs, machine parts and atomic materials such as isotopes.

Guarding these cargoes is a difficult problem. Ordinary safe would be too heavy , so most planes carry only a small precious-cargo locker. Cargoes have to pass through the hands of dozens of people —loaders and unloaders , checkers and guards . If a cargo from London disappears on the way to Australia , Fish has to search every airfield on a route 12,000 miles long . Yet in spite of these difficulties, he has built up a security system that is feared by criminals.

Donald Fish is a tall, handsome man of sixty . He began his career as a uniformed constable in the Metropolitan Police, and was soon promoted to a job at New Scotland Yard. “He is fantastically methodical,” says one of the people who knew him at the Yard. “He collects every scrap of information and sits back patiently until he is ready to strike.”

Fish’s memory is as remarkable as his patience. One day he was casually chatting about stamps, when a friend mentioned that a certain stamp-dealer was closing his shop and moving to New York. Fish knew he had heard the name somewhere before. Back in his office, he remembered that the dealer had been involved in a stamp-forgery case twenty years before. Fish warned the Customs to watch for him and search his baggage.

A few days later Fish had a telephone call— “We’ve got him!” The dealer had tried to smuggle rare stamps worth £ 3,000 out of the country.

Fish’s aim is to stop the thief or smuggler before he can get started. All precious cargo is under guard at every moment. And to carry the most valuable cargoes of all he

has started a special courier service. The trained messengers travel as ordinary passengers , but they carry suitcases fitted with steel linings and combination locks . Only Fish and the messenger know the combination of each lock.

A few years ago Fish heard that the key had jammed in the lock of the precious-cargo locker on a certain plane. The plane was at an airport in the Middle East. Fish had the locker taken out, and found that five tiny holes had been drilled into the lock so that it could be opened with a pen-knife. He promptly called in all planes of the same type and found five other locks that had been drilled in the same way. A big raid had been stopped in time. On investigation, Fish found that it had been planned by two mechanics at the air-field who knew that large shipments of gold were arriving shortly.

In the “Bangkok case,” Fish faced what he called “the cleverest job of robbery ever brought off on the air-ways.” Regular shipments of expensive watches were disappearing during the flight from London to Bangkok , the capital of Siam . The crates were examined at every stop on the way. Yet when they were delivered they were filled with nothing but stones and rubbish , which had been carefully weighed to match the weight of the watches.

At Bangkok, Fish’s men studied the crates with care. The thieves had cut away a panel of wood from one side of the crate with a fine saw. In sawing out the panel, they had cut around the edge of the label on the crate, so that the cut would not be noticed. Then they had taken out the watches, stuffed the crate with rubbish and carefully glued black the

panel. “ All that work took time,” Fish says. “ That told me that the job must have been done in Bangkok where the crates were stored overnight.”

Fish sent his assistant , Douglas Buchanan, to watch the warehouse in Bangkok. Night after night, Buchanan hid in a corner and waited. “It was a nasty vigil,” he recalls. “The constant drip of water from the ceiling kept my nerves on edge. Every now and then I’d hear a scratching and think, ‘This is it.’ But it was only rats.”

Finally, on the sixth night, Buchanan saw in the shadows a manhole cover rising from the floor. Then a man appeared and Buchanan had him—a Siamese dock guard. For months he and his gang had been entering through a sewer pipe and pillaging the choicest cargoes.

So the gangs are roused up, and the war against criminals goes on. With endless vigilance and brilliant detection, the “ Flying Fish ” rids our airways of smugglers and thieves.



## ထိပ်တန်းလေကြောင်းစုံထောက် 'ငါးယျ'

ဤအချိန်ကား ခေတ်သစ်သမယတွင်အံ့ဩဖွယ်အကောင်းဆုံးသော ဖောက်ထွင်းမှုကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာရန် . . .

လန်ဒန်လေဆိပ် သန်းခေါင်ကျော် အချိန်။ သံမဏိတိုင် ပြတင်းပေါက်များ နောက်ဘက်ရှိ အဖိုးတန်ပစ္စည်း သိုလှောင်ခန်းထဲတွင် ပေါင်နှစ်သိန်းခွဲ ခန့်တန်ဖိုးရှိသော ရွှေနှင့်စိန်များ ရှိနေသည်။ သန်းခေါင်ကျော် ၁ နာရီတိတိတွင် ဗင်ကားလေးတစ်စီးဆိုက်လာသည်။ ကြံရာပါ တစ်ယောက်က သူတို့ကို ဂိုဒေါင်အတွင်းသို့ခေါ်သွားသည်။ အစောင့်သုံးယောက်မှာ သူတို့ကုလားထိုင်များပေါ်တွင် အိပ်မောကျနေသည်။ဆေးမိထားကြောင်းသိသာသည်။ ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်လုပ်သူက အစောင့်တစ်ယောက်ထံမှ သော့ကိုလှမ်းယူလိုက်ပြီး စိန်တွေ ရွှေတွေထားရာ မြေအောက်ခန်းဆီသို့ လှမ်းသွားလိုက်သည်။

ဤအချိန်ကား ယခုခေတ်သစ်သမယတွင် အံ့ဩဖွယ် အကောင်းဆုံးသော ဖောက်ထွင်းမှုကြီး တစ်ခုဖြစ်လာရန် စက္ကန့်ပိုင်းမျှသာ

လိုတော့သည်။ အဖျင်းဆုံးသူစိတ်ထဲတွင်ဤသို့အပိုင်တွက် ထားလိုက်သည်။ သည်ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်က ဝံ့ဝံ့စားစား အကွက်ဆင်ထားသလို ထိပ်တန်းလေကြောင်း၊ စုံထောက်ကြီး ‘ဒေါ်နယ်လ် ဖစ်ရှ်’ကလည်း သူတို့လိုပင် ဝံ့ဝံ့စားစားပင် ထောင်ချောက်ဆင်ထားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော သုံးပတ်လောက်က ‘စမစ်’ ဆိုသော လူတစ်ယောက် လန်ဒန်လေဆိပ် သူ၏ ရုံးခန်းသို့ ရောက်လာသည်။ စမစ်က ‘ရတနာ ကုန်လှောင်ရုံ’ တွင် အလုပ်လုပ်ကြောင်း အစချီပြီး လူဆိုး ဂိုဏ်းတစ်ခုက သိုလှောင်ရုံ ဖောက်ထွင်းရန် သူ့ကိုလာပြီး ဆွယ်နေကြောင်းကို ပြောပြသည်။ စုံထောက်ကြီးဖစ်ရှ်က သူတို့ခိုင်းသည့်အတိုင်း လုပ်ပေးလိုက်ရန်ကိုသာ ပြောလွှတ်လိုက်သည်။ ဝင်စီးမည့်ညသို့ ရောက်သောအခါ စကော့ တလန်ယာဒ်မှ အရာရှိ ဆယ့်သုံးယောက်နှင့် ဖစ်ရှ်တို့တစ်တွေ ကုန်သေတ္တာတွေ စားပွဲတွေကြားထဲက ပုန်းပြီးစောင့်ကြသည်။ သူတို့ လက်ထဲတွင် နံပါတ်တုတ်များသာလျှင် ပါသည်။ လူဆိုးများမှာ သေနတ်သာပါလာလျှင် မတွေ့ဝံ့စရာပင်။

လူဆိုးတွေ သိုလှောင်ခန်းထဲသို့ သံကလော်ကြီးတွေကိုင်ပြီး ဝင်လာကြသည်။ ရဲတွေက ပုန်းနေရာမှ ခုန်ထွက်လိုက်သည်နှင့် အော်သံ ဟစ်သံများ နံပါတ်တုတ်နှင့် သံကလော်ရိုက်သံများက တဖြောင်းဖြောင်း တချင်ချင် ကျွက်ကျွက်ညံသွားလေတော့သည်။ ရုန်းရင်းဆန်ခတ်မှုပြီး သွားတော့ လူဆိုးအားလုံးကို ကြမ်းပေါ် အမှောက်ခိုင်းထားလိုက်ပြီး ခဏကြာတော့ အချုပ်သို့ ပို့လိုက်လေသည်။

ဒေါ်နယ်လ်ဖစ်ရှ်သည် ၁၉၄၅ မှ စ၍ ‘ဗြိတိသျှ ပင်လယ်ရပ်ခြား လေကြောင်း ပို့ဆောင်ရေးကော်ပိုရေးရှင်း’ (ဘီအိုအေစီ) ၏ လုံခြုံရေးဌာန အကြီးချုပ်အဖြစ် ထမ်းဆောင်လာခဲ့သည်။ သူ့ လုပ်ငန်းက ဘီအိုအေစီနှင့် ပို့ဆောင်သော အဖိုးတန်လှသည့် ပစ္စည်း များကို လိုရာသို့ ချောချောမောမော ရောက်အောင် စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့နယ်ပယ်မှာ မိုင်ပေါင်း ရှစ်သောင်းငါးထောင် ရှည်ဝေးသည့် ဘီအိုအေစီလေကြောင်း ခရီးစဉ်ကြီး ဖြစ်လေရာ မကြာခဏဆိုသလို လန်ဒန်မှသည် ဩစတြေးလျ၊ သို့မဟုတ် နိုင် ဂျီးရီးယား စသည်အားဖြင့် ခုန်ကာယုံကာပြေးလွှားပြီး သဲလွန်စကို လိုက်နေရတတ်သည်။ စုံထောက်လောက သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံးတွင်



သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

သူ့လောက် လှုပ်ရှားပျံလွှားရသည့် စုံထောက်တစ်ယောက်မျှ မရှိခဲ့စဖူး။ သူ့နာမည် ‘ဖစ်ရှီ’ ဆိုသည်မှာ သာမန်အနက်အားဖြင့် ‘ငါး’ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း ရှိနေပြန်လေရာ သူ့ကို (flying fish) ‘ငါးပျံ’ ဟု နောက်ပြောင်ခေါ်တတ်ကြသည်။

ဘီအိုအေစီ လေကြောင်းဌာနသည် တစ်နှစ်လျှင် ပေါင်သန်း ပေါင်း ငါးဆယ်ခန့် တန်ဖိုးရှိသော တန်ဖိုးကြီးပစ္စည်းများကို သယ်ဆောင် ပေးရတတ်မြဲဖြစ်ရာ ထိုပစ္စည်းများမှာ များသောအားဖြင့် စိန်များ၊ ရွှေချောင်းများ၊ ဆေးဝါးများ၊ စက်ပစ္စည်းများနှင့် အိုင်ဆိုတုပ်ကဲ့သို့သော အဏုမြူပစ္စည်းများထိအောင် ပါဝင်လေသည်။

ဤပစ္စည်းများကို စောင့်ရှောက်ရသည်မှာ အလွန်မလွယ်သော ပြဿနာဖြစ်သည်။ သာမန်မီးခံသေတ္တာလို သေတ္တာကြီးများမှာ လေယာဉ် အဖို့ လေးလွန်းလှသည်။ ထို့ကြောင့် လေယာဉ်ပေါ်တွင် သော့လုံခန်း ကလေးများ ပြုလုပ်ထားကြရသည်။ ပစ္စည်းများ ဖြတ်သန်းသွားရသည့် လက်များကလည်းမနည်းလှ။ ကုန်တင်သူ၊ ကုန်ချသူ၊ စစ်ဆေးသူ၊ စောင့်ကြပ်သူ စသည်ဖြင့် ဒါဇင်ချီပြီးရှိသည်။ လန်ဒန်မှ ဩစတြေးလျသို့ ပို့လိုက်သော ပစ္စည်းတစ်ခု လမ်းမှာပျောက် သွားပါသည်ဆိုလျှင် မိုင်ပေါင်း ၁၂၀၀၀ ရှည်လျားသည့် လေကြောင်းတစ်ခုလုံးမှ လေဆိပ်ဟူသမျှ ဖစ်ရှီက စစ်ဆေးထောက် လှမ်းရတော့သည်။ ဤမျှ ခက်ခဲလှသည့်ကြားထဲကပင် လူဆိုးသူဆိုးများ လန်လောက်သည့် လုံခြုံရေးစနစ်ကို ဖစ်ရှီက ချထားနိုင်ခဲ့ လေသည်။

ဒေါ်နယ်လ်ဖစ်ရှီမှာ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ ဂိုက် ဖြောင့်ဖြောင့်၊ အသက် ၆၀ခန့်ရှိပြီး ဤလောကသို့ သူ့စတင်ပြီး ဝင်လာခဲ့ တော့ သာမန် နေပြည်တော်ရဲသားလေးမျှသာ ဖြစ်သည်။ မကြာမီပင် ရာထူးတိုးပြီး ‘စကော့တလန်ယာဒ်’သို့ ပြောင်းရလေသည်။ စကော့ တလန်ယာဒ်ရှိ အကြောင်းသိများက ပြောပုံကိုကြည့်ပါ။

‘ဟာ . . . စနစ်ကျသလားတော့ မမေးနဲ့၊ အချက်အလက် အတိုအစတွေ ကို စိတ်ရှည်လက်ရှည်စုပြီး အသာဝင်စောင့်နေတာပဲ၊ အဲ . . . အကွက်လည်တော့မှ ထပြီးအုပ်တော့တာပဲ’

ဖစ်ရှီကား စိတ်ရှည်သလောက် မှတ်ဉာဏ်ကလည်း ခိုင်လှသည်။

တစ်နေ့သားတွင် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်နှင့် စပ်မိစပ်ရာ ပြောဆိုနေကြရင်း တံဆိပ်ခေါင်းဟောင်းများအကြောင်းကို ရောက်သွားရာ ထိုမိတ်ဆွေက တံဆိပ်ခေါင်း အရောင်းအဝယ်သမားတစ်ယောက် သူ့ဆိုင်ကိုပိတ်ပြီး နယူးယောက်သို့ ပြောင်းတော့မည်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြောသည်။ ဖစ်ရှ်က ထိုလူ၏အမည်ကို တစ်နေရာရာတွင် ကြားခဲ့မိဖူးသလိုလိုရှိသည်ဟု အောက်မေ့မိသည်။ သူ့ ရုံးခန်းသို့ ပြန်ရောက်လိုက်သည်နှင့် ထိုလူမှာ လွန်ခဲ့သော အနှစ်နှစ် ဆယ်လောက်က တံဆိပ်ခေါင်းအတူ လိမ်မှုတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးကြောင်းကို ပြန်လည်သတိရလိုက်မိသည်။ ထို့ကြောင့် ဖစ်ရှ်က ဆိပ်ကမ်းခွန်ဌာနသို့ ထိုလူအား စောင့်ကြည့်ရန်၊ သူ့ပစ္စည်းများကို သတိပြု ရှာဖွေရန် လှမ်းပြီး သတိပေးထားလိုက်သည်။

ရက်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ ‘မိတယ်ဗျို’ ဟု သူ့ထံ တယ်လီဖုန်းလှမ်းဆက်သည်။ ထိုနေ့က ပေါင်သုံးထောင်ခန့်တန်သော ရှားပါး တံဆိပ်ခေါင်းဟောင်းများကို ပြည်ပသို့ ခိုးထုတ်ဖို့ လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဖစ်ရှ်၏ ပဓာန ရည်မှန်းချက်မှာ သူ့ခိုးသူဝှက်များအား မကျူး လွန်မီ တားဆီးနိုင်ရေးဖြစ်သည်။ တန်းဖိုးရှိ ပစ္စည်းများကို စက္ကန့်မလပ် စောင့်ကြပ်နေရသည်။ အလွန်လွန် တန်ဖိုးကြီးလှသော ပစ္စည်းများကို ပို့သောအခါတွင်မူ သီးသန့်လူတစ်ယောက်ကို ခရီးသည်အဖြစ် လိုက်ပါပို့ ဆောင်စေသည်။ သေချာလေ့ကျင့် သင်တန်းပေးထားသော ထိုသယ်ဆောင် သူမှာ သံမဏိအတွင်းခံသေတ္တာများနှင့် သယ်ဆောင်သည်။ ထိုသေတ္တာ များသော့ဖွင့်ရန် ဂဏန်းတွဲကိုမူ ဖစ်ရှ်နှင့် ထိုသယ်ဆောင်သူမှအပ မည်သူမျှ မသိရချေ။

လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်က လေယာဉ်တစ်စင်းပေါ်ရှိ သော့ လုံခန်း၏ သော့အခက်အခဲတွေ့နေကြောင်း သတင်းရောက်လာလေသည်။ လေယာဉ်က အရှေ့အလယ်ပိုင်းတွင်ဖြစ်သည်။ ဖစ်ရှ်က သော့လုံခန်း ကလေးတစ်လုံးကို အဖြုတ်ခိုင်းလိုက်သည်။ သေချာစစ်ဆေးကြည့်လိုက် တော့ သော့နေရာကို လွန်ပူ အသေးကလေးနှင့် အပေါက်ငါးပေါက် ဖောက်ထားပြီး ပြင်ဆင်ထားလိုက်ပုံမှာ မောင်းချခင်းနှင့်ပင် ဖွင့်လို့ရနိုင်သွားပြီ ဖြစ်သည်။ ဖစ်ရှ်ကပုံစံတူ လေယာဉ်အားလုံးကို ပြန်ခေါ်ကြည့်လိုက်တော့ သော့အိမ်ဟူသမျှကို ထိုကဲ့သို့ပြုပြင်ထားကြောင်းကို တွေ့ရလေသည်။

သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

J၉၉

တကယ့်ရောမ ဖောက်ထွင်းမှုကြီးကို အချိန်မီ တားဆီးလိုက်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဆက်လက်၍ စုံစမ်းဖော်ထုတ်လိုက်သောအခါ မကြာမီတွင် ရွှေတွေ အမြောက်အမြား တင်ပို့ရလိမ့်မည်ကို ကြိုတင်သိနေကြပြီး ဖြစ်သော လေယာဉ်ကွင်း စက်ပြင်နှစ်ယောက်က ဖောက်ထွင်းရန် အသင့်ပြင်ထားခြင်း ဖြစ်ကြောင်းသိလာရလေသည်။

‘ဗန်ကောက် ဖောက်ထွင်းမှု’ ကိုလည်း ကြုံလိုက်ရသေးသည်။ လေယာဉ်လမ်း ခိုးမှုဟူသမျှတွင် အပီရီဆုံး ဖောက်ထွင်းမှု ဖြစ်သည်ဟု ဖစ်ရှ်က ပြောခဲ့သည်။ ပုံမှန်တင်ပို့နေကျဖြစ်သော တန်ဖိုးကြီးနာရီများမှာ လန်ဒန်မှ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဗန်ကောက်သို့ အပို့တွင် ပျောက်ပျောက် နေသည်။ သစ်သားသေတ္တာများကို လေဆိပ် တိုင်း၌ သေချာစစ်ဆေးသည်။ သို့ပါလျက်နှင့်ပင် ကုန်လှောင်ရုံမှ ထုတ်လိုက်ပြီဆိုလျှင် နာရီတစ်လုံးမျှ မရှိတော့၊ နာရီများ၏အလေး ချိန်နှင့်ညီနေအောင် သေချာစီစဉ်ပြီး ထည့် ထားသည့် ကျောက်ခဲများ အမှိုက်တိုအမှိုက်စများကိုသာ တွေ့ကြရ တော့သည်။

ဗန်ကောက်တွင် ဖစ်ရှ်၏ လူများက သစ်သားသေတ္တာများကို သေချာစူးစမ်းကြည့်ကြသည်။ သူ့ခိုးက သေတ္တာမှ သစ်သားချောင်း တစ်ချောင်းကို လွှဲကလေးသုံးပြီး ဖြတ်လိုက်သည်။ ဖြတ်သောအခါတွင် လည်း သေတ္တာပေါ်တွင် ကပ်ထားသည့် လိပ်စာ စသည့် စက္ကူနှုတ်ခမ်းဘေး က ကပ်ပြီးဖြတ်သည်။ ထို့ကြောင့် လွှဲရာကို ရုတ်တရက်မမြင်ရပေ။ ထို့ နောက်မှ နာရီတွေကို ထုတ်ယူပြီး အမှိုက်တိုအမှိုက်စများ ပြန်ထည့်၍ သစ်သားချောင်းကို သေချာကော်ကပ်ပြီး ပုံမပျက် ပြန်ကာထားခဲ့သည်။ ‘ဒီလိုလုပ်ဖို့ အချိန်အတော်လေးကြာမယ်၊ ဒီတော့ နာရီတွေကို တစ်ညသိပ်ရ တဲ့ ဗန်ကောက် ကုန်လှောင်ရုံမှာ လုပ်တာဖြစ်ရမယ်လို့ ကောက်ချက် ဆွဲနိုင်သွားတာပေါ့’ ဟု ဖစ်ရှ်က ပြောပြလေသည်။

ဖစ်ရှ်က သူ၏ လက်ထောက် ‘ဒေါက်ဂလပ်စ် ဘူခါနမ်’ အား၊ ဗန်ကောက်လှောင်ရုံမှ စောင့်ဖမ်းရန် လွှတ်လိုက်သည်။ ဘူခါနမ်လည်း တစ်ညပြီး တစ်ညလှောင်ရုံထောင့်ကြားကလေးထဲမှာ ပုန်းပြီးစောင့်ရရှာ သည်။

‘တငုတ်တုတ်တုတ်နဲ့ စိတ်ပျက်စရာကောင်းလိုက်ပုံများ မပြောပါနဲ့

တော့၊ မျက်နှာကျက်ကလည်း ရေကတပေါက်ပေါက်ကျ နေပြန်တော့ ရူးများသွားမလား အောက်မေ့မိတယ်၊ ချွတ်ခနဲ အသံကြားလိုက်တိုင်း လာပဟ၊ လာပဟနဲ့။ ပြီးတော့ကျ ကြွက်တွေချည်းပါပဲဗျာ' ဘူခါနမ်က ပြန်ပြောပြီး ညည်းရှာသည်။

နောက်ဆုံးခြောက်ရက်မြောက်နေ့တွင်မှ ကြမ်းပြင်မှ လူဝင် ပေါက်ကလေးတစ်ခု ကြွတက်လာသည်ကို လှမ်းမြင်လိုက်ရသည်။ လူ တစ်ယောက်တက်လာသည်။ ဘူခါနမ်က ဖမ်းလိုက်သည်။ ထိုင်းလူမျိုး ဝင်းစောင့်တစ်ယောက်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ သူနှင့် အပေါင်းပါတို့က အိမ်သာပိုက်ကြီးမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ပြီး ကောင်းပေ့ဆိုတာတွေကို ရွေးပြီး ဖြောင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသို့နှင့် ဂိုဏ်းတွေကို ဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးရသည်။ ရဲနှင့် လူဆိုးတို့ ၏ စစ်ပွဲကြီးကား ထာဝရန္တနေကြလျက်သာ။ မပေါ့သော စောင့်ကြပ်မှု၊ မလျော့သော ထောက်လှမ်းမှုတို့ကို သုံး၍ စုံထောက်ကြီး 'ငါးပျံ'သည် လေကြောင်းခရီးတစ်လျှောက်ရှိ မှောင်ခိုများ၊ သူခိုးများ၏ရန်ကို တားဆီး နေရပေသတည်း။



THE END OF  
BLACKBEARD THE PIRATE

ပင်လယ်ဓားပြဗိုလ် မုတ်ဆိတ်နက်



၈ န် ပွင့် ၈၁ အုပ် တိုက်

## The End of Blackbeard the Pirate

*The life and death of a pirate whose exploits are famous to this day*

By EDWIN MULLER

“A gigantic man whose thick black beard grows up to his eyes, who can fell a man with one blow of his cutlass, then toss the body overboard with one hand.” So his victims described Blackbeard the Pirate.

Blackbeard was a true pirate all right. His real name was Edward Teach, and he came from Bristol where his parents kept a grog- shop. He first went to sea in the early years of the eighteenth century, when England was at war with France and Spain.

Those were the days of the “privateers”— private ships that were licensed to attack enemy merchant vessels and seize their cargoes. But even after the war ended, many privateer captains continued to hunt down and plunder merchant ships. The Bahamas, in the West Indias, with hundreds of uninhabited islands, provided wonderful hidden anchorages from which they could sally forth to raid the great trade routes of the North Atlantic.

Teach served in a privateer under one of the toughest scoundrels in England, Captain Hornigold. One day Hornigold captured a big French merchant ship. He put Teach on board with a crew so that the two ships might work together. But Teach, who was far bigger than most men and proud of his strength, had other ideas. He renamed the ship *Queen Anne’s Revenge* and told the crew that from now on she belonged to him.

In a very short time he had made her a real pirate ship. He armed her with forty-nine guns, mostly carronates—short cannon that fired large cannon balls. Their range was only a few hundred yards, but within that distance they could smash anything in front of them.

Blackbeard’s first act of piracy made him famous. He was lying out to sea a few miles from the British naval station at St. Vincent in the Windward Islands, his plan being to attack the first merchantman he saw. Suddenly the *Great Allen*, a British ship, came in sight. Teach fired a shot across her bows, then came in close and disabled her with a broadside.

Soon a boatload of his fellow cutthroats was swarm-

ing aboard. First they took off the crew and turned them adrift in one of the ship’s boats. Then they burst open the hold and seized the valuable cargo. Lastly they set fire to the ship and watched it burn to the water- line.

But the fire on the horizon was also seen from St.Vincent, where the warship *Scarborough* was lying in the harbor. The *Scarborough* prepared for action and sailed out to deal with this new pirate. Teach fought the naval ship broadside to broadside, and after a fierce engagement chased her limping back to harbor.

**“The Devil Himself”**

News of what had happened quickly spread to every port on the Atlantic. Soon, as Teach captured rich prizes all the way from North Carolina to the Bay of Honduras, ship after ship would bring into port starved, wild-eyed sailors who had been rescued from some lonely desert island where he had left them to die without food or water. They told of a great ship, armed like a man-of-war and flying the skull and crossbones. “What is the captain like?” they were asked in the safety of a friendly tavern.

“He’s a huge man, with a great blackbeard,” said one. “And he wears a red velvet coat with a broad belt and wide cuffs, and boots right up to his thighs.”

Another sailor continued: “They say he mixes gunpowder with his rum, sets it on fire, and then drinks it. He’s not a man, he’s the devil himself.”

A grey-haired mariner took up the tale. “In St. Lucia the harbor- master told me how Blackbeard took his own



crew down into the ship’s hold. He filled an earthen ware pot with sulphur and lit it. Soon the hold was filled with choking fumes. ‘ Now, you dogs,’ he roared, ‘ let’s see which of you can stay longest in the smell of battle.’ One by one, with streaming eyes and shaken by fits of coughing, the men reeled out. Blackbeard was the last to leave. He never lets his men forget that he can take more punishment than all the rest of them.”

“The man’s mad; quite mad,” cried a ship’s gunner. “In Kingstown they will tell you how Blackbeard invited his officers to the meal in his cabin. They were all drinking and shouting together when suddenly he leaned forward and blew out the candles on the table. He pulled two pistols from his belt and fired them under the table, hitting one of his officers in the knee. A mad thing to do. Next day the first mate, greatly daring, asked Blackbeard why he had done it. Blackbeard told him, ‘ If I don’t shoot some one occasionally, my crew will forget who I am!’ ”

**Medicine and Buried Treasure**

For two years Blackbeard was the chief subject of conversation in all the taverns up and down the American coast.

One of his most daring feats was the way he brought terror to the port of Charleston in South Carolina. He sailed up and down just outside the harbor, then swooped down on two ships bound for London, and captured both. When he found that one of them was carrying some important passengers, he sent word to Charleston that he would kill these

passengers unless he was given a safe passage into the town. Boldly he sailed his ship right into the harbor, cast anchor, and sent a boat ashore with his medicine chest which badly needed filling.

The townspeople boiled with rage, but they were afraid to do anything. The pirates, in their brightly colored clothes, armed to the teeth, strutted boldly through the streets of Charleston, shouldering others out of their way. In the end they were given many pounds' worth of drugs for their medicine chest. Teach set the captives free— but he kept everything they had on them, even their clothes.

He had his own way of burying treasure. He would find a lonely island in the tropic seas, than take an ironboned chest— full of gold, silver and precious stones— ashore in a small boat with one of his crew. Blackbeard would choose a good spot underneath a tall tree or beside a large boulder. The sailor would dig a deep hole, and put the chest at the bottom. When the man had half refilled the hole, Blackbeard would knock him over the head with the butt of a postal, dump him in the hole and fill it up to the top. “Now none but the devil and I know where the treasure is,” he would boast. “And I’ve left one of my men on guard!”

Blackbeard moved up the coast of America till he reached North Carolina, in those days a British colony. There he offered to give up his piracy if the Governor would grant him a free pardon. With some misgivings the Governor agreed. He also gave Blackbeard the right to keep his ship. Blackbeard was allowed to anchor her in a channel called Ocracoke Inlet, and to make his headquarters ashore.

At first some of the settlers accepted Blackbeard's generous invitations to visit him, and were delighted when he presented them with gifts of rum and sugar. They soon regretted it. Blackbeard began to make all kinds of demand of them; but they were afraid to do anything about it because the pirate still had his band of ruffians, and he claimed the protection of the Governor.

At last the settlers begged the Governor of Virginia, the next-door colony, to get rid of Blackbeard. The Governor hesitated, not wanting to interfere in North Carolina. In the end he agreed. He chose Lieutenant Robert Maynard, commander of a man-of-war in the Royal Navy, to lead the attack.

**Maynard Attacks**

Ocracoke Inlet is a narrow gap in a 100-mile-long sandbank that lies off the coast of North Carolina. The channel is tricky, winding through a maze of hidden and constantly shifting sandbanks. Maynard could not risk taking his ship into the Inlet, in case she should go aground. Instead he put his crew in two sloops, each carrying thirty men. He hope this would be enough to overpower the pirates.

The sloops were small, single-masted ships able to sail in shallow water. But they didn't carry cannon. Maynard knew he would have to rely on a surprise attack, to be pressed home before Blackbeard could blow him out of the water with his heavy guns.

On a November day, just before twilight, the sloops dropped anchor outside Ocracoke Inlet. There, beyond the

gap,hardly visible in the failing light, were tall masts and the outline of rigging: Blackbeard’s ship. But the tide was falling. The attack had to be put off until next day.

That night, huddled together in the little sloops, Maynard’s men slept badly, knowing the dangers they must now face in the daylight.

As the sun rose the next morning, all eyes turned towards the land. The pirate hadn’t moved. Maynard weighed anchor and the two sloops moved in. Now they could see the hull of blackbeard’s ship and they realized there was no chance of a surprise attack. The side of the vessel bristled with rows of short, ugly guns ready for action. Blackbeard had been warned.

Anchoring just out of range of cannon shot, Maynard sent a small boat to find out the depth of water between the sloops and the pirate ship. But before it had gone far there was a flash and a roar, and a cannon ball whizzed through the air towards it. Maynard at once called the boat back.

Now Blackbeard got ready to attack. The pirate crew swarmed into the rigging. The sails were set. The anchor rattled up. Soon the great ship gathered speed and bore down on the little sloops. But luck changed sides. Suddenly the pirate ship shivered to a stop. She was aground on a sandbank.

Maynard had to make a quick decision. Could he sail his sloops to approach the pirate bow-on, so that they would be out of reach of the guns along the ship’s sides? And could he do it before the rising tide floated the pirate ship off the sandbank? Once the tide rose Blackbeard could

swing his ship freely to broadside and bring his dreaded carronades to bear.

Maynard’s decision was prompt. He would attack. But now the breeze was failing. Pulled along by oars only, the sloops seemed barely to crawl. Could they beat the tide?

The distance was growing less. Maynard’s men could see the pirates lining the rail. Than it happened. The pirate ship began to swing broadside-on. Maynard shouted to his men to row faster, faster. But the sloops were still a hundred yards off when Blackbesrd brought his guns to bear. Flame and smoke stabbed out from the side of the ship.

**A Fight to the Finish**

Maynard still stood up, unharmed, but the deck was a terrible sight. Half his men seemed dead or wounded. He ordered the rest back to the oars and once more drove on slowly towards the pirate. Now his sloop was alone. The other was just drifting, low in the water, seriously damaged.

Steadily the distance lessened until the pirate ship towered like a wall above Maynard’s head.

“Get the ladder up for boarding,” he shouted.

Suddenly a bottle struck the deck of the sloop and exploded with a shattering bang. Than another and another. They were Blackbeard’s “bombs”— rum bottles stuffed with gunpowder and lead shot, with a quick-burning fuse to set them off.

The deck of the sloop was blotted out in a choking cloud of smoke. From above, Maynard heard a deep-throated bellow: “ They are knocked on the head. Board them.”

He heard heavy thumps in the bows as pirate after pirate landed on his deck. He counted fourteen but could see nothing through the smoke .

Maynard started forward on the deck, now slippery with blood, cutless in one hand, pistol in the other. Twelve of his men were able to follow him.

The smoke began to lift and Maynard saw his enemy, less than ten feet away. He seemed larger than a human being. Above his coal-black beard his eyes were red-rimmed and small, like those of a pig. Over his shoulder was a cord from which hung six pistols. Another pistol was in his left hand. In his right hand he carried an enormous cutless.

At exactly the same moment Maynard and Blackbeard fired. Blackbeard missed. Maynard was sure he had hit the pirate, but Blackbeard showed no sign of it. Instead, he leaped forward, raising his cutless. Maynard took the blow on his own cutless but staggered black under its tremendous force. He was unhurt, but the blade of his weapon was hacked off clean at the hilt.

Maynard sprang to one side. The pirate was after him with cutless lifted for another blow. As the blade whistled down, one of Maynard's men slashed at Blackbeard's neck. Blood spurted out.

The pirate's blow slithered down Maynard's arm and nearly cut off his fingers. A pistol shot fired from behind Maynard struck Blackbeard in the body. Still he gave no sign of weakening.

All were now fighting fiercely, hand to hand. There was not room to use pistols. The air was filled with the clash

of cutless against cutless and the shouting of the men. For some minutes the fight hung even. Then, like a tall pine tree falling, Blackbeard crashed to the deck.

That finished it. The rest of the pirates jumped overboard, shouting for mercy. They were hauled on board and put in irons. During the desperate fight, the sloop and the ship, with some of the pirates still on board, had drifted apart. The second sloop had now repaired her damage and come up and seized the pirate ship.

In Blackbeard's body Maynard's men counted five postal bullets twenty cutless wounds. They cut off his head and tied it by the hair to the bows of Maynard's sloop. Of the fifteen pirates left alive, thirteen were hanged. Another , Samuel Odell, was able to prove that he had been forced to join the pirate crew. And, just before the execution of Israel Hands, who had been Blackbeard's bos'n, a ship arrived, bringing the King's pardon. Hands went to London where, for the rest of his life, he was a familiar sight as a beggar in the streets.

As the news of Blackbeard's death spread up and down the American coast, there was great rejoicing. It was like the end of the war. The year went by, and Blackbeard's fame continued to grow. Songs, stories and plays were written about him. Men remembered that he had buried his plunder from many ships wherever his fancy took him. Hundreds have searched the lonely islands and deserted coves up and down the coast, but so far Blackbeard's silent watchmen have guarded his treasure well.



### ပင်လယ်ဓားပြဗိုလ် မုတ်ဆိတ်နက်

‘မုတ်ဆိတ်နက်နှင့် တစ္ဆေကြီး’ ‘မုတ်ဆိတ်မည်းနှင့် သရဲကြီး’ စသည်အားဖြင့် ဗွီဒီယိုပြခန်းတွေက အမျိုးမျိုးကြော်ငြာလေ့ ရှိသော (Blackbeard Ghost) ကို ရုပ်ရှင်ရုံတွင် ဖြစ်စေ၊ ဗွီဒီယိုကားတွင်ဖြစ်စေ ကြည့်ဖူးပါလိမ့်မည်။ အလွန် ပျော်စရာကောင်းသောကြောင့် အရွယ်မရွေး ကလေးလူကြီး၊ ကြိုက်ကြပါသည်။ အချို့ဆိုလျှင် နှစ်ခါပြန် သုံးခါပြန် လောက်ပင် ထပ်ကြည့်ကြပါသည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လည်း နှစ်ခါပြန် လောက်ထပ်ပြီး ကြည့်မိဖူးပါသည်။

ထိုရုပ်ရှင်ကား၏ မူလဇာတ်မြစ်မှာ ယခု ‘ပင်လယ်ဓားပြဗိုလ် မုတ်ဆိတ်နက်’ ကို အခြေခံယူပြီး ဇာတ်လမ်း ဖန်တီးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မုတ်ဆိတ်နက်တစ္ဆေမှာ စိတ်ကူးယဉ်ဇာတ်လမ်းဖြစ်သော်လည်း ‘ပင်လယ် ဓားပြဗိုလ် မုတ်ဆိတ်နက်’ ကတော့ တကယ့်ကိုရှိခဲ့သည် ဓားပြဗိုလ်ကြီး ဖြစ်ကြောင်း ဖတ်ကြည့်ကြရပါလိမ့်မည်။

‘တကယ့် ဧရာမအကောင်ကြီးပါပဲဗျာ၊ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး ကလည်း မျက်လုံးနားကိုရောက်ကရော၊ လူတစ်ယောက်များတော့ သူ့ဓားနဲ့



တွယ်လိုက်ရင် တုံးခနဲပဲ၊ အလောင်းကိုလည်း လက်တစ်ဖက်တည်းနဲ့ဆွဲတဲ့ပြီး သင်္ဘောပေါ်က လွင့်ပစ်လိုက်တာပဲ’

အထက်ပါ စကားတို့မှာ သူ့လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့ဖူးသော သူများက ပြန်ပြောသည့် စကားများ ဖြစ်သည်။

မုတ်ဆိတ်နက်သည် တကယ့် ပင်လယ်ဓားပြစစ်စစ် ဖြစ်သည်။ သူ့နာမည်ရင်းက ‘အက်ဒဝပ်ထိမ်’။ ဘရစ္စတိုမြို့ဇာတိဖြစ်ပြီး သူ့မိဘများက အရက်ဆိုင်ကလေးဖွင့်ပြီး အသက်မွေးကြရသည်။ ဆယ့်ရှစ်ရာစု စောစော ပိုင်းလောက်မှာပင် အက်ဒဝပ် ပင်လယ်ပြင် သို့ထွက်သွားသည်။ ထိုစဉ်က အင်္ဂလန်သည် ပြင်သစ်၊ စပိန်တို့နှင့် စစ်ကြီး ဖြစ်ပွားနေချိန် ဖြစ်လေသည်။

‘ကိုယ်ပိုင်တိုက်သင်္ဘော’ တွေ ခေတ်ထနေချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ ‘ကိုယ်ပိုင်တိုက်သင်္ဘော’ ဆိုသည်မှာ ရန်သူနိုင်ငံမှ ကုန်သင်္ဘောများကို တိုက်ခိုက်လုယူခွင့်လိုင်စင်ကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ထုတ်ပေးထားသော သင်္ဘောများပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း စစ်ကြီးပြီးသွားသည့်တိုင်အောင် ထိုသင်္ဘောများမှ ကက်ပတိန်အချို့မှာ ရှေးကအတိုင်း ကုန်သင်္ဘောများကို စီးနင်းလုယူကြတော့သည်။ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု ‘ဗဟားမား’နယ်ရှိ လူ မနေသည့်ကျွန်းကလေးများ ချောင်ကြိုချောင်ကြားတွင် ပုန်းခိုနေတတ်ကြ၍ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာရေကြောင်းသို့ ထွက်ပြီး ဓားပြတိုက်တတ်ကြသည်။ အက်ဒဝပ်ထိမ်လိုက်ပါလာသော သင်္ဘောကိုဦးစီးသူမှာ အင်္ဂလန်တွင်ဆိုး ပါပေ ကြမ်းပါပေဟု နာမည်ကြီးလှသည့် ကက်ပတိန် ‘ဟော်နီဂိုလ်’ ဖြစ် သည်။ တစ်နေ့တွင်မူ ဟော်နီဂိုလ်သည် ပြင်သစ်သင်္ဘောတစ်စင်းကိုရလိုက် သည်။ ဟော်နီဂိုလ်က ထိုသင်္ဘောကို သင်္ဘောသားနှင့်တကွ ထိမ်ကိုပေး လိုက်သည်။ သင်္ဘောနှစ်စင်းတွဲပြီး အလုပ်လုပ် ကြရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် လည်း လူလွန်မသား လူထွားကြီး အက်ဒဝပ်က သူ့အားခွန်ဗလကြောင့် သွေးနားထင်ရောက်နေသူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း သူ့အကြံနှင့်သူ ဖြစ်သည်။ သင်္ဘော၏နာမည်ကို ‘အန်းဇကရီ၏ လက်တုံး’ ဟု ကင်ပွန်း တပ်လိုက်ပြီး ထိုအခါမှစ၍ သူပိုင်သင်္ဘောဖြစ်ပြီဟု ကြေညာလိုက်တော့သည်။

မကြာမီ ပင်လယ်ဓားပြသင်္ဘော ပီပီပြင်ပြင် ဖြစ်လာအောင်လည်း အကျအန မွမ်းမံသည်။ အမြောက် (၄၉) လက် တပ်ဆင်လိုက်သည်။ အများအားဖြင့် အမြောက်ပုတိုကြီးတွေ ဖြစ်သည်။ ထိုအမြောက်တိုကြီး

များမှာ အမြောက်ဆန်က ကြီးလှသောကြောင့် ဝေးဝေးလံလံကိုတော့ ပစ်လို့မသွား။ သို့သော် ကိုက်နှစ်ရာ သုံးရာလောက် အတွင်းမှာတော့ ဘာမဆို စုတ်ပြတ်သွားလောက်အောင် အထိနာ သွားနိုင်သည်။

ပွဲဦးထွက်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ‘မုတ်ဆိတ်နက်’၏ နာမည် ဟုန်းခနဲကြီးဖို့ ဖြစ်လာသည်။ ‘စိန်ပင်းဆင့်’ ကျွန်းရှိ ဗြိတိသျှရေတပ်စခန်းနှင့် လေးငါးခြောက်မိုင်အကွာ ပင်လယ်ပြင်တွင် ကြုံရာကုန်သင်္ဘောကို ဖမ်းပြီး လုရန် ချောင်းနေခိုက် ‘ဂရိတ် အယ်လင်’ အမည်ရှိ ဗြိတိသျှသင်္ဘော တစ်စင်းက ပေါ်လာသည်။ မုတ်ဆိတ်နက်က သင်္ဘောထိပ်ဦးကို တစ်ချက် လှမ်းထုလိုက်ပြီး ဘေးချင်းယှဉ်ပြီး ပစ်လိုက်ခတ်လိုက်ရာ ‘ဂရိတ်အယ်လင်’ မလှုပ်နိုင်တော့ချေ။

မုတ်ဆိတ်နက်၏ သင်္ဘောပေါ်က လှေတစ်စင်းကျလာပြီး တပည့် ကျော် ငရဲသားတွေ တစ်ထွေးကြီး တစ်ဖက်သင်္ဘောသို့ လှော်သွားကြသည်။ သင်္ဘောပေါ်သို့ တရုန်းရုန်း တက်သွားကြသည်။ ပထမဆုံးလုပ်လိုက်သည်က ထိုသင်္ဘောက သင်္ဘောသားများကို သူတို့ လှေတစ်စင်းပေါ် တင်ပေးပြီး ရေလယ်ကြော မျှောလွှတ်လိုက်သည်။ ပြီးတော့ သင်္ဘောထဲက လှောင်ရုံကို ဖောက်ခွဲပြီး တန်ဖိုးရှိသမျှ အကုန်ယူကြသည်။ ထို့နောက် သင်္ဘောကို မီးတင်ရှို့လိုက်သည်။ ရေစပ်ရာထိအောင် မီးလောင်သည်ကို စောင့်ကြည့် ပြီးမှထွက်သွားကြသည်။

သို့သော် ‘စိန်ပင်းဆင့်’ ဆိပ်ကမ်းတွင် ဆိုက်ကပ်နေသော စစ် သင်္ဘော ‘စကားဘိုးရိုး’က မီးရောင်ကို လှမ်းမြင်လိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ပင်လယ်ဓားပြ လက်သစ်အား ဆုံးမရန် ပင်လယ်ပြင်သို့ ထွက်လာခဲ့သည်။ သင်္ဘောနှစ်စင်း ဘေးချင်းယှဉ်ပြီး ရက်ရက်စက်စက် ပစ်ကြခတ်ကြသည်။ အတော်ကြာ တိုက်ကြပြီးနောက် ‘စကားဘိုးရိုး’ ခများမှာ အနိုင်နိုင် တရွတ် သီပြီး ကမ်းသို့ ပြန်ဝင်ပြေးရလေတော့သည်။

**သရဲ သဘက်ကြီးပါပဲ**

မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး လုလိုက် ယက်လိုက်သည်မှာလည်း မြောက် ကာရိုလီနားမှသည် ဟွန်ဒူရပ်စ်ပင်လယ်အော်တိုင်အောင် ဖြစ်လေသည်။ သောက်စရာရေမရှိ၊ စားစရာနတ္ထိနှင့် သေကြပေရောဟု ကျွန်းခေါင်ခေါင်

ကလေးများပေါ်တွင် ပစ်ထားခဲ့သော သင်္ဘောသားများကို ဟိုသင်္ဘော၊ သည်သင်္ဘောများက တင်လာပြီး ဟိုဆိပ်ကမ်းသည်ဆိပ်ကမ်းတွင် ထား ပစ်ခဲ့ကြရသည်မှာလည်း ဒုနဲ့ဒေး ဖြစ်လာသည်။ သူတို့ခမျာများမှာလည်း အငတ်ငတ် အပြတ်ပြတ်၊ မျက်လုံးကလေးတွေ ကြောင်တက်တက်နှင့်။

တိုက်သင်္ဘောကြီး တစ်စင်းလို လက်နက်အပြည့်အစုံ တပ်ဆင် ထားပြီး၊ ခေါင်းခွံ လက်ဖျံရိုးကြက်ခြေ အလံကြီး တလူလူ လွှင့်ထားသော ပင်လယ်ဓားပြသင်္ဘောကြီးအကြောင်းကို သူတို့က ပြန်ပြောပြကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သူတို့တစ်တွေ စိတ်သေလက်ချ အကြောက်ပြေသွားကြမှ စားသောက်ဆိုင်ကလေးများတွင် အေးအေး ဆေးဆေး သင်္ဘောကက်ပတိန် သွင်ပြင်ကို မေးကြည့်တော့ . . .

‘မုတ်ဆိတ်နက်ကြီးနဲ့ တကယ့် ဧရာမ ကောင်ကြီးပါပဲဗျာ၊ ကတ္တီပါ ကုတ်အကျီအနီကြီးနဲ့၊ ခါးပတ်ပြားကကြီးကြီး၊ အကျီလက်ခေါက်ပြား ကလည်းကြီးကြီး၊ ဘွတ်ဖိနပ်ကြီးကလည်း ပေါင်ထိပ်ကို ရောက်ကရော’

နောက်တစ်ယောက် ပြောပြသည်ကတော့-

‘အမြောက်ယမ်းမှုန့်တွေကို ရမ် အရက်ထဲထည့်၊ ဟုန်းခနဲ မီးရှို့ပြီး သောက်တယ်ဆိုပဲ၊ လူကို မဟုတ်ပါဘူး၊ တကယ့်ကို သရဲ သဘက်ကြီးပါပဲ’ ဆံပင်တွေ ဖွေးနေသည့် သင်္ဘောသား တစ်ယောက်က ဆက်ပြန် သည်။

‘စိန့်လူစီယာ ဆိပ်ကမ်းက အရာရှိက ကျုပ်ကို ပြန်ပြောပြတာ ကတော့ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီးက တစ်နေ့မှာ သူ့လူတွေ အားလုံးကို သင်္ဘော အောက်ထပ် ကုန်သိုလှောင်ခန်းထဲ ခေါ်သွားသတဲ့၊ ပြီးမှ မြေအိုးတစ်လုံးထဲ ကန့်တွေထည့်ပြီး မီးရှို့လိုက်တာ တစ်ခန်းလုံး ကန့်ခိုးတွေ အူတက်လာ တာပေါ့ဗျာ၊ အဲဒီတော့မှ ‘ကဲ-ခွေးသားတွေ ဓာတ်ငွေ့စစ်ပွဲမှာ မင်းတို့က ဘယ်ကောင်အတောင့်ခံနိုင်ဆုံးလဲဆိုတာ ကြည့်ကြတာပေါ့လေကွာ’ လို့ ပြောသတဲ့၊ ဘာပြောကောင်းမလဲ၊ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် မျက်ရည် တစွတ်စွတ် ချောင်းတဟွတ်ဟွတ်နဲ့ အခန်းထဲက လှိမ့်ထွက်ပြေးကြရတာပဲ၊ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီးက နောက်ဆုံးမှထွက်လာသတဲ့။ သူ့လောက်အသည်း ကောင်းတာ တစ်ယောက်မှ မရှိဘူးဆိုတာ မမေ့ကြဖို့လုပ်တာပေါ့’

သင်္ဘော အမြောက်သမား တစ်ယောက်ကတော့-

‘လူကောင်းကိုမဟုတ်တော့ဘူး၊ ရူးနေပြီဗျ၊ သွက်သွက် လည်အောင်ရူးနေပြီ၊ ‘ကင်းစ်တောင်း’ မြို့မှာ သွားမေးကြည့်ပါလား၊ ပြောလိုက်ကြပါလိမ့်ဗျာ၊ တစ်ခါမှာတော့ သူ့လက်အောက်က ဗိုလ်တွေကို ဖိတ်ပြီး သူ့အခန်းထဲမှာ စားပွဲသောက်ပွဲ လုပ်သတဲ့၊ အကုန်လုံး သောက်ကြစားကြ၊ အော်ကြဟစ်ကြ ဖြစ်နေတုန်း ပြုန်းဆို ရှေ့ကုန်းထပြီး စားပွဲပေါ်က ဖယောင်းတိုင်တွေကို မှုတ်ပစ်လိုက်သတဲ့. . . ။

‘ပြီးမှ အမှောင်ထဲမှာ သူ့ခါးက ပစ္စတိုသေနတ်နှစ်လက်ကို ထုတ်တဲ့ပြီး စားပွဲအောက် ပစ်ထည့်လိုက်ကာ ဗိုလ်တစ်ယောက်ခူးကို မှန်တော့တာပဲ၊ ကဲ-ဘယ်လောက်ထိ ရူးနေသလဲ၊ နောက်မှ ပထမ အဆင့် အရာထမ်းကလေးက အရဲစွန့်ပြီး ဘာပြုလို့ ဒီလိုလုပ်ရသလဲ မေးကြည့်လိုက်တော့ လားလား. . . ဖြေပုံက ‘ငါ-ဘာကောင်လဲ ဆိုတာ သူတို့ မမေ့အောင်လို့ ကြံ့ရင်ကြံ့သလို တစ်ယောက်တစ်လေကို သေနတ်နဲ့ ပစ်ပေးရသကွ’ လို့ ပြောသတဲ့။

**ဆေးဝါးနှင့် မြေမြှုပ်ရတနာ**

နှစ်,နှစ်လောက် အတောအတွင်း အမေရိက ကမ်းရိုးတန်း အကြေအညာတစ်လျှောက်တွင် စားဝိုင်း သောက်ဝိုင်းများ၌ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး အကြောင်းသာလျှင် ပြောမဆုံးပေါင် တောသုံးတောင် ဖြစ်နေလေတော့သည်။

သူ၏ အတင့်ရဲလွန်းလှသောပွဲမှာ တောင်ကာရိုလီးနားရို ‘ချားလ်စ်တန်’ ဆိပ်ကမ်းတစ်ခုလုံးကို ချောက်ချားသွားစေသော လုပ်ရပ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုဆိပ်ကမ်းလေးနှင့် မလှမ်းမကမ်း ပင်လယ်ပြင်တွင် သူက စုန်ချည်ဆန်ချည် လုပ်နေသည်။ ထိုနောက် လန်ဒန်သို့သွားမည့် သင်္ဘောနှစ်စင်းကိုတွေ့လျှင် နှစ်စင်းလုံးကို ဖမ်းပြီး စီးလိုက်သည်။ ဖြစ်ချင်တော့ သင်္ဘောတစ်စင်းပေါ်တွင် အရေးပါအရာရောက်သော ခရီးသည်များ ပါလာကြောင်းကို တွေ့လိုက်ရသည်။ သည်တော့ သူ့ကို မြို့တွင်းသို့ ဘေးမသီရန်မခ ဝင်ခွင့် မပြုလျှင် ထိုခရီးသည်များကို လက်စတုံးလိုက်မည် ဖြစ်ကြောင်း သတင်းပါးလိုက်သည်။ တကယ့်ကို ခပ်တည်တည် သူ့ သင်္ဘောကို ရဲကြီး ရွက်တိုက်ပြီး ဝင်လာသည်။ ကျောက်ချလိုက်သည်။ ဟောင်းလောင်း

ဖြစ်နေသော သူ့ဆေးသေတ္တာကြီးနှင့်အတူ သူ့လူ တွေကို လှေငယ်တစ်စင်း နှင့် မြို့တွင်း လွတ်လိုက်သည်။

မြို့သူ မြို့သားများမှာ အံတကြိတ်ကြိတ် ဖြစ်နေကြသည်။ သို့သော် ဘာမျှမတတ်နိုင်ကြ။ ပြီးပြီးပြောင်ပြောင် အဝတ်အစားတွေနှင့် လက်နက်အပြည့်ဆင်ထားသော ပင်လယ်ဓားပြများသည် မြို့တွင်းသို့ ဆောင့်ကြားကြား ဝင်လာကြသည်။ တွေ့သမျှလူတွေကို ပခုံးနှင့်တိုက်ပြီး သွားကြသည်။ နောက်ဆုံးတော့ တန်ဖိုးမနည်းလှသော ဆေးဝါးတွေကို သူတို့သေတ္တာနှင့် အပြည့်ထည့်ပေးလိုက်ကြရသည်။ မုတ်ဆိတ်နက်သည် ဓားစာခံများကို ပြန်လွတ်လိုက်ပါ၏။ သို့သော်လည်း ပါသမျှ ပစ္စည်းများကို သာမက အဝတ်အစားကိုပင် ချွတ်ယူထားလိုက်သည်။

သူပိုင် ဘဏ္ဍာရတနာများကို မြှုပ်ပုံမြှုပ်နည်းကလည်း သူနည်း နှင့်သူ ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းခပ်ကျကျ ပင်လယ်အတွင်းရှိ ကျွန်းငုတ်တုတ် ခပ်သေးသေးလေးတစ်ခုကို ရှာလိုက်သည်။ ထို့နောက် ရွှေငွေကျောက်မျက် များပြည့်နေသော သံခွေပတ်သေတ္တာကြီးတစ်လုံးကို လှေငယ်တစ်ခုတွင် တင်ပြီးနောက်ပါတပည့် တစ်ဦးနှင့်အတူ လူမနေသောကျွန်းကလေးဆီသို့ လှော်ခတ်သွားသည်။ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်အောက်၊ သို့မဟုတ် ကျောက် ဆောင်ကြီးတစ်ခု ဘေးစသည်ဖြင့် မှတ်သားနေရာရွေးလိုက်ပြီး တပည့် ဖြစ်သူက တွင်းနက်နက်ကြီးတစ်ခုကို တူးလိုက်ရသည်။

ထို့နောက် သေတ္တာကို တွင်းထဲထည့်၊ မြေဖို့၊ တွင်းတစ်ဝက် လောက်ပြည့်တော့ မုတ်ဆိတ်နက်က သူ့တပည့်၏ ခေါင်းကို သေနတ်ဒင်နှင့် ထုလိုက်ပြီး တွင်းထဲသို့ ထည့်လိုက်သည်။ ပြီးမှ တွင်းပြည့်အောင် မြေကို ကိုယ်တိုင်ဖို့ ပြီး နှုတ်ပိတ်ပစ်လိုက်၏။ 'ကိုင်း-မှတ်ကရော၊ ငါ့ပစ္စည်းရှိတဲ့ နေရာကိုသိတာ ငါနဲ့ ဒီသရဲပဲရိုတော့တယ်' ဟု ပြောပြီးနောက် 'တပည့် တစ်ယောက်ကို ဥစ္စာစောင့်ထားခဲ့ရတယ်' ဟု ခပ်ကြွားကြွားလည်း ပြော တတ်သေးသည်။

မုတ်ဆိတ်နက်ကြီးသည် အမေရိကတိုက်မြောက်ပိုင်း မြောက်ကာ ရိုလီးနား ထိအောင်ဆန်တက်သွားပြန်သည်။ ထိုစဉ် မြောက်ကာရိုလီးနားမှာ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီဖြစ်သည်။ ကာရိုလီးနား ဘုရင်ခံက သူ့ကို လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့်ပေးမည်ဆိုလျှင် ပင်လယ်ဓားပြအလုပ်ကို စွန့်လွတ်ပါမည်ဟု

ကမ်းလှမ်းလာပြန်သည်။ ဘုရင်ခံက စိတ်လေးလေးနှင့်ပင် သဘောတူလိုက်သည်။ သူ့သဘောကိုလည်း သူ့ကိုပဲ ပိုင်ခွင့်ပေးထားရသည့်ပြင် ဆိပ်ကမ်းမှာလည်း ကျောက်ချခွင့်ပေးထားရသည်။ မြို့ပေါ်တွင်လည်း သူ၏ဌာနချုပ်ရုံးစိုက်ခွင့်ပေးထားရသည်။ သဘောကျောက်ချသည့် နေရာမှာ ‘အော်ကရာကုတ်’ ဟုခေါ်သော ရေလက်ကြားငယ်ကလေး ဖြစ်သည်။

ပထမအစပိုင်းတွင်တော့ (ထိုခေတ်) အခြေချနေဦးစ လူများက မုတ်ဆိတ်ကြီး၏ ဖော်ဖော်ရွေရွေ ဖိတ်ခေါ်မှုကြောင့် ဝမ်းသာကြသည်။ ရမ်အရက်ကလေးအစ၊ သကြားလေးအစကို လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးကမ်းလိုက်သောကြောင့်လည်း ကျေနပ်ကြသည်။ ဘာမျှမကြာလိုက်ပါချေ။ ကိုယ်ကျိုးတော့နည်းပြီဟုအောက်မေ့လာကြရတော့သည်။ မုတ်ဆိတ်နက်က ဟိုဟာလုပ်ချင်သည်၊ သည်ဟာလုပ်ချင်သည် စသဖြင့် တောင်းဆိုမှုတွေများလာသည်။ သို့သော်လည်း ဘာမျှ မလုပ်ဝံ့ ခေါင်းငုံ့ပြီးခံနေကြရသည်။ သူ့လူလက်မရွံ့ ဓားပြတွေကလည်း သူနှင့် အတူရှိနေသေးသည့် အပြင် ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင်က သူ့လုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ယူရမည်ဟု ဆိုလိုက်ပြန်သေးသည်။

နောက်ဆုံးတွင် မတတ်နိုင်တော့၊ ထိုဒေသတွင် ဓားမဦးချပြုနေသူများက အိမ်နီးချင်း နယ်ပယ်ဖြစ်သော ‘ဗားဂျီးနီးယား’ ဘုရင်ခံအား ဤလူ့သဘက် မုတ်ဆိတ်နက်အား ရှင်းလင်းပေးပါမည့် အကြောင်းသနားခံကြရတော့သည်။ ဗားဂျီးနီးယား ဘုရင်ခံကလည်း မြောက်ကာရိုလီးနားပြည်နယ်အတွင်း ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ရာရောက်မည် စိုးသောကြောင့် အင်တင်တင် လုပ်နေသေးသည်။ သို့သော် နောက်ဆုံးတွင်တော့ ခေါင်းညိတ်လိုက်ရတော့သည်။ ဘုရင့်ရေတပ်မတော်မှ တိုက်သဘောတစ်စီး၏ ရေယာဉ်ဦးစီးမှူးဗိုလ် ‘ရောဘတ်မေနာဒ်’ ဆိုသူအား မုတ်ဆိတ်နက် ချေမှုန်းရေးတွင် ဦးစီးတိုက်ခိုက်ရန် တာဝန်ပေးလိုက်လေသည်။

**မေနာဒ်၏ ထိုးစစ်**

မြောက်ကာရိုလီးနား ကမ်းခြေနားတွင် မိုင်တစ်ရာလောက်ရှိသော သဲသောင်ကမ်းလျားကြီးတစ်ခုရှိသည်။ ‘အော်ကရာကုတ်’ ရေလက်ကြားမှာ ထို သဲသောင်အတွင်းရှိ ချောင်းကလေးတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ရေလက်ကြား

တစ်လျှောက်တွင် ခုပေါ်ခုပျောက်သောင်ခုံများ၊ စည်းများကလည်း ရှုပ်ယှက် ခတ်နေသောကြောင့် အလွန်ကို စိတ်မချရသော အနေအထားမျိုးနှင့် ရေလက်ကြားဖြစ်သည်။ မေနာဒ်က သူတိုက်သင်္ဘောကြီးကို ရေလက် ကြားထဲသို့ သွင်းမသွားဝံ့ချေ။ မတော်မဆသောင်တင်မိသွားလိုက်လျှင် ဒုက္ခကြီးစွာ ရောက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရွက်တိုင် တစ်ခုသာပါသည့် (sloop) ခေါ် လှေငယ်နှစ်စင်းတွင် တစ်စင်းလျှင် လူသုံးဆယ်စီဆိုလျှင်ကိုယ် က လူအင်အားလွှမ်းနိုင်လောက်ပြီဟု တွက်လိုက်သည်။

ဤရွက်လှေကလေးများမှာ ရေတိမ်တွင် သွားနိုင်သည်။ သို့သော် အမြောက်ကိုတော့ မပါနိုင်တော့။ ရန်သူ သင်္ဘောမှ အမြောက်ကြီးများနှင့် ပစ်ခိုက်မရမီ မိမိဘက်က လက်ဦးအောင် အငိုက်ဝင်စီးနိုင်မှုဖြစ်မည်ဆိုသည် ကို မေနာဒ်ကောင်းကောင်းကြီး သိသည်။

နိုဝင်ဘာလ၏ တစ်ခုသော နေဝင်ရီတရောတွင် ရွက်လှေ ကလေးနှစ်စင်းသည် ‘အော်ကရာကုတ်’ ရေလက်ကြား အပြင်စပ်တွင် ကျောက်ချထားလိုက်ကြသည်။ မျှော်ကြည့်လိုက်တော့ ရွက်တိုင်ကြီးများနှင့် ရွက်ကြိုး အထွေးထွေးကို ဝိုးလှမ်းမြင်ရသည်။ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး၏ သင်္ဘောပေတည်း။ ခက်သည်က ဒီရေ ကကျနေပြန်သည်။ နောက်နေ့မှသာ ဝင်တိုက်နိုင်တော့မည်။

ထိုညတွင်မူကား မေနာဒ်၏ ရဲဘော်များမှာ လှေကလေးပေါ်တွင် တိုးကာဝှေ့ကာတွေးဆကြရင်း နေ့ကြောင်တောင်တွင် ရင်ဆိုင်ကြရတော့ မည့် အရေးကိုတွေးရင်း မပျော်တစ်ချက် ပျော်တစ်ချက်နှင့်ပင် လင်းကြ ရတော့သည်။

နောက်နေ့နံနက် နေပြူလာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကမ်းဘက်ဆီ သို့ လှမ်းကြည့်လိုက်မိသည်။ ရန်သူပင်လယ်ဓားပြတို့၏ လှုပ်ရှားမှုကို မတွေ့ ရ။ လှေနှစ်စင်းကို ကျောက်နုတ်ပြီးနောက် ရေလက်ကြားထဲသို့ ဝင်လာခဲ့ကြ သည်။ မုတ်ဆိတ်၏ လှေကိုယ်ထည်ကြီးကို မြင်နိုင်ရလေပြီ။ အငိုက်ဖမ်းစီး ခွင့် မရတော့ပြီ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိလိုက်ကြရလေပြီ။ သင်္ဘောနံဘေး က အမြောက်ပုတိုကြီးများက အသင့်အနေအထားနှင့် ရန်ထောင်လျက် ရှိနေကြတော့သည်။ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီးက သိနှင့်လေပြီတကား။

အမြောက် မမီနိုင်လောက်သောနေရာတွင် လှေကြီး နှစ်စင်းကို

ကျောက်ချထားပြီးနောက် နှစ်ဖက်ကြား ရေတိမ်ရေနက်ကို ထောက်လှမ်း ကြည့်ရန် လှေငယ်ကလေး တစ်စင်းကို လွှတ်လိုက်သည်။ သို့သော်လည်း သိပ်ဝေးဝေး မသွားလိုက်ရမီပင်ရန်သူ သင်္ဘောဆီက ဝင်းခနဲ မီးတစ်ချက် ပွင့်သွားပြီး ဒိန်းဟူသော အသံနှင့် အတူ ဝီခနဲ မြည်လိုက်သော ကျည်သံကို ကြားလိုက်ရသည်နှင့် လှေကလေးကို ပြန်ခေါ်လိုက်ရတော့သည်။

မုတ်ဆိတ်နက်က တိုက်ပွဲဝင်ရန် အသင့်ပြင်လေပြီး ပင်လယ် ဓားပြတွေ တစ်ပြုံကြီး ရွက်ကြိုးတန်းများပေါ်သို့ တရွရွပြေး တက်ကြသည်။ ရွက်တွေတဖွားဖွား ကျလာချေပြီ။ ကျောက်ဆူးကြိုးကလည်း တဖြောင်း ဖြောင်း တက်လာနေပြီ။ ချက်ချင်းပင် ရန်သူ သင်္ဘောကြီးသည် အရှိန်ပျိုး လျက် သူတို့ လှေများဆီသို့ လှည့်ထွက်လာလေပြီ။ သို့သော် ကံကြမ္မာ အလှည့်အပြောင်းဖြစ်သွားသည်။ ဓားပြသင်္ဘောမှာ ဆတ်ခနဲ တုံ့ရပ်သွား သည်။ သောင်တင်သွားလေပြီ။

မေနာဒ်အဖို့ ချက်ချင်းဆုံးဖြတ်ရတော့မည်။ သူ့လှေကို ရန်သူ သင်္ဘောဦးအောက်သို့ရောက်အောင် ကပ်မည်လား။ ကပ်လျှင်လည်း ဒီရေ အတက်တွင် ရန်သူသင်္ဘောကြီးကြွမလာနိုင်မီ ကိုယ်ကရောက်နိုင်ပါမည် လား။ ရန်သူသင်္ဘောက သောင်လွန်ပြီး လှုပ်နိုင်ရှားနိုင်လာလျှင်တော့ဖြင့် နံဘေးတစ်လျှောက် အစီအရီအမြောက်ပုတိုကြီးတွေက ပစ်ခတ်နိုင်ပေမည်။

သို့သော် ခက်သည်က နီးလာသည်။ ပင်လယ်ဓားပြတွေက သူတို့ သင်္ဘော လက်ရန်းတွင် တန်းစီနေကြသည်ကို လှမ်းမြင်နေရသည်။ ရုတ်တရက် ဖြစ်လာလိုက်ပုံက ရန်သူသင်္ဘောတပ်ကြီး နံဘေးကို လှည့်လာလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မေနာဒ်က သူ့လှေတွေကို ‘လှော်စမ်း- လှော်စမ်း-ကျုံးလှော်စမ်း’ ဟု ဟစ်ပြီးအမိန့် ပေးသည်။ သူတို့ သင်္ဘောဆီသို့ ရောက်ရန် ကိုက်တစ်ရာလောက် ကွာသေးသည်။ သို့သော် မုတ်ဆိတ်နက်က သူ၏ အမြောက်တွေကို ချိန်နိုင်ခွင့် ရသွားပြီး သင်္ဘောဘေးဆီက မီးလုံးတွေ မီးခိုးတွေ အူပြီး ထွက်လာသည်။

**ပွဲသိမ်း တိုက်ပွဲ**

မေနာဒ်မှာ အထိအခိုက်မရှိ ရပ်တည်နေမြဲ။ သို့သော် ကုန်းပတ် ပေါ်မှာတော့ မြင်လို့ မကောင်းတော့ပြီ။ သူ့လူ တစ်ဝက်လောက်မှာ



သေကိန်းဆိုက်တဲ့ည

သေသလား၊ ရှင်သလား မသိ၊ အတုံးအရုံး ဖြစ်နေကြပြီ။ ကျန်လူတွေကို တက်စွဲကြရန် အမိန့်ပေး တရွေ့ရွေ့ ဆက်လှော်ပြန် သည်။ ခုတော့ သူ့လှေ တစ်စင်းသာ ကျန်တော့သည်။ အခြားလှေ တစ်စင်းက အမြောက်ထိသွား သောကြောင့် လည်ပြီးမျောနေသည်။

တဖြည်းဖြည်း နီးလာသောအခါ ရန်သူ့လှေကြီးမှာ မျှော်စင်ကြီး တစ်ခုလို သူတို့အပေါ် မိုးနေလေတော့သည်။

‘တက်ဖို့ လှေကားတွေ အသင့်ပြင်’

မေနှာဒ်က ဟစ်လိုက်သည်။

ထိုအခိုက်၌ပင် လှေပေါ်သို့ ပုလင်းတစ်လုံးကျလာပြီ။ ဝုန်းခနဲ ပေါက်ကွဲသွားသည်။ နောက်ထပ်တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး မုတ်ဆိတ်နက်၏ ငှားများ ဖြစ်သည်။ ရမ်ပုလင်းထဲတွင် ယမ်းနှင့်ခဲစေ့များထည့်ပြီး အချိန်တို စံနက်တံ ကို မီးတို့ပြီး ပစ်ချခြင်းဖြစ်သည်။

လှေတစ်စင်းလုံး မီးခိုးတွေ မှိုင်းတွေ မွန်သွားသည်။ အပေါ် ဘက်ဆီမှ ဟိန်းထွက်လာသော လည်ချောင်းသံကြီးကို ကြားလိုက်ရသည်။ ‘သင်းတို့ ထိပ် ကို ထိတာပဲ၊ လှေပေါ် ဆင်းကြ’

ပင်လယ်ဓားပြတွေ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် သူတို့ လှေဦး ပေါ်သို့ တက်လာသည့် တဝုန်းဝုန်းအသံကို ကြားလိုက်ရသည်။ အရေ အတွက်ကို မုတ်ထားလိုက်တော့ ဆယ့်လေးယောက် တိတိ၊ မီးခိုးတွေ မှောင် နေ၍ ဘာကိုမျှတော့ မမြင်ရ။

မေနှာဒ်သည် လက်တစ်ဖက်က ဓားရှည်လေး၊ တစ်ဖက်က ပစ္စတို သေနတ်ကိုကိုင်ပြီး လှေဦးပိုင်းသို့ တက်သွားသည်။ ကုန်းပတ် မှာ သွေးတို့ဖြင့် ချော်ကျိကျိ ဖြစ်နေပြီ။ သူ့နောက်ကလူ ဆယ့်နှစ်ယောက်သာ ပါလာ နိုင်တော့သည်။

မီးခိုးတွေ ရုပ်သွားသောအခါ သူ့ရန်သူကို ပက်ပင်းတွေ လိုက်ရ လေပြီ။ ဆယ်ပေမျှပင် မဝေး။ လူဟူသော သတ္တဝါမျိုးထက် ကြီးရန်သည့် အကောင်မျိုးဖြစ်သည်။ မည်းချိပ်နေသော မုတ်ဆိတ်ပါးမြိုင်းမွေးများ အထက်ရှိ မျက်လုံးများမှာ နီရဲနေသော မျက်ခမ်းများနှင့်ဝက်မျက်လုံးများနှင့် တူလှသည်။ သူ့ပခုံးတွင် ပစ္စတိုသေနတ်ခြောက်လက်ကို ကြိုးသီပြီး ချိတ်ထားသည်။ ထို့ပြင် ဘယ်လက်တွင် ပစ္စတိုတစ်လက်၊ ညာလက်တွင်

ဧရာမဓားကြီး တစ်ချောင်း။

မေနှာဒ်နှင့် မုတ်ဆိတ်နက်တို့ တကယ့်ကိုပြိုင်တူ ပစ်လိုက်ကြသည်။ မုတ်ဆိတ်က လွဲသွားသည်။ မေနှာဒ်က သူ့ပစ်ချက် ထိသွားကြောင်း သေချာသိလိုက်သည်။ သို့သော် ထိသွားသည့် လက္ခဏာ စိုးစဉ်းမျှ မတွေ့ရ။ ထိုမျှမက ရှေ့ကိုပင် ခုန်တိုးလာကာ သူ့ဓားကြီးကို မြှောက်လိုက်သည်။ မေနှာဒ်က ခုတ်ချက်ကို မိမိဓားနှင့်ပင် ခံလိုက်သည်။ ကြောက်ဖွယ်လိလိ ခွန်အားကြီးကြောင့် ဒယီးဒယိုင် နောက်သို့ လန်ထွက်လာရသည်။ လူကို တော့မထိ၊ သို့သော် သူ့ ဓားမှာ အရင်းနားကိုကပ်ပြီး တိခနဲ ပြတ်ထွက် သွားသည်။

မေနှာဒ် ဘေးဘက်သို့ ခုန်ရှောင်လိုက်သည်။ လူ့သဘက်ကြီးက နောက်တစ်ချက်ခုတ်ရန် ဓားကိုမြှောက်ပြီး သူ့နောက်လိုက်သည်။ သူ့ ဓားကြီး ဝီခနဲ ဖြတ်သွားလိုက်ချိန်၌ပင် မေနှာဒ်၏ ရဲဘော်တစ်ယောက်က မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး၏လည်ပင်းကို လှမ်းပိုင်းလိုက်သည်။ သွေးတွေ ငေါက်ခနဲ ပန်းထွက်လာသည်။ သူ့ခုတ်လိုက်သည့် ဓားချက်မှာ မေနှာဒ် လက်မောင်းကို ကပ်ပြီးရှုပ်သွားရာ ကံသီ၍ လက်ချောင်းတွေ ပြတ်မသွား ခြင်း ဖြစ်သည်။

မေနှာဒ် နောက်က ပစ္စတိုသံ တစ်ချက် ထွက်လာသည်။ မုတ် ဆိတ်နက် ကိုယ်လုံးကြီးကို ထိသည်။ သို့သော် မဖြူ။ လုံးဝ မတုန်လှုပ်။

ယခုတော့ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အသေအကြေအလုံးလုံး အထွေးထွေး တိုက်နေကြပြီ။ သေနတ်ကို သုံးလို့မဖြစ်တော့။ အော်သံ ဟစ် သံ တညံ့ညံ့၊ ခုတ်သံ ထစ်သံ တချင်ချင် လွှမ်းနေသည်။ အတော် ကြာသည် ထိ သူမနိုင်ကိုယ်မနိုင် ဖြစ်နေသည်။ ထို့နောက်တော့ ထင်းရှူးပင်စောက်ကြီး တစ်ပင်လဲကျသွားသလို မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး ဝုန်းခနဲလဲကျသွားလေသည်။

ဤသည်ပင် နိဂုံးဖြစ်သည်။ ကျန်သမျှ ဓားပြအားလုံး ရေထဲ ခုန်ချလိုက်ကြပြီး ချမ်းသာပေးပါရန် အော်ကြတော့သည်။ သူတို့ အားလုံးကို ပြန်ဆွဲတင်ပြီး သံကြိုးတည်းထားလိုက်သည်။

သင်္ဘောကြီးပေါ်တွင် ဓားပြတချို့ ကျန်နေသေးသည်။ ရုန်းရင်း ဆန်ခတ် ဖြစ်နေစဉ်အတွင်း သင်္ဘောကြီးနှင့် လှေမှာရေမျောပြီး ကွာသွား သည်။ နောက်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သောလှေမှာ ပြင်ဆင်ပြီး ရောက်လာသော ကြောင့် သင်္ဘောကြီးကိုသိမ်းပိုက်လိုက်သည်။

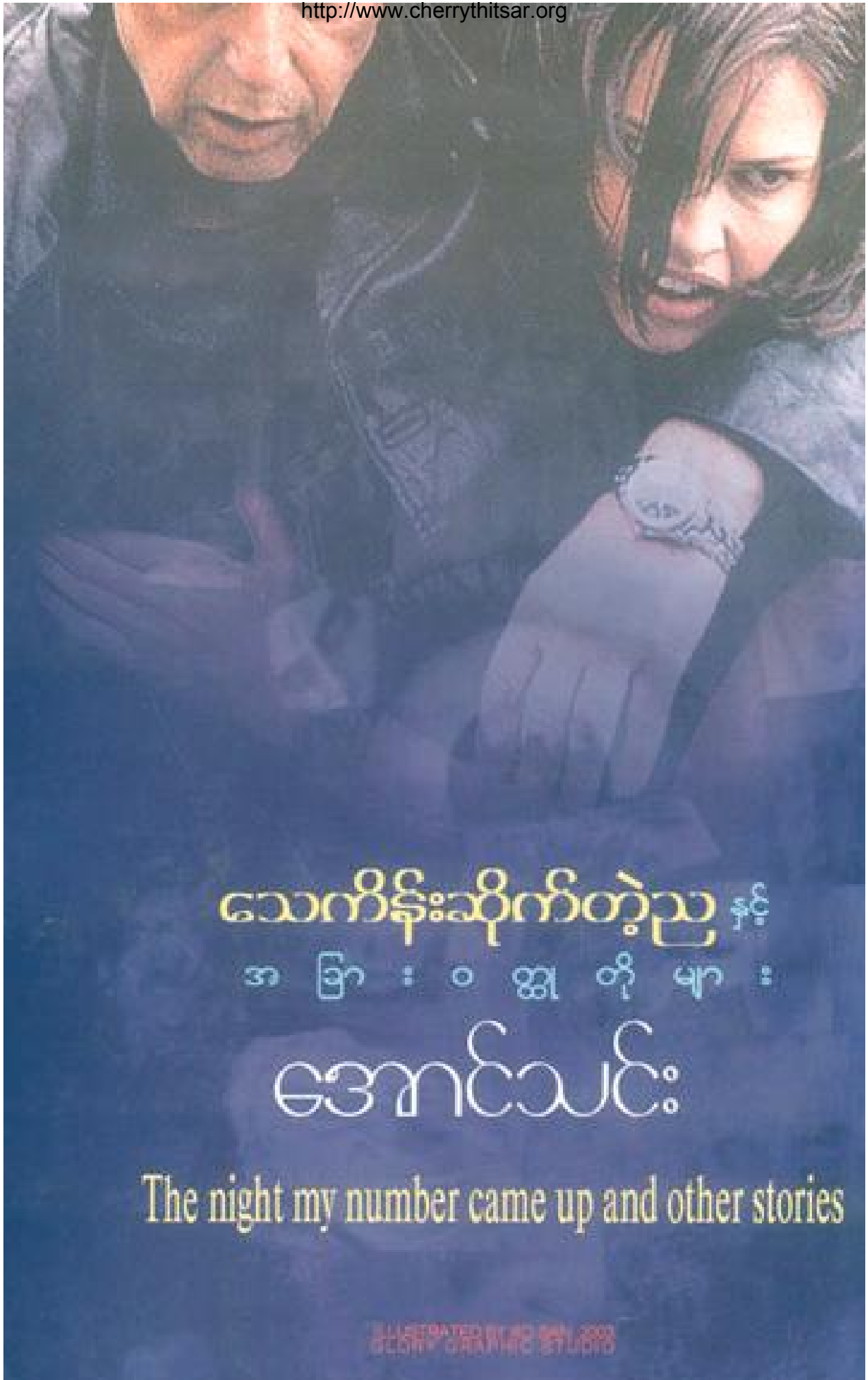
မေနာ့ဒ်၏ ရဲဘော်များက မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး၏ ကိုယ်ကို လှန်လှောကြည့်ရာ ပစ္စတိုကျည်ငါးချက်နှင့် ဓားချက်နှစ်ဆယ်ကို တွေ့ကြရသည်။ သဘက်ကြီး၏ ခေါင်းကိုဖြတ်ပြီး လှေဦးတိုင်တွင် ဆံပင်မှဆွဲပြီး တွဲလဲချိတ်လာကြသည်။ လက်ရဖမ်းမိသူ ဓားပြဆယ့်ငါးယောက်အနက် ဆယ့်သုံးယောက်မှာ လည်ပင်းကြိုးတပ်ကွပ်မျက်ခံရသည်။ ကျန်နှစ်ယောက် အနက်တစ်ယောက်ဖြစ်သော ‘ဆင်မြူယယ်အိုဒ်လ်’မှာ အဓမ္မခေါ်ဆောင်ခြင်းခံရကြောင်း ထင်ရှားသဖြင့် လွတ်သွားသည်။ နောက်တစ်ယောက် ‘အီဇရေးဟဲင်းဒ်’မှာကား ကွပ်မျက်ခါနီးတွင်ကပ်ပြီး ရောက်လာသော သင်္ဘောတစ်စီးတွင် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ချမ်းသာခွင့်စာလွှာတော် ပါလာသောကြောင့် သက်သာရာ ရသွားလေသည်။ ဟဲင်းဒ်သည် လန်ဒန်သို့လိုက်သွားသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သူ့ကို သူတောင်းစားတစ်ယောက်အဖြစ် လမ်းပေါ်၌ တွေ့နေရတတ်သည်။

မုတ်ဆိတ်နက်သေပြီဟူသောသတင်း အမေရိကန် ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက် ပြန့်သွားသောအခါ စစ်ကြီးတစ်ခု ပြီးဆုံးသွားသည့်အလား ပျော်ပွဲကြီး ခံကြလေသည်။

နှစ်တွေ ကြာလာသောအခါ မုတ်ဆိတ်နက်ကြီး၏ နာမည်မှာ ပို၍ ပင် ကြီးလာပြန်တော့သည်။ သူ့အကြောင်း သီချင်းတွေ၊ ဝတ္ထုတွေ၊ ပြဇာတ်တွေ ရေးကြသည်။

သူတိုက်ခိုက်၍ ရသမျှ ပစ္စည်းများကို သူစိတ်ရှူးပေါက်ရာ နေရာတွင် မြှုပ်ထားခဲ့ကြောင်းကိုလည်း သတိရကြသည်။ ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက်ရှိ လုံးတီးကျွန်းကလေးများ၊ ကွေ့များ ချောင်းများအတွင်းသို့ လူပေါင်းရာထောင်က လိုက်ပြီးရှာကြသည်။ သို့သော် ယခုအချိန်အထိ တော့ဖြင့် နှုတ်ပိတ်သိုက်စောင့်များက သူ့ သိုက်များကို မယိုယွင်းရအောင် စောင့်ရှောက်ထားနိုင်ခဲ့ပင် ဖြစ်သတည်း။





သောကီနိုးဆိုက်တဲ့ည နှင့်

အခြား : ဝတ္ထုတိုများ :

အောင်သင်း

The night my number came up and other stories